

श्री अन्तरिक्ष तीर्थ माहात्म्यम्

लेखक -

श्री. विजयभुवन तिलकसूरी

શ્રી ભુવનતિલકસૂરીશ્વર જૈન ગ્રંથમાલા-૧૧

શ્રી આત્મ-કમલ-લબ્ધિસૂરિ ગુરુભ્યો નમઃ

શ્રી અંતરિક્ષજી તીર્થ-માહાત્મ્ય

卐

: લેખક :

૫૦ પાઠ આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી
મહારાજ.

卐

: સંપાદક :

૫૦ પંચાસજી મહારાજ શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી ગણિવર

卐

: સહાયક :

ખાલાપુરવાસ્તવ્ય શ્રી હરખચંદ હૈંરીલાલના
મુપુત્રો શ્રી રવીન્દ્રભાઈ તથા શ્રી ગજેન્દ્રલાલ.

: પ્રકાશક :

શ્રી લલિતલુવન જૈન સાહિત્ય સદન

C/o. નરવરલાલ ચુનીલાલ કાપડિયા

છાણી (ગુજરાત) જિ. વડોદરા.

પ્રકાશકના સિરનામે ૭૫ ન. પૈ. ની ટિકિટ બીડવાથી ભેટ મળશે.

વિ. સં. ૨૦૨૧] :: લલિત સં. ૩ :: [વી. સં. ૨૪૬૧

મુદ્રક

મુદ્રેતા : અમરચંદ બહેચરાસ.

શ્રી બહાદુરસિંહજી પ્રિં. પ્રેસ.

પાલીતાણા : (સૌરાષ્ટ્ર)

* પ્રકાશકીય નિવેદન *

આ સંસારસાગરને તરવામાં લબ્ધ જહાજ સમાન કલિ-કાલમાં કોઈ હોય તો જંગમ-તીર્થ અને સ્થાવર-તીર્થ છે. એ સ્થાવર-તીર્થોમાંનું આ એક ચમત્કાર ભરપૂર ‘શ્રી અંત-રિક્ષતીર્થ માહાત્મ્ય’ નો સંસ્કૃત ગ્રંથ આપ સૌ સમક્ષ મૂકતાં અતીવાનંદ અનુભવીયે છીએ.

આ ગ્રંથાલેખન વિદ્વર્લ્લેશનાવિજયવંતવિહારી પૂઠ આચાર્યદેવ શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મહારાજે ખૂબ કાળજીપૂર્વક કરેલ છે, અને તેનું વિશિષ્ટ સંપાદનકાર્ય તેઓશ્રીના જ શિષ્યરત્ન પૂઠ પંન્યાસજી મઠ શ્રી ભદ્ર-કરવિજયજી ગણિવરે અત્યંત શ્રમ લઈને કર્યું છે. જેથી પૂઠ આચાર્ય ભગવંત તથા પૂઠ પંન્યાસજી મઠ ના અમોઝણી છીએ.

ગ્રંથને જન-સમક્ષ મૂકવાનો મહાન લાભ બાલાપુર-નિવાસી શેઠ શ્રી હરખચંદ હૌશીલાલના વિનીત સુપુત્રો શ્રી રવીન્દ્રભાઈ, શ્રી ગજેન્દ્રભાઈએ લીધો છે. જે માટે તેઓને ધન્યવાદ આપવા સાથે ચંચલ લક્ષ્મીને આવી રીતે સુકૃતના કાર્યમાં સદૈવ સફળ્ય કરતા રહે એવી આશા સેવીયે છીએ.

વાંચકગણ પહેલાં પુરોવચન વાંચીને પછી ગ્રંથનું વાંચન કરે એવી વિનંતિ કરીયે છીએ. અને વાંચક-મહાશય તેનું મનન કરી તીર્થ-ભક્તિમાં હિજમાળ ખતશે તો અમારો, પૂઠ લેખકશ્રી આદિનો શ્રમ કૃતાર્થ થશે. એજ....

—પ્રકાશક.

તૈયાર થાય છે

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર, ભા. ૧ લો.

(અધ્યયન ૧ થી ૧૭, મૂલ, સં. છાયા, ભાવાર્થ સાથે)

શ્રી શ્રમણ લગવાન મહાવીરસ્વામીએ પાવાપુરી નગરીમાં અંતિમ વિદ્યાએ સોળ પહોર આપેલ દેશનાના સારરૂપ 'શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર' (મૂલ ગાથા, સંસ્કૃત છાયા, ગુજરાતી ભાવાર્થ સાથે) પૂઠ આઠ શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મં ના શિષ્યરત્ન પૂઠ પંચાસજી મં શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી ગણીવર ખૂબ પરિશ્રમ લઈ સંપાદન કાર્ય કરી રહેલ છે. જે ટુંક સમયમાં બહાર પડશે.

સાધુ, સાધ્વીને વિહારમાં ઉપયોગી નીવડે એવી રીતે બુકાકારે-સોળ પેજી સામ્રજમાં આ ગ્રંથ તૈયાર થશે.

ગ્રંથની મહત્તા સચવાય એ ઉદ્દેશથી ગ્રંથનું મૂલ્ય અધુનું રાખવામાં આવ્યું છે.

સત્વર આપની નકલો નીચેના શિરનામે નોંધાવવા વિનંતિ છે.

લઞ્ઞિ-ભુવન જૈન સાહિત્ય સદન

ઉ/૦. શા. નરવરભાલ ચુનીલાલ

છાણી (ગુજરાત) જિ. પ્રોહરા.

કલિકાલમાં અદ્ભુત પ્રભાવસંપન્ન,
ભૂમિથી અદ્ધર રહેલ પ્રતિમા

શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાન (શિરપુર-આકોલા)

शुद्धिपत्रकम्

श्लोकः	पादः	अशुद्धम्	शुद्धम्
३९	४	मनोहरः	मनोहरैः
६५	२	पुन	पुनः
६९	२	शृण्वन्तु	शृणुत
७२	२	नगरं	नगरं
८३	१	ज्ञातत्त्व	ज्ञाततत्त्व
९०	१	सम्पूर्ण	सम्पूर्ण
१५१	१	ते पार्श्वजिनदेवस्य	भवन्तः पार्श्वदेवस्य
१५३	३	प्रत्यक्षा.	प्रत्यक्षी
१५४	३	दृष्ट्ये	दृष्ट्वे
३०४	३	स्व स्वान्ते	स स्वान्ते
३६३	२	विश्रत.	विश्रुत
३९५	१	राख्ये	राख्ये
४०४	३	सन्मा	सम्मा
४९०	३	र्मन्या	र्मन्या
५७७	४	पार्ि	पार्श्व
५९६	४	नन्तरम्	मात्रकम्

७१९	३	तदत	तदतः
७२०	१	निष्ठुरा !	निष्ठुर !
७२५	४	मुमृच्छुः	मुमृच्छुः
७६०	२	शन	शनैः
८४७	३	श्राद्ध	श्राद्धा
८८७	३	श्रद्धाः	श्रद्धाः
९२३	२	निर्माणं	निर्माणं
९४८	१	हर्षिता	हर्षिता
९८६	४	सुजीतयः	सुजीतयः
१००८	२	रूपतः	रूपतः
१०१०	२	विद्धा	विद्धाः
१०१७	१	धर्षिणः	धर्षिणः
१०३६	३	रता	रताः
११४६	३	निपुणाः	निपुणा
११६०	२	रुक्ता	रुक्ता
११७३	३	नेव	नैव

વિવિધગ્રંથોનાશુભાભિપ્રાયો

૧ જિનેન્દ્રસ્તવનચોવીશી—રચયિતા—પૂ૦ આ૦ શ્રી
વિજયભુવનતિલસૂરિજી મ૦

શાસ્ત્રીય રાગ—રાગિણીપૂર્વક તથા નોટેશન સહિત ૨૪
તીર્થંકરોના ભાવવાહી તથા સુગેય સ્તવનોની રચના પૂ૦
આચાર્યદેવશ્રીએ કરેલ છે. જે સ્તવનો અત્રે સંગૃહીત
થયેલ છે. શાસ્ત્રીય સંગીતના રસીકવર્ગને માટે પૂ૦ મહા-
રાજશ્રીની રચના ઉપકારક છે. પૂ૦ આચાર્યદેવશ્રીની શાસ્ત્રીય
સંગીત પ્રત્યેની અભિરૂચિ, કાવ્યત્વની નૈસર્ગિક શક્તિ તથા
પ્રતિભાનો આકૃતિ દ્વારા સમાજને પરિચય થાય છે.
તેઓશ્રીનો પરિશ્રમ સ્તુત્ય છે.

વર્ષ ૧૯ : અ. ૧૧ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર—
વઢવાણશહેર :

૨ ભુવનેશભક્તિવહેણ—રચયિતા પૂ૦ આ૦ શ્રી વિજય-
ભુવનતિલકસૂરિજી મ૦

છેલ્લામાં છેલ્લી ઢબના નૂતન રાગ—રાગિણિ યુક્ત સ્તવ-
નોનો સંગ્રહ અહીં પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. બાલ જીવોને પ્રભુ
ભક્તિના માર્ગે જોડાવા માટે આ પદ્ધતિના સ્તવનો તથા
ભક્તિગીતો જરૂર ઉપકારક બને આજ એક હેતુથી પૂ૦

આચાર્યદેવશ્રીએ જેમ શાસ્ત્રીય સંગીતમાં સ્તવનોની રચના વિદ્વદ્ભોજ્ય શૈલીએ કરી છે તે રીતે આ સ્તવનોની રચના ખાલ ભોજ્ય શૈલીએ કરી છે. પ્રયત્ન આવકાર્ય છે.

વર્ષ : ૧૯ : અં. ૧૧ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર—
વઢવાણશહેર.

૩ શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર—સં. પૂં પંન્યાસણ મં શ્રી
ભદ્રંકરવિજયણ ગણિ.

પૂં શ્રુતકેવલી આચાર્ય ભગવાન શ્રી શય્યંભવસૂરિણ મહારાજ પ્રણીત શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર, શબ્દાર્થ, ભાવાર્થ, સંસ્કૃત છાયા સહિત આ પ્રકાશનમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. સળંગ છીંટનું પાકું બાર્ડનીંગ અને છાઈકામ સ્વચ્છ છે. સંપાદકશ્રીનો પરિશ્રમ સારો છે. અભ્યાસક તથા ખપી આત્માઓને પ્રસ્તુત પ્રકાશન ઉપયોગી છે.

વર્ષ ૧૯ : અં. ૧૨ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર—
વઢવાણશહેર.

૪ ડગલેપગલેનિધાન—લેં પૂં આં શ્રી વિજયભુવન-
તિલકસૂરિણ મં

અક્ષયનિધિ ઉપર બોધક વાર્તા સરલ શૈલીએ રચ્ય ભાષામાં અહીં પ્રસિદ્ધ થઈ છે. અક્ષયનિધિ તપની વિધિ સાથે મૂકી છે. અક્ષયનિધિ તપ કરનારાઓને આ પ્રકાશન ઉપયોગી છે.

વર્ષ : ૧૭ : અ. ૭ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર—
વઢવાણશહેર.

૫ વાક્ય—વાટિકાભા.૧-૨—લે૦ પૂ૦ આ૦ શ્રી વિજયભુવન-
તિલકસૂરિજી મ૦ સં૦ પૂ૦ પં૦ શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી ગણિ.

પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવશ્રી સુંદર શૈલીયે પોતાના વિચારોને રજૂ કરવાની શક્તિ ધરાવતા સમર્થ લેખકશ્રી છે. તેઓશ્રીએ શાસ્ત્રાભ્યાસ તથા અનુભવના પરિપાક રૂપ મનનીય ચિંતન કંડિકાઓ સરલ સ્વસ્થશૈલીમાં આત્માર્થી આત્માઓના સ્વાધ્યાયને માટે શબ્દસ્થ કરી છે. સ્વસ્થપણે વાંચનાર વાચકવર્ગને હેય, જ્ઞેય તથા ઉપાદેયનું ભાન કરાવવા પૂર્વક આ ચિંતન નિબંધીકાઓ અનેક રીતે ઉપકારક છે, ભાષા સરલ છે, શૈલી સ્વચ્છ છે અને વિચારોની પરિપક્વતા દષ્ટિ ગોચર થાય છે. પૂ૦ પાદ લેખક શ્રી આચાર્ય દેવશ્રીનો તથા સંપાદક પૂ૦ પંન્યાસજી મહારાજશ્રીનો પરિશ્રમ સ્તુત્ય છે. પ્રકાશકના શિરનામે રપ ન. પૈ. ના સ્ટાંપ બીડવાથી પુસ્તિકા ભેટ મલી શકશે.

: ૧-૬-૬૨ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર-વઢવાણશહેર.

૬ શ્રી લલિતવિસ્તર ભા. ૧ લો.—ગુજરાતી અનુવાદક પૂ૦ પં૦ મ૦ શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી ગણિ.

જૈનશાસનના પરમપ્રભાવક ધર્મધુરંધર ૧૪૪૪ ગ્રંથ-રત્નોના રચયિતા યાકિની ધર્મસૂત્ર આચાર્યદેવશ્રી હરિભદ્ર-સૂરીશ્વરજી મહારાજે ચૈત્યવંદનના મૂળ સૂત્રો પર લલિત-

વિસ્તરા વૃત્તિઅંથ કરી છે. આ વૃત્તિઅંથ ગૂઢ ગંભીર સંસ્કૃત ભાષામાં છે. પૂઠ પાઠ આઠ મઠ શ્રી હરિભદ્ર-સૂરિજી મહારાજની ભાષા અર્થગંભીર અને ગૂઢ ગહન હોય છે. જે લલિતવિસ્તરા અંથને વાંચીને ઉપમિતિ ભવ પ્રપંચાકાર પૂઠ પ્રખર પંડિત શ્રી સિદ્ધર્ષિગણિવર જૈન શાસન પ્રત્યે પરમ શ્રદ્ધાલુ બન્યા. તે લલિતવિસ્તરા અંથ પર સરલ તથા સચોટ શૈલીએ અનુવાદ અને વિવેચન અહીં પૂઠ પંન્યાસજી મહારાજે સુંદર રીતે સુબોધક પદ્ધતિએ કરેલું છે. પૂઠ પંન્યાસજી મઠ શ્રી ભદ્રંકરવિજયજીગણિવર (પૂઠ આઠ મઠ શ્રી વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મઠ ના શિષ્યરત્નશ્રીએ ભૂમિકા લખીને અંથરત્ન-લલિતવિસ્તરા વૃત્તિનું મહત્ત્વ અને તેના વિષયોનો મહિમા ગાયો છે. ચૈત્યવંદન સૂત્રો જે શ્રી ગણધરભગવંતોની રચના છે. તેને તથા તે પરના વૃત્તિઅંથને સમજવા-મનન ચિંતન કરવા કાજે પ્રસ્તુત પ્રકાશન સુંદર આલંબન રૂપ છે. વિવેચક પૂઠ મહારાજશ્રીનો પરિશ્રમ જ્ઞાન સાધના માટેનો કાળજી-પૂર્વકનો પ્રયત્ન તેમજ સિદ્ધાંતઅંથરત્ન સમાન પ્રસ્તુત-અંથરત્નનો ઉંડો અભ્યાસ અવશ્ય પ્રશંસનીય છે. સર્વ કોઈ અભ્યાસી વર્ગને આ પ્રકાશન ઉપયોગી બનશે તે નિઃશંક છે. સળંગ પાકું કલોથ બાઈન્ડીંગ, દ્વિરંગી જેકેટ તથા આકર્ષક છાપકામથી પ્રસ્તુત પ્રકાશન સુંદર દીપી ઉઠ્યું છે.

: ૫-૪-૬૨ : કલ્યાણપ્રકાશન મંદિર-વઢવાણશહેર :

* પુ રો વ ચ ન *

ઐતિહાસિક સંશોધન દૃષ્ટિથી શ્રી અંતરિક્ષપાર્શ્વનાથ ભગવાનનું તીર્થ પ્રાચીન અને મહિતીથી ભરપુર છે.

આ પુસ્તકમાં શ્રી અંતરિક્ષપાર્શ્વનાથ ભગવાનનો ચમત્કાર પ્રૂર્ણ—અતિશયોથી ભરપુર સળંગ ઇતિહાસ આલેખવામાં આવ્યો છે.

વિબુધવરેણ્ય, તત્ત્વાર્થચિંતક સાહિત્યરત્ન મુનિ શ્રી જંબુવિજય-જીએ શ્રમ લઇને અનેક પ્રમાણોથી ભરચક શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો ઇતિહાસ બહાર પાડેલ છે, જેમાં વયોવૃદ્ધ શ્રી બાલચંદ્ર માલેગામવાળાએ (સાહિત્યચંદ્રે) પણ અનેક ગ્રંથોના પ્રમાણો મેળવી આપવા સ્તુત્ય પ્રયાસ કર્યો છે એનો ઉપકાર સમાજ કદીય નહીં ભૂલે. એ પુસ્તક જનાદરણીય અને અતી-વોપયોગી થઈ ચૂકેલું છે.

મને એ પ્રકાશિત ઇતિહાસે જ આ સંસ્કૃત-કૃતિ ગુંથવામાં વિસ્તૃત માર્ગદર્શન આપ્યું છે. વાંચકોને સહેલાઈથી આ તીર્થ-મહિમા ખ્યાલમાં આવે એ ઉદ્દેશથી આ પ્રયાસ થયો છે. બે વર્ષના ગાળામાં તીર્થ-દર્શનનો પાંચ-સાત વાર સહજ લાલ મલ્યો. જેથી સ્વાનુભૂત અનેક ચમત્કારોથી પ્રેરાઈ અને-કેના ઉપકારાર્થે આ પુસ્તક લખવાની કામના જાગી.

હાલમાં જે તીર્થ-રક્ષક કમિટિ છે તેઓની પણ પ્રેરણા આ ગ્રંથાલેખનમાં નિમિત્ત તો છે જ. બાલાપુરમાં શાંતતાભર્યું વાતાવરણ તેમાંય સમીપમાં તીર્થની છાયા એટલે શાસનદેવની પ્રેરણા પણ અદૃશ્ય અવશ્ય મલી જ.

સંસ્કૃત ભાષામાં પદ્યબંધ આ ગ્રંથ લખવાનો હેતુ એવો છે કે, લાંબા કાળે ભાવી સંશોધકોને સગવડ પણ મલી રહે જ. આ ગ્રંથના પાંચ ખંડ પાડવામાં આવ્યા છે. જેનો સંક્ષિપ્ત પરિચય નીચે મુજબ અપાય છે. જેથી વાંચકોને સરળતા રહે.

પહેલા ખંડમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમાની ઉત્પત્તિ, આ પ્રતિમાસ્પર્શીજલના પ્રભાવથી શ્રી શ્રીપાલ રાજાએ મેળવેલ આરોગ્ય, જલાશયમાંથી આ પ્રતિમાનું પ્રાકટ્ય, અભયદેવસૂરિજીએ નવીન જિનમંદિરમાં કરેલી પ્રતિષ્ઠા, જમીન અને પ્રતિમાનું અંતર ઇત્યાદિ સવિશેષ વર્ણન છે.

બીજા ખંડમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ પ્રભુના પ્રાસાદથી પંન્યાસ શ્રી ભાવવિજયજી ગણિની બન્ને આંખોમાંથી અંધત્વ દૂર થયું અને દિવ્ય નયનની પ્રાપ્તિ થઈ, શ્રી પદ્માવતીદેવીના વચનથી નવ્ય પ્રાસાદનું નિર્માણ, પાર્શ્વનાથસ્વામિની શુભ મુહૂર્તે પ્રતિષ્ઠા, વિ. વિશિષ્ટ વર્ણન છે.

ત્રીજા ખંડમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથના દર્શનનો હેતુ, ખાન-દેશમાં આગમન, નંદુરબાર-માલેગામનું અંજનશલાકા આદિ ધર્મકાર્ય ભરપૂર ચાતુર્માસ, તીર્થકમિટિનું આગમન, તીર્થની વાર્તામાનિક પરિસ્થિતિ, કમિટિ દ્વારા આલોચન, લેખનું મહાન કાર્ય નિર્વિઘ્ન પૂર્ણ સાથ અઢાર અભિષેક મહોત્સવ, સભ્યોની

સંમતિપૂર્વક નવીન જિનમંદિરનું નિર્માણ, નવીન ચૈત્યનો બાલાપુરવાસી સમરતબેન શેઠાણીને લાલ, અને ચોવીશ દેવ-કુલીકાઓનો બાલાપુરનિવાસી સરસ્વતીબેન શેઠાણીને લાલ આપવામાં આવ્યો. બે આકોલા, બાલાપુરનું ભવ્ય ચાતુર્માસ આદિ ખૂબીભયું વર્ણન કરેલ છે.

ચોથા ખંડમાં તીર્થ-માહાત્મ્યમાં વૃદ્ધિકારક અને અત્યંત આવશ્યક નવીન ચૈત્યનિર્માણનો ઉપદેશ, બાલાપુરનિવાસી સમરતબેન, સરસ્વતીબેન શેઠાણીએ લીધેલો લાલ, નવીન ચૈત્યના નિર્માણ બાદ વિશિષ્ટ યોજનાપૂર્વક અંજનશલાકા, પ્રતિષ્ઠા, દીક્ષા વિ. નું આકર્ષક વર્ણન આપેલ છે.

પાંચમાં ખંડમાં ગુરુ-પ્રશસ્તિ વર્ણવેલ છે. અંતે પરિશિષ્ટમાં શ્રી અંતરિક્ષતીર્થ માહાત્મ્યનું વિશિષ્ટ શૈલિમાં ગુજરાતી ચરિત્ર આપવામાં આવ્યું છે. જે વાંચકોને રસપ્રદ બનશે.

આ ઇતિહાસ જણાવતાં સકલતીર્થની ગાથા સૌને યાદ કરાવવી જ રહી. “અંતરિક્ષ વરકાણે પાસ” જ્યારથી આ સ્તોત્રનો તીર્થવંદનામાં ઉપયોગ થયો ત્યારથી અંતરિક્ષતીર્થ પ્રખ્યાત છે.

આ તીર્થની માહિતિ આપનાર અનેક શ્લોકો, છંદો, રાસાઓ વિ. પ્રાચીનતમ મલી આવે છે. એથી નિશ્ચિત થાય છે કે, આ તીર્થ હજારો વર્ષોથી પ્રસિદ્ધ છે. અનેક યાત્રાળુઓનું યાત્રાધામ બની રહેલું છે. આ સઘળા ય પૂરાવાથી આ તીર્થ શ્વેતામ્બરીય છે એમ સાબીત થાય છે.

તપાગચ્છીય-ખરતરગચ્છીય-અંચલગચ્છીય આચાર્યો આ

તીર્થયાત્રાથે અનેકશઃ આવેલા છે અને એ કવીશ્વરોના રચેલા કાવ્ય, સ્તવનો આદિથી પણ સાખીત થાય છે.

નાસ્તિકોને આસ્તિકતા પ્રાપ્ત કરાવનાર, અર્ધપદ્માસન-સ્થિત, જમીનથી અદ્ધર રહેલી પ્રતિમાવાળું આ તીર્થ આજે પણ આગવા ચમત્કારથી વિશ્વશ્રેષ્ઠ મનાઈ રહ્યું છે.

નૂતન વિઘ્નહર પાર્શ્વનાથ પ્રભુના જિનાલયનું નિર્માણ થતાં ક્ષમિટિ પંદરેક વાર મારી પાસે મલી. અને એવો નક્કર અનુભવ થયો કે, સર્વ સહયો ઉત્સાહી અને તીર્થલક્ષ્મી છે. તીર્થલક્ષ્મી અર્થે સદૈવ તન-મન-ધનથી સર્વત્ર સજ્જ થઈ છે.

એ સહયોને હું સૂચના પણ કરું છું કે, મૂલ તીર્થાધિપતિ અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના જિનાલયનો પણ ઉદ્ધાર અંતઃ કરણથી કરવા ઉજમાળ થાય; કાર્ય ગહન છે-કપરું છે; પણ સત્યનિષ્ઠા, હાર્દિક ભક્તિરંગ, કૃતનિશ્ચય પ્રકૃતિ અવશ્ય ઉદ્ધારના કાર્યને અવિલંબે કરવામાં પ્રેરક-પોષક બનશે જ.

પ્રાંતે આ કૃતિને વાંચક મહાશયો, વાંચી, વિચારી, મનન કરી આ વિદુર્ભ-મહારાષ્ટ્રના તીર્થની ભક્તિમાં ઓતપ્રોત બનશે. અનેકોને યાત્રા કરવાનું પ્રેરણા-પાન કરાવશે.

શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાન, કલિયુગમાં ય કલ્પવૃક્ષ જેવા સર્વનાય મનોરથોને પૂરણ કરે એ જ મંગલાભિલાષથી વિરમું છું.

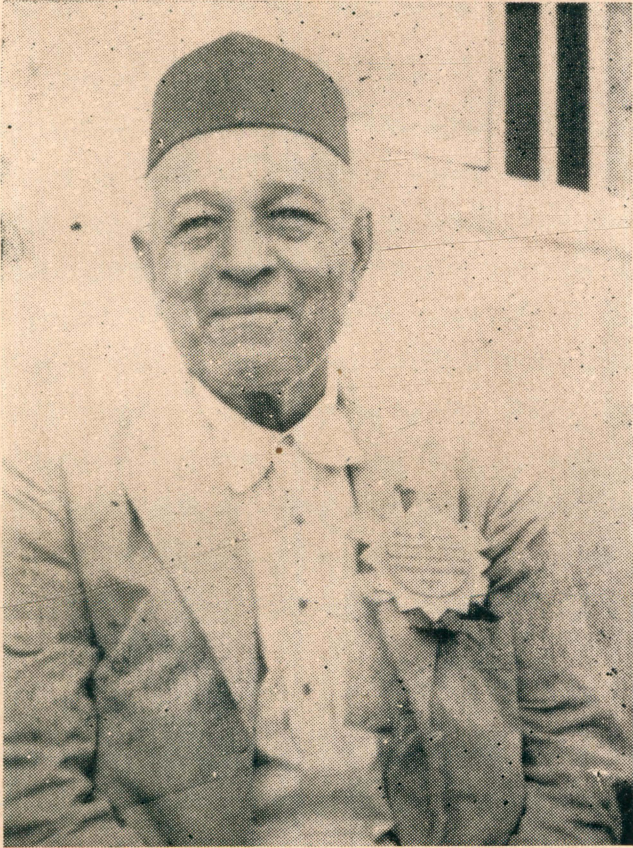
શ્રી મહાવીરનિર્વાણકલ્યાણકદિન

વિ. સં. ૨૦૨૦

વિજયભુવનતિલકસૂરિ

નાશિક (મહારાષ્ટ્ર)

અંતરિક્ષતીર્થના સર્વાંગીણ વિકાસ માટે તન-મન-ધન
સાથે સમયનો પૂર્ણ ભોગ આપનાર, આજીવન ભેખધારી

શ્રીમાન્ શેઠશ્રી હરખચંદ હૌશીલાલ, બાલાપુર

શ્રીમાન્ શેઠશ્રી હરખચંદ હોંશીલાલ શાહનો

* જીવન પરિચય *

પરિચયકર્તા : કાન્તિલાલ વી. શાહ LL. B. : માલેગામ

જીવન જીવવાની કળા :

ઘણા માણસો જીવન જીવે છે પણ જીવન જીવવાની કળા જેને અવગત છે એવા પુરૂષો ઘણા જ ઓછા નજરે પડે છે. તેમાંના પણ ઘણા થોડા પ્રસિદ્ધિને પામેલા હોય છે અને ઘણાકને તો આપણે જાણતા પણ નથી પ્રસંગવશાત્ આપણને જ્યારે આવા પુરૂષોનો પરિચય થાય ત્યારે ખબર પડે છે કે આ ધરતીના છુપા રત્નો છે અને આવા માણસોનું જીવન સામાન્ય કોટીનું નહીં પણ અસામાન્ય કોટીનું જ છે. તેઓનું જીવન પોતાને માટેનું જ નહીં પણ પર માટેનું હોય છે. આવા જીવનનો લાભ સર્વને મળે છે. જેમ ચંદનની સુવાસ ! અગરબત્તી જેમ પોતે બળીને બીજને સુગંધ આપે છે તેવું જ જાણીને ! શ્રીમાન્ હરખચંદલાઈના જીવનમાંથી આપણને પણ તેવી જ સુગંધ મળી આવે છે.

જીવનની શરૂઆત :

સંવત ૧૯૬૬ ના ભાદરવા સુદી ૧૨ તા. ૬-૯-૧૯૦૦ ના શુભ દિવસે તેઓનો જન્મ બાલાપુરમાં થયો. બાલાપુર આકોલા જિલ્લામાં એક નાનું ગામડું ગામ છે. જ્યાં જૈનોની ખુબ સારી વસ્તી છે. દરેક બાલક જેમ ઉછરે છે તેમ તેઓ ઉછરતા હતા. આ ગામમાં રહી મેટ્રિક સુધીનો તેઓએ અભ્યાસ કર્યો. બાલવયમાં અને ક્રીશોર અવસ્થામાં પણ તેઓ ખુબ

મહેનતુ હતા. કસરત કરવી, શરીરબલ કમાવવા માટે મૈદાની રમત રમવી, ઘોડદોડ કરવી એ એમને બહુ જ ગમતું તેથી જે તાંદુરસ્તી મેળવી છે તે આજે તેમની ઉમરના ૬૪ મે વર્ષે પણ તેમને કામ આવે છે. આજે પણ તેઓ રોજ ૩-૪ માઈલની પગપાળી રપેટ કરી શકે છે અને જવાન ઉંમરના છોકરાઓને લજવાવે એવો શારીરિક પરિશ્રમ તેઓ કરી શકે છે. તેઓ કદી જ થાકેલા કે મલુલ દેખાતા નથી, માંદા પડતા નથી. સાદો પણ અદ્ય આહાર તેઓ નિયમિત રીતે લે છે. અને એકદમ સાદગીવાળું સંતોષી જીવન તેઓ જીવે છે તેથી શારીરિક અને માનસિક તાંદુરસ્તિ તેઓ ભોગવી રહ્યા છે. સંગીત અને હારમોનિયમનો તેમને શોખ છે, તેમજ ખેતીવાડી ઉદ્યોગમાં તેમને ખૂબ રસ હોઈ તેમાં કુલ ઝાડો વાવી સુંદર પુષ્પો ફુલાવવા એ એમનો મનગમતો છંદ છે. ભણતર થયા પછી હરખચંદલાઈ ઉપર સાંસારિક જવાબદારી આવી પડી. કુટુંબમાં તેઓ ત્રણ ભાઈ. સહુથી મોટા શ્રીમાન્ સુખલાલ શેઠ, વચલા હરખચંદલાઈ અને નાના શ્રીમાન્ જયચંદલાઈ. ત્રણે વચ્ચે ગાઢપ્રેમ અને દરેકમાં ખુબ જ કુશલતા ! તેમના કુટુંબની બાલાપુરમાં અને ખામગામમાં શરાફી તથા શાહુકારી પેઢીઓ છે. ચોકખા અને સાચાઈના વેપારમાં તેઓ માનતા હોવાથી ઘરાકો તેમના પ્રત્યે ઘણા જ ખુશ રહે છે અને ભરોસો પણ ખુબ રાખે છે.

શ્રીમાન્ સુખલાલ શેઠ મોટા હતા, ગામમાં અને આખા વરાડ પ્રાંતમાં તેમનું ખુબ ઉંચું માન હતું. તેમની ઉદારતા અને દીર્ઘદષ્ટિ ઘણી જ વખણાતી હતી, તેઓ ઓનરરી મેજ-

સ્ટ્રેટ હતા અને સમાજમાં, સરકારમાં તેમની લાગવગ પણ ખુબ હતી. શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ તીર્થનો વહીવટ સન ૧૯૦૫ થી ૧૯૧૬ સુધી શ્રીમાન્ હોશિલાલ પાનાચંદ શેઠે સંભાળ્યો. ત્યારબાદ શ્રીમાન્ સુખલાલ શેઠે તે કાર્યને ખુબ ખંતથી આગળ ચલાવ્યું. તે વખતે હરખચંદભાઈ બાલાપુરની પેઢીનો વહીવટ કરતા હતા અને શ્રી જયચંદભાઈ કુટુંબના માલિકીના જીન અને કપાસના વેપારમાં પોતાની કર્તવ્યગીરીનો પરિચય આપતા હતા.

દુર્ભાગ્યવશાત્ શ્રી સુખલાલ શેઠ અકાળે કાળધર્મ પામ્યા તેથી કુટુંબની સહુ જવાબદારી હરખચંદભાઈને શીરે આવી પડી. ત્યારથી આજ દીવસ સુધી તેઓ અનેકવિધ રીતીએ પોતાની જવાબદારી પાર પાડી રહ્યા છે.

અનેક સંસ્થાઓના પ્રાણુ બન્યા :

બાલાપુરની નાની મોટી અનેક સંસ્થાઓના તેઓ પ્રાણુ બન્યા છે. બાલાપુરના શ્રી ગોડીજી પાર્શ્વનાથ સંસ્થાનો વહીવટ તેઓના હસ્તક જ છે. શ્રી ગોરક્ષણ સંસ્થા, શ્રી જૈન શિક્ષણ ફંડ ટ્રસ્ટ, જેવી સમાજોપયોગી સંસ્થાના કાર્યનું સર્વ સૂત્રસંચાલન તેઓના હસ્તક જ છે. તેમનું જીવન કાર્ય કહી શકાય તેવું મોટું કાર્ય એટલે તેઓ શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ સંસ્થાન શિરપુરના (એટલે અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ તીર્થ) તેઓ મેનેજીંગ ટ્રસ્ટી અને સર્વાધિકારી છે. આ તીર્થની સેવા એ એમનું જીવનધ્યેય છે. તે માટે તેઓ અથાગ પરિશ્રમ કરે છે. તન, મન અને ધનથી તેઓ આ તીર્થની સેવાને અર્પણ થએલા છે. તે તેમની અપૂર્વ તીર્થભક્તિ જોતાં

તેમના માટે ખરેખર જ બહુમાન ઉત્પન્ન થયા વગર રહેતું નથી.

સતત પરિશ્રમથી સેવાસિદ્ધિ :

શ્રી અંતરિક્ષજી તીર્થ એ શ્રવેતાંબર દીગંબરના ઝગડા માટે પ્રસિદ્ધ છે. આવા ઝગડાઓ જ્યાં સદંતર ચાલતા હોય ત્યાં શું નથી કરવું પડતું ? રોજ ખરોજ સબગ રહેવાનું, જે સામે આવે તેનો સામનો કરવાનો, વાદી અગર પ્રતિવાદી બનીને વરસો સુધી કોર્ટમાં લડવાનું, એ જ વિષયની ચિંતા સેવવાની, આ કાર્ય સામાન્ય નથી. તીર્થરક્ષણની લગની અને અપૂર્વ ભક્તિભાવપૂર્વક આ આત્મસમર્પણ કેવળ હરખચંદ્રભાઈ અને તેમના કુટુંબીઓ જ કરી જાણે છે. તે માટે તેઓ અનંતા ધન્યવાદને પાત્ર છે. શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ તીર્થ અંગે સન ૧૯૦૫ થી ૧૯૬૪ સુધીના જુદી જુદી વખતે થયેલા ઝગડાઓના કેસપેપર્સ અને તેના જજમેંટના સંપાદનનું કામ તેઓએ કયું છે, અને તે સર્વે લગલગ ૧૦૦૦-૧૫૦૦ પાના પોતાના હાથે ટાઈપ કરી તેની ૫-૬ નકલો બનાવી છે. જ્યારે તેમાંની એક તેઓએ મને અને શ્રીમાન્ શેઠ રમણલાલ દલસુખભાઈ શેઠ ખંભાતવાળાને વાંચવા આપી ત્યારે હું આશ્ચર્યમાં ગરકાવ થઈ ગયો. મેં શેઠને પૂછ્યું કે આ કોની પાસે બનાવડાવી, તો તેઓશ્રીએ હસતા મોઢે જે જવાબ આપ્યો તે હું જીંદગીભર ભૂલું તેમ નથી. રોજ સવારે ૪ વાગે ઉઠી તેઓ ૨-૩ કલાક ટાઈપીંગનું કામ કરે છે. અને આવું કેટલુંક શ્રમદાન તેઓ આ તીર્થના ચરણે અર્પણ કરે છે.

ધગશપૂર્વકનું કાર્ય :

શ્રી અંતરિક્ષજીમાં નૂતન મંદિર બંધાયું છે. જેની પ્રતિષ્ઠા

પણ મહોત્સવપૂર્વક થઈ ચૂકી છે. એ મંદીર કેટલું વિશાલ અને ભવ્ય છે એ જોશો એટલે ખ્યાલ આવશે. શિરપુર જેવા ગામડા ગામમાં, જ્યાં આપણને એક પણ ચીજ વસ્તુ મળે નહીં, કેઈ પણ વસ્તુ લાવવી હોય તો, આકોલા અગર બાલાપુર ૫૦ માઈલ સુધી તો જવું જ પડે ! આવા એક ખૂણામાં આવું સુંદર કલામય મંદિર ઠેક પાયાથી માંડીને શિખર સુધી બે વર્ષના અત્યંત દૂંકા ગાળામાં બંધાવવું એ મારા માનવા મુજબ મહાપુરુષાર્થનું કાર્ય છે. આવો પુરુષાર્થ શ્રી હરખચંદલાઈ જ કરી શકે છે ! તેઓએ આ કાર્ય પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી ઘરના કામકાજની તમા રાખી નથી, તડકો કે ટાઢ કોઈ જોયા નથી; જરૂર પડે ત્યારે તરત જ દોડી જાય; નાની કે મોટી દરેક બાબતમાં ખ્યાલ રાખે અને જાગૃત રહે, એક સાથે અનેક કાર્યોને કુશલતાપૂર્વક ચલાવી શકે એવી આવડતવાળી સતત હસમુખ એવી વ્યક્તિ શ્રી હરખચંદલાઈ શું ખરેખર પુશ્પુદ્ધાર જીવન નથી જીવતા ? તેમના જીવનમાંથી શું આપણને પ્રેરણા નથી મળી શકતી ? એવા તો કેટલાક પ્રસંગો છે કે જ્યારે જ્યારે હરખચંદલાઈની સેવાવૃત્તિની કસોટી થઈ છે, ત્યારે ત્યારે તેઓએ અપૂર્વ ધીરજ દાખવી છે. ખૂબ ગંભીરતાથી તેઓ તે પ્રસંગમાંથી સહીસલામત પસાર થયા છે. એવા એક એક પ્રસંગને આપણે યાદ કરીશું અને અહીંયાં ટાંકવા ધારીશું તો મને ભય છે કે આ પરિચય ઘણો જ લંબાશે અને તેમના જીવનના બીજા પાસાઓનો આપણને જોવાનો અવસર રહેશે નહિ.

તીર્થસેવા :

૩૫ વરસ સુધી એકાગ્ર સેવા શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથના ચરણે રજુ કરી હરખચંદ્રલાઈ કૃતાર્થ બન્યા છે. તેઓ પોતાને ધન્ય માને છે. નિઃસ્વાર્થ બુદ્ધિથી સેવા કરવા નીકળેલાઓને પોતાનો વિચાર છોડવો પડે છે, અને ઉદાર તથા વિશાલ મન રાખી તેને જીવન જીવવું પડે છે. એ અનુભવ દરેક સેવકને આવે છે. અંતરિક્ષજીમાં રસોડાખાતું ચાલે છે, તેની તિથીઓ નોંધાવવી છે, ત્યાં જ ગુરુકુલ કાઢી જૈન બચ્ચાઓને મફત શિક્ષણ મળે એવી ગોઠવણ કરવી છે, અંતરિક્ષજીમાં આવનાર યાત્રીઓ માટે ધર્મશાળા બંધાવી છે, તીર્થનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવવો છે, પરકોટમાં રહેલી જમીનો લઈ તીર્થનું આંગણું રળીઆમણું બનાવવું છે, આવી એક પછી એક વિચારણાઓ એમના મનમાં રમતી જ હોય છે, અને તે માટે તેઓ પોતે સતત પ્રયત્નશીલ અને કાર્યરત રહે છે, અને બીજાઓને પણ કાર્યાન્વિત બનાવે છે. એવી અતૂટ શક્તિ હરખચંદ્રલાઈમાં છે. તેનો પરિચય થાય છે ત્યારે તેમના પ્રત્યેના બહુમાનમાં વધારો થયા વગર રહેતો નથી.

મહારાષ્ટ્રીય જૈન સભા :

મહારાષ્ટ્રીય જૈન સભાના વર્ષોથી તેઓ પ્રમુખ છે. સામાજિક સેવા કરવામાં તેમને તેટલો જ રસ છે. મહારાષ્ટ્રમાં વસતા જૈન લાઈઓનું દૃઢ સંગઠન થાય અને તે સંગઠન દ્વારા મહારાષ્ટ્રીય જૈન બંધુઓના અનેક સામાજિક પ્રશ્નો અને અનેકવિધ મુશ્કેલીઓનો ઉકેલ થાય એવી તમન્ના તેમના મનમાં સતત જાગૃત રહે છે. મહારાષ્ટ્રીય જૈન સમાજનું

ધાર્મિક, સામાજિક જીવન ઉન્નત અને, તેમના આર્થિક જીવન સમૃદ્ધ થાય, અને શૈક્ષણિક જીવન ઉંચે જાય તે માટેના પ્રયાસો સતત તેમના વિચારમાં હોય છે. તેમના અનુભવી માર્ગદર્શનનો લાભ સતત મેળવવામાં સમાજ લાગ્યશાલી નિવડ્યો છે. હરખચંદલાઈ બધું કરે પણ પ્રસિદ્ધિ મેળવવાની તેમને જરાએ હોંશ નથી, બધું મૂંગા મહોંએ કરવાનું તેમને ગમે છે. મૂક અને અબોલ સેવામાં જે તેઓ મશગૂલ છે.

શૈક્ષણિક કાર્ય :

બાલાપુર એક નવું શહેર છે. પણ ત્યાં છોકરાઓને ભણવાની અગવડ હતી, હાઈસ્કૂલમાં ભણવાનું હોય તો ગામ છોડી છોકરા-છોકરીઓને, આકોલા અથવા ખામગામ દોડી જવું પડે. પણ શિક્ષણના રસીઆ એવા હરખચંદલાઈ આ આવું કેમ ચલાવી લે ? તેઓએ ઉદારતા દાખવી અને પોતાના મોટા ભાભીશ્રી શ્રીમતી ધનાબાઈના નામથી બાલાપુરમાં વિદ્યાલય રૂ. ૨૧૦૦૦) નો ઉદાર ફાળો આપી બંધાવી આપ્યું. અને સંસ્થા ઉભી કરી. આજે તે સંસ્થાનો પસારો ખૂબ વધ્યો છે, અને બાલાપુર શહેરની શાનમાં તે સંસ્થાથી ઘણો જ વધારો થયો છે. તેમાં શેઠશ્રીની અંગત મહેનત અને પરિશ્રમનો પણ ખૂબ મોટો ભાગ છે. તેમજ બાલાપુરનું મહાવીર વાંચનાલય, શાહ ટેનિસ ક્લબ વિગેરે સંસ્થાના તેઓ ઉત્પાદક છે.

સાદાઈનો આદર્શ :

શેઠશ્રી અને તેમના કુટુંબીઓ ગર્ભશ્રીમંત છે, તેવા જ

દીલથી પણ તેઓ શ્રીમંત છે. પોતાની શ્રીમંતાઈનો તેમને જરા પણ ગર્વ નથી. તેમની રહેણી કરણી એકદમ સાદી અને નમ્ર છે. એકદમ ગરીબથી ગરીબ માણસ સાથે પણ તેઓ નમ્રતાથી વર્તે છે અને તેથી જ લક્ષ્મીનો પણ તેમના ઉપર વરદ હસ્ત છે, એ જ એમના યશસ્વી જીવનનો મર્મ છે.

સમાજ પ્રતિનિધિત્વ :

શ્રી હરખચંદલાઈ આજે વરસોથી જૈન પ્રવેતાંબર કેન્દ્ર-રસના સભ્ય હોઈ વરાડ પ્રાંતનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. તેમજ શ્રી આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીના પણ તે વરાડ પ્રાંતના પ્રતિનિધિ છે. અને વખતોવખત તેઓ આ અંગેની જવાબ-દારી ખૂબ જ ઉત્તમ રીતીએ પાર પાડી રહ્યા છે.

શ્રી હરખચંદલાઈના જીવન ઉપર આ રીતે ખૂબ ખૂબ લખી શકાય પણ એક જ ટૂંકાં શબ્દમાં કહેવું હોય તો એટલું જ કહેવું પડશે કે જીવન જીવવાની કળા શ્રી હરખચંદલાઈએ જાણી લીધી છે અને તેથી તે એવું જીવન જીવતા આવ્યા છે કે જે બીજાઓને દાખલારૂપ થાય.

આવા પુરૂષોના પુરૂષાર્થથી જ સંસારનું આ ચક્ર ચાલે છે. ઉદાસિનતા નાસી જાય છે. ધન્ય છે એવા આત્માઓને !

હરખચંદલાઈની ઉંમર હવે ૬૪ વર્ષની છે. તેઓ ૧૦૦ વર્ષ સુધી જીવે અને સમાજને દેશ અને ધર્મને તેમની સેવાઓનો સદંતર લાભ મળતો રહે, એવી હૃદયની પ્રાર્થના સાથે વિરમું છું.

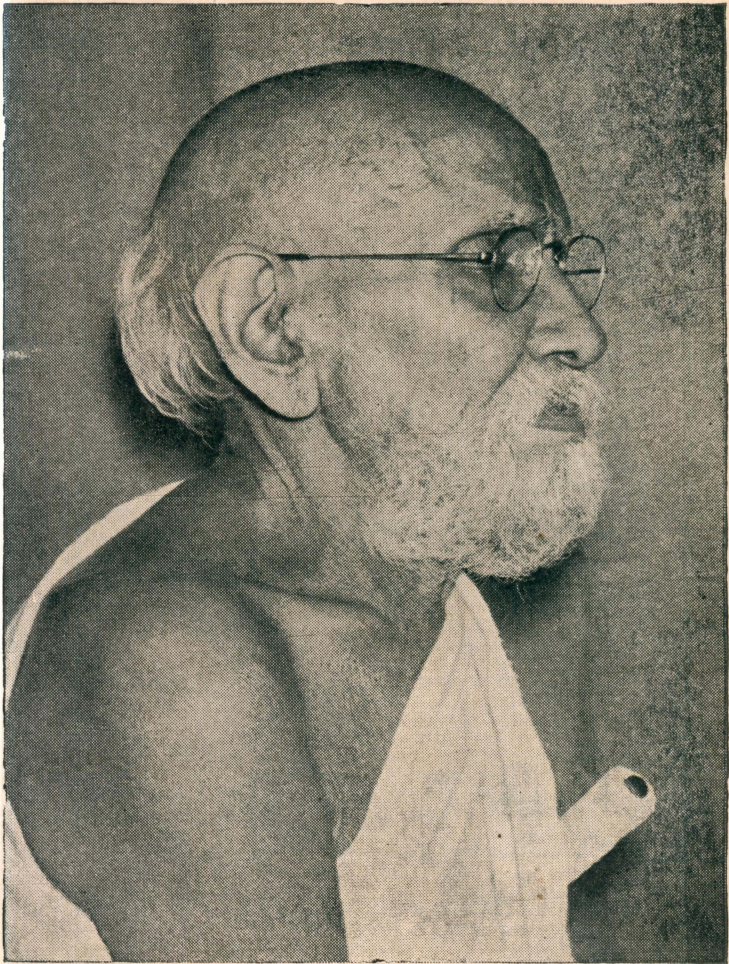
‘જૈનં જયતિ શાસનમ’

અંતરિક્ષ-તીર્થમાહાત્મ્યના લેખકશ્રી

આચાર્યદેવ શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મં

પૂ૦ પા૦ ગુણરત્નમંહોદધિ વ્યા. વા.

આચાર્યદેવ શ્રી વિજયલલિતસૂરીધરજી મહારાજ

❁ श्रद्धाञ्जलिश्लोकाष्टकम् ❁

कर्ता: पू० श्री विजयभुवनतिलकसूरि शिष्य भद्रंकरविजयजी गणी

लब्धिलब्धिधरो नृणां सुखकरो लब्धिं भजे भावतः,
 संवृद्धं किल लब्धिना जिनमतं नित्यं नमो लब्धये ।
 लब्धेलोकहितं प्रभूतमभवत्, लब्धेर्यशः सर्वगम्,
 लब्धौ सूरिवरातिशेषकगुणा लब्धे ! विधेहि प्रियम् ॥१॥
 मेरुधैर्यधनेन सौम्यगुणतश्चन्द्रः प्रतापाद्रविः,
 सिंहः शूरतया च निर्भयतया पृथ्वी तितिक्षांशतः ।
 दीपः सत्पथदीपनात्स्वरसतो निर्लेपतापङ्कजम्,
 व्याख्यावाक्पतिलब्धिसूरिभगवान्, पायादपायाद्धि माम् ॥२॥
 विद्वन्मण्डलमण्डितोऽथ विदुषां मध्येसमं देशकः,
 व्याख्यानं विदधत्सुरम्यगिरया भव्याङ्गिनां तारकः ।
 वादे लब्धजयोऽपि वादिविषये वात्सल्यसंवाहकः,
 सूरिलब्धिमुनीश्वरो विजयतां वादीन्द्रचूडामणिः ॥३॥
 कुन्देन्दूज्ज्वलकीर्तिमान् सुमतिमान् सत्कर्मसंस्फूर्तिमान्,
 श्रीमान् नैष्ठिकशीलशालितिलको दिव्यप्रभाभास्वरः ।
 स्फूर्जत्काव्यविनिर्मितेः कविकुले ख्यातः किरीटात्मना,
 सर्वेषां वितनोतु मङ्गलवरं श्रीलब्धिसूरीश्वरः ॥४॥

तच्चन्यायविभाकरप्रभृतिसद्ग्रन्थैकगुम्फे प्रभुम् ,
अर्हच्छासनसम्पचारकरणे नित्योद्यतं संय्यतम् ।

भावाध्यात्ममयं जिनस्मृतिमयं श्रद्धाक्रियाचिन्मयम् ,
वन्दे पण्डितवन्दिताङ्घ्रियुगलं श्रीलब्धिसूरीश्वरम् ॥५॥

गम्भीरं गुणलक्ष्मणं गणिपतिं कामं जयन्तं सदा,
सत्कीर्तिं भुवने नवीनकवितागुम्फे प्रवीणं मुदा ।

श्रीपूज्यं महिमाश्रितं जिनपतेः श्रीपादपद्मार्चकम् ,
श्रीभद्रङ्करविक्रमेण ललितं श्रीलब्धिसूरिं स्तुवे ॥६॥

चरमचतुर्मासान्तः,

मुंबईनगरे लालबागमध्ये ।

मुनिविधुगगनाक्षियुते,

विक्रमवर्षे समाधिस्यः ॥७॥

श्रावणसितपञ्चम्यां,

स्वर्गतोऽरिहंतेति स्मरन् यश्च ।

तं विजयलब्धिसूरिं,

प्रणमामि प्राञ्जलिः प्रयतः ॥८॥

आर्यागाथायुग्मम्

अतुलप्रभावसंपन्न-अंतरिक्षपार्श्वनाथाय नमः

आत्म-कमल-लब्धिसूरिगुरुभ्यो नमः

पू० पा० आ० श्री विजयभुवनतिलकसूरीश्वरविरचितम्

श्री

अंतरिक्ष-तीर्थ-माहात्म्यम्

० प्रथमः खण्डः ०

श्रीमांगल्याक्षयारामं, दिव्यज्योतिर्मयं परं ।
नम्रेद्रैः स्तुतपादाब्जं, श्रीनाभिनन्दनं स्तुवे ॥१॥

विहाय प्राज्यराज्यर्द्धिं, रामां राजीमतीं सतीं ।
धर्मतीर्थस्य नेतारं, नेमिनाथं नमाम्यहम् ॥२॥

शान्तिधाम-प्रदातारं, शान्ताशिवं जिनेश्वरं ।
मृगाङ्कितं जगन्नाथं, शान्तिनाथं स्मराम्यहम् ॥३॥

भक्तकामितकल्पाभं, विश्वाम्भोज-नभोमणिं ।
देवार्च्यं देवदेवार्च्यं, पार्श्वदेवं भजाम्यहम् ॥४॥

कम्रनम्रेद्र-संस्तुत्यः, शासनव्योमभास्करः ।
महादेवो महावीरो, तीर्थनाथोऽवताद् भवात् ॥५॥

संसार-सागरात्पोतं, दत्त्वा चारित्ररूपकं ।
ममोद्धारस्य कर्त्तारं, सूरिं लब्धिगुरुं स्तुवे. ॥६॥

सरस्वतीं महादेवीं, ज्ञानपाथोनिधीश्वरीं ।
भक्तानां वरदां वन्द्यां, सद्ग्रंथादावभिष्टुवे. ॥७॥

यस्य च्छायां समासाद्य, गोढीपार्श्वजिनेशितुः ।
बालापुरे पुरे श्रेष्ठे, रम्यं ग्रंथं तनोम्यहम्. ॥८॥

अंतरिक्षस्थपार्श्वस्य, तीर्थस्य धर्मवेश्मनः ।
विदर्भीतर्गतस्यास्य, माहात्म्यमुत्तमं ब्रुवे. ॥९॥

तच्चमत्कारिमूर्त्तैस्तु, दर्शनात् पूजनाच्च वै ।
भव्याश्चित्तेप्सितं सर्वं, लभन्ते फलमात्मनः ॥१०॥

अंतरिक्षस्थितं बिम्बं, देवाधिष्ठं जिनोपमं ।
दृष्ट्वा भक्तिभराकान्ता, मोदन्ते भक्तशेखराः ॥११॥

कलौ कुत्रापि नैवास्ति, चमत्कारकरं महत् ।
प्रत्यक्षं रूपमीदृक्षं, वदन्ति नास्तिका अपि ॥१२॥

दूरदेशांतराद् भक्ताः, तीर्थयात्रा-कृते सदा ।
नैके भव्याः समायान्ति, तीर्थेऽस्मिन् पूर्णभक्तितः ॥१३॥

तीर्थभक्तिरता भद्रा, इभ्याः सभ्या गुणान्विताः ।
द्रव्यमनर्गलं नित्यं, व्ययन्ति भक्ति-पूरिताः ॥१४॥

भवदावानलाद्गृध्रा, दीना दुःखौघपीडिताः ।
उपयान्ति जनास्तेऽपि, शान्तिं पार्श्वप्रसादतः ॥१५॥

निर्धनाश्च धनव्यूहं, निराश्रयाः सुसंश्रयं ।
 भाग्यहीनाश्च सौभाग्यं, लभन्ते पार्श्वयोगतः ॥१६॥
 ऐहिकं लौकिकं सर्वं, प्रासङ्गिकं फलं जनाः ।
 सत् पारमार्थिकं मोक्षं, प्राप्नुवन्ति जिनेश्वरात् ॥१७॥
 ये जना येन भावेन, सेवन्ते तीर्थपान् जिनान् ।
 ते लभन्ते जनाः सर्वे, फलमीप्सितमात्मनः ॥१८॥
 अगम्यमद्भुतं शुद्धं, चिन्त्यं ध्येयं परंपदं ।
 अक्षयमभयं स्थानं, धाम विश्वैकसंपदाम् ॥१९॥
 मिथ्यातमोदिवानाथः, पापपंक-विनाशकं ।
 दर्शनं पार्श्वनाथस्य, कस्य न स्याद् वरश्रिये ॥२०॥ युगम्
 तत्त्वं तत्त्वविदां पूर्णं, सत्त्वं सत्त्वविदां वरं ।
 विज्ञानं ज्ञानिनां श्रेष्ठं, योगिनां ध्यानमुत्तमम् ॥२१॥
 स्तवं स्तुतिपराणां च, निधानं स्वात्मवर्त्मणां ।
 अंतरिक्षमहातीर्थं, भक्तामराः स्तुवन्त्यपि ॥२२॥ युगम्.
 उक्तं तीर्थस्य माहात्म्यं, प्रागात्मशुद्धिहेतवे ।
 सांप्रतं सांप्रतं वच्मि, तस्योत्पत्तेः कथानकम् ॥२३॥
 दिव्यतेजोमयी मूर्तिः, स्फुटभावविभास्वरी ।
 कदा केनोदपादीति, प्रशान्तपुद्गलैर्वरैः ॥२४॥
 श्यामवर्णा घनश्यामा, भवाम्भोनिधिनौनिभा ।
 श्रेयस्करी सुधास्थानं, प्रचुरभावबोधिनी ॥२५॥ युगम्.

किञ्चिदवगतं लोकात्, किञ्चिदैतिह्यतोप्यहं ।
 किञ्चित् स्वानुभवाज्ज्ञातं, वृत्तं वच्मि यथातथम् ॥२६॥
 सत्यः पूज्यश्च पूर्वोक्तो, नानारसो जलाशयः ।
 संप्रति तीर्थयात्रायै, मया गत्वाऽवलोकितः ॥२७॥
 पुण्यप्राग्भारलभ्यं च, तीर्थं मूर्तिं च शोभनां ।
 आगत्य प्रेक्ष्य सद्भक्त्या, कृतकृत्योऽभवं न किम् ? ॥२८॥
 जंबूद्वीपे पुराऽस्मिंश्च, दक्षिणे भारते वरे ।
 लंकायामवसद् वीरो, रावणाख्यो नरेश्वरः ॥२९॥
 विद्यासिद्धो बली रक्षो-मान्यो मानी च राक्षसः ।
 स्वर्णवपां पुरीं श्रेष्ठां, लंकामलंचकार च ॥३०॥
 मुनिसुव्रतनाथस्य, तदासीद् वरशासनम् ।
 मोक्षाध्ववाहनं श्रेष्ठं, तारकं भविनां भवाद् ॥३१॥
 भव्याः शासनमाश्रित्य, जिनधर्मपरायणाः ।
 केऽपि संयममादाय, मोक्षस्थानमुपागताः ॥३२॥
 स्वामिनो धर्मसाम्राज्याद्, बहवो व्रतपालकाः ।
 श्रावकव्रतसंरूढाः, जिनमूर्तिप्रपूजकाः ॥३३॥
 यावज्जीवं गृहस्थास्ते, जिनपूजाविधायिनः ।
 पूजां विधाय कार्येषु, वर्तन्तेस्म सदोज्ज्वलाः ॥३४॥
 धर्मच्छत्रेषु दीव्यत्सु, सर्वपुमर्थसाधकाः ।
 धनाढ्या रम्यहर्म्येषु, राजन्ते देवसन्निभाः ॥३५॥

लंकायामविकम्पायां, दशास्यो धर्मविद्वरः ।
राज्यं चकार सर्वद्वर्था, जैनधर्मी वरो व्रती. ॥३६॥
तस्य च भगिनीभर्ता, खरदूषणसंज्ञकः ।
नरेशो जैनधर्मात्मा, सविधि धर्मसंरतः. ॥३७॥
सद्गुरुवचने भक्तः, पूजासंधां व्यधादिति ।
अर्ची विना जिनेशस्य, भोजनं नैव कल्पते. ॥३८॥
प्रतिमां पार्श्वनाथस्य, जिनचैत्येऽर्चति प्रगे ।
विविधैर्भावनोल्लासैः, शुद्धैर्द्रव्यैर्मनोहरैः ॥३९॥
अनेकै राजपुत्रैश्च, परिवारैः परिश्रितः ।
जिनपूजां कृतानंदां, चकारोल्लासवर्धिनीं. ॥४०॥
पाताले चावसद्राजा खर-दूषणखेचरः ।
लंकायां राज्यमाधाय, न्यायनिष्ठो जनप्रियः ॥४१॥
स दशास्याज्ञया किञ्चित्, -कार्यकृते व्रजन् स्वगः ।
विमानेन विशालेन, खरदूषणखेचरः ॥४२॥
दृश्यान् नानाविधान् देशान्, सागरान् पर्वतान् वरान् ।
उल्लंघ्य प्राप रम्यं वै, देशं च दक्षिणापथम्. ॥४३॥
निःसृतोऽधःसुलंकाया, आपातःकालतो व्रजन् ।
मध्याह्नसमये प्राप्ते, उत्ततार विमानतः ॥४४॥
पृथुपृथ्वीं विमानेन, समुल्लंघ्य श्रमश्रितः ।
स्नानभोजनकार्याय, सज्जीभूतो यदा प्रभुः. ॥४५॥

पूजां विना न भोज्यं स्यात् , विचारयति सूदकः ।

पत्युश्च मे प्रतिज्ञास्ति, खरदूषणभूपतेः ॥४६॥

विस्मृता प्रतिमा नूनं, तत्र लंकापुरे वरे ।

किं कार्यं ? हि कथं प्राप्या, प्रतिमा सा जिनेशितुः ॥४७॥

कार्यकृच्चिंतयत्येवं, शोकाब्धिमग्नवच्च सः ।

स्वामिनो भक्तिकार्येषु, विघ्नो न स्यात् कदाचन. ॥४८॥

एवं चिन्तयतस्तस्य, बुद्धिः प्रादुर्भूता वरा ।

तदा सर्वं विनिश्चित्य, प्रयोगं वितनोत्पयम्. ॥४९॥

सिकतापिण्डतस्तेन, विहिता प्रतिमा नवा ।

प्रमाणोपेतमानेन, धीमता किंकरेण वै. ॥५०॥

पार्श्वप्रभोर्महाभक्त्या, पार्श्वबिम्बं मनोहरं ।

निर्ममे बुद्धिकौशल्यात्, चमत्कारकरं वरम्. ॥५१॥

नमस्कारारूपमंत्रेण, सहर्षं सा प्रतिष्ठिता ।

धारेता चेतसि श्रोदा, प्रतिमेयं जिनेशितुः. ॥५२॥

स्नानं कृत्वा पवित्रेण, जलेन स विशाम्पतिः ।

अष्टधाऽर्चनसामग्रीं, करे धृत्वा समागतः. ॥५३॥

खरदूषणभूपेन, पूजिताऽत्यंतभावतः ।

स्तुता त्रिविधयोगेन, चित्तचित्रकरैः स्तवैः ॥५४॥

अमूल्यस्तोकसुद्रव्यै, भवैः शुद्धैर्नवैर्नवैः ।

हृष्टस्तुष्टो जिनाधीशं, पूजयामास भूपतिः ॥५५॥

दयासिन्धो ! शरण्योऽसि, भवाम्भोनिधितारकः ।
 भवाग्निनीरदोऽसि त्वं, देहि मां शरणं प्रभो ? ॥५६॥
 जिन ! त्वयि शरण्ये मे, भयं नास्ति कदाचन ।
 भीतानां ह्यभयं स्थानं, जिनेन्द्रचरणाम्बुजम्. ॥५७॥
 अरण्येऽस्मिन् मया दृष्टाः, प्रभो ! दिष्ट्या निरंजन ! ।
 नव्यनिर्मितबिम्बेऽस्मिन्, दिव्यकोटिविकर्तनाः ॥५८॥
 फुल्लाननोऽर्चनां कृत्वा, द्रव्यभावैर्द्विधा मुदा ।
 नमस्करोति सद्भक्त्या, स्तुत्वा नृपः पुनः पुनः ॥५९॥
 सिकतागोमयैर्जातं, बिम्बं जगन्मनोहरं ।
 एतस्याशातनां कुर्यान्नैवाज्ञः कोऽपि पापकः. ॥६०॥
 वज्रसहोदरं बिम्बं, कृत्वा दृढतरं ततः ।
 संमुदितो नृपस्तुष्टो, ददर्शाऽथ पुनः पुनः ॥६१॥
 विधायाचार्चं कृतार्थः स, भोजनार्थी नृपः कृती ।
 पटांतरे कृताहारः, प्रसन्नः पुण्यमूर्तिमान्. ॥६२॥
 संविचार्य शुभोदकं, मानसे भक्तिभावभृत् ।
 सा प्रतिमा मनोरुच्या, वेलुगोमयसंकुला. ॥६३॥
 आशातनां निराकर्तुं, क्वापि स्थाप्या मयेति वै ।
 विचिंत्य तां समादाय, प्रागतः कूपसंनिधौ. ॥६४॥
 भूयो भूयोऽपि तां दृष्ट्वा, स्मृत्वा स्मृत्वा पुनः पुनः ।
 रक्षायै तीर्थनाथस्य, बिम्बं चिक्षेप कूपके. ॥६५॥

प्रतिमाया बहुकालो, जलेऽस्मिन् विगतः शुभः ।
 प्रतिमा स्वप्रभावेण, देवैश्च पूजिता मुदा ॥६६॥
 एकादशसु लक्षेषु, वर्षेषु वै गतेषु च ।
 अधिकेषु च कूपेऽस्मिन्, प्रतिमा निःसृताऽन्धुतः ॥६७॥
 विक्रमाख्यस्य राज्ञश्च, द्वादशशतवर्षके ।
 गते काले समुत्पन्नो, नृपः श्रीपालनामकः ॥६८॥
 तस्य वृत्तं शुभं सत्यं, श्रुण्वन्तु समवृत्तयः ।
 विदर्भनामके देशे, नगरमेलचाभिधम् ॥६९॥
 धनाढ्यैर्भूरिलोकैश्च, धनधान्यैर्विराजितम् ।
 गगनस्पर्धिभिश्चैत्यैर्व्योमयान-सहोदरैः ॥७०॥
 भक्तिमद्भिः कृतैर्नादैः, पूतैर्गर्जत्समन्ततः ।
 राजते भूमिभामिन्या, भाले पुण्ड्रवदुत्तमम् ॥७१॥ त्रिभि-
 विशेषकम् ॥
 सतां संगानुरागाक्तनगरं नागरैर्युतं ।
 न्यायनैपुण्यसंपन्नो, धर्मकर्मैककर्मठः ॥७२॥
 श्रीश्रीपालाभिधस्तत्र, राजा राज्येश्वरो महान् ।
 पुण्यश्लोकः सदानंदी, परोपकार-संत्रनी ॥७३॥ युग्मम् ॥
 राज्यं चकार सद्बुद्ध्या, प्रजाप्रियो विशांवरः ।
 एकदा कर्मयोगेन, कुष्ठरोगेण पीडितः ॥७४॥
 निद्रामपि तु नो लेभे, कर्मणां हि विचित्रता ।
 रम्ये कायेऽपि तद्दराज्ञः, व्यासाः कीटाश्च कृमयः ॥७५॥

दृश्यन्ते भूरिशोऽतः स, सहते नरकव्यथाम् ।
 राज्ञस्तां वेदनां दृष्ट्वा, कम्पन्ते राज्यमानवाः ॥७६॥ युगमम्
 कीदृक् कर्म कृतं-राज्ञाऽनेन प्राक्तनजन्मनि ।
 इति सर्वेऽपि लोकाश्च प्रवदन्ति परस्परम् ॥७७॥
 बहुभिरौषधैरस्य, प्रतिकारो न वर्तते ।
 सुशीला च सदाचार-प्रिया प्रिया च भूपतेः ॥७८॥
 पतिव्रता सदाभक्ता, सपर्या नैव मुंचति ।
 रोमकूपेषु सर्वेषु, दृश्यमानं कृमिव्रजम् ॥७९॥
 प्रेम्णा सर्वं स्वहस्तेन, राज्ञी दूरीकरोति सा ।
 अजुगुप्सा युता भक्त्या, राज्ञश्च भक्तिवाहिनी ॥८०॥
 जागरुका सदैवासीत्, राज्ञी स्तुत्या न कस्यचित् ।
 आर्यसंस्कृतिपुष्टात्मा, स्वकर्त्तव्यपरायणा ॥८१॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥
 जीवो जीवति सौख्येन, पूर्वपुण्यप्रभावतः ।
 तीव्रपापानुबन्धेन, सर्वतो दुःखभाग् भवेत् ॥८२॥
 राजेति ज्ञातव्यत्वाच्चातंकेनापि संकुलः ।
 क्षमावत् क्षमया युक्तो, न जातो व्यग्रताकुलः ॥८३॥
 अन्वभूच्च चिरं दुःखं, राजा प्रसन्नमानसः ।
 प्रभूतं वेदनाभूतं, विवेकदीपकान्वितः ॥८४॥
 क्रीडायै स्वेच्छया राजा, गजाश्चैः सैनिकैर्वृतः ।
 प्रकृतिदर्शनाक्षिप्तो, नगरान्निःसृतो बहिः ॥८५॥

नानावृक्षैस्तडागैश्च, राजिते काम्यकानने ।
 परिवारैः परीतश्च, दूरभूमौ प्रमोदभाक् ॥८६॥
 आगतो दिव्यरूपोऽयं, भूधनशैत्यहेतवे ।
 गच्छन् मध्यस्थसूर्येण, तापितोऽतीवदुःखभृत् ॥८७॥
 अटव्यामतिदीर्घायां, वटवृक्षं समाश्रयत् ।
 वटवृक्षं समाश्रित्य, तुष्टः शीतेन वायुना ॥८८॥
 तृष्णापीडितचित्तोऽथ, प्रेषयितुं च किंकरम् ।
 चादिशत् सत्वरं नेयं, मत्कृते शीतलं जलम् ॥८९॥
 विशदं जल-संपूर्णं, निर्मळादर्शसंनिभम् ।
 सरोवरं वरं दृष्ट्वा, नृपकर्मपरायणः ॥९०॥
 सर्वभाण्डानि संभृत्या, -जगाम शीतवारिणा ।
 रम्यगत्या शुभध्यानात्, कार्यकृन्नुपसंनिधौ ॥९१॥ युगमम्
 प्रक्षाल्य हस्तपादौ च, पीत्वा शीतजलं तथा ।
 सौहित्यं प्राप्य राजाऽयं, जगादैवं धियां वरः ॥९२॥
 अहो रम्यमिदं स्थानं, रोगिनां रुचिरं वरम् ।
 जलं शीततरं शुद्धं, मधुरं शान्तिदायकम् ॥९३॥
 न दृष्टं न श्रुतं क्वापि, नास्वादितं कदाचन ।
 उष्णे निदाघकालेऽस्मिन्, लब्धं भाग्यनियोगतः ॥९४॥
 विश्रम्य च चिरं तावत्, प्रतिनिवृत्त्य भूपतिः ।
 सानुगश्च स संध्याया, -मेळचपुरमासदत् ॥९५॥

स्वपुरं च समासाद्य, हर्षान्वितो विशांपतिः ।
 राश्या हि प्रेक्षितः प्रेम्णा, स्वहर्म्ये सोऽविशत्पुनः ॥९६॥
 स्वैरं भुक्त्वा स्वकैर्लोकैः सार्धं वार्तामचीकरत् ।
 निवृत्तः कार्यतः श्रान्तः पल्यंके शयितो मुदा ॥९७॥
 निद्रां प्राप्नो सुशय्यायां, सुखसुप्तोऽवनीश्वरः ।
 विशिष्टं प्रेक्ष्य राजानं, राज्ञीभिश्चिन्तितं शुभम् ॥९८॥
 दीर्घकालात्ततो लब्ध्वा, निद्रा राज्ञा सुखावहा ।
 आश्चर्यचकिता राज्ञी, विचारयति चेतसि ॥९९॥
 सुवर्णसदृशौ दृष्ट्वा, हस्तपादौ नरेशितुः ।
 आननमपि तादृक्षं, चमत्कारकरं नृणाम् ॥१००॥ युग्मम्
 सुखनिद्रावतो राज्ञो, नष्टा किं कुष्ठवेदना ? ।
 हर्षुला मुदिता राज्ञी, भयहीना विकस्वरी ॥१०१॥
 संकल्पा उपजायन्तेऽनेके राश्या मनोगृहे ।
 किं जातः केन हेतुना, राज्ञो देहः शुभो वरः ॥१०२॥
 अनुमानेन तर्केण, राज्ञी चित्ते व्यर्चितयत् ।
 केन दिव्यप्रभावेण, नृपो नीरोगतां गतः ? ॥१०३॥
 प्रातःकाले समुत्थाय, प्रसन्नवदनो नृपः ।
 संस्मृत्येष्टं निजं देवं, स्वस्थचित्तस्ततः स्थितः ॥१०४॥
 किंचिदवगतं लोकात्, किंचिदैतिह्यतस्तथा ।
 किंचित् स्वानुभवाज्ज्ञातं, वृत्तं वच्मि यथातथम् ॥१०५॥

राश्या पृष्ठं सुधावाचा, ब्रूहि सत्यं नरेश्वर ! ।
 अधुना दृश्यमानं तत् , स्वास्थ्यं प्राप्तं कथं त्वया ? ॥१०६॥
 गतेऽह्नि च त्वया कस्मिन्, स्थाने पर्यटनं कृतम् ? ।
 किं किं तत्र कृतं कार्यं, सर्वमाख्याहि मां प्रभो ! ॥१०७॥
 जलाशयस्य चान्धोर्वा, पीतं शीतं जलं किम् ? ।
 करचरणवक्त्राद्यं, किं धौतं तज्जलात् त्वया ? ॥१०८॥
 सर्वं विचिंत्य भो नाथ ! सत्यमारोग्यकारणम् ।
 सत्यं ज्ञातुमनाश्चाहं, वदाधुना ममेश ! माम् ॥१०९॥
 स्वस्थांगोऽथावदद् राजा, श्रीपालोऽपि श्रियांनिधिः ।
 शृणु प्रियेऽनवे ! सत्यं, कथयामि यथातथम् ॥११०॥
 इतः सुदूरमार्गे च, विकटेऽश्वस्थितो द्रुतम् ।
 क्रीडायै निःसृतोऽहं वै, स्वानुगैरल्पसंख्यकैः ॥१११॥
 निदाघकालतोऽत्यंतं, तृषितः श्रमितश्च तु ।
 न्यग्रोधवृक्षमाश्रित्य, स्थितोऽहं शौचहेतवे ॥११२॥
 आसन्नाच्च तडागात्तु, जलं शीतं समागतम् ।
 प्राक्पीतं तेन धौतं च, हस्तपादाननादिकम् ॥११३॥
 मया निश्चीयते चाद्य, तज्जलस्पर्शनान्मम ।
 स्वल्परोगोपशान्तिश्च, जाता निद्रापि चागता ॥११४॥
 कश्चिद् दिव्यप्रभावोऽस्मिन्, जले शीते प्रवर्तते ।
 कथं नु स्यादरं शान्तिः, कुष्ठरोगापहारिणी ? ॥११५॥

राज्ञी चोवाच भो स्वामिन्नद्यैव तत्र गम्यते ।
 तज्जलस्नानमात्रेण, नश्येत् सर्वागतो रुजा ॥११६॥
 सहानुगैश्च राज्ञीभिः सज्जीभूय नरेश्वरः ।
 चचाल रथमारुह्य, वटवृक्षस्य संनिधौ ॥११७॥
 महिष्या प्रेरितो राजा, श्रद्धया शुद्धभावतः ।
 जलाशयजलेनैव, करोति स्नानमुत्तमम् ॥११८॥
 तज्जलस्नानतो राज्ञो, बभूव सुंदरं वपुः ।
 सुवर्णसदृशं दिव्यं, क्षणमात्रेण भास्वरम् ॥११९॥
 विस्मिताः स्वजनाः सर्वे, निरीक्ष्य भूपतेर्वपुः ।
 रोगहीनं जलस्यैव, स्पर्शमात्रेण सर्वतः ॥१२०॥
 चिंतयन्तिस्म सर्वेऽपि, प्रातिविस्मितचेतसा ।
 जलस्य न प्रभावोऽयं, किंतु देवस्य संनिधेः ॥१२१॥
 जलेऽस्मिन् कस्य देवस्य, सांनिध्यं विद्यते वरम् ।
 सुज्ञातव्यं प्रयत्नेन, स्वरूपं सत्यसंभवम् ॥१२२॥
 नृपोऽपि विस्मयाद्विज्ञश्चमत्कारचमत्कृतः ।
 एवं तु चिंतयामास, किं जातमवितर्कितम् ॥१२३॥
 अनेकैश्चौषधैर्नैव, मंत्रतंत्रादिवस्तुभिः ।
 वारिणः स्पर्शयोगेन, रोगः शान्तः कथं मम ? ॥१२४॥
 आश्चर्यसंभृतं वृत्तं, मनसि धारयन् मुदा ।
 राज्ञीभिश्च समं राजा, परिवारैः प्रवेष्टितः ॥१२५॥

अध्वनि वार्तया वृत्तैः, विविधैश्च कुतूहलैः ।
 आजगाम ततो राजा, चैलचपुरमद्भुतम् ॥१२६॥
 दृष्ट्वा नृपं च नीरोगं, काञ्चनदेहधारिणम् ।
 हर्षितैर्मुदितैर्लोकैः, पुष्पौघैः स्वागतं कृतम् ॥१२७॥
 संतुष्टः स्वागतैश्चित्ते, राजवेश्मनि चाविशत् ।
 राज्ञीविविधसत्कारैः, हर्षदैः स्वान्तर्कर्षकैः ॥१२८॥
 एलचनगरे राज्ञः, शासनेन महोत्सवः ।
 विविधैश्च कृतो लोकैः, सुमंगलैः पुरस्सरः ॥१२९॥
 अहो पुण्यमहोभाग्य, -महो सौभाग्यमुत्तमम् ।
 जागर्त्यद्यापि राज्ञश्च, वदन्ति च परस्परम् ॥१३०॥
 अतर्कितं जलं लब्धं, सर्वरोगोपशामकम् ।
 तज्जलाद्भुतमाहात्म्यं, जिह्वया नैव वर्ण्यते ॥१३१॥
 नृपश्च नृपभार्याद्या, हर्षावेशवशंवदाः ।
 पीनास्तुष्ट्या च संभ्रान्ता, राजन्ते राजवेश्मनि ॥१३२॥
 प्रासादसप्तमीभूमौ, विभावरीं तदैकदा ।
 पत्युंके पुष्पशय्यायां, सुखसुप्तो नरेश्वरः ॥१३३॥
 ददर्श गाढनिद्रांतः, स्वप्नमेकं महत्तरम् ।
 अदृष्टश्रुतपूर्वं तं, स्वान्तानंदनिदानकम् ॥१३४॥
 समागत्यामरो वक्ति, दिव्यालंकारभूषितः ।
 शृणु राजन् ! समाधिस्थो, जलमाहात्म्यमुल्बणम् ॥१३५॥

सरोवरे जलं लब्धं, सर्वरोगापहारकम् ।
 तज्जलस्य प्रभावोऽयं, जातोऽस्ति केन हेतुना ? ॥१३६॥
 वक्ति मधुरया वाचा, नीलाश्वो नीलवस्त्रभाक् ।
 देवोऽयं पार्श्वनाथस्य, भक्तवाञ्छितदायकः ॥१३७॥
 तत्र सप्तस्तले शुद्धा, पार्श्वनाथप्रभोर्वरा ।
 प्रतिमास्ति मनोरम्या, यक्षदेवैरधिष्ठिता ॥१३८॥
 पार्श्वजिनप्रभावेण, सन्मंत्रौषधिसंनिभम् ।
 जलं तु वर्तते तत्र, चित्तेप्सितप्रदायकम् ॥१३९॥
 राज्ञा श्रुतं हि तत् स्वप्ने, वृत्तं पार्श्वप्रभोस्ततः ।
 प्रतिमादर्शनोत्कण्ठो, जज्ञे भावोर्मि-पूरितः ॥१४०॥
 प्रातरुत्थाय राज्ञा स, स्वप्नो मंगलसूचकः ।
 आख्यातो हर्षवेगेन, राज्ञीं प्रति पतिव्रताम् ॥१४१॥
 राज्ञीं प्रति सुधावाचा, भूपेन स्वप्नवीक्षितम् ।
 प्रोक्तं च सत्यतत्त्वं तु, देवैर्ज्ञापितमुल्बणम् ॥१४२॥
 अस्माभिस्तत्र गंतव्यं, यत्रास्ति सुजलाशयः ।
 उपायैर्विविधैः कार्यं, प्रतिमायाः सुदर्शनम् ॥१४३॥
 प्रतिमाऽपि च सा लभ्या, चमत्कारैकदीपिका ।
 संतोष्य शुभदेवांस्तान्, प्रार्थनाभिस्तपोबलैः ॥१४४॥
 इति राज्ञीवचः श्रुत्वा, हर्षभाक् सोऽवनीश्वरः ।
 सह राश्यातिसंतुष्ट, -श्चाल सपरिच्छदः ॥१४५॥
 ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

मनोगत्याश्ववेगेन, दीर्घभूमिं ससार च ।

सकाशे वटवृक्षस्या-गतो मनोरथेः सह ॥१४६॥

स्वच्छसलिलसंव्याप्तं, मानससोदरं सरः ।

श्रीश्रीपालः समीक्षयाथ, स्वशिविरं ततान सः ॥१४७॥

॥ युग्मम् ॥

परिवारैः परीतश्च, बली श्रद्धासमन्वितः ।

धैर्यमाधाय संविज्ञो, मनःस्थैर्याद्रिसंनिभः ॥१४८॥

प्रतिमादर्शनोत्कण्ठः, संकल्पसाध्यसाधकः ।

उच्चैरुद्धोषयामास, हस्ताभ्यां बलिमाददत् ॥१४९॥

मृणुत देवता ! देवाः !, क्षेत्रपाला ! अधीश्वराः !

दीयमानं बलिं भक्त्या, गृह्णीत करुणापराः ॥१५०॥

ते पार्श्वजिनदेवस्य, प्रतिमां दर्शयन्तु माम् ।

दर्शनातुरचित्तोऽहं, विह्वलोस्मि वियोगतः ॥१५१॥

प्राक्तनीं प्रतिमां द्रष्टुं, दिष्ट्या धावति मे मनः ।

श्रद्धावासितभक्तस्य, प्रयत्नो नैव निष्फलः ॥१५२॥

अस्मात् स्थानान्न गच्छामि, विना दर्शनमुत्तमम् ।

प्रत्यक्षाभूय भो देवाः ? यूयं यच्छत दर्शनम् ॥१५३॥

भूयो भूयो नृपोऽब्रुवद्, दत्त दत्तेति दर्शनम् ।

श्रुत्वा दृष्ट्वेति संजात, -श्चितामग्नः परिच्छदः ॥१५४॥

भोजनादिं परित्यज्य, राजा निश्चितमानसः ।

एकासनं समादाय, देवाराधन-तत्परः ॥१५५॥

संजातोऽथ तदाकारो, देवध्यानैकनिष्ठितः ।
 दृष्ट्वा यक्षः समाधिस्थं, नृपं संतुष्टमानसः ॥१५६॥
 दृढं चित्तं तथाभावं, परीक्ष्य स नरेशितुः ।
 यावद्दिनत्रयं भूपे, सर्वथा साधनापरे ॥१५७॥
 अधिष्ठायकदेवोऽत्र, प्रादुर्भूयान्नवीदिदम् ।
 श्रीखरदूषणेनेयं, प्रतिमा कारिता पुरा ॥१५८॥
 स्थापिता जलकूपेऽस्मिन्, चमत्कारसमुन्नता ।
 तत्रत्यसलिलस्पर्शाद्, रोगः शान्तस्तव द्रुतम् ॥१५९॥
 तत् किं यदस्ति सामर्थ्यं, वक्तुं कैश्चन पार्यते ?
 अचिंत्योऽस्य प्रभावोऽयं, ज्ञातुं शक्यो न मानवैः ॥१६०॥
 राजयक्षमादिका रोगाः, कफपित्तादिसंभवाः ।
 असाध्या दुःखदाः सर्वे, शाम्यन्ति तोययोगतः ॥१६१॥
 प्रतिमास्पर्शितोयस्य, प्रभाषेण सुभास्वरः ।
 कद्गुरुष्यंगहीनोऽपि, रम्यकायः प्रजायते ॥१६२॥
 किं कथ्यते प्रभावोऽस्याः प्रतिमाया विशंपते ! ।
 कल्पलतेव कालेऽस्मिन्, कलौ वाञ्छितदा च सा ॥१६३॥
 तव पुण्यस्य पुञ्जेन, लब्धो योगो जिनेशितुः ।
 गच्छेति स्वस्थले राजन् ! ब्रुवन् देवः तिरोदधौ ॥१६४॥
 स्वप्ने या प्रतिमा राज्ञा, दृष्टा सा शुभभाविता ।
 याचिता देवपार्श्वे वै, तीव्रात्यन्ताग्रहेण च ॥१६५॥

देवेनोक्तं च भो राजन् ! प्रतिमा नैव दीयते ।
 अन्यत्किमपि याचस्व, प्राज्यं राज्यं सुतोत्तमम् ॥१६६॥
 सौभाग्यं विजयं शौर्यं, जयं सिद्धिं च काञ्चनम् ।
 तत्सर्वं क्षणमात्रेण, दास्यामि प्रतिमां विना ॥१६७॥
 राज्ञोक्तं नैव याचेऽहं, मुक्त्वा तां प्रतिमां वराम् ।
 त्यक्ष्यामि च जलं भोज्यं, यावन्नो प्रतिमां लभे ॥१६८॥
 नृपेण प्रतिपन्नं च, बिम्बं यावन्न लभ्यते ।
 तावन्मे सर्वदाहारः, प्राणांते नैव कल्पते ॥१६९॥
 सप्तदिनानि यावत्तं, समालोक्य नृपं दृढम् ।
 तपोभिश्च समाकृष्टोऽवोचद् देवः फणीश्वरः ॥१७०॥
 आग्रहं त्यज राजेन्द्र ! प्रतिमापार्थनात्मकम् ।
 प्राप्तिस्तु प्रतिमायाश्च, प्राणत्यागेऽपि दुर्लभा ॥१७१॥
 तथापि तव भक्त्याऽस्मि, प्रसन्नोऽहं नरेश्वर ! ।
 शृणु त्वं वचनं चैकं, तव हितैकसाधनम् ॥१७२॥
 पूज्यायाः प्रतिमायाश्च, विधिपूजा कथं भवेत् ।
 कथं नाशातनां कुर्युरज्ञा लोका अनेकशः ॥१७३॥
 रक्षणीया प्रयत्नेन, प्रभावेण प्रभूषिता ।
 जीववत् प्रतिमा रक्षया, कथं भवेत् कलौ जनैः ॥१७४॥
 तस्मान्निजाग्रहं मुञ्च, सिद्धं कार्यं तवाधुना ।
 त्वं मा प्रार्थय देवानां, तां च प्राणैरपि प्रियाम् ॥१७५॥

राज्ञोक्तं रे सुराधीश ! धरणेन्द्र ! शृणु मे वचः ।
 लोककल्याणकार्याय, याचेऽहं प्रतिमां वराम् ॥१७६॥
 विधिवत् पूजयिष्यामि. तां रक्षिष्यामि सर्वथा ।
 देहि मह्यं मुदा देव ! प्रसन्नोऽसि यदा मयि ॥१७७॥
 स्वीकृतं धरणेन्द्रेण, प्रसन्नेन विचारिणा ।
 तां दातुं प्रतिमां पूज्यामप्रतिमात्मशुद्धये ॥१७८॥
 उवाच धरणेन्द्रस्तु, पुण्यप्राग्भारतस्तव ।
 कल्पलतेव संप्राप्ता, सर्वार्थसिद्धिसाधिका । ॥१७९॥
 प्रतिमा प्राक्तनी दिव्या, बहुपुण्यानुषंगतः ।
 लभ्यते भाग्यसंभारैर्भक्तैर्यत्नैर्महत्तरैः ॥१८०॥
 बिम्बं श्री पार्श्वदेवस्य, सुरक्ष्यं सर्वतोऽधिकम् ।
 अनायैर्धर्महीनैश्च, दुर्भग्यैश्च विशेषतः ॥१८१॥
 मम प्राणाधिकं बिम्बं, पार्श्वदेवस्य वल्लभम् ।
 अवज्ञातोऽस्य देवस्य, दुःखं भावि ममाशये ॥१८२॥
 युस्मद्भक्तिसमाकृष्टो, बिम्बं ददामि जीववत् ।
 कल्याणाय च लोकस्य, भक्तस्येप्सितदायि यत् ॥१८३॥
 प्रातःकाले त्वया नालैः, कृता या च सुखासिका ।
 सा जलान्धौ समुत्तार्या, बद्धा चापक्वसूत्रकैः ॥१८४॥
 तस्यां सुखासिकायां च, बिम्बं मोक्षयामि सत्वरम् ।
 भासुरं धर्मसंस्कर्तुं, पोतकल्पं भवाम्बुधौ ॥१८६॥

शनैर्बहिश्च निष्काश्या, समेष्यति प्रभावतः ।
 सूत्रबद्धं च तद् बिम्बं, दर्शनीयं मनोहरम् ॥१८६॥
 राज्ञा संतुष्टचित्तेन, देवोक्तं निखिलं कृतम् ।
 प्रातरेव सुधावर्षत्, -सद्वाचनादपूर्वकम् ॥१८७॥
 देवोक्तं विधिना शीघ्रं, बिम्बं लब्धं नृपेण तत् ।
 पूजितं निर्मलद्रव्यै, धूपदीपादिमिस्तथा ॥१८८॥
 स्वस्तिकेन च मुक्तानां, रत्नानां च प्रभास्वताम् ।
 जिनाग्रे पूजनं कृत्वा, तुष्टः पुष्टो नरेश्वरः ॥१८९॥
 देववाक्यानुसारेण, विधिवत्कृतकार्यकः ।
 धन्यमन्यो वदान्योऽभूत्, पुण्यपूतोऽवनीश्वरः ॥१९०॥
 नालैरपक्वसूत्रैश्च, राजाऽयं शकटं व्यधात् ।
 स्वतस्तत्रोपविष्टा सा, प्रतिमा गरिमान्विता ॥१९१॥
 चमत्कृतैर्जनैःसर्वै-र्विस्मितैर्हर्षमेदुरैः ।
 जय जयेति नादेन, पूरितं सकलं जगत् ॥१९२॥
 जन्मसप्तदिनौ वत्सौ, योजितौ शकटे वरौ ।
 शकटं प्रतिमापूतं, चालयतः शुभाशयौ ॥१९३॥
 तत्पुरोगो नृपो वीरो, यातिस्म श्रद्धया मुदा ।
 पश्चात्प्रेक्ष्यं त्वया नेति, देवाज्ञां मस्तके दधत् ॥१९४॥
 अतिदूरे समागत्य, नृपतिनेति चिंतितम् ।
 समायाति न वा पृष्ठे, सविम्बः शकटो गुरुः ॥१९५॥

देवाग्नायोऽमुना भग्नो, नृपेण शंकयाऽनया ।
 अधिष्ठायकदेवेन, प्रतिमा स्थापिताऽम्बरे ॥१९६॥
 नृपोऽपि दुःखभारेण, क्षमायांचां पुनः पुनः ।
 करोतिस्म प्रभोः पार्श्वे, सोद्वेगः स्वकनं स्मरन् ॥१९७॥
 भूतलात्सप्तहस्तोच्चां, देवैव्योम्नि स्थिरीकृताम् ।
 प्रतिमां प्रेक्ष्य पृथ्वीशश्चिन्तयामास मानसे ॥१९८॥
 मयोपायो विधेयः कः, समर्थः स्वार्थसाधकः ॥
 प्रतिमा येन चागच्छेत्, एलवे मे पुरे वरे ॥१९९॥
 तदाऽऽराद्धोऽत्रद्देवः, स्थास्यति-प्रतिमाऽत्रवै ।
 न्यग्रोधवृक्षतो नाग्रे, पदमपि चलिष्यति ॥२००॥
 अत्रैव कारय क्षिप्रं, चैत्यं बुधैः सुशिल्पिभिः ।
 प्रतिपद्यस्व हे राजन् ! सत्यं प्रोक्तं मया वचः ॥२०१॥
 आहूताः शिल्पिनो राज्ञा, निपुणाश्चैत्यनिर्मितौ ।
 आज्ञापयन्तृपस्तांश्च, क्रियतां चैत्यमुत्तमम् ॥२०२॥
 पाषाणैरुज्ज्वलैः शुद्धो, निष्पादितो जिनालयः ।
 तैः शिल्पवेदिभिः शीघ्रं, नृपचित्तानुकारकः ॥२०३॥
 प्रभुं विज्ञपयामास, नृपो भावाधिवासितः ।
 आगच्छागच्छ मे स्वामिन् ! नव्ये भव्येऽत्र चैत्यके ॥२०४॥
 नृपश्च मंत्रिणः सर्वे, व्यचिन्तयञ्चुचाऽकुलाः ।
 स्थास्यत्यत्र क्रियत्कालं, व्योम्नि स्थितो जिनेशिता ॥२०५॥

अश्वमारुह्य निर्गच्छेत्, कोऽपि प्रभोरधस्तळात् ।
 तावदुच्चैः स्थितो व्योम्नि, दृश्यते मार्गगैर्नरैः ॥२०६॥
 आश्चर्यवशगा लोकाः, समायान्ति सुविस्मिताः ।
 अहो देवस्य माहात्म्यं, वर्णयन्ति विशेषतः ॥२०७॥
 अन्तरिक्षे निराधारं, -तिष्ठन्तं जगदीश्वरम् ।
 श्रद्धया भक्तितो व्याप्ताः, पूजयन्ति समप्रजाः ॥२०८॥
 नायाति भगवांश्चैत्ये, चिन्ताया विषयेऽत्र वै ।
 सम्यग् विचार्य मंत्रीश ! मार्गं दर्शय संप्रति ॥२०९॥
 नृप ! त्वं शृणु मे-तथ्यं, मूर्त्यो भक्त्या वदाम्यहम् ।
 अत्र प्रमाणमाचार्या, जैनधर्मप्रभावकाः ॥२१०॥
 धीसखेनोक्तमाकर्ण्य, हितं प्रोवाच भूपतिः ।
 त्वमत्रानय स्ररीशान्, विशिष्टान् सादरं द्रुतम् ॥२११॥
 श्रूयन्तेऽथेति मंत्र्याह, देवगिरौ समागताः ।
 संति संप्रति राजन्तो, राजमान्या गणीश्वराः ॥२१२॥
 अभयदेवनामानः, सर्वागमविशारदाः ।
 शास्त्रचर्याप्रसन्नेन, कर्णराजेन हर्षतः ॥२१३॥
 बिरुदं मल्लवादीति, दत्तं पंडितसंसदि ।
 गूर्जरदेशसाम्राज्या-धीशेन दधतो भुवि ॥२१४॥
 त्रिभिर्विशेषकम्

कुल्पाकतीर्थयात्रायाः कृते दक्षिणदेशके ।

आगता भूरिसंघेन, सार्धं स्तंभनवासिना ॥२१५॥

संघाग्रहाच्चतुर्मासीं, तत्राकार्षुः सशिष्यकाः ।

श्रुत्वेति मंत्रिणा प्रोक्तं, ततो भूपेन हर्षतः ॥२१६॥

प्रेषितं सचिवद्वारा, प्रतिपद्य निमन्त्रणम् ।

ते कालज्ञाः समाजग्मु-रत्राचार्याः सशिष्यकाः ॥२१७॥

त्रिमिर्विशेषकम्

दृष्ट्वाऽऽचार्यान् नृपो हर्षित्, स्वागतं कुरुते वरम् ।

आचार्या अपि संतुष्टाः सत्कारिताः शमोदयाः ॥२१८॥

व्योमस्थां प्रतिमां वीक्ष्य, साश्चर्या ज्ञानिशेखराः ।

चिन्तयन्ति मनस्येवं, नृपस्य स्खलनाफलम् ॥२१९॥

संचिन्त्येति निजस्वान्ते, चाष्टमतपसा स्वयम् ।

आराधितश्च नागेन्द्रः, स्वप्ने सूरानुवाच वै ॥२२०॥

राज्ञश्चित्ताभिमानाच्च, स्वामी चैत्ये न गच्छति ।

संघद्वारा नवं चैत्यं, भवन्तः कारयन्तु वै ॥२२१॥

तथाकृते नवे चैत्ये, प्रतिमा सा प्रवेक्ष्यति ।

प्रसन्नीभूय नागेन्द्र-इत्युक्त्वा स तिरोदधौ ॥२२२॥

विज्ञैः सुधामुचा वाचा, सूरिभिर्बोधितो नृपः ।

देवोक्तं निशि वृत्तान्तं, हृद्यमुक्त्वा नृपाय वै ॥२२३॥

आम्नायभंगदोषेण, मयाप्तं कटुकं फलम् ।
 गुरोराज्ञा शिरोधार्या, सर्वोदयविधायिनी ॥२२४॥
 निश्चित्येति निजे चित्ते, संघचैत्यप्रशंसकः ।
 भव त्वं सूरिभिः प्रोक्तं, स्वीचक्रेऽखिलं नृपः ॥२२५॥
 युगम्

प्रातः संघं समाहूतं, कथयन्तीति सूरयः ।
 नृपनिर्मितचैत्येऽस्मिन्, प्रतिमा नागमिष्यति ॥२२६॥
 न्यक्कृतोऽस्ति प्रवेशोऽस्मिन्, नृपाभिमानहेतुना ।
 नागेन्द्रेणोदितं मेऽग्रे, निशोति भाविभावतः ॥२२७॥
 कारयतु ततः संघः, संघद्रव्यैः समुज्ज्वलैः ।
 चैत्यं नव्यं शुचिस्थाने सर्वकल्याणहेतवे ॥२२८॥
 आज्ञां श्रुत्वेति सूरिणां, हर्षरोमांचिताङ्गकाः ।
 संघस्थाः श्रावकाः सर्वे, ननृतुर्भक्तिभासुराः ॥२२९॥
 युगम्

श्रद्धया भक्तितः सर्वे, श्रावका मिलितास्तदा ।
 तैरेव संचितं द्रव्यं, भृशं चैत्यकृते शुभम् ॥२३०॥
 गुरोराज्ञा शिरोमान्या, मत्वेति च गुणाधिकाः ।
 विज्ञप्ताः सूरयस्तैश्च, कुत्र कार्यो जिनालयः ॥२३१॥
 शुद्धभूमिं ततः प्रेक्ष्य, निपुणैः शिल्पकारिभिः ।
 कारितः सूरिभिर्नव्यो, भव्यो दिव्यो जिनालयः ॥२३२॥

आचार्यैरथ सुस्तोत्रैः कृता, स्तुतिर्जिनेशितुः ।
 आगच्छाधो भुवि स्वामिन् !, पूजायै दर्शनाय च ॥२३३॥
 प्रतिमा सा च देवैश्च, शनैरधोऽवतारिता ।
 वरस्तोत्रैः प्रसन्नैश्च, धर्माचार्यप्रगुम्फितैः ॥२३४॥
 अभून्नृपोऽपि सन्तुष्टः, सूरिभिः कृतसुस्तुतेः ।
 बिम्बावताररूपेण, चमत्कारेण विस्मितः ॥२३५॥
 सम्भूय सकलश्राद्धैः, सूरिशैश्च पुनः पुनः ।
 प्रार्थिता प्रतिमा सा तु, चलिता गगनाध्वना ॥२३६॥
 स्वयमेवागता तत्र, नव्ये दिव्ये सुमन्दरे ।
 प्रतिष्ठिता सुमन्त्रैश्च, सूरिवर्यैर्मुनीश्वरैः ॥२३७॥
 सप्ताङ्गुलिप्रमाणोर्ध्वं, स्थिता तथापि भूमितः ।
 चमत्कारकृते विश्वे, साऽन्तरिक्षेऽति विश्रुता ॥२३८॥
 वरैः श्वेताम्बराचार्यैः, मन्त्रैः स्तोत्रैर्नवैर्नवैः ।
 अभयदेवसूरिशैः, सा मूर्तिः संस्तुताऽद्भुता ॥२३९॥
 सप्ताङ्गुलिप्रमाणोर्ध्वं, स्थिता भूतलतोऽपि सा ।
 सप्तव्यालफणच्छत्रं, राजतेस्म जिनोपरि ॥२४०॥
 व्याधिबाधितजंतूनां, शिवाय श्रेयसे वरम् ।
 खचितरत्नमाणिक्य-मणिगुच्छकराजितम् ॥२४१॥
 मुकुटं कारयामास, श्रीश्रीपालो धराधवः ।
 शुभ्रमौक्तिकसंभारैः, मालामपि सुशोभिनीम् ॥२४२॥

कारयित्वा वरां रम्यां, हर्षपाथोच्चिचन्द्रमाः ।
 नानाविधानि चान्यानि, सुवर्णभूषणानि च ॥२४३॥
 निर्माप्य शुद्धभावेन, नृपतिर्विंशदाशयः ।
 श्रीपार्श्वनाथबिम्बाऽग्रे, स्वात्मकल्याणहेतवे ॥२४४॥
 अढौक्यःनृपो भावै, -भूषणानि सुवर्णभाक् ।
 बिम्बं श्रीपार्श्वनाथस्य, राजते भूषणैस्ततः ॥२४५॥
 पञ्चभिः कुलकम् ॥

अलंकारैरलंचक्रु—, रन्येऽपि भावभासुराः ।
 भक्त्या च श्रद्धया भव्यं, बिम्बं चित्तस्य चित्रकृत् ॥२४६॥
 नेत्रयुग्महीपृथ्वी, —संख्यवैक्रमवर्षके ।
 माघमासे सिते पक्षे, पंचम्यां रविवासरे ॥२४७॥
 जैनधर्मनभःसूर्यैः, सूरिभिर्मंत्रमंत्रितैः ।
 वासक्षेपैश्च बिम्बं तत्, स्थापितं श्रीजिनालये ॥२४८॥
 कण्ठो मौक्तिकमालाभिः, मुकुटान्मस्तकं प्रभोः ।
 राजते च तथा कर्णौ, रत्नकुण्डलमण्डितौ ॥२४९॥
 अर्कभ्रान्तिकरं पृष्ठे, भामण्डलं सुभूषितम् !
 छत्रत्रयं च नाथस्य, राजते मस्तकोपरि ॥२५०॥
 शुभे लग्ने प्रतिष्ठां च, विधाय सूरिपुंगवाः ।
 आनंदाब्धिनिमग्ना ये, स्तोतुमारेभिरे स्तवैः ॥२५१॥

जय जयेति घोषेण, गर्जत्कुर्वन्ति सर्वतः ।
श्रावकाः जैनचैत्यं तु, मत्ता हर्षातिरेकतः ॥२५२॥
नृत्यं नृत्यन्ति गायन्ति, मंगलानि जिनालये ।
बादयन्ति सुवाद्यानि, प्रतिष्ठाहर्षनिर्भराः ॥२५३॥
केचित् पठन्ति सत्स्तोत्रैः, पार्श्वनाथगुणावलीम् ।
किं किं तत्र न चक्रुस्ते, हर्षोत्कर्षेण मेदुराः ॥२५४॥
भव्ये दिव्ये नवे चैत्ये, पूर्णं जातं विशेषतः ।
प्रतिष्ठायाः शुभं कार्यं, महामहैः पुरस्सरम् ॥२५५॥
श्रीपार्श्वस्य प्रभोः पार्श्वे, वामे शासनरक्षकः ।
संस्थापितश्च सूरिशैः, देवो मूर्तिमयोऽमलः ॥२५६॥
नृपेण तत्र संस्थाने, वासितं नगरं नवम् ।
स्वकनाम्नातिरम्यं हि, श्रीपुरं जनताभृतम् ॥२५७॥
श्रीपालविहितं चैत्यं, -मारामेऽद्यापि तिष्ठति ।
निर्जनं शब्दतः शून्यं, पाषाणमात्रनिर्मितम् ॥२५८॥
देवस्य बिम्बतो हीनं, प्रोत्तुङ्गं शिखरान्वितम् ।
श्रीपुराद्बहिरेवं तु, न्यग्रोधांघ्रिपसेनिधौ ॥२५९॥
नृपेण कृतदोषस्य, गर्वपिच्छलचेतसा ।
तत्कलौ मूर्त्तमेवेदं, प्रतीकं मर्त्यबोधदम् ॥२६०॥
अभयदेवसूरिशैः, भक्तिभावेन संयुतैः ।
प्रभुच्छायां समाश्रित्य, कृता सत्कृत्यसम्भृता ॥२६१॥

चतुर्मासी च संघस्या, -नघस्याग्रहतोऽधिकात् ।

श्रद्धया प्रभुभक्त्या च, नानाधर्मप्रवृत्तिभिः ॥२६२॥

समाप्तायां चतुर्मास्यां, सच्छास्त्रस्य प्रचिन्तनात् ।

अन्यदेशोपकाराय, विजहृश्च गुणोत्तमाः ॥२६३॥

त्रिभिर्विशेषकम्

इतिश्री अंतरिक्षपार्श्वनाथप्रतिमोत्पत्तिः, तत्प्रतिमास्पर्शजलप्रभावतः

श्रीपालनृपनिरामयत्वं, जलाशयतः प्रतिमाप्रादुर्भावः श्रीअभयदेव-

सूरिभिर्नव्यजिनालये विहिता-प्रतिष्ठा, भूमिप्रतिमयोरन्तरं

इत्यादिवर्णनमयः, तपगच्छाधिपति कविकुलकिरीटसूरिसार्वभौम-

व्याख्यानवाचस्पति, कटोसणादिनृपवरप्रतिबोधक-इलादुर्गादि-

तीर्थोद्धारक-जैनाचार्य-श्रीमद्विजयलब्धिसूरीश्वराणां पट्टप्रभावक-

कविकुलकोटीर-धर्मदिवाकर-जैनाचार्य-श्रीविजयभुवनतिलसूरिभिः

संहृद्भिः प्रथमः खण्डः समाप्तः ॥

सकलविघ्नचूरक श्रीविघ्नहरपार्श्वनाथाय नमः ॥

पार्श्वदेवं नमस्कृत्य, व्योमस्थमात्मधर्मदम् ।
उच्यते हि मया खण्डो, द्वितीयोऽथ सुधोपमः ॥२६४॥
अष्टादश्यां शताब्द्यां च, वीरविक्रमभूपतेः ।
संजातं शुभवृत्तान्तं, चमत्कारकरं नृणाम् ॥२६५॥
सत्यं प्रियमहं वक्ष्यामीतिहासावलोकनात् ।
यच्छ्रवणाच्च जीवानां, कल्याणाय भविष्यति ॥२६६॥
युगम् ॥
अंतरिक्षस्य पार्श्वस्य, तीर्थस्योदयवादिनीम् ।
कथां व्यथां हरन्तीं तां, कथयाम्यन्यशास्त्रतः ॥२६७॥

तीर्थनाथाः प्रपूज्यन्ते, तीर्थेऽस्मिन् विधिवत् सदा ।
 यात्रिकैर्बहुसद्भावैः, आगंतुकैर्नरैर्वरैः ॥२६८॥
 विस्मापयन्ति विश्वेऽस्मिन्, चमत्कारैर्नवैर्नवैः ।
 जयन्ति त्रिजगत्यां वै, पार्श्वनाथा जिनेश्वराः ॥२६९॥
 मधुरनिनदैर्गीतैः, स्तोत्रैः संस्तूयते प्रभुः ।
 उपासकैः सुधासिक्तैः, कर्णसौहित्यकारिभिः ॥२७०॥
 भक्त्युल्लसन्मनोभावैः कैः कैर्न संस्तुतो विभुः ।
 पार्श्वदेवोऽन्तरिक्षस्थो, रूपत्रयं दधत् सदा ॥२७१॥
 मरुदेशेऽत्र सश्रीके, साचोरे नगरे तदा ।
 राजमल्लेति सन्नामा, धनाढ्यः श्रावकोऽस्ति वै ॥२७२॥
 तस्य च व्रतिनो जातः, पुत्रो भानूदयप्रभः ।
 भानुनाम्ना जगत्ख्यातस्तरुणो विनयी गुणी ॥२७३॥
 एकदा साधुभिर्युक्ता, समायाताः शमालयाः ।
 आचार्या विहरन्तश्च, देवाभिधा विचक्षणाः ॥२७४॥
 आचार्या घनघोषेण, धर्मं दिशन्ति शास्त्रतः ।
 श्रुत्वा धर्मोपदेशं वै, केचिज्जाता व्रताशयाः ॥२७५॥
 वाण्या वैराग्यवाहिन्या, संसारोद्विग्नमानसः ।
 भानुमल्लो विशेषेण, भवभीरुर्व्रतेच्छुकः ॥२७६॥
 संजातः सत्यसंवेदी, त्यागामिरुचिसद्वरः ।
 जग्राह संयमं शुद्धं, देवाचार्यस्य संनिधौ ॥२७७॥
 युग्मम् ॥

उग्रवैराग्यभावेन, पालयता च संयमम् ।
वैयावृत्यादिकार्येण, प्राप्तं ज्ञानमनर्गळम् ॥२७८॥

विनयेन सुनम्रेण, भावविजयसाधुना ।
शास्त्रज्ञानं सुसंलब्धं, चात्मनैर्मलयदं वरम् ॥२७९॥
युग्मम् ॥

सूरिणा तीव्रहर्षेण, तस्मै भावाख्यसाधवे ।
श्रीपंन्यासपदं दत्तं, विधिना शास्त्रचक्षुषे ॥२८०॥

श्रीगूर्जराभिधे देशे, पत्तनाख्ये पुरेवरे ।
समाजग्मुस्तु ते धुर्या, आचार्यदेवसूरयः ॥२८१॥

भावविजयनामा च, विश्रुतो जगतीतले ।
संयमं पालयामास, चाप्रमादी सदोज्ज्वलः ॥ २८२॥

निदाघकालतो नित्यं, विहारैरुग्ररूपकैः ।
भावाख्यसन्मुनेरान्ध्य, -मागतं नेत्रयोर्द्वयोः ॥२८३॥

उष्णप्रकृतितो चक्षु-रान्ध्यात्दुःखी मुनीश्वरः ।
उपायान् विविधांश्चक्रुः, श्राद्धास्तद्रोगशान्तये ॥२८४॥

किमपि न फलं प्राप्तं, यत्ना जाता निरर्थका ।
यद् भावि तद् भवत्येवं, कर्मणां हि विचित्रता ॥२८५॥

तत्र कृत्वा चतुर्मासीं, पत्तने श्रावकाग्रहैः ।
विजहूरन्यदेशेषु, देवसूरीशपुंगवाः ॥२८६॥

पंन्यासं भावनामानं, मुक्त्वा तत्रैव सद्बदम् ।
तस्य तु परिचर्यायै, मुनियुगमं च रक्षितम् ॥२८७॥
युगम् ।

आन्ध्यदोषेण दुःखी सन्, कर्मनिन्दां चकार च ।
स किंकर्तव्यतामृढो, जातो धर्माश्रयोऽपि च ॥२८८॥
स्मरन् गुरुपदेशं च, कर्मणां गहनां गतिम् ।
बलिनो निर्वला दृष्टा, इति कर्माग्रतः समे ॥२८९॥
पंन्यासं दुःखितं दृष्ट्वा, चैकदा देवसूरिभिः ।
निशि पद्मावतीदेवी, साधिता ध्यानयोगतः ॥२९०॥
समागत्य सङ्गंकारा, दिव्यज्योतिर्मयी च सा ।
उवाच रोगनाशाय, पंन्यासस्य विधिं मुदा ॥२९१॥
रोगनाशप्रतीकारः, पूर्वोक्तः सद्गुरुत्तमैः ।
प्रारब्धः पार्श्वनाथस्य, जापरूपो मुनीश्वरैः ॥२९२॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

स तज्जापसमारूढः, यदासीच्छुभभावनः ।
तस्य पार्श्वे निशि स्वप्ने, समेत्य च सुधाशना ॥२९३॥
कथयतिस्म सद्वाच्यं, वृत्तं पार्श्वप्रभोरिति ।
कलियुगेऽन्तरिक्षस्य, पार्श्वस्यातिशयो महान् ॥२९४॥
वर्ततेऽध्यक्षरूपेण, सर्वव्याधि-हरोऽनघः ।
पश्चाच्च पार्श्वनाथस्य, प्रतिमोत्पत्तिर्गर्भितः ॥२९५॥

आख्यातः सर्ववृत्तांतः, देव्या पुण्यानुभावतः ।
 आकर्ण्य सर्ववृत्तांतं, मुनिर्हर्षातिरेकतः ॥२९६॥
 उन्निद्रः संश्र शेषायां, निशायां धर्मतत्परः ।
 अंतरिक्षस्य पार्श्वस्य, ध्यानमग्नः सुसद्वरः ॥२९७॥
 आकर्ण्य सर्ववृत्तांतं, हर्षविशेन सन् मुनिः ।
 जाग्रत् सन् सोऽतिभावेन, देव्युक्तमित्यचिंतयत् ॥२९८॥
 सुमुहूर्ते कृतं सौम्यं, बिम्बं पार्श्वजिनेशितुः ।
 खरदूषणपूजायै, प्राक् सेवकेन निर्मितम् ॥२९९॥
 तद्बिम्बस्य प्रभावेण, श्रीपालो रोगमुक्तिभाग्य ।
 संजातः स्वर्णदेही स, महिमाऽहो महान् प्रभोः ॥३००॥
 वर्ण्यते कैश्च विज्ञैश्च, माहात्म्यं तीर्थसंभवम् ।
 इति चित्ते स्मरंति स्म, प्राज्ञचक्षुर्गुणोत्तमाः ॥३०१॥
 तवांतरिक्षपार्श्वस्य, प्रभावोऽयं फलिष्यति ।
 त्वमान्धत्वस्य नाशाय, निश्रां प्रभोः श्रयेति वै ॥३०२॥
 देव्युत्तवाऽयांतरिक्षस्य, पार्श्वनाथकथानकम् ।
 तिरोदधौ ततः सोऽयं, किं मेऽहमित्यचिन्तयत् ॥३०३॥
 भावेन भावनारूढो, मुनिर्हर्षेण मेदुरः ।
 धैर्यमाधाय स्वस्वान्ते, तीर्थं गंतुमना अभूत् ॥३०४॥
 दृढ-संकल्परूढेन, विश्वासेन निजात्मनः ।
 श्राद्धेभ्यो ज्ञापितं तेन, चिह्नमन्धत्वहारकम् ॥३०५॥

अंतरिक्षस्य यात्रायै, देव्या वृत्तमुदाहृतम् ।
 तत्र यात्राकृतेऽत्यन्तं, त्वरते मे मनोधिकम् ॥३०६॥
 श्राद्धेभ्य इति भक्तेभ्यो, निजभावः प्रदर्शितः ।
 लघुसंघेन सार्धं च, यात्रायै प्रस्थितो मुनिः ॥३०७॥
 चलन् सार्धं च संघेन, भावविजयसंयमी ।
 स्मरन् ध्यायन् स्तुवन्नित्यं, पार्श्वनाथं जिनेश्वरम् ॥३०८॥
 पत्तनात् दूरदेशस्थं, विदर्भदेशमंडनं ।
 तीर्थं श्रीपार्श्वदेवस्य, चासन्नमागतं मुनेः ॥३०९॥
 ध्यानं श्रीपार्श्वनाथस्य, करोतिस्म मुनीश्वरः ।
 त्रिविध्ययोगसंशुद्धं, निदानं मुक्तिसंपदाम् ॥३१०॥
 शिरपुरे पुरे रम्ये, तीर्थं पवित्रमुत्खणम् ।
 मुक्तिगेहस्य सोपानं, विभाति भव्यतारकम् ॥३११॥
 ग्रामस्य समीपं प्राप्तः, संघो भावेन भावितः ।
 हर्षविशप्रफुल्लिंगो, गर्जन् जयजयारवैः ॥३१२॥
 आगत्य संघसंयुक्ता-स्तीर्थेऽस्मिन् मुनयो वराः ।
 अंतरिक्षस्य पार्श्वस्य, चक्रुः सर्वेऽपि दर्शनम् ॥३१३॥
 स्तुवंति भव्यसुस्तोत्रैः, श्रावका दर्शनोत्सुकाः ।
 दर्शनामृतसंसिक्ता, दिव्यभावा गतश्रमाः ॥३१४॥
 व्योमस्थं तीर्थनाथं तं, दर्शं दर्शं स्मिताननाः ।
 नृत्यन्ति मधुरैर्नदैः, स्तुवंतिस्म पुनः पुनः ॥३१५॥

नमस्तुभ्यं जिनेन्द्राय, वीतरागाय तायिने ।
 भवरोगार्तिनाशाय, भाववैद्येश्वराय ते ॥३१६॥
 सर्वेऽद्य श्रावका जाता, जिनपादाब्ज-षट्पदाः ।
 कृतपुण्याः कृतार्थास्ते, जगदीश्वरदर्शनात् ॥३१७॥
 भावविजयपंन्यासा, चक्षुर्हीनत्वहेतुना ।
 विना हो वीतरागानां, दर्शनं व्यथिताः स्थिताः ॥३१८॥
 दर्शनं श्रीजिनेशानां, कृतपुण्यैश्च लभ्यते ।
 मया पुण्यद्विहीनेन, क्रियते तत्कथं हहा ॥३१९॥
 इति चिंताग्निसंद्ग्धा, मुग्धा जग्धाः कुकर्मणा ।
 सद्बिचाराब्धिमग्नाश्च, ते शोचन्ति दिवानिशम् ॥३२०॥
 संकल्पेन दृढेनैव, पंन्यासप्रवरैस्तदा ।
 तत्यजेऽन्नं जलं चैव, जिनेन्द्रदर्शनातुरैः ॥३२१॥
 ध्यायन् पार्श्वं निजस्वान्ते, परित्यज्यान्पकामनाम् ।
 एकाकारत्वमापन्नः, यथा दुग्धे तु शर्करा ॥३२२॥
 स्तुवंति ते मुनिश्रेष्ठाः, व्योमस्थं पार्श्वमीश्वरम् ।
 रहसि चैकदा तत्र, स्वीकृत्य पार्श्वसंनिधिम् ॥३२३॥
 तुभ्यं देवाधिदेवाय, पार्श्वनाथाय शम्भवे ।
 व्योमस्थाय महेशाय, जिनेशाय नमोनमः ॥३२४॥
 भवाम्भोनिधिपोताय, चिंतितार्थप्रदायिने ।
 मिथ्यातमोपनोदाय, नव्यचन्द्रोपमाय ते ॥३२५॥

ज्वलन्नागस्त्वया नाथ ! रक्षितो हि दयाभृता ।
 नागेन्द्रत्वपदं दत्तं, तस्मै शरणदानतः ॥३२६॥
 पार्श्वदेव ! नमस्तुभ्यं, मेघोपसर्गकारिणे ।
 कमठाय प्रदत्तं हि, सम्यक्त्वं निजवैरिणे ॥३२७॥
 समृद्धो व्यंतरो भक्त्या, त्वत्संश्लेषकरः करी ।
 जातस्तत्र ततस्तीर्थं, प्रवृत्तं कलिकुण्डकम् ॥३२८॥
 अभयदेवसूरीणां, कुष्ठरोगो हतः सदा ।
 त्वत्प्रभावात्प्रजातास्ते, सूरयः स्वर्णकायकाः ॥३२९॥
 पल्लवपुरराजस्य, विश्ववत्सल ! हे प्रभो !
 तवैव भक्तिमाहात्म्यात्, नष्टः कुष्ठादिरोगकः ॥३३०॥
 पालनपुरराजेन, पालणाख्येन धर्मिणा ।
 गतं राज्यं पुनः प्राप्तं, त्वत्क्रमाम्बुजसेवया ॥३३१॥
 घृतकल्लोलपार्श्वेति, प्रसिद्धो घृतवर्धनात् ।
 श्रीफलवृद्धिपार्श्वेति, प्रसिद्धः फलवर्धनात् ॥३३२॥
 चिरं त्वत्क्रमसेवातो, मुक्त आषाढभूतिकः ।
 त्वन्महिम्ना जलस्तंभात्, रामो लंकां गतस्ततः ॥३३३॥
 कृष्णसैन्यं जराग्रस्तं, जरासुक्तं त्वया कृतं ।
 शंखेश्वरेति तत् तीर्थं, प्रसिद्धं जगतीतले ॥३३४॥
 किं किं संवर्ष्यते नाथ !, भवदीयगुणावली ।
 जगद्वंधो ! जगन्नाथ ! विश्वेऽद्वितीयसन्नर ! ॥३३५॥

प्रत्यक्षेण चमत्कारा, गीयन्ते भूरिशोऽनिशम् ।
 हे स्वामिन् धर्मनाथेश !, वामानंदनदीपक ! ॥३३६॥
 जगच्चक्षुर्जगद्देव !, विश्ववन्द्य ! जयिन् प्रभो !
 जगत्पितर्जगन्मात-र्जगदीश्वर ! पार्श्व हे ! ॥३३७॥
 सामर्थ्यं प्रबलं स्वामिन् ! श्रुतं दृष्टं मयाऽनघम् ।
 मां देहि नेत्रयोर्हीनं, नेत्रदानं न दुष्करम् ॥३३८॥
 गद्गदितिसुकंठेन, स्तुतिभिर्गणिसन्मुनेः ।
 स्तुत्वा च विरतस्थापि, न नेत्रपटले गते ॥३३९॥
 महाचिंतातुरत्वेन, चक्षुरश्रुप्रवाहतः ।
 नष्टं किञ्चित्तदा चान्ध्यं, नेत्रयोस्तन्मुनेः खलु ॥३४०॥
 हर्षशोकरसाभ्यां हि, वार्ष्णेर्नेत्रे परिप्लुते ।
 तपसाकृष्टदेवेन, पटले नेत्रयोर्हृते ॥३४१॥
 नष्टे नेत्रे पुनर्लब्धे, मुनिनोज्ज्वलभावितः ।
 चमत्कारं नवं दृष्ट्वा, जज्ञिरे विस्मिता जनाः ॥३४२॥
 मुनिः प्रसन्नचित्तेन, भावेनात्मविशुद्धये ।
 दर्शनं जिनदेवानां, भूयो भूयः करोत्ययम् ॥३४३॥
 उषोषितैस्त्रिभिर्घस्रैः-मुनिभिः पारणं कृतम् ।
 वारणं नेत्ररोगस्य, द्वारं मुक्त्यैकसन्नः ॥३४४॥
 देवी प्रोवाच तद्रात्रौ, स्वप्ने मुनीश्वरं च तम् ।
 जीर्णं लघु महद्दीर्घं, चैत्यं कारय भावतः ॥३४५॥

शिल्पिभिः कारयित्वा त्वं, बिम्बं स्थापय मन्दिरे ।
 एवमुक्त्वा गता देवी, तदुक्तं मुनिभिर्धृतम् ॥३४६॥
 देवीप्रोक्तं च यद् रात्रौ, चैत्यनिर्माणरूपकम् ।
 प्रगे प्राहूय संघस्थान्, श्रावकान् भावभाषितान् ॥३४७॥
 मोक्ष रात्रिजवृत्तान्तं, मुनयो भक्तिसंभृताः ।
 श्रद्धासंवेगरंगैस्तै, भूर्भुवः स्वः च संचितम् ॥३४८॥
 समादाय निधिद्रव्यं, स्थापितं गुरुसंनिधौ ।
 गुरुं विज्ञपयन्ति स्म, किं कर्तव्यमतः परम् ॥३४९॥
 समादिशति भक्तांस्तान्, गुरुदेवोऽतिमोदभृत् ।
 युष्माभिः शिल्पिभिः कार्यं, चैत्यं दिव्यमनुत्तरम् ॥३५०॥
 संघस्थैः श्रावकैस्तत्र, मूलमन्दिरसन्निधौ ।
 भूमिगृहमयं चैत्यं, कारितं विस्मयास्पदम् ॥३५१॥
 दृष्ट्वा मुमुदिरे सर्वे, प्रेक्षकाः प्रेममेदुराः ।
 विमानसदृशं चैत्यं, मुनिवर्या विशेषतः ॥३५२॥
 वर्षान्तरेव निष्पन्नं, चैत्यं शिल्पियशःप्रदम् ।
 प्रतिष्ठाया मुहूर्तस्तु, विज्ञैर्दृष्टः शुभावहः ॥३५३॥
 बाणभूमुनिभूंसंख्ये, वर्षे दिव्ये तु वैक्रमे ।
 चैत्रिकशुक्लषष्ठ्यां च, तिथौ च रविवासरे ॥३५४॥
 सुलग्नं निर्णीतं संघैः, प्रतिष्ठायाः प्रभावकम् ।
 मंगलदो महस्तस्याः, प्रारब्धः कीर्तिवर्धकः ॥३५५॥

उत्सवैर्मंगलैस्तूयै, विविधैर्नादशोमितैः ।
 भावविजयपंन्यासैः प्रतिष्ठा कारिता तदा ॥३५६॥
 एकांगुलिप्रमाणोर्ध्वं, प्रतिमा तत्र संस्थिता ।
 चमत्कारकृते नृणां, देवाधिष्ठानभूषिता । ॥३५७॥
 पादुका देवसूरीणां, भावविजयसाधुभिः ।
 स्थापिता तत्र संघेन, माणिभद्रस्य मन्दिरे ॥३५८॥
 पूजिता वन्दिता चैत्ये, आगतैर्बहुभिर्जनैः ।
 सुस्मितैर्भविनोद्भावैः प्रेक्षिता प्रतिमा प्रभोः ॥३५९॥
 कृतकृत्याश्च पंन्यासा, धन्यमन्या बुधेश्वराः ।
 नव्यनेत्रजुषो भक्त्या, भजन्ति श्रीजिनेश्वरम् ॥३६०॥
 निधाय हृदि विश्वेशं, पार्श्वनाथं जिनेश्वरम् ।
 व्यहार्षुरन्यदेशेषु, मुख्ये गूर्जरदेशके ॥३६१॥
 विजयहोरसूरीशा, -स्तपोगच्छाभ्रमास्कराः ।
 तेषां पट्टे प्रभावाढ्या, जाता सिद्धांतपारगाः ॥३६२॥
 विजयसेनसूतीशा, भुवि विश्रुतकीर्तयः ।
 विजयदेवसूरीशाः, तत्पट्टोदयकारिणः ॥३६३॥
 शासनं भूषयामासु, -विवादैः शास्त्रचर्चया ।
 तेषां पट्टधराः प्रष्टाः, विजयप्रभसरयः ॥३६४॥
 सुमाम्राज्ये वरे तेषां, धर्मच्छत्रे सुशोभने ।
 संजज्ञे मुनिरेवायं, भावाभिधोऽनघो व्रती ॥३६५॥

अंतरिक्षस्य पार्श्वस्य, प्रभावेण महामुनिः ।
 विजहार चिरं सुज्ञो, धर्मयोगपरायणः ॥३६६॥
 स्वोपज्ञे पुस्तके रुच्ये, स्वानुभवोपदर्शके ।
 तस्मिन् सर्वमिदं तथ्यं, कथितं भावसाधुना ॥३६७॥
 तद् दृष्ट्वा भक्तियोगेन, मया तत् स्मृतिहेतुतः ।
 यथातथं च तद्दृष्टं दृढं संस्कृतया गिरा ॥३६८॥
 मतिमन्दत्वदोषेण, न्यूनं च प्राधिकं च यत् ।
 उल्लेखितं मया किञ्चित्, तन् मिथ्यादुष्कृतं च मे ॥३६९॥
 प्रार्थयेऽहं सुविज्ञांस्तान्, सद्गुणग्राहिणो हि ये ।
 प्रभवन्तु प्रसन्नास्ते, मयि गुणग्रहोद्यताः ॥३७०॥
 गुणान् गृह्णन्ति सर्वत्र, दोषान् संत्यज्य सज्जनाः ।
 दुर्जनानां स्वदृष्टौ ही, दोषायन्ते गुणा यतः ॥३७१॥
 दोषग्राहिस्वभावा ये, न तान् स्मरामि दुर्जनान् ।
 स्मृतिप्रयोजनं नास्ति, प्रसन्नाः स्युस्तु वा न वा ॥३७२॥
 अंतरिक्षस्य पार्श्वस्य, महामाहात्म्यमुज्ज्वलम् ।
 निधिमहीनभोचक्षुः, -संख्ये संवत्सरे वरे ॥३७३॥
 विक्रमस्य सुसंदृढं, पार्श्वमाहात्म्यमद्भुतम् ।
 सुष्ठु कृत्वा चतुर्मासी, बालापुराभिधे पुरे ॥३७४॥
 युगम् ॥

भुवनतिलकाख्येन, सूरिणा स्वात्ममुक्तये ।
 लघु पूर्णं कृतं वृत्तं, वीरनिर्वाणवासरे ॥३७५॥
 विजयलब्धिसूरीणां, पट्टाभ्युदयकारिणा ।
 भुवनतिलकेनेदं, सूरिणा गुम्फितं वरम् ॥३७६॥
 तपोगच्छाम्बरे भानो, -लब्धिसूरेः प्रसादतः ।
 गुरोराशीर्वचः प्राप्य, तीर्थयात्रा कृता मया ॥३७७॥

इतिश्री अंतरिक्षपार्श्वनाथप्रसादतः -पंन्यासश्रीभावविजयगणिनां
 नयनयोरन्धत्वमपगतं दिव्यनयनसंप्राप्तिश्च, श्रीपद्मावतीदेवीकथ-
 नतो नव्य-प्रासाद-निर्माणं, पार्श्वप्रभोः सुमुहूर्ते प्रतिष्ठा,
 इत्यादिवर्णनमयः, तपोगच्छाधिपति कविकुलकिरीटसूरिसार्वभौम-
 व्याख्यानवाचस्पति,— कटोसणादिनृपवरप्रतिबोधक-इलादुर्गादि-
 तीर्थोद्धारक-जैनाचार्य-श्रीमद्विजयलब्धिसूरीश्वराणां पट्टप्रभावक-
 कविकुलकोटीर-धर्मदिवाकर-जैनाचार्य-श्रीविजयभुवनतिलसूरिभिः

संहृद्यः द्वितीयः खण्डः समाप्तः ॥

सकलसमीहितकारक-श्री-शंखेश्वरपार्श्वनाथाय नमः

वियत्स्थितं पार्श्वजिनेश्वरं तं

श्रेयः श्रियां मंगलशर्मवार्धिम् ॥

नतेन्द्रचूडामणिकम्पपादं

नमामि भव्याब्जविबोधसूर्यम् ॥३७८॥

तपोगच्छाधिनाथं स्वं, लब्धिसूरिं गुरुं मुदा ।

विज्ञैः संस्तुतपादाब्जं, स्तुवेऽहं भक्तितोऽनिशम् ॥३७९॥

श्रीदां सरस्वतीदेवीं, भक्तवाञ्छितदायिनीम् ।

स्तुवे काव्ये गतिं कर्तुं, धीदां तत्त्वार्थबोधिनीम् ॥३८०॥

विदर्भनामके देशे, चान्तरिक्ष-जिनेशितुः ।

श्रीपार्श्वदेवदेवस्य, शिरपुरे सुदर्शनम् ॥३८१॥

कथं लब्धं मया तत्र, तद्धेतुर्वर्ण्यते मया ।
 सुपुण्यशक्तिशून्येन, रोगैःकलितवर्ष्मणा ॥३८२॥
 युग्मम्

अधिष्ठायकदेवस्य, प्रेरणात्मापि दर्शनम् ।
 भविनां च चमत्कार-करं नृणामनुत्तरम् ॥३८३॥

वच्मि यथाक्रमं काम्यं, चित्तानन्दनिदानकम् ।
 माहात्म्यं पार्श्वदेवस्य, चान्तरिक्षस्य सद्बिभोः ॥३८४॥

विश्वे च विश्रुतं तीर्थं, श्वेताम्बरीयरूपतः ।
 तारकं भक्तिभाजां यत्, तर्कैः शास्त्रैः प्रमाणितम् ॥३८५॥

फलिताऽचिन्तितेयं मे, चिराद्दर्शन-भावना ।
 हृदयहृदके जाता, भवसागरतारिका ॥३८६॥

दर्शनं श्रीजिनेन्द्रस्य, पुण्यातिशययोगतः ।
 लब्धं धर्म्यं च पुण्यं च, तारकं मुक्तिदायकम् ॥३८७॥

प्रोक्तुंगैर्बहुभिश्चैत्यैः-युक्ते सूर्यपुरे वरे ।
 सम्यक् कुलीनतायुक्तैः, सार्धं शिष्यैः सुशिक्षितैः ॥३८८॥

वैदर्भूमिर्विषयचक्षुः-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 कृता सूर्यपुरे श्रेष्ठे, चतुर्मासी मयाऽनघा ॥३८९॥

सुकृतजनकैः कृत्यै-रुत्सवैर्विविधैस्तथा ।
 धर्मादयैः श्रावकैस्तत्र, चतुर्मासी सुदीपिता ॥३९०॥

धनाद्वयैः श्रावकैः श्रेष्ठैः, चतुर्मासी व्रतग्रहात् ।
 चिरस्मरणयोग्या सा, कृता दानादिकर्मभिः ॥३९१॥
 जैनधर्ममहाशोभां, ते जना धर्मवासिनः ।
 चक्रुस्तु विविधां तत्र, चतुर्मास्यां विशेषतः ॥३९२॥
 व्यधुर्बहुविधं लोका, अष्टाहिकमहोत्सवम् ।
 पर्वपर्युषणातोऽनु, प्रोत्तुंगे जिनसन्ननि ॥३९३॥
 चतुर्मासीं विधायाहं, सूर्यपुरेऽनघे वरे ।
 विहृतवान् पुरेऽन्यत्र, धर्मोपकारहेतवे ॥३९४॥
 रांदेरारव्ये पुरे गत्वा, कृत्वा धर्मप्रभावनाम् ।
 पूजाप्रभावनामुख्यां, सूर्यपुरे समागमम् ॥३९५॥
 सूर्यपुरेऽधिकं स्थित्वा, सङ्घाग्रहवशंवदः ।
 बिम्बप्रवेशकार्याय, नूतने श्रीजिनालये ॥३९६॥
 बाणभूमिविचक्षुः सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 पोषवल्क्षसप्तम्यां, महामहोत्सवैः समम् ॥३९७॥
 स्वस्तिसूर्यपुरे श्रेष्ठे, मिलिते मानवार्णवे ।
 बिम्बस्य कुन्थुनाथस्य, प्रवेशो मम सन्निधौ ॥३९८॥
 आसन्नेऽग्निरथस्थानात्, प्रोत्तुङ्गे जिनसन्ननि ।
 विमानसोदरे दिव्ये, सञ्जातो जनपावने ॥३९९॥
 चतुर्भिः कलापकम्

सञ्जातं फाल्गुने मासे, लब्धिसूरेर्गुरोर्मम ।
वर्षेऽस्मिन् सायने ग्रामे, दर्शनमात्मपावनम् ॥४००॥

मोहमह्यां नगर्यां च, चतुर्मास्यै च गच्छतः ।
बहुभिः साधुभिः सार्धं, धर्मधुरां प्रविभ्रतः ॥४०१॥

युग्मम्

विहारस्य क्रमेणास्मिन्, कठोरग्रामके मया ।
सङ्घाग्रहेण काभाय, चिरकालं स्थितिः कृता ॥४०२॥

श्रद्धाभक्तिसमायुक्ता, धर्माचरणकारिणः ।
विज्ञप्तिं मेऽग्रतश्चक्रुः, स्थित्यै चार्हन्महाय ते ॥४०३॥

जैनशासनराज्यस्य, ज्ञातोन्नतिं विभास्वरीम् ।
तेषां सन्मान्य विज्ञप्तिं, स्थितोऽहं धर्मतत्परः ॥४०४॥

धनाढ्यैः श्रावकैस्तत्र, सन्महाय त्वरान्वितैः ।
द्रव्यं च सञ्चितं न्याय्यं, प्रतिष्ठायाः कृते द्रुतम् ॥४०५॥

सुनिर्णीय मुहूर्तं च, दूरदेशान्तरेऽपि च ।
प्रेषिता पत्रिका शस्या, सङ्घामन्त्रणहेतवे ॥४०६॥

अष्टत्रासरपर्यन्तं, जेमनं स्वादु रुच्यक्रम ।
विविधैर्वस्तुभिस्तत्र, सङ्घस्य श्रावकैः कृतम् ॥४०७॥

वैजयन्त्या विराजन्तं, किङ्किणीगर्जितं शुभम् ।
मण्डपं रचयाञ्चक्रुः, श्रावका रङ्गरङ्गिताः ॥४०८॥

चैत्ये दिव्ये सभारम्ये, उत्सवमष्टदैनिकम् ।
 वाद्यतालैर्मनोज्ञैश्च, चक्रिरे गीतनिर्मलम् ॥४०९॥
 समीपग्रामवास्तव्या, दूरस्थानादपि जनाः ।
 आगता भूरिसङ्ख्ययाका-श्वोत्सवदर्शनेप्सवः ॥४१०॥
 आगतानां च सर्वेषां, साधर्मिकेषु वत्सलाः ।
 अत्रस्थाः सङ्ख्यलोकाश्च, व्यधुर्भक्तिं समुन्नताम् ॥४११॥
 प्रातःकाले मुहूर्तेऽस्मिन्, ग्रहयोगे शुभे सति ।
 मूर्तिस्तु माणिभद्रस्य, देवस्य स्थापिता मया ॥४१२॥
 सुवाद्यैर्जयनादैश्च, जयमङ्गलनिःस्वनैः ।
 प्रतिष्ठापक्रमे हृष्टैः-जगद्गर्जत् कृतं जनैः ॥४१३॥
 दिनस्य यौवने जाते, मूलनायक-सम्मुखे ।
 शान्तिदं शान्तिमुस्नात्रं, पठितं विधिकोविदैः ॥४१४॥
 कठोराख्ये पुरे जातो, निर्विघ्नो धर्म्य उत्सवः ।
 लब्धिसुरिगुरोर्दृष्ट्या, कृपापीयूषमिष्टया ॥४१५॥
 राधशुक्लतृतीयायां, शुभायां रम्यवासरे ।
 बाणभूमिविचक्षुः-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ॥४१६॥
 अस्मिन् ग्रामे च सत्कृत्यं, दीक्षातोऽनु पदार्पणम् ।
 अभूद् ध्वंसमारोहे-गातीवाल्हादकारिणा ॥४१७॥
 आचार्यरामचन्द्रस्य, शिष्यमृगाङ्कसाधवे ।
 श्रीपंन्यासपदं दत्तं, मया सम्पदसम्भृता ॥४१८॥

खानदेशेऽतिसद्गम्यं, नंदुरवारसंज्ञकम् ।
 वर्तते नगरं श्रेष्ठं, जैनधर्मिजनाकुलम् ॥४१९॥
 श्रावकाः श्रद्धया भव्याः, प्रशस्ताशयपूरिताः ।
 वर्तन्ते बहुसङ्ख्याकाः, श्रावकव्रतपालकाः ॥४२०॥
 विद्यते जिनदेवानां, चैत्यं विमानसन्निभम् ।
 अस्मिन् ग्रामे सुदिव्यं हि, भक्तप्राह्लादवर्धकम् ॥४२१॥
 कठोरामिधसद्ग्रामे, तत्रत्याः श्रावका वराः ।
 श्रेष्ठिनश्च समाजगुः, विज्ञप्त्यै मे प्रियंवदाः ॥४२२॥
 चतुर्मासीनिवासाय, चक्रुस्ते प्रार्थनां वराम् ।
 कृपयावश्यमागम्यं, भवद्भिर्गुरुभिर्वरैः ॥४२३॥
 विकटे दुश्चरे मार्गे, स्वल्पा आयान्ति साधवः ।
 दूरदेशान्तरे तस्मिन्, दुर्लभं दर्शनं यतः ॥४२४॥
 गुरुणामागमाभावात्, तद्वाणीश्रवणं विना ।
 जिनोक्तधर्मलाभस्तु, तत्रत्यानां सुदुर्लभः ॥४२५॥
 मयोररीकृता तेषां, प्रार्थना धर्मवर्धिनी ।
 क्रियद्भिः साधुभिस्तस्माद्, व्यहार्षं हर्षसंयुतः ॥४२६॥
 गूर्जरदेशतो दूरे, चास्ति नंदुरवारपूः ।
 तथाप्युग्रविहारेण, खानदेशे समागमम् ॥४२७॥
 अध्वमध्ये समायाताः, भूरिभावसमन्विताः ।
 श्रावका व्रतिनो भक्त्या, दर्शनाय च मे मुदा ॥४२८॥

शनैः शनैर्विहारैश्च, श्रावयन् धर्मदेशनाम् ।
 धर्मरहितजैनांस्तु, धर्मस्थान् कृतवानहम् ॥४२९॥
 उपनंदुरबारं वै, प्राप्तोऽहं मोदभाविताः ।
 मम जनैः कृतं श्रेष्ठं, तत्र स्वागतमद्भुतम् ॥४३०॥
 वाद्यैर्गीतैः सुनादैश्च, मङ्गलजनकैर्जनैः ।
 अक्षतैर्मौक्तिकैः स्वर्णं, -पुष्पैर्वर्धमानं कृतम् ॥४३१॥
 सत्कारेण सुरम्येण, धर्मदाने रसान्विताः ।
 प्रमोदाब्धिनिमग्नोऽहं, प्राविशं नगरं तदा ॥४३२॥
 प्रोत्तुङ्गे जिनचैत्ये च, भावुकसङ्घसङ्कुलः ।
 जिनानां भव्यमूर्तीनां, दर्शनं कृतवानहम् ॥४३३॥
 भावगर्भितगम्भीरैः, स्तोत्रै रङ्गतरङ्गितैः ।
 मया च सर्वनिर्ग्रन्थैः, स्तुताः भक्त्या जिनेश्वराः ॥४३४॥
 चञ्चद्रङ्गाभिरामे च, विशाले धर्मवेश्मनि ।
 उपाश्रये सुकर्माद्वये, प्राविशं मुनिपुंगवैः ॥४३५॥
 धनगर्जितनादेन, जयजयारवैस्तदा ।
 ननृतुः श्रावकाः सर्वे, ग्रथिला धर्मरागिणः ॥४३६॥
 जिनशास्त्रोक्तधर्मेण, तत्त्वेनात्मगवेषिणः ।
 मया तु बोधिता भव्याः, तत्त्वातत्त्वविचारकाः ॥४३७॥
 भक्तिमन्तो वदान्याश्च, धनाढ्याः पुण्यकर्मिणः ।
 भृशं द्रव्यं सुकृत्येषु, व्ययन्तिस्म मदाज्ञया ॥४३८॥

मासक्षणमुख्यानि, तपांसि विहितानि तैः ।
 समागते हि सद्भक्त्या, पर्वाधिराजपर्वणि ॥४३९॥
 तपश्चर्यानिमित्ते ही, महोत्सवं व्यधुर्जनाः ।
 शान्तिस्नात्रविधे रम्यं, शुभदिनाष्टकावधिम् ॥४४०॥
 घृतपूरादिसद्वस्तु-युक्तानि जेमनानि च ।
 सधर्मणां सुधन्यैस्तैः, कृतानि भावसम्भृतैः ॥४४१॥
 समाप्ता मे चतुर्मासी, धर्मकृत्यैर्वरैर्नवैः ।
 अग्रगण्यैश्च सुश्राद्धै, वेदान्यैरतिभूषिता ॥४४२॥
 समाप्तायां चतुर्मास्यां, समाधिसुखपूर्वकम् ।
 सज्जोऽभवं विहाराय, सच्छिष्यैः सह मोदभाग् ॥४४३॥
 धर्मभृतां सुसाधूना-माचारोऽयं जिनोदितः ।
 इति भूमौ विहर्तव्यं, स्वपरात्महिताय वै ॥४४४॥
 विज्ञप्तोऽहं भृशं श्राद्धैः, स्थातुं पुरेऽधिकं तथा ।
 व्यहार्षमहमन्यत्र, स्थाने हिताय सन्नृणाम् ॥४४५॥
 धुलियाख्ये पुरे श्रेष्ठे, सत्कारैर्विविधैर्वरैः ।
 मयाऽकारि प्रवेशोऽत्र, विहरता क्षमातले ॥४४६॥
 मासकल्पं विधायाहं, विज्ञप्तो धार्मिकैर्जनैः ।
 व्यहार्षमहमन्यत्र, जिनोक्ततत्त्ववृद्धये ॥४४७॥
 भक्तिमन्तः क्रियावन्तः, श्रावका भूरिसङ्ख्यकाः ।
 अमलनेरसंज्ञेऽस्मिन्, वर्तन्ते धर्मिणः पुरे ॥४४८॥

तस्मिन्नागमनं जातं, भव्यस्वागतसंयुतम् ।
तत्र चैत्ये विशाले च, श्रावकैर्वहुभक्तिभिः ॥४४९॥

अष्टवासरपर्यन्तो, महोत्सवः कृतो वरः ।
चिरस्मरणयोग्योऽयं, जातो वाद्यगीतोधुरः ॥४५०॥
युग्मम् ॥

जलग्रामे ततो भव्यै-रानन्दाब्धि-निमज्जनात् ।
श्रावकैः स्वागतं सुष्ठु, कृतं मे हर्षमेदुरैः ॥४५१॥

पाचोराग्रामके तस्माद्, विहृत्य वयमागताः ।
अत्रोत्सवं शुभं चक्रुः, श्रावका धर्मकारिणः ॥४५२॥

पारोळातीर्थराजस्य, शान्तिनाथस्य दर्शनम् ।
विहितं विधिवद् भाग्येनास्माभिरात्मपावनम् ॥४५३॥

धुलियानगरे जातमागमनं ममाद्भुतम् ।
अत्राचाम्ळावली रम्या, कारिता च शुभोदयात् ॥४५४॥

सिद्धचक्रस्य सत्पूजां, गायनादिसुशोभनाम् ।
जिनभक्त्यादिवृद्ध्यर्थं, शान्तिस्नात्रादिकं शुभम् ॥४५५॥

अष्टाहिकमहाकीर्णं, शिवलालश्चकार च ।
भूरिद्रव्यव्ययाज्जाता, मत्तो धर्मप्रभावना ॥४५६॥
युग्मम् ॥

तत्र प्रभावितं जातं, जैनशासनमुत्तमम् ।
धर्मवाण्या नरा जाता, ज्ञानिनो धर्मकर्मिणः ॥४५७॥

संलग्ना विविधैर्भाविः, क्रियायां तु विशेषतः ।
 विहारः ससुखं तस्माद्, शिष्यैः सार्धं ममाऽभवत् ॥४५८॥
 मालेगामाभिधे द्रङ्गे, जातो गन्तुमना अहम् ।
 मूर्तिमद्धर्मरम्येऽस्मिन्, प्रोत्तुङ्गचैत्यमण्डिते ॥४५९॥
 राजते गगनस्पर्शि, जिनराजस्य मन्दिरम् ।
 श्रावका धर्मतत्त्वज्ञाः, तत्र श्रद्धासुभूषिताः ॥४६०॥
 सद्गुरोर्धर्मभारत्या, रसामृतपिपासवः ।
 धर्मतत्त्वपरिज्ञाने, निपुणाः कुशला जनाः ॥४६१॥
 कुशाग्रतीक्ष्णधीमन्तो, शोभन्ते तत्र सज्जनाः ।
 आबालवृद्धपर्यन्ता, जिनपूजाविधायिनः ॥४६२॥
 निखिलाः परिदृश्यन्ते, जिनधर्मविधायिनः ।
 वृद्धो मान्यः स सश्रद्धो, जिनभक्तः कविर्महान् ॥४६३॥
 बालचन्द्राभिधः श्राद्धः, विद्यते भक्तिभागवरः ।
 जिज्ञासावृत्तितोऽन्ये वै, सन्ति प्रश्नस्य पृच्छकाः ॥४६४॥
 युगम् ॥
 समाधानं समादाय, तुष्यन्ति साध्यदृष्टयः ।
 विशिष्टैस्तादृशैः श्राद्धैः, विहितं स्वागतं मम ॥४६५॥
 विविधैर्वाद्यवेन्हाद्यै, -मङ्गलगीतिपूर्वकम् ।
 सुभगाभिःसुनारीभि-रक्षतकीर्भिरक्षतम् ॥४६६॥
 युगम् ॥

प्रमाणप्रबलत्वेन, देशना हृदयङ्गमा ।
 दत्ता कल्याणसंस्कर्त्री, श्रोतॄणां पुरतो मया ॥४६७॥
 रुच्या शृण्वन्ति रुच्यां तां, क्षेमं मत्वा निजात्मनः ।
 उपदेशसरोलीना, भव्याः श्रावकहंसकाः ॥४६८॥
 अष्टादिकोत्सवं चक्रुः, जिनचैत्ये सुभावतः ।
 विविधरचनाभिश्च, भूषिते जिनसद्गनि ॥४६९॥
 विजयानन्दसुरेश्च, न्यायाम्भोनिधिसद्गुरोः ।
 स्वर्गारोहणघस्रस्यो-त्सवार्थं प्रेरिता मया ॥४७०॥
 युगम् ॥
 श्राद्धा विज्ञपयन्ति स्म, वारं वारं ममाऽग्रतः ।
 चतुर्मासीनिवासाय, धर्मकृत्यकृतेऽन्वहम् ॥४७१॥
 सार्धं शिष्यैर्विनीतैर्वै, चिन्तयामासिवानहम् ।
 चतुर्मासीति किं कार्या-ह्यत्र वाऽन्यत्र पूर्वरे ॥४७२॥
 सम्मतं साधुभिः सर्वैः-विज्ञाय धर्मलाभकम् ।
 स्थातव्यं च चतुर्मास्यै, अत्रैवेति मतं मया ॥४७३॥
 चतुर्मास्याश्च विज्ञप्त्यै, अन्यनगरवासिनः ।
 भूरिलोकाः समायाताः, प्रेरिताः शुभभावतः ॥४७४॥
 हस्तागतं वरं भोज्यं, कैश्चाभित्यज्यते किमु ! ।
 मालेगांवस्थितश्राद्धै-राग्रहो मुक्त एव न ॥४७५॥

मयाऽत्रैव चतुर्मासी, मानिता धर्मवृद्धये ।

जहृषुः श्रावकाः सर्वे, चक्रुर्जयजयारवम् ॥४७६॥

प्राप्येष्टं घनं श्यामं, नृत्यन्ति किं न केकिनः ।

वसन्ति च भिषक्श्रेष्ठाः, आंग्लविद्याविशारदाः ॥४७७॥

युग्मम् ॥

श्रावका धर्मसंरक्ताः, गुरुभक्ता धृतव्रताः ।

साधुभिश्चिन्तितं ह्येवं, आनुकूल्यं ततोऽधिकम् ॥४७८॥

मम स्वास्थ्यकृते ह्येते, सज्जा नित्यं पुनः पुनः ।

मम वपुषि वर्तन्ते, रोगास्तु रिपुवद् घनाः ॥४७९॥

पूर्वं कृत्वा निदानं तै-श्चिकित्साऽऽङ्गलचिकित्सकैः ।

मदीयरोगशान्त्यर्थं, ओषधैर्विविधैः कृताः ॥४८०॥

स्वास्थ्यं महत्तरं लब्धं, कृतैर्यत्नैः शुभाशयात् ।

प्रत्यहं वाचना तत्र, दीयतेऽथ मया ततः ॥४८१॥

अत्र भगवतीसूत्रं, जनाः सर्वानुयोगभृत् ।

शृण्वन्तीदं सुधां मत्वा, गौतमप्रश्नभासुरम् ॥४८२॥

सादरं बहुमानेन, श्रुततत्त्वार्थचिंतकाः ।

प्रत्यहं सकलश्राद्धाः, सम्भूयाधिकसंख्यया ॥४८३॥

युग्मम् ॥

व्याख्याक्षणे समायाता, ज्ञातुं तत्त्वं जिनेशितुः ।

धर्मप्रभावनां चक्रुः, विदधतो धनव्ययम् ॥४८४॥

धनादयैर्धर्मचित्त्वात्, प्रकारैर्विविधैर्नवैः ।

आबालवृद्धसुश्राद्धै-स्तपोविहितमद्भुतम् ॥४८५॥

मत्कृतप्रेरणां प्राप्य, पर्युषणाख्यपर्वणि ।

तपउद्यापने सर्वैः, सम्भूय कृत उत्सवः ॥४८६॥

युगम् ॥

प्रासादेजिनभक्त्यर्थं, शान्तिस्नात्रादिसत्क्रिया ।

अष्टवासरपर्यन्ता, पूजादिक्रमतोऽजनि ॥४८७॥

अभूदभूतपूर्वोऽयं, -मुत्सवो धर्ममण्डनः ।

जेमनमपि सञ्जातं, त्रिः साधर्मिकसन्तृणाम् ॥४८८॥

प्रोत्तुङ्गजिनचैत्येषु, विधिभिर्भक्तिमज्जनेः ।

नानाविधाङ्गशोभा च, कृता सुमूल्यवस्तुभिः ॥४८९॥

दर्शकानां सुसद्भाव, -वृद्धयै तीर्थजिनेशितुः ।

क्रियते भावुकैर्मव्या, जिनाङ्गरचना नवा ॥४९०॥

सम्मिल्य जैनसङ्घेन, चैकदा मम सन्निधौ ।

प्रार्थना विहिता शस्या, प्रतिष्ठायै जिनेशितुः ॥४९१॥

क्रियतां जिनदेवानां, नूतनानां विधिनाऽधुना ।

प्रकारयितुमिच्छामः, प्रतिष्ठां शास्त्रसम्मताम् ॥४९२॥

इति वचनमाधुर्याद्, विज्ञप्तं श्रावकैः शुभम् ।

ममाग्रे धर्म्यकार्याय, नम्रातिनम्रभावतः ॥४९३॥

युगम् ॥

शासनधर्मवृद्धयर्थं, प्रार्थना स्वीकृता मया ।
 लग्नं शीघ्रं सुनिर्णीतं, मया च धर्मवाहिना ॥४९४॥
 तत्र नवीनमूर्त्तिनां, चाञ्जनस्य क्रिया खलु ।
 प्रतिष्ठा जिनचैत्येषु, कर्तव्या शुभशान्तिदा ॥४९५॥
 तत्राञ्जनशलाकायाः, प्रतिष्ठायाः कृते वरः ।
 दशाहिकावधिः श्रेष्ठः, सूत्सवः परिमण्डितः ॥४९६॥
 आमन्त्रिताः क्षणे तस्मिन्, -न्नागताः बहवो जनाः ।
 दृष्ट्वा प्राणप्रतिष्ठां च, प्रसेदुर्भाववृद्धितः ॥४९७॥
 व्यधुरागन्तुवात्सल्यं, सङ्गस्था धर्मरागिणः ।
 जेमनैर्विविधैस्तत्र, धर्मिसङ्गो हि दुर्लभः ॥४९८॥
 छाणीतिग्रामवास्तव्या, आगता विधिकारकाः ।
 विधिविधाननिष्णाताः, श्रावका व्रतधारिणः ॥४९९॥
 चक्रिरे मण्डपं दीर्घं, पताका-परिमण्डितम् ।
 प्रतिष्ठायाः क्रियायै च, प्रतिष्ठारङ्गपूरिताः ॥५००॥
 दर्शनज्ञानचारित्र, -सूचकैः शुद्धवस्तुभिः ।
 उद्यापनं वृषोद्यानं, मण्डपे मण्डितं महत् ॥५०१॥
 युगम् ॥
 महोत्सवमहाशोभां, निरीक्ष्य प्रेक्षकाः समे ।
 जहृषुर्ननृतुर्हर्षात्, जैनधर्मानुरागिणः ॥५०२॥

देवाधिदेवशम्भूनां, पञ्च कल्याणकानि च ।
 श्रीदाञ्जनशलाकायां, सोत्सवं विधिवत्तथा ॥५०३॥
 साक्षात् तादृशरूपेण, प्रत्यक्षेणोग्रबुद्धितः ।
 कल्पितानि समालोक्य, प्राप्नुमोदं न के जनाः ? ॥५०४॥
 युग्मम् ॥

सर्वासां नूतनमूर्तीनां, -मञ्जनस्य विधिर्मुदा ।
 मया च निजहस्तेन, चक्रे हर्षातिरेकतः ॥५०५॥
 वाद्यैर्गीतैः सुनादैश्च, मङ्गलध्वनिना तदा ।
 सुवासिनीसुगीतैश्च, विश्वं तु बधिरीकृतम् ॥५०६॥
 मुनिभूमिविचक्षुः^१ -सङ्ख्ये विक्रमवत्सरे ।
 मार्गशीर्षे सिते पक्षे, षष्ठ्या च शुक्रवासरे ॥५०७॥
 शुभे लग्ने सुवेलायां, सूरिसन्मन्त्रमन्त्रितैः ।
 वासक्षेपैः शुभोल्लासैः^२ -मूर्तयस्ताः प्रतिष्ठिताः ॥५०८॥

अष्टाग्रशतसङ्ख्याभिः, प्रतिष्ठाया निमित्ततः ।
 पूजाभिश्च कृतं तत्र, शान्तिस्नानं सुशान्तिदम् ॥५०९॥
 अस्मिन्नेव दिने शस्त, -व्रतं बालिकया वरम् ।
 गृहीतं मम हस्तेन, श्रीअरुणेति संज्ञिता ॥५१०॥
 सुसंयमं समादाय, जहर्ष च ननर्त्त सा ।
 प्रशंसिताऽत्र भावेन, जनैः सहस्रसङ्ख्यकैः ॥५११॥
 युग्मम् ॥

तस्याः पित्रा सुभावेन, व्यधायि सङ्गजेमनं ।
 धनव्ययः कृतस्तत्र, दीक्षाक्षणानुमोदिना ॥५१२॥
 प्रतिष्ठाजनसत्कृत्यं, निर्विघ्नं पूर्णतामगात् ।
 शान्तितुष्टिमहापुष्टि, -कीर्तिसमृद्धिकारि तत् ॥५१३॥
 प्राघूर्णका अनेके च, तुष्टा धर्मेत्सवे भृशं ।
 सङ्घेन कृतसद्भक्त्या, हर्षान्विता ययुर्गृहम् ॥५१४॥
 तीर्थान्तरिक्षसंस्थाना, -दागतास्तन्त्रियोगिनः ।
 मुख्याधिकारिणः सर्वे, सम्मिल्यात्र सभासदः ॥५१५॥
 उत्सवं प्रेक्ष्य सन्तुष्टा, मम बुद्ध्या विशेषतः ।
 मां च निवेदयामासु, -हृदयस्थां स्ववेदनाम् ॥५१६॥
 आचार्याः क्वचिदायान्ति, विषये विषमे च नः ।
 भवतामागमादत्र, धन्या जाता वयं ततः ॥५१७॥
 श्रोतव्यमस्मदुक्तं यद्, भवद्भिरेकचित्ततः ।
 विज्ञपयन्ति मां भव्या, म्लानान्तःकरणाश्च ते ॥५१८॥
 अन्तरिक्षस्य तीर्थस्य, प्राचीनस्यातिदुःखदः ।
 वृत्तान्तो वर्णितस्तैश्च, विहितः परिपन्थिभिः ॥५१९॥
 आशाम्बरैः प्रपञ्चेन, तीर्थे विघ्नः कृतो भृशम् ।
 आशातना कृता काचिद्, बिम्बस्य तैर्विरोधिभिः ॥६२०॥
 श्वेताम्बरीयतीर्थं यत्, प्राचीनं च प्रमाणितम् ।
 शास्त्रप्रमाणबाहुल्यात्, प्राक्तनलेखसंहतेः ॥५२१॥

दिगम्बरैः सदावैरैः-न्यायश्च याचितस्तदा ।
 बहुद्रव्यव्ययं कृत्वा, न्यायालयेऽभयालये ॥५२२॥
 न्यायालयत्रये सिद्धं, तीर्थं श्वेताम्बरीयकम् ।
 यावदांगलीयदेशेऽपि, निर्णीतं न्यायवेदिभिः ॥५२३॥
 निर्णय न्यायनिष्णातै-रन्तरिक्षं प्रकाशितम् ।
 श्वेताम्बरीयसर्वाधि-कारवत्तीर्थमादितः ॥५२४॥
 चत्वारिंशत् समा यावद्, व्यतीयुः कालमानतः ।
 तर्केण चानुमानेन, न्यायचर्चाक्षये मुधा ॥५२५॥
 दिगम्बराः सदा सज्जा, उच्छेत्तुं तीर्थमुत्तमम् ।
 येन केन प्रकारेण, कुर्वन्ति तुमुलं सदा ॥५२६॥
 युगम्
 विडम्बयन्ति तद्बिम्बं, तदाशातनकारिणः ।
 श्रद्धाहीना गतहीका, जिनभक्तिपराङ्मुखाः ॥५२७॥
 श्वेताम्बरीयलोकानां, दुःखं ददति तेऽधमाः ।
 साम्प्रतं किं च कर्तव्य-मस्माभिर्ज्ञायते न तत् ॥५२८॥
 अस्ति क्रमश्च पूजाया, निर्णीतो न्यायशास्त्रिभिः ।
 तथापि ते कथं तत्र, तुमुलाय समुत्थिताः ? ॥५२९॥
 प्रतिमा-रक्षणोपायो, लेपस्तत्र विधीयते ।
 साम्प्रतं लेपनिष्णातै-र्मौक्तिकादिसुवस्तुभिः ॥५३०॥
 विनैव कारणेनैवं, हा सत्कार्यं तु बाधितम् ।
 तैश्च दिगम्बरैर्लोकैः-नियोगिद्वारतः खलु ॥५३१॥

तथापि पुण्ययोगेन, विघ्नशिला उपस्थितः ।
 श्रीयशवंतचौहाणधीसखसत्यनीतितः ॥५३२॥
 पुनर्मुहूर्तयोगेन, कार्यं प्रक्रान्तमादितः ।
 लेपस्य तीर्थनाथस्य, पार्श्वनाथस्य मञ्जुलम् ॥५३३॥
 दुःखकरश्च वृत्तान्तः, श्रावकैः श्रावितस्तथा ।
 मालेगामे पुरे सर्व, -श्चित्तोद्देगकरस्तदा ॥५३४॥
 अहो कलेस्तु माहात्म्यात्, तीर्थस्यावदशेदृशी ।
 कृता दिगम्बरैर्लोकै, -धर्मश्रद्धाविनाकृतैः ॥५३५॥
 श्रुत्वैवं दुःखदं वृत्तं, दुःखभाजो वयं भृशं ।
 सञ्जाता बुद्धिमन्तोऽपि, किं कर्तव्यत्वदिगजडाः ॥५३६॥
 बंसीलालोस्ति मुख्योऽत्र, मतिमान् धर्मधारकः ।
 मोतीलालोपमुख्योऽस्ति, तीक्ष्णबुद्धिश्च तार्किकः ॥५३७॥
 सर्वाधिकारकारित्वे, हर्षचन्द्रः सुहर्षभाक् ।
 कान्तिलालोऽस्ति कार्यज्ञः, सेक्रेटरीपदाधिपः ॥५३८॥
 उपोत्तराधिकारित्वे, केशवोऽस्ति च कोविदः ।
 तीर्थरक्षाकृते सर्वे, उद्युक्ताः सन्ति चाऽन्वहम् ॥५३९॥
 ईदृशाः बहवः सन्ति, भिन्नपुरनिवासिनः ।
 तीर्थसमितिसत्सभ्याः, तीर्थरक्षणतत्पराः ॥५४०॥
 तैः सर्वैः शुभभावेन, विज्ञप्तोऽहं मुदाऽन्वितैः ।
 भवन्तं ज्ञपयिष्यामि, वयं लेपसमासितः ॥५४१॥

दत्तं लग्नं प्रशस्यं तन्-मङ्गलैकनिकेतनम् ।
 लेपारम्भाय सम्पाद्य, सभ्याः सर्वे ततो गता ॥५४२॥
 तन्मुहूर्तप्रभावेण, संपूर्णा लेपसत्क्रिया ।
 विह्वलिं चक्रिरे तुष्टाः-स्तीर्थागत्यै च मत्पुरः ॥५४३॥
 अष्टादशाभिषेकार्थं, बिम्बस्य विधिपूर्वकम् ।
 मुहूर्तायातिशुद्धाय, पप्रच्छुर्मां मुदा समे - ॥५४४॥
 लब्धिसूरिगुरोः पार्श्वा-दुरुचिरं शस्तमागतम् ।
 महालग्नं मया दत्तं, तीर्थसमितये मुदा ॥५४५॥
 मुनिभूमिवियच्चक्षुः-सङ्कल्पे विक्रमवत्सरे ।
 फाल्गुनकृष्णपक्षस्य, सप्तम्यां तत्तु चागतम् ॥५४६॥
 तीर्थयात्राकृतोत्साहोऽहं व्यहार्षं ततः पुरात् ।
 शिष्यैः सार्धं प्रमोर्भक्त्या, तीर्थदर्शनकाम्यया ॥५४७॥
 मध्यागतपुरस्थेषु, ददन्मधुरया गिरा ।
 उपदेशामृतं शुद्धं, जिनतत्त्वकरम्बितम् ॥५४८॥
 येवलाख्ये पुरे श्रेष्ठे, आगताः स्वागताद् वयम् ।
 सत्कृतैर्मासकल्पोऽयं, मस्माभिर्विदधे तदा ॥५४९॥
 एकदा च निशीथिन्यां, स्वास्थ्यस्यातिविपर्ययः ।
 मम वपुषि सञ्जातः, ततो भक्ता व्यथातुराः ॥५५०॥
 भक्तैरौगचिकित्सा मे, वैद्यद्वारेण तैः कृता ।
 तथापि किमपि स्वास्थ्यं, न जातं मम वर्ष्मणि ॥५५१॥

दूरस्थेषु विदर्भेषु. गन्तुं शक्यं मया कथम् ।
 यात्राभिषेककार्याय, तीर्थेऽन्तरिक्षसङ्गज्ञके ॥५५२॥
 रात्रौ स्वप्ने समागत्य, केनोक्तं निर्जरेण च ।
 न भेतव्यं च गन्तव्यं, युष्मामिग्रामतस्त्वतः ॥५५३॥
 विहाराय निषिद्धोऽपि, तैर्वैद्यैस्तीर्थभक्तिः ।
 निःसृतो येवलाग्रामात्, सशिष्योऽहं सदाशयः ॥५५४॥
 तीर्थनाथ-प्रभावेणा-धिष्ठायकपणोदनात् ।
 विहारः सुखदो जातो, निरपायत्वतो मम ॥५५५॥
 श्रीपार्श्वस्य धरन् ध्यान-मन्तरिक्षजिनेशितुः ।
 उपदेशं ददच्छुद्धं, जिनधर्मस्य मुक्तिदम् ॥५५६॥
 खानदेशं परित्यज्या-गतोऽहं मोगलीयके ।
 संस्थाने शुभराज्ये च, शिष्यादिपरिवारयुग् ॥५५७॥
 औरंगाबादसद्द्रुजे, प्राचीने चैत्यमण्डिते ।
 क्रियद्दिनान्युषित्वा च, व्यहार्षं तत्पुरादहम् ॥५५८॥
 जालनारुये पुरे श्रेष्ठे, जैनैः स्वागतमद्भुतम् ।
 कृतं धर्मस्य संवृद्धयै, अस्माकं धर्मदायिनाम् ॥५५९॥
 प्रोत्तुङ्गे जिनचैत्ये च, प्राचीने जिनभूषिते ।
 दर्शनेन स्तवैः शस्यैः, स्तुतिं चकृमहे वयम् ॥५६०॥
 उपदेशो मदीयास्या-च्छ्रुतो धर्मानुरागिभिः ।
 श्रोतृभिर्दत्तचेतस्कैः, संसारानलतोयदः ॥५६१॥

विहृत्याहं ततो द्रङ्गात्, तीर्थस्य भक्तिरक्तितः ।
 मध्ये लोणारसुग्रामे, प्राविशं स्वागतेन वै ॥५६२॥
 कियद्दिनान्युषित्वाऽत्र, परिश्रान्ततया मया ।
 संश्राव्य जिनवार्णीं च, बोधिता जैनधर्मिणः ॥५६३॥
 विहृत्य नगरादस्माद्, शिरपुरोपसीमके ।
 आगतो भक्तिरङ्गेण, रङ्गितो दर्शनेऽसया ॥५६४॥
 श्रीमालेग्रामतोऽत्यन्तं, दविष्टं तीर्थमद्भुतम् ।
 बहुगव्यतिमात्रायुक्, प्रायोऽनुमानतः किल ॥५६५॥
 जराजर्जरिताङ्गोऽहं, ग्लानो रुग्णस्तथाऽपि च ।
 सुखदेन विहारेणा-तिष्ठं तीर्थस्य पार्श्वगः ॥५६६॥
 तीर्थकार्यरताश्चैव, -माकर्ण्य च चमत्कृताः ।
 अतीवाचिरकालेन, ते विहृत्यागताः कथम् ? ॥५६७॥
 सद्वाद्यैर्जल्लरीभेरी, -नादैर्मङ्गलकारिभिः ।
 कृतं सुस्वागतं तत्र, मदीयं तीर्थरक्षकैः ॥५६८॥
 तीर्थं श्रीपार्श्वनाथस्य, चान्तरिक्षे यशस्करे ।
 विकटमार्गमुल्लङ्घ्य, विश्रुते वयमागताः ॥५६९॥
 अधिष्ठायकदेवस्य, कृपाकटाक्षलेशतः ।
 कण्टककर्कराकीर्णो-ऽपि पन्थाः सुगमोऽजनि ॥५७०॥
 मदीयागमनं श्रुत्वा, तीर्थरक्षणकारकाः ।
 आगता मोदसम्पृक्ताः, प्रवेशसमये मम ॥५७१॥

प्रोत्तुङ्गे जिनचैत्येऽस्मिन्, भूमिगेहेऽतिनिम्नगे ।
 बिम्बं श्रीपार्श्वनाथस्य, चमत्कारकरं नृणाम् ॥५७२॥
 तत्र हि चान्तरं दृष्टं, भूमिप्रतिमयोर्भृशम् ।
 मया च साधुवृन्देन, विस्मयानन्दसञ्जुषा ॥५७३॥
 निर्निमेषेण नेत्रेण, प्रसन्नमनसा मया ।
 तथा च सर्वनिर्ग्रन्थैः, कृतं बिम्बस्य दर्शनम् ॥५७४॥
 दर्शनेन जिनेन्द्रस्य, चमत्कारचमत्कृताः ।
 श्रमहीना वयं जाताः, सर्वेऽपि पार्श्वदर्शनात् ॥५७५॥
 श्रमजुषां च विश्रामोः बुभुक्षितस्य भोजनम् ।
 चिन्तामणिर्दरिद्राणां, चार्थिनां च सुरद्रुमः ॥५७६॥
 सौभाग्यं भाग्यहीनानां, तृषितानां सरोवरम् ।
 भक्तिमतामभीष्टं हि, बिम्बं पा जिनेशितुः ॥५७७॥
 युग्मम्

समीक्ष्य तोयदं व्योम्नि, केकारवैश्च केकिनः ।
 नृत्यन्ति मोदसम्भारै-रिष्टं प्राप्यातिवेगतः ॥५७८॥
 तद्वद् बिम्बं समालोक्य, चिरकालेन चेप्सितम् ।
 गम्भीरभावितैः स्तोत्रै-रहं स्तोतुं प्रचक्रमे ॥५७९॥
 युग्मम्

नमः श्रोपार्श्वनाथाय, चान्तरिक्षाय योगिने ।
 इन्द्रैर्नताङ्घ्रिघ्राय, दायिने शिवसन्ननः ॥५८०॥

अन्तरिक्षाय पार्श्वाय, जिनाय धर्मचक्रिणे ।
 ईशाय विश्वनाथाय, तीर्थेशाय नमोनमः ॥५८१॥
 भवार्तिशीतसूर्याय, विश्वेशाय महात्मने ।
 कर्माग्निमेघकल्पाय, नमो निजात्मशुद्धये ॥५८२॥
 पीडापयोवाह-समीरणाय ।
 मिथ्यातमोनाशविकर्तनाय ॥
 मोक्षाध्वसञ्चालनसार्थपाय ।
 श्रीपार्श्वदेवाय नमोऽस्तु नित्यम् ॥५८३॥
 जिनेश ! तातो मम नायकोऽसि ।
 भ्राता च माताऽपि च तारकोऽसि ॥
 दारिद्र्यदुःखौघनिवारकोऽसि ।
 तुभ्यं नमोऽतो भवपारगाय ॥५८४॥
 विकारवैश्वानलवारिवाह ! ।
 सम्यक् चिदानन्दविधायकोऽसि ॥
 तुभ्यं नमोऽतो भववारकाय ।
 सुदृक्सुधासिञ्चनशक्तिभाजे ॥५८५॥
 वैराग्यविद्भामविधायकोऽसि ।
 कुतर्कशङ्कामलनाशकोऽसि ॥
 तुभ्यं नमोऽस्तः शिवशङ्कराय ।
 सर्वेन्द्रवृन्दप्रणतक्रमाय ॥५८६॥
 संसारभीताभयदायकोऽसि ।
 कर्माद्रिदम्भोलिसहोदरोऽसि ॥

तुभ्यं नमोऽतो जिननायकाय ।

विराजमानार्धकजासनाय

॥५८७॥

स्याद्वादगङ्गाहिमवानसि त्वम् ।

मायातमोर्ध्वंससुधाकरोऽसि ॥

तुभ्यं नमोऽतः शिवकारकाय ।

तुभ्यं नमो धर्मसुबोधकाय

॥५८८॥

ततः स्तुत्वा प्रविष्टैश्च, हर्षितैः प्रभुसन्निधौ ।

श्रीचैत्यवन्दनं तत्र, कृतं सर्वैः सुभक्तितः

॥५८९॥

श्रीचैत्यवन्दनं कृत्वा, दर्शनं तु पुनः पुनः ।

व्योमस्थितस्य पार्श्वस्य, सन्निधिं मोक्तुमक्षमाः

॥५९०॥

इष्टं त्यक्त्वातिकृष्टेन, निःसृता मन्दिराद् बहिः ।

दर्शनामृतसन्तुष्टा, अहं च पञ्च साधवः

॥५९१॥

युग्मम् ॥

तत्र च धर्मशालायां, स्थातुं च सुखपूर्वकम् ।

अस्मभ्यं वसतिर्दत्ता, तीर्थकार्यविचारिभिः

॥५९२॥

सभ्याः सर्वेऽपि तत्काल-मिलिता हर्षमेदुगाः ।

कार्याय चाभिषेकस्य, विचारयन्ति वेगतः

॥५९३॥

अष्टादशाभिषेकाश्च, कार्याः पार्श्वजिनोपरि ।

शान्तिस्नात्रादिसत्कृत्यं, कार्यं लेपादनन्तरम्

॥५९४॥

साम्प्रतं नैव सन्नानि, विद्यन्ते ह्यत्र तीर्थकैः ।
 श्वेताम्बरीयजैनानां, तीर्थरक्षातिदुष्करा ॥५९५॥
 अस्मिन्नागतजैनस्य, चैकस्य श्रावकस्य च ।
 गृहं तीर्थे वरं चास्ति, नामोच्चारणनन्तरम् ॥५९६॥
 निर्णीतं सर्वसभ्यैश्च, गुरुमार्गानुसारतः ।
 लेपोत्तरं च सत्कृत्य, एकादशदिनावधि ॥५९७॥
 मुनिभूमिविचक्षुः, सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 फाल्गुनकृष्णपक्षस्य, सप्तम्यां शुभवासरे ॥६९८॥
 मङ्गलारम्भतोऽत्यन्तं, महोत्सवस्य सज्जनाः ।
 प्रीता विशेषतश्चित्ते, चक्रुः शोभामनुत्तराम् ॥५९९॥
 कुङ्कुमपत्रिकाद्वारा, चामन्त्रिताश्च भूरिशः ।
 समाजगुश्च सुश्राद्धा, धनाढ्या धर्मरागिणः ॥६००॥
 जेमनानि च मिष्टानि, भिन्नभिन्नजनैश्च वै ।
 एकादश प्रमाणानि, कृतानि दीर्घदृष्टिभिः ॥६०१॥
 भक्त्यै साधर्मिकाणां वै, त्वन्यानि साधनानि च ।
 सज्जीकृतानि सर्वाणि, तैः सभ्यैः कार्ययोजकैः ॥६०२॥
 मण्डपोऽकारि विस्तीर्णो, दिव्यः श्रेष्ठो मनोहरः ।
 पूजायै भावनायै च, तद्भूषानिपुणैर्जनैः ॥६०३॥
 शान्त्यर्थं मण्डपे तस्मिन्, शान्तिनाथो जगद्विभुः ।
 स्थापित आसन्नोकैश्च, सद्भक्त्या भावदृढये ॥६०४॥

सङ्गीतज्ञाः समायाताः पूजास्तवनपाठकाः ।
 प्रत्यहं मधुरैर्नादैः, रञ्जयन्ति जनांश्च ते ॥६०५॥
 छाणीतिग्रामवास्तव्या, आययुर्विधिकारकाः ।
 रमण-चिनुलालाद्या, मोहनलालसंयुताः ॥६०६॥
 मृदुना लक्ष्यसम्बन्धा-न्मन्त्रोच्चारण सद्ब्रताः ।
 तेऽन्वहं सुविधिं चक्रुः, पूर्वशास्त्रानुसारतः ॥६०७॥
 मम प्रवचनं नित्यं, भवति मण्डपेऽनघे ।
 मयाऽत्र विषयः पुष्टो, देवपूजाभिवृद्धिकृत् ॥६०८॥
 द्रव्यव्ययं च ते चक्रुः, श्रुत्वा श्राद्धास्तदुत्सवे ।
 भृशं शक्त्यनुसारेण, मयका प्रेरिताश्च वै ॥६०९॥
 आदिनाद् रात्रिपर्यन्तं, गीतैर्नादैः सुमङ्गलैः ।
 गर्जच्च दृश्यते तीर्थं, तारकं भववारिधेः ॥६१०॥
 समितिसम्प्लोकाश्च, बद्धकक्षाः सुहर्षुलाः ।
 व्यवस्थायै विशेषात्तु, ममज्जुर्भक्तिवारिधौ ॥६११॥
 अधिष्टायकदेवेन, सन्तुष्टेन सुभक्तितः ।
 प्रत्यक्षेण च सन्मान्याः, चमत्काराश्च दर्शिताः ॥६१२॥
 शान्ताः समुत्थिताः सर्वे, रिपुभूता ह्युपद्रवाः ।
 पार्श्वाधिष्ठितदेवेन, सुप्रसन्नेन सद्दृशा ॥६१३॥
 चित्तेन चिन्तितं जातं, पार्श्वनाथप्रभावतः ।
 भुवनतिलकाद्यना, -मस्माकमत्र तस्थुषाम् ॥६१४॥

महाभिषेकसंरम्भो, विधिविधानपूर्वकः ।
 सम्पूर्णतां गतः सम्यक्, चिरस्मृतिविधायकः ॥६१५॥
 शिरपुरेऽद्य लोकानां, समुदायेन भासते ।
 मर्त्याद्वैतमयं दृश्यं, जातं तत्तु न वर्ण्यते ॥६१६॥
 वर्णयन्ति च सर्वेऽपि, मुक्तकण्ठाद् विशेषतः ।
 अभूदभूत्पूर्वोऽयं, निर्विघ्न उत्सव इति ॥६१७॥
 आनर्कैर्वेन्दवाद्याद्यैः, प्राचीनवाद्यसंयुतैः ।
 घोषितं गगनं चक्रे, शब्दैः कर्णप्रियैर्वरैः ॥६१८॥
 जलयात्राकृते तत्र, निःसृतो वरघोटकः ।
 आरामचित्तहृद्भूमौ, बहिर्भूमौ पुराद् वरात् ॥६१९॥
 आगतो बहुभिर्लोकैः, युतो धर्मप्रभावकः ।
 तत्र जलक्रिया जाता, कारिता विधिवेदिभिः ॥६२०॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥
 दिने दिनेऽधिको रङ्गो, वर्धमाने महोत्सवे ।
 जात आगन्तुलोकेषु, दानभूषणशालिषु ॥६२१॥
 ७ १ ० २
 ऋषिचन्द्रवियत्पक्ष-मिते विक्रमवत्सरे ।
 फाल्गुनस्य सिते पक्षे, सप्तम्यां शुभवासरे ॥६२२॥
 प्रातःकाले मुहूर्ते च, सर्वोषधिमयैर्जलैः ।
 मन्त्रितैः स्वर्णभृङ्गारैः, विधिविद्भिर्विचक्षणैः ॥६२३॥

अष्टादशाभिषेकाणां, विधिः शास्त्रानुसारतः ।
मत्सन्निधिं समाश्रित्य, विहितो मंगलालयः ॥६२४॥

युग्मम्

आचार्यमन्त्रतः स्पृष्टा, मन्त्रोच्चारण भासुराः ।
पूर्णाः कुम्भाभिषेका वै, अष्टादशमितास्तदा ॥६२५॥

कृताभिषेकतो बिम्बं, तेजोभी राजनेतराम् ।
जहृषुर्दर्शकाः सर्वे, दृष्ट्वा बिम्बमनुत्तमम् ॥६२६॥

पूजितो विविधैर्द्रव्यैः, श्रावकैः श्रद्धयाऽन्वितैः ।
स्तुतिभिः संस्तुतस्तत्र, पार्श्वनाथो जिनेश्वरः ॥६२७॥

अभिषेकक्रियां दृष्ट्वा, सभ्याः सर्वेऽपि हर्षिताः ।
चिन्तितं चिरकालेन, लेभिरे फलमीप्सितम् ॥६२८॥

अथ तु दिनतारुण्ये, शान्तिस्नात्रस्य सत्क्रिया ।
कृता शुद्धेन मन्त्रेण, शान्तये तत्क्रियासमैः ॥६२९॥

अष्टादशाभिषेकीयो, जातः पूर्णो महोत्सवः ।
निर्विघ्नः सङ्गशान्त्यर्थं, पार्श्वदेवप्रभावतः ॥६३०॥

महोत्सवनिमित्तेन, देवद्रव्ये जिनालये ।
घनवृद्धिस्तु सज्जाता, सम्यग् दानप्रवाहतः ॥६३१॥

अस्माकं च सुनिश्चाया, -मुत्सवः पूर्णरूपतः ।
साङ्गोपाङ्गं सुतीर्थेऽस्मिन्, चिरस्मृतिकरोऽजनि ॥६३२॥

उत्सवदर्शकाः सर्वे, वदन्तिस्म परस्परम् ।
एतादृशं च तीर्थेऽस्मिन्, न दृष्टं दृश्यमद्भुतम् ॥६३३॥

अन्तरिक्षस्य पार्श्वस्य, कृत्वा सर्वेऽपि दर्शनम् ।
 पावित्र्यं मनसो नित्यं, प्राप्य स्वस्वगृहं गताः ॥६३४॥
 स्थिताश्च समितेः सभ्या, -स्तथा सर्वेऽपि साधवः ।
 चिन्तयन्ति स्म चित्ते तु, तीर्थोद्धारः कथं भवेत् ? ॥६३५॥
 सर्वैर्विचारितं स्वान्ते, मया पुनर्विशेषतः ।
 यदि जिनस्य चैत्यं स्यात्, स्वतन्त्रं चारु तर्हि तु ॥६३६॥
 तदेतत्तीर्थसत्ख्यातिः विश्वेऽस्मिन् महती भवेत् ।
 अन्तरिक्षस्य पार्श्वस्य, वर्धेतातिशयो महान् ॥६३७॥
 तद्धेतोर्निर्णयोऽकारि, नव्यचैत्यस्य निर्मितेः ।
 कर्तव्यं कुत्र कीदृशं, चिन्तितं सभ्यसज्जनैः ॥६३८॥
 प्रेरितेन मया भक्त्या, तीर्थस्य भावनार्द्रया ।
 श्रावकेभ्यो वदान्येभ्यः, सूचितं तीर्थवृद्धये ॥६३९॥
 अत्र क्रियां समालोक्य, चैक्या हर्षसञ्जुषा ।
 समरताभिधश्राद्धया प्रोक्तोऽहं तीर्थभक्तितः ॥६४०॥
 किमपि शोभनं कार्यं, कर्तुमिच्छा ममास्ति वै ।
 भूयो भूयो ममाग्रे चे-ति विज्ञप्तं तथा भृशम् ॥६४१॥
 तस्माः पुरो मया प्रोक्तं, तीर्थेऽस्मिन् हि विचाप्य ।
 भूरिद्रव्यव्ययेनैव, चैत्यमेकं मनोहरम् ॥६४२॥
 तथा ममोदितं वाक्यं, स्वीकृतं च हितावहम् ।
 तैः सभ्यैर्हर्षितैर्भक्तैः, कृत्यमनुमतं मुदा ॥६४३॥

स्वर्गस्थलालचन्द्रस्य, भार्यायाः सुमनोरथम् ।

श्रुत्वा मुमुदिरे सभ्या, अहं पुनर्विशेषतः ॥६४४॥

मयोक्तं सर्वसभ्येभ्यः श्रूयतां मम भावना ।

यदि तीर्थे सुरम्येऽस्मिन्, भवेद् भव्यो जिनालयः ॥६४५॥

तत्तु श्रेयस्करं चास्ति, तीर्थख्यात्यभिवृद्धये ।

किन्तु विशेषवृद्धयर्थं, तत्र चैत्ये यदि पुनः ॥६४६॥

चतुर्विंशतिबिम्बानां, जिनानां स्थापना भवेत् ।

तदा भव्यस्य तीर्थस्य, महत्त्वं व्यापकं भवेत् ॥६४७॥

युग्मम् ॥

यात्रिकाणां ततो भावि, महदाकर्षणं खलु ।

पूजास्नात्रादिकृत्याय, स्थितिश्चात्राधिका भवेत् ॥६४८॥

नव्येनैतेन चैत्येन, तीर्थेऽस्मिन् जिनसङ्गनि ।

अन्तरिक्षस्य पार्श्वस्य, वत्स्यति महिमाऽधिकः ॥६४९॥

स्वतो निमर्गतो विश्वे, वर्धयिष्यति भावनाम् ।

भव्यानां चैत्यकार्यं हि, कर्तव्यं च ततो द्रुतम् ॥६५०॥

ममोक्तं सुहितं श्रुत्वा, सभ्या विचारयन्ति तत् ।

चैत्यकृते सुतीर्थेऽस्मिन्, शिष्टकर्मविचक्षणाः ॥६५१॥

स्वर्गस्थलालचन्द्रस्य, भार्या श्राविकधर्मिणी ।

श्रीबालापुरवास्तव्या,

धन्या पुण्या न कैः स्तुता ? ॥६५२॥

अनर्गलं धनं दातुं, चैत्यकार्याय हर्षुला ।
 मां प्रपृच्छति सा श्राद्धी, कदा देयं धनं मया ? ॥६५३॥
 तेलाराख्ये पुरे भावी, नूतनचैत्यस्य निर्णयः ।
 मया चोक्तं तदा देयं, धनं चैत्यकृते त्वया ॥६५४॥

युग्मम्

जैनधर्मानुगताश्च, श्रावकाः साधुसेवकाः ।
 आकोलापुरवास्तव्या, गुरुभक्ता विवेकिनः ॥६५५॥
 मां च विज्ञपयांचक्रुः-भूरिभावविकस्वराः ।
 पुरं नः पादपद्मेन, कर्तव्यं पावनं द्रुतम् ॥६५६॥

युग्मम् ॥

मयका धर्मवृद्धयर्थं, जिनानां दर्शनाय च ।
 स्वीकृतं हर्षतोऽधिकं, तत्पुरे गमनाय च ॥६५७॥
 तीर्थं तीर्थाधिपं भक्त्या, नत्वा स्तुत्वा च भूरिशः ।
 हृदि निधाय तीर्थेशं, अन्तरिक्षं जिनेश्वरम् ॥६५८॥
 पुनस्तु दर्शनं देयं, इत्यभ्यर्थ्य जिनेश्वरम् ।
 इति भावाभिरामोऽहं, व्यहार्षं मुनिभिः सह ॥६५९॥
 आकोलाभिधसद्द्रुक्ते, जैनैश्च परिपूरिते ।
 मदीयागमनं श्रुत्वा, सङ्गस्तु मुमुदेतराम ॥६६०॥
 अहं विहृत्य पादाभ्यां, शिष्यगणैरलङ्कृतः ।
 आगतः सत्कृतो जैनैः, आकोले चैत्यभूषिते ॥६६१॥

आगत्य तत्र सत्कारैः, वेण्डशोभादिपूर्वकैः ।
 प्रत्यहं जिनधर्मस्य, तत्त्वानि श्रावयन्नहम् ॥६६२॥
 व्याख्यानागतजैनैश्च, जिज्ञासुभिर्विशेषतः ।
 सर्वैः सम्मिल्य विज्ञप्ताः, चतुर्मास्यै वयं खलु ॥६६३॥
 ज्ञात्वा धर्मानुभावं च, मयका तत्तु निर्णीतम् ।
 दीर्घकालाच्चतुर्मास्याः, तत्पुराभिर्गता वयम् ॥६६४॥
 तेलाराख्यं पुरं चास्ति, स्वल्पश्राद्धैः समन्वितम् ।
 तत्र चैत्यप्रतिष्ठा च, तथा ध्वजाधिरोपणम् ॥६६५॥
 इत्याद्यर्थं च विज्ञप्तोऽहं मणीलालधर्मिणा ।
 विहृत्यागमनं जातं, ममाऽस्मिन्नगरे वरे ॥६६६॥
 जैनाजैनैर्जनैश्चात्र, मम सम्मुखमागतैः ।
 जयनादेन तारेण, वर्धापितोऽहमक्षतैः ॥६६७॥
 सत्कारैर्विविधै रभ्यै, -वेण्डवाद्यादिपूर्वकैः ।
 प्राविशं नगरे तस्मिन्, तेलारे चैत्यमृषिते ॥६६८॥
 चतुर्भिः कलापकम्
 शस्तप्रवृत्तिभिस्तत्र, चाष्टादिकमहोत्सवः ।
 मणीलालेन चक्रे च, मन्निश्रायां तु मण्डपे ॥६६९॥
 प्रतिष्ठाया निमित्तेन, शान्तिस्नात्रादिसत्क्रिया ।
 मण्डिता मन्त्रसन्नादैः, पूर्णाऽजायत शर्मदा ॥६७०॥
 मम नेतृत्वनिश्रायां, प्रभावसत्प्रभावती ।
 प्रतिष्ठा च शुभा जाता, निर्विघ्ना श्रीजिनेश्वरः ॥६७१॥

ध्वजसहितदण्डस्या, -रोपणं समजायत ।
 जयनादैश्च सम्पूर्णं, मङ्गलैर्विविधैस्तथा ॥६७२॥
 मुनिभूमिविविचक्षुः, -सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 राघशुक्लत्रयोदश्यां, प्रतिष्ठा मयका कृता ॥६७३॥
 सुवदान्यैर्मणीलालैः, बहुद्रव्यव्ययेन च ।
 जेमनानि प्रशस्यानि, कृतानि भक्तितः किल ॥६७४॥
 आगन्तूनां च सर्वेषां, सधर्मणां सुभक्तितः ।
 शुश्रूषा च कृता शस्या, विपुलैः साधनैरपि ॥६७५॥
 मासकल्पस्तु मे जातो, ग्रामेऽस्मिन्नुपदेशतः ।
 श्रोतुरभ्य-सभायां तु, धर्माख्यानेन चान्वहम् ॥६७६॥
 अतो विहृत्य सानन्दः, वै समाजग्मिवानहम् ।
 बालापुरे वरे ग्रामे, सुसत्कारेण सत्कृतः ॥६७७॥
 आकोलावासिनो भक्ता, आयाता बन्दनाय च ।
 विज्ञप्त्यर्थं चतुर्मास्या, ममात्र भावपूरिताः ॥६७८॥
 बालापुरे वरे क्षेत्रे, ददद् धर्मं जिनेक्षितुः ।
 कियद्दिनान्युषित्वाहं, ततो विहृतवान् मुदा ॥६७९॥
 आकोलावासिनो जैना, मग्ना आनन्दसागरे ।
 स्वागताय मुदाऽस्माकं, वाद्यैः सह समागताः ॥६८०॥
 जयनादैः कृतैस्तत्र, सर्वं गर्जत्कृतं जगत् ।
 अहो भाग्यनियोगेन, लभ्यन्ते गुरुसत्तमाः ॥६८१॥

वदन्ति स्मेति नृत्यन्तो, हर्षोत्कर्षसमन्विताः ।

परस्परं प्रमोदेन, भावोल्लासेन भूषिताः ॥६८२॥

युग्मम् ॥

गगनस्पर्शिसच्चैत्ये, प्रणिपत्य जिनेश्वरम् ।

स्तुत्वा नत्वा सुभावेन, चोपोपाश्रयमागमम् ॥६८३॥

ध्वजतोरणभूषाभिः, जैनैर्हर्षातिवेगतः ।

विविधैः स्वस्तिकैः श्रेष्ठैः, उपाश्रयेष्वलङ्कृते ॥६८४॥

व्याख्यापीठं समाश्रित्य, मयका धर्मवेदिना ।

मङ्गलाचरणं प्रोक्तं, नमस्कारपुरस्सरम् ॥६८५॥

युग्मम् ॥

अत्रत्याः श्रावकाः सन्ति, नैके वाणिज्यकारकाः ।

चदान्या धर्मतत्त्वज्ञा, धनाढ्या भिक्षुदेशिनः ॥६८६॥

सौराष्ट्रगूर्जरोत्पन्नाः, कच्छदेशनिवासिनः ।

मरुमालववास्तव्या, जैनाचारेषु तत्पराः ॥६८७॥

प्रवचनरसे लुब्धा, धर्मतत्त्वसुवेदिनः ।

सार्किकाः प्रश्नकर्त्तारो, वर्तन्ते श्रावका वराः ॥६८८॥

त्रिभिर्विशेषकम् ॥

मया प्रमोदयुक्तेन, प्रत्यहं पर्वदि प्रगे ।

भोतृणां पुरतः सम्यक्, सिद्धांतः श्रावितः खलु ॥६८९॥

जिनवचनमाधुर्याद्, आकृष्टा भूरिशो जनाः ।
 विबुधा जगद्गुर्नाना-विधानं सुनियमान् वरान् ॥६९०॥
 तर्कशास्त्रप्रमाणेन, धर्मश्रवणरञ्जिताः ।
 रक्ताश्च जिनभक्त्यर्थे, पूजायां बहवो जनाः ॥६९१॥
 आवश्यककादिकृत्यानि, कृतानि बोधितैर्जनैः ।
 उत्सवा जिनचैत्येषु, कृताः ख्याता ह्यनेकशः ॥६९२॥
 धर्मानुमोदनं चक्रुः, मध्यस्था गुणरागिणः ।
 वदन्तीति कदा धर्म-शोभा नैतादृशीक्षिता ॥६९३॥
 अन्यानि धर्मकृत्यानि, व्यधुः पूजादिकानि च ।
 श्रावका आत्मशुद्ध्यर्थं, गुरोराज्ञाप्रवाहकाः ॥६९४॥
 चतुर्मास्याः समारम्भे, वर्षासु मेघवर्षणात् ।
 तपआराधनां चक्रुः, कालेऽनुकूल आगते ॥६९५॥
 युग्मम् ॥
 आगते श्रावणे मासे, धर्मकार्यकरम्बिते ।
 लब्धिसुरिगुरुणां च, जाता देहेऽतिवेदना ॥६९६॥
 वेदनायाः समाचारात्, सर्वेऽपि दुःखविह्वलाः ।
 श्रावकाः साधवश्चेति, सञ्जाताः सुरिमक्तितः ॥६९७॥
 श्रीजैनशासनव्योम्नि, भानवो ज्ञानसिन्धवः ।
 विजयलब्धिसुरीना, जगत्पूज्याः कवीश्वराः ॥६९८॥

व्याख्याक्षणे सुधोषेण, मधुरेण स्वरेण च ।
 अनन्या मर्त्यविश्वेऽस्मिन्, व्याख्यानगुरवो मताः ॥७९९॥
 वादस्थल्यां कुवादीश-गर्वाद्विवज्रसन्निभाः ।
 वादीन्द्रा इति विख्याता, विश्वविश्वेऽतितार्किकाः ॥७००॥
 संस्कृतादिकभाषासु, नानाग्रन्थप्रकाशनात् ।
 अनेकग्रन्थनिर्माणात्, ग्रन्थस्रष्टार एव ये ॥७०१॥
 तेषां च लब्धिसूरीणां, देहे वृद्धत्वकारणात् ।
 प्रादुर्भूता घना रोगा, मूर्तयः कृतकर्मणः ॥७०२॥
 सूरिवाचकपन्न्यासा, -दिमाधुभिः सुसेविताः ।
 लालबागे चतुर्मास्यै, स्थिताः सूरिपुरन्दराः ॥७०३॥
 धर्मधुरन्धरा धर्म-देशिका धर्मपालकाः ।
 प्राणान्ते जिनधर्मस्य, सत्य-तत्त्व-प्रकाशकाः ॥७०४॥
 यैः कलौ सार्वसिद्धान्तो, -दित-तत्त्व-प्रवेदिभिः ।
 तोषिताः प्रश्नकर्तारः, यथार्थोत्तरदानतः ॥७०५॥
 कथं गुणा मया वर्ण्या, गुरुणां धर्मदेहिनाम् ।
 विश्वख्यातस्य सूर्यस्य, किं तेजो वर्ण्यते बुधैः ? ॥७०६॥
 तेषां वर्ष्मणि सुस्वास्थ्यं, विपरीतं गतं भृशम् ।
 उपाया भक्तसल्लोकैः, भिषग्भिः कारिता अपि ॥७०७॥
 विहितकर्मवैचित्र्या-न्न स्वास्थ्यं पुनरागतम् ।
 शनैः शनैरशक्तत्वं, गुरोर्देहे विजृम्भितम् ॥७०८॥

श्रावणशुक्लपञ्चम्यां, विभावरीं विशेषतः ।
 स्वास्थ्यविपर्ययो जातो, गुरुवपुषि नश्वरे ॥७०९॥
 समाधिध्यानलोनास्ते, त्यक्ताहारजलादयः ।
 नमस्कारमहामंत्रे, मग्नाः स्वात्महितावहे ॥७१०॥
 अन्तर्मुखा विरक्तास्ते, बहिर्भावपराङ्मुखाः ।
 निधाय हृदि सद्ध्यानं, सदा तत्त्वावगाहकाः ॥७११॥
 बाह्ये स्थूले स्वदेहेऽपि, पीडिता रोगशत्रुभिः ।
 नैव ग्लानानना जाता, ते पूज्याः शान्तवृत्तयः ॥७१२॥
 गुरुदेहेऽसुखं दृष्ट्वा, तदा रुदन्ति सेवकाः ।
 न ग्लाना गुरवो दृष्टाः, तत्त्वान्तर्ध्यानतत्पराः ॥७१३॥
 दर्शनं वन्दनं तेषां, परोलक्षा उपासकाः ।
 प्राप्य सहनसामर्थ्यं, समीक्ष्य तेऽतिविस्मिताः ॥७१४॥
 अर्हन्नामकशब्देन, शब्दाद्वैतं तदाऽभवत् ।
 साधवः सर्वभक्ताश्च, निमग्नाः शोकसागरे ॥७१५॥
 आजीवनव्रते शक्ताः, सर्वशिष्यप्रणोदकाः ।
 संयमाराधने नित्यं, निष्ठा ब्रह्मणि योगिनः ॥७१६॥
 अर्हत्सिद्धसुसाधूनां, जिनोक्तशासनस्य च ।
 चित्ते शरणमादाय, समाधिस्थितमानसाः ॥७१७॥
 तत्तज्जुश्च निजान् प्राणान्, नश्वरान् क्षणमात्रतः ।
 गुरवो ज्ञानसन्निष्ठाः, पश्यत्सु भक्तराशिषु ॥७१८॥

सर्वे तत्क्षणसम्मूढा, जाता विह्वलचेतसः ।
 तदत किं च कर्तव्यं ? विस्मृतं विरहाकुलैः ॥७१९॥
 अहो निष्ठुरा ! हे काल !, विचारितापराङ्मुख !
 धर्मोद्धारकमृधेन्यः, त्वया मुक्तः कथं नहि ! ॥७२०॥
 इत्युपालम्भतः सर्वे, परिरुदन्ति सर्वतः ।
 कृच्छ्राच्चित्तं समाधाय, स्वस्था जाता उपासकाः ॥७२१॥
 अन्त्यक्रिया तदा शिष्यैः, विहिता बाष्पलोचनैः ।
 निर्मापिते विमाने हि, श्रावकैः स्थापितं वपुः ॥७२२॥
 गुरोः श्मशानयात्रायां, लक्षाधिकैर्जनैस्तदा ।
 योजितैस्तद्गुणाकृष्टैः गुरोर्भक्तिश्च दर्शिता ॥७२३॥
 बाणगङ्गाब्धितीरे च, स्थाने पवित्रभूमिके ।
 घनचन्दनकाष्ठानां, चितान्तर्ज्वलितं वपुः ॥७२४॥
 तद्दुःखदसमाचाराः, तरङ्गध्वनिनागताः ।
 गुरुनिर्वाणदुःखेन, मुमुच्छुः साधवः क्षणम् ॥७२५॥
 वज्राहतवदाक्रान्तैः, विरहानलदुःखतः ।
 साधुभिः श्रावकैश्चैव, विहितं देववन्दनम् ॥७२६॥
 आकोलाजैनसङ्गेन, स्मरिस्मृत्यर्थमुत्सवः ।
 शान्तिस्नात्रादिसंयुक्तः, कृतः शासनदीपकः ॥७२७॥
 तदा द्रव्यव्ययेनैव, कृतं जीवादि-मोचनम् ।
 सुतपो विहितं लोकैः, गुरुस्मृत्यै च साधुभिः ॥७२८॥

स्वगुरुविरहेणैव, सभा भव्या नियोजिता ।
 तस्यां श्रद्धाञ्जलिर्दत्तः, सूरिभ्यः साधुभिर्मया ॥७२९॥
 गुरोर्जीवनवृत्तान्तं, मयोक्तं निखिलं तदा ।
 श्रुत्वा सर्वेऽपि सञ्जाता, मन्त्रनियन्त्रिता इव ॥७३०॥
 आगते धर्मसत्काले, पर्युषणासुपर्वणि ।
 पुलकिताननाः सर्वे, जङ्गिरे श्रावकोत्तमाः ॥७३१॥
 आकोलानगरे रम्ये, आबालवृद्धमन्नराः ।
 सु-धर्मारामधने रक्ताः, श्रद्धावन्तस्तदाऽभवन् ॥७३२॥
 मयका मोदभावेन, प्रेरिता धर्मकर्मणि ।
 संलग्नाः पूर्णभावेन, सद्धर्माद् विमुखा अपि ॥७३३॥
 कल्पमृत्रं मया तत्र, व्याख्यातं युक्तिपूर्वकम् ।
 पर्वपुष्टिकरं श्रेष्ठं, श्रुतं तदात्मदर्शिभिः ॥७३४॥
 मासक्षणमुख्यानि, तपांसि विविधानि च ।
 विहितानि जनैर्भग्यै, भाविनाशालिभिः खलु ॥७३५॥
 आचार्यशिष्यसङ्घेऽस्मिन्, पञ्चदशदशाष्टकाः ।
 उपवासाः कृताः सद्भिः, शिष्यैः सद्भावभावितैः ॥७३६॥
 दानपुण्यादि सत्कृत्यं, चक्रुः श्राद्धा हितार्थिनः ।
 शासनं दीपयामासु-गुरुवाण्या प्रमोदिनः ॥७३७॥
 पर्व पूर्णं तु निर्विघ्नं, देवद्रव्यादि-वृद्धिकृत् ।
 हर्षलैः श्रावकैस्तत्र, कृतं स्वधर्मिजेमनम् ॥७३८॥

ऋषिपृथ्वीवियत्पक्ष-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
चतुर्मासी विशिष्टाऽभूद्, विशिष्टधर्मकर्मतः ॥७१९॥

तपश्चर्या-निमित्तेन, समस्तसङ्ख्यशान्तये ।
पर्वाराधनमोदेन, हिंमतादिसुसज्जनैः ॥७४०॥

शान्तिस्नानं कृतं श्रेष्ठं, चाष्टादिकर्महोद्गुरम् ।
सम्पूर्णं धर्मसंवृद्धयै, जातं द्रव्यव्ययाद्वरम् ॥७४१॥
युगम् ॥

पञ्चकृत्वः सुभक्त्यर्थं, आगन्तुजेमनानि च ।
सुस्वाद्नि प्रजातानि, मिष्टवस्तुयुतानि च ॥७४२॥
समाप्तायां चतुर्मास्यां, विहृत्याऽहं मुदान्वितः ।
आगच्छं तीर्थयात्रायै, अन्तरिक्षे सुसाधुभिः ॥७४३॥

मिलिताः श्रावका भावाञ्-जन्मकल्याणके प्रभोः ।
पार्श्वनाथस्य सद्घस्रे, कल्याणकोत्सवेच्छवः ॥७४४॥

मदीयसन्निधौ जन्म-कल्याणकमहोत्सवे ।
पूजाजेमनसत्कृत्यं, जातं दिनत्रयाऽवधि ॥७४५॥

मदीयप्रेरणादानात्, स्थगितं कारणात् पुनः ।
सुनूत्नजिनचैत्यस्य, प्रारब्धं कार्यमद्भुतम् ॥७४६॥

निर्णीतं च पुरा यत्तज्ज-जिनालयकृते शुभम् ।
शीघ्रं भवति सत्कार्यं, शिल्पिद्वारा महत्तमम् ॥७४७॥

तद्दृष्टं मयका मार्गे-दर्शनं दत्तमेव च ।
 तत उत्तेजितं जातं, चैत्यकार्यं विशेषतः ॥७४८॥
 मोगलदेशके राजा-देवळगांवसत्पुरे ।
 तत्रास्ति शोभनं चैत्यं, श्रीसङ्केन विनिर्मितम् ॥७४९॥
 तत्रत्याः श्रावकश्रेष्ठा, अत्र तीर्थे समागताः ।
 विज्ञप्तये ममाग्रे वै, अन्तरिक्षे शुभेरिताः ॥७५०॥
 विज्ञप्तिर्विहिता मेऽग्रे, तैस्तत्रागमनाय च ।
 स्वस्तिश्रीदेवळारुख्ये हि, प्रतिष्ठायै जिनेशितुः ॥७५१॥
 तैरुक्तं मम सान्निध्ये, श्रावकाः सन्ति चालपकाः ।
 अस्मद् ग्रामे धनैर्हीनाः, तन्मूर्त्तिस्थापनं कुतः ॥७५२॥
 प्राघुर्णका अनेके च, प्रतिष्ठारहिता अपि ।
 चैत्ये चिरं स्थिता देवा, अस्माकं सन्ति पूर्वरे ॥७५३॥
 तेषां तु जिनविम्बानां, प्रतिष्ठायाः शुभं विधिम् ।
 कर्तुमिच्छन्ति सर्वेऽपि, श्रावकाश्चिरकालतः ॥७५४॥
 आगच्छन्तु भवन्तस्तत्, कृपां कृत्वा सशिष्यकाः ।
 श्रीआचार्यपदारूढाः, तत्राऽस्मन्नगरे द्रुतम् ॥७५५॥
 तदस्माभिर्मतं यत्तु, कथितं श्रावकैर्वरैः ।
 प्रतिष्ठायाः सुसत्कृत्यं, कारयितुं शुभावहम् ॥७५६॥
 तीर्थेऽन्तरिक्षसंस्थाने, नूतनचैत्यकृते भृशम् ।
 सूचितं चैत्यकार्याय, महाशङ्करशिल्विणे ॥७५७॥

शिल्पिभिर्निपुणैः सर्वं मयोदितं मनस्यरम् ।
 धारितं च स्वकार्याय, चैत्याय नूतनाय च ॥७५८॥
 अहं व्यहार्षमस्माच्च, सन्मुहूर्ते सशिष्यकः ।
 देवलग्रामराजाख्यं, ग्रामं प्रति महामनाः ॥७५९॥
 ग्रामानुग्रामतो नित्यं, शनैः शनर्विहारतः ।
 कुर्वन् धर्मोपकारं च, जैनजैनेतरेष्वपि ॥७६०॥
 आमिषाहारिणां मांसं, मद्यपानां च वारुणीम् ।
 त्याजयश्चोपदेशेन, प्रयुक्त्याऽस्मिन्म शास्त्रतः ॥७६१॥
 अनुक्रमविहारेण, चागतमुपदेवलम् ।
 मां तदात्मसुसामर्थ्यात्, ज्ञात्वा भक्ताश्चमत्कृताः ॥७६२॥
 वादित्रनादतस्तत्र, जैनाजैनजनेर्मुदा ।
 सत्कृतः स्वागतेनैव, प्राविशं नगरं वरम् ॥७६३॥
 अजैनजैनलोकानां, शस्तमैक्यं प्रवर्तते ।
 ततः सर्वेषु कार्येषु, सर्वे प्रीत्या मिलन्ति च ॥७६४॥
 चैत्येषु जिनबिम्बानां, दर्शनं वन्दनं तथा ।
 अस्माभिर्विहितं भावात्, स्तोत्रैश्च स्तवनं तदा ॥७६५॥
 भव्यानां जिनबिम्बानां, प्रतिष्ठायाः सुलग्नकम् ।
 तीक्ष्णबुद्ध्या शुभं दृष्टं, ज्योतिर्विद्भिर्विचक्षणैः ॥७६६॥
 लघुसङ्ख्यावति ग्रामे, यथाशक्ति सुभावतः ।
 सञ्चितं श्रावकैर्द्रव्यं, प्रतिष्ठायाः कृते द्रुतम् ॥७६७॥

मद्भूमिवियत्पक्ष, -संख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 फाल्गुनशुक्लसप्तम्यां, सुलग्नमागतं वरम् ॥७६८॥
 अकारि मण्डपो भव्यः, सतोरणध्वजो जनैः ।
 अलङ्कृतः सदाविद्युत्-झलत्कारकरैर्दीपैः . ॥७६९॥
 आह्वानपत्रिकाद्वाराऽऽ-मन्त्रिताः श्रावकास्तदा ।
 आगता दूरदेशात्तु, प्रतिष्ठापक्रमे वरे ॥७७०॥
 जेमनानि गृहस्थैश्च, योजितानि सुभावतः ।
 विविधानि वदान्यैश्च, स्वधर्मिबन्धुभक्तये ॥७७१॥
 कृतश्च मङ्गलारम्भः, चाष्टाहिकमहस्य तु ।
 सादरं जैनसङ्केत, जैनशासनदीपकः ॥७७२॥
 शुभयोगे च निर्णीते, मुहूर्ते मोदमेदुरः ।
 सशिष्यो जिनबिम्बानां, प्रतिष्ठां कृतवानहम् ॥७७३॥
 स्वर्गस्थस्वगुरुणां च, प्रतिमा च प्रतिष्ठिता ।
 मया श्रीलब्धिसुरीणां, विश्वख्यातिमतां हि वै ॥७७४॥
 तदा जयारवेणोच्चैः, धर्ममङ्गलकारिणा ।
 जैनैर्गर्जत्कृतं विश्वं, सच्चिदानन्दयाचकैः ॥७७५॥
 पताकाङ्कृतं दण्डा-रोपणं विहितं तथा ।
 शिखरे गगनस्पर्शि-न्युच्चैर्धर्माभिमण्डनम् ॥७७६॥
 प्रतिष्ठाया विधानं तु, पवित्रमन्त्रमन्त्रितम् ।
 निर्विघ्नं कारितं सर्वं, पूर्णं च विधिवेदिभिः ॥७७७॥

देवद्रव्ये शुभा वृद्धिः, तथान्यक्षेत्रकेऽपि च ।

कारिता श्रावकैर्भावैः, चित्ताश्चर्यकरे महे ॥७७८॥

मम व्याख्याक्षणे लोका, मिलिता बहुसङ्ख्यकाः ।

जैना जैनेतरा नित्यं, आययुः श्रवणेच्छवः ॥७७९॥

आकर्ण्य जैनधर्मं तु, तत्त्यजुः पापमुल्बणम् ।

जगद्गुनियमान् भव्यान्, निजात्मशुद्धिहेतवे ॥७८०॥

अतो विहृत्य चाहं तु, सत्कृतः श्रावकैस्तदा ।

जालनाख्ये पुरे श्रेष्ठे, आगतो धर्मवर्धकः ॥७८१॥

क्रियद्दिनीं स्थितिं कृत्वा, प्रोक्तो धर्मो जिनोदितः ।

मयका श्रोतृवृन्दाग्रे, प्रत्यहं धर्मवेदिना ॥७८२॥

चतुर्मास्याश्च विज्ञप्स्यै, श्रावका भक्तिपूरिताः ।

अत्राकोलाख्यसद्द्रङ्गाद्, आगता भावनेरिताः ॥७८३॥

चैत्यं भवति तीर्थेऽस्मिन्, विशालं शिल्पशोभितम् ।

स्थातव्यमेव तत्पार्श्वे, युष्माभिर्मुनिभिः सह ॥७८४॥

विज्ञप्तं तैश्च सद्युक्त्या, भक्तिभावसमन्वितैः ।

मानितं तन्मया यत्तु, चतुर्मास्यै तथाऽखिलम् ॥७८५॥

हर्षेण जयनादेन, वर्धापितं सुभावकैः ।

आकोलाख्ये पुरे ज्ञात्वा, चतुर्मासीं सुनिर्णीताम् ॥७८६॥

विहृत्य जालनाद्रङ्गात्, सह सुसाधुभिः शनैः ।

लोणारे जैनसंख्याके, द्रङ्गे आजगमिवानहम् ॥७८७॥

: ८६ :

मरुदेशीयजैनैश्च, सत्कारिता वयं तदा ।
ददाना धर्मसन्देशं, तस्थिवांसश्च तत्र वै ॥७८८॥

जीर्णमुपाश्रयं ह्यत्र, दृष्ट्वा जैना मयेरिताः ।
कुरुतेति नवं भव्यं, विस्तीर्णं धर्मसंश्रयम् ॥७८९॥

अन्तरिक्षे वरे तीर्थे, पार्श्वनाथेन मण्डिते ।
शिरपुरे समागत्य, वाच्या तत्पूर्णता मम ॥७९०॥

तीर्थेशं पार्श्वसर्वज्ञं, नत्वा स्तुत्वा स्तवेन च ।
आगत्याहं च तीर्थेऽस्मिन्,

तस्थिवाम् साधुभिः सह ॥७९१॥

व्योमस्थपार्श्वदेवानां, कुर्वतो ध्यानमत्र वै ।
मोहमय्यां चतुर्मासीं, कृत्वा शुभां यशोऽन्विताम् ॥७९२॥

भद्रङ्करारुयपन्न्यासा, आगता मम सन्निधौ ।
गुरुणां वन्दनायैव, तीर्थयात्राकृतेऽऽनघाः ॥७९३॥

युग्मम् ॥

आगत्य हर्षरोमाञ्चं, प्राप्ता भद्रङ्करादयः ।
दृष्ट्वान्तरिक्षपार्श्वेशं, जाता आश्चर्यशालिनः ॥७९४॥

अत्र नूतनस्य चैत्यस्य, कार्यं जातं महत्तरम् ।
दृष्ट्वा च सूचनां दत्त्वा, शिल्पिनं तु विशेषतः ॥७९५॥

इतो विद्वत्य सर्वैश्च, सार्धं शिष्य-प्रशिष्यकैः ।
सत्कारेणाहमायातो, बालापुराभिधे पुरे ॥७९६॥

अतिक्रभ्योष्णकालं च, विविधैर्धर्मवृत्तिभिः ।
गोडिपार्श्वस्य चैत्येऽत्र, शान्तिस्नात्रादिकोत्सवः ॥७९७॥

अष्टाहिकादिसंयुक्तो, जातो मदीयसन्निधौ ।
स्वर्गस्थलालचन्द्रस्य, धर्मपत्न्या स्वदानतः ॥७९८॥

समरताख्यया सर्वः, कृतो धर्ममहोत्सवः ।
अत्रत्यमहतो जातो, धर्मोद्योतो विशेषतः ॥७९९॥

त्रिभिर्विशेषकम् ॥

विहृत्यातः समायाताः, आकोलाख्ये महापुरे ।
द्वितीयाऽत्र चतुर्मासी, जाताऽस्माकं शुभावहा ॥८००॥

ततस्तुष्टाश्च सर्वेऽपि, जैनधर्मानुरागिणः ।
बालापुरस्य सङ्घस्या-ग्रहेणात्यन्तभावतः ॥८०१॥

चतुर्मास्यै तु साधूनां, पत्न्यासस्य विशेषतः ।
पत्न्यासाः शिष्यसंयुक्ता, आज्ञप्ता मयका खलु ॥८०२॥

ते गताः सत्कृतास्तत्र, बालापुरेऽनघे वरे ।
आकोलायां नगर्यां तु, चतुर्मास्यै वयं स्थिताः ॥८०३॥

जातं धर्मानुरक्तेषु, धर्मकृत्यप्रवर्तनम् ।
श्रीश्रीभगवतीसूत्रं, व्याख्याने कथितं शुभम् ॥८०४॥

मयका तत्त्वसंव्याप्तं, नानारससरोवरम् ।
पर्युषणाख्यपर्वेदं, तपोजापक्रियादिभिः ॥८०५॥

धर्मकृत्यैर्बभूवात्र, शस्यं शासनशोभनम् ।
प्रशंसितं विशेषेण, श्रावकैर्गुणरागिभिः ॥८०६॥
त्रिमिविशेषकम् ॥

सिद्धचक्र-महापूजा-शान्तिस्नात्रादिकोत्सवः ।
तपश्चर्यानिमित्तेन, कृतः सुभावुकैर्जनैः ॥८०७॥

चमत्कृतिकरी चित्ते, मासक्षणमुख्यका ।
तपश्चर्या हि सञ्जाता, सङ्घस्योन्नतिकारिका ॥८०८॥

तपश्चर्यानुभावेन, मत्प्रेरणाप्रभावतः ।
धर्मप्रभावनां चक्रुः, श्रावका विविधोत्सवैः ॥८०९॥

ममोपदेशतोऽत्रैव, चाचाम्लादितपःकृते ।
सञ्चितं भूरिसद्द्रव्यं, वदान्यैः श्रावकैस्तदा ॥८१०॥

परिपूर्णां चतुर्मासी, निर्विघ्ना धर्मभाविता ।
द्वितीयापि सदोद्योता, जाता संस्मृतिकारिका ॥८११॥

कीदृक् पुण्यस्य सम्भारः, चास्माकं जृम्भतेऽधुना ।
चतुर्मासीद्वयो जाता, जल्पन्ति श्रावका इति ॥८१२॥

समाप्तायां चतुर्मास्यां, विहृत्याऽतो वयं खलु ।
समस्तैः साधुभिः सार्धं, तीर्थयात्राकृते मुदा ॥८१३॥

अन्तरिक्षमहातीर्थं, पार्श्वदर्शनकामुकाः ।
समायाताः ससत्काराः, पार्श्वकल्याणवासरे ॥८१४॥

मिलिता बहवः श्राद्धाः, पार्श्वजन्मदिने वरे ।
 कल्याणकोत्सवे जाताः, तीर्थभक्तिवशंवदाः ॥८१५॥
 उत्सवो मोददो जातो, धर्ममण्डनकारकः ।
 कारकोऽस्मिन् कलौ पूर्णः, चतुर्थारकसंस्मृतेः ॥८१६॥
 विहृत्याऽतः समायाता, बालापुरे महापुरे ।
 चैत्यद्वयीसमायुक्ते, वयं तु धर्मदेशकाः ॥८१७॥
 बालापुरेऽपि सञ्जातो, धर्मोत्सवोऽतिशोभनः ।
 श्रीचिन्तामणिपार्श्वस्य, प्रतिष्ठायाः सुवासरे ॥८१८॥
 बालापुरात्सुसंस्थानात्, विहृत्य सह साधुभिः ।
 खामगामे समायाताः, सत्कृताः श्रावकैर्वयम् ॥८१९॥
 खामगामेऽपि धर्माढ्याः, चक्रुर्धर्मप्रभावनाम् ।
 नित्यं चन्दनबालाया, अष्टमतपसाऽन्विताम् ॥८२०॥
 पूजाप्रभावनामुख्यां, कुर्वन्ति श्रावकाः क्रियाम् ।
 अस्माकं योगतः श्राद्धाः, जैनधर्माभिवृद्धये ॥८२१॥
 खानदेशे जलग्रामे, ग्रामे चैत्येन शोभिते ।
 जिनबिम्बप्रतिष्ठाया, धर्मकार्यं समस्ति च ॥८२२॥
 तत्कृते तत्र वास्तव्या, आगता जैनसज्जनाः ।
 विज्ञप्त्यर्थं प्रमोदेन, धर्मिणो मम सन्निधौ ॥८२३॥
 मयका स्वीकृतं कार्यं, प्रतिष्ठायाः प्रहर्षतः ।
 खामग्रामाद्व्यहर्षं च, खानदेशं प्रति द्रुतम् ॥८२४॥

विहारेणागतस्यैवं, जलग्रामसमीपके ।
 आगता सम्मुखे लोकाः, मम वन्दनकायुकाः ॥८२५॥
 अभिरामं जलग्रामे, वाद्यैर्नानाविधैर्वरैः ।
 बहुभिः श्रावकैः शस्यं, स्वागतं शोभनं कृतम् ॥८२६॥
 तत्रत्यैः सत्कृता लोकैः, प्रविष्टाश्चैत्यके वयम् ।
 वन्दित्वा तारकान् देवान्, आगता धर्मवेश्मनि ॥८२७॥
 जयनादेन तारेण, गर्जत्कृतं जगज्जनैः ।
 अक्षतादिशुभद्रव्यैः, मम वर्धापनं कृतम् ॥८२८॥
 मया तु धर्मपीयूष-वर्षिभिर्वचनैस्तदा ।
 श्रोतृभ्यो धर्मसज्ज्ञानं, सुदत्तमात्मदर्शकम् ॥८२९॥
 श्रीसङ्घेनानघेनैव, प्रतिष्ठायाः सुलग्नकम् ।
 मङ्गलदं च निर्णीतं, शुभं शस्यं ममोदितम् ॥८३०॥
 सम्मिल्य जैनसङ्घेन, न्यायद्रव्यं च सञ्चितम् ।
 प्रतिष्ठायाः कृते शुद्धं, दानादिधर्मरागतः ॥८३१॥
 धर्मप्रसङ्गरङ्गेण, रङ्गितैर्मण्डपश्च तैः ।
 पताकातोरणै रम्यः, कृतः शोभाभिवर्धकः ॥८३२॥
 प्रोत्तुङ्गे जिनचैत्ये तु, पूजां च श्रीजिनेशितुः ।
 तज्ज्ञास्तु पाठयामासुः, गीतज्ञा मधुरै रवैः ॥८३३॥
 सज्जातो मङ्गलारम्भः, चाष्टाहिकोत्सवस्य च ।
 जिनाङ्गरचनां रुच्यां, कुर्वन्ति तत्कलाविदः ॥८३४॥

जलयात्रानिमित्तेन, निःसृतो वरघोटकः ।
वाद्यनिनादतो गर्जन्, भूरिलोकैः सुशोभितः ॥८३५॥
निधिभूमिवियच्चक्षुः-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
राघशुक्लदशम्यां च, तिथौ च शुभवासरे ॥८३६॥
श्रीवासुपूज्यबिम्बस्य, प्रतिष्ठां कृतवानहम् ।
पवित्रैर्वासनिक्षेपैः, मन्त्रोच्चारणमन्त्रितैः ॥८३७॥
तत्पुण्याहस्य मध्याह्ने, शान्तिस्नानं सुशान्तिदम् ।
पाठितं तद्विधिज्ञैश्च, शिवश्रेयस्करं नृणाम् ॥८३८॥
सुजेमनानि जातानि, सधर्मणां सुभक्तये ।
आगन्तॄनां धनाढ्यानां, श्रावकैर्विहितानि वै ॥८३९॥
सदुत्सवस्तु निर्विघ्नः, पूर्णो जातो जिनेशितुः ।
शासनदेवसाहाय्यात्, तुष्टस्य मम सन्निधौ ॥८४०॥
तस्य ग्रामस्य सङ्घस्थाः, चतुर्मासीकृते तदा ।
मां च विज्ञपयामासुः, भावेन धर्मबुद्धये ॥८४१॥
मयका लाभमन्वीक्ष्य, आज्ञप्ता मम शिष्यकाः ।
भद्रङ्कराख्यपन्न्यासाः, चातुर्मासीकृतेऽत्र च ॥८४२॥
बालापुरे वरे क्षेत्रे, सङ्घाग्रहात् सशिष्यकः ।
चतुर्मासीनिवासाय, विहृत्याजग्मिवानहम् ॥८४३॥
सङ्घकृतैर्वरैः शस्यैः, स्वागतैश्च सुसत्कृतः ।
प्राविशं नगरे तस्मिन्, षड्भिः शिष्यैः सुभूषितः ॥८४४॥

निधिभूमिवियत्पक्ष-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 बालापुरे चतुर्मासी, जाता धर्मविशेषिता ॥८४५॥
 व्याख्यानव्यासपीठेऽह, -मुपविश्य ददत्सदा ।
 जनानां धर्मबोधं च, नाशाय पापकर्मणः ॥८४६॥
 धर्मबोधेन सम्बुद्धाः, धर्मक्रियापरायणाः ।
 जाता श्राद्धस्तपस्यायां, लग्ना भावातिरेकतः ॥८४७॥
 मासक्षपणमुख्यानि, तपांसि विविधानि च ।
 जातानि क्षेमरूपेण, पर्युषणारूपपर्वणि ॥८४८॥
 तन्निमित्तं समासाद्य, जैनसङ्घेन हर्षतः ।
 कृतः शान्तिसमाध्यर्थ, शान्तिस्नात्रमहोत्सवः ॥८४९॥
 जैनधर्मानुरागेण, चैत्ये चाष्टदिनावधिः ।
 जिनाङ्गरचनापूजा-मुख्योऽजनि महोत्सवः ॥८५०॥
 जेमनादि सुसत्कृत्यं, तपःपारणकादिके ।
 सर्वेषां धर्मिणां भक्त्यै, कृतमेकत्वसूचकम् ॥८५१॥
 अन्यानि धर्मकृत्यानि, भूयांसि श्रावका व्यधुः ।
 चिरस्मरणयोग्यानि, दयादानव्रतानि च ॥८५२॥
 विदर्भेषु चतुर्मास्यः, तिस्त्रो जाता ममैव च ।
 धर्मकार्याय सम्पूर्णाः, तीर्थचैत्यस्य हेतवे ॥८५३॥
 नमः श्रीपार्श्वनाथाय, निधानाय शिवश्रियः ।
 अनन्तदर्शनज्ञान-भानवेऽर्थितदायिने ॥८५४॥

नमः श्रीगुरुदेवाय, सिद्धान्तार्थस्य वेदिने ।
 शरण्यपादपद्माय, विजयलब्धिसूत्रे ॥८५५॥
 तीर्थे धर्मावतारेऽत्र, चान्तरिक्षे शुभावनौ ।
 व्योमस्थपार्श्वनाथस्य, कलावतिशयो महान् ॥८५६॥
 वर्णितः प्रथमे खण्डे, द्वितीयेऽपि तथैव च ।
 तृतीये दर्शनं जातं, येन हेतुः स वर्णितः ॥८५७॥
 युग्मम् ॥

इति सुवर्णनं रम्यं, धर्माभ्युदयकारणम् ।
 कृतं खण्डे तृतीयस्मिन्,
 स्ताद् भद्राय मनस्विनाम् ॥८५८॥

इतिश्री अन्तरिक्षपार्श्वनाथदर्शनस्य हेतुः, खानदेशे समा-
 गमनम्, धर्मकार्यसमन्विता नन्दुरवारचतुर्मासी, ततोऽञ्जन-
 शलाकाप्रतिष्ठा—दीक्षादि—सुकृत्यगर्भित—मालेगाम—चतुर्मासी,
 अन्तरिक्षसंस्थानसमितिसभ्यागमनम्, लेपारम्भात्पूर्वं अन्तरिक्ष-
 पार्श्वनाथप्रतिमाया दिगम्बरैः कृतविडम्बनादिविज्ञापनम्, मम
 पार्श्वे लेपमुहूर्तो लब्धस्तैः, तस्मिन् मुहूर्ते लेपः समारब्धः,
 निर्विघ्नतया समाप्तः, सविज्ञप्ति शिष्यैः सहाष्टादशाभिषेकविधि-
 प्रसङ्गेऽहमत्र समागतः, सभ्यसम्मतिपूर्वको मया नव्यचैत्यानिर्णयः
 कृतः, नव्यचैत्यनिर्माणस्य लाभः बालापुरवास्तव्यसमरतंश्राविकायै
 दत्तः, चतुर्विंशतिदेवकुलिकालाभः बालापुरवास्तव्यसरस्वती—

श्राविकायै दत्तः, आकोलामध्ये चतुर्मासीद्वयी जाता, ततः
उत्तमधर्मकार्यसमन्विता बालापुरे चतुर्मासी कृता इत्यादि-
वर्णनमयः, तपोगच्छाधिपति—कविकुलकिरीटसूरिसार्वभौम-
व्याख्यानवाचस्पति—कटोसणादिनृपवरप्रतिबोधक—इलादुर्गादि-
तीर्थोद्धारक—जैनाचार्य—श्रीमद्विजयलब्धिसूरीश्वराणां पट्टप्रभावक—
कविकुलकोटीर-धर्मदिवाकर-जैनाचार्य—श्रीविजयभुवनतिलकस्वरिभिः

संहृद्वः तृतीयः खण्डः समाप्तः ॥

श्रीसुरासुरनरेन्द्रवृन्दपूजित-युगादोश्वराय नमः ।

स्वयमेवानुभूतं यत्, प्रत्यक्षेण विवर्ण्यते ।

भुवनतिलकेनेति, मया कल्याणहेतवे ॥८५९॥

विदर्भाख्येऽमले देशे, जैनधर्मिसमाकुले ।

विविधचैत्यतीर्थेन, राजितेऽदूषितावनौ ॥८६०॥

विश्वेऽस्मिन् विश्रुतं तीर्थं, पार्श्वनाथस्य शोभनम् ।

अन्तरिक्षस्य पार्श्वस्य, दर्शकाश्चर्यकारणम् ॥८६१॥

बिम्बस्य पार्श्वनाथस्य, प्राचीनस्यातिशायिनः ।

महिमा भावितैर्भवतैः, गर्णीयते मोदमेदुरैः ॥८६२॥

लेपादनन्तरं मूर्त्याः, विधिविद्भिः कृतो विधिः ।

उत्सवै रम्यशोभाभिः, श्रावकैर्धर्मरागिभिः ॥८६३॥

सर्वेषां तीर्थभक्तानां, भक्तिभाजां विवेकिनाम् ।

हृदि प्रकटितो भावो, नव्यचैत्यकृतेऽनघः ॥८६४॥

सत्कृताः सर्वजैनैश्च, जैनधर्मप्रचारकाः ।

भुवनतिलकारुयाश्च, आचार्या मार्गदर्शकाः ॥८६५॥

विद्यन्तेऽत्रागताः शिष्यैः, परिवारैः परिश्रिताः ।

तेभ्यो निवेदनं कार्यं,

अस्माभिः शुभकाङ्क्षिभिः ॥८६६॥

तैश्च निवेदितं मेऽग्रे, नूतनचैत्यस्य हेतवे ।

उदितं श्रावकेभ्यश्च, चैत्यं कार्यं मयेति च ॥८६७॥

चैत्यस्यावश्यकत्वाद्धि, नव्यस्य पूजनादये ।

विधेयं नूतनं चैत्यं, यात्रिकाणां हिताय वै ॥८६८॥

प्राचीनस्यापि तीर्थस्य, माहात्म्यमपि वत्स्यति ।

तीर्थे भूयांसि चैत्यानि,

हिताय श्रेयसे न किम् ? ॥८६९॥

सत्तीर्थसमितेः सभ्यैः, तदाऽहं सर्वसाधुभिः ।

सम्यगालोचयापि स्म, सार्धं चैत्याय यत्नतः ॥८७०॥

निर्णीतं सर्वसभ्यैश्च, मदीयादेशतस्तथा ।

कार्यं तु नूतनं चैत्यं, शुद्धभूमौ सुशिल्पिभिः ॥८७१॥

प्राचीनपार्श्वनाथस्य, प्रासादस्यान्तिके खलु ।

चैत्यकार्यं समारब्धं, महाशङ्करशिल्पिना ॥८७२॥

सुमुहूर्ते सुवेलायां, प्राक् शिलास्थापनं कृतम् ।
 मङ्गलविधिना तत्र, सोत्साहैर्विधिकोविदैः ॥८७३॥
 तद्दिने जिनचैत्येऽस्मिन्, विघ्नध्वंसाय धार्मिकाः ।
 पाठयन्ति स्म वाद्यैश्च, पूजां पार्श्वजिनेशितुः ॥८७४॥
 ऋषिमहीवियत्पक्ष-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 नभःशुक्लदशम्यां च, चैत्यारम्भोऽभवत्तदा ॥८७५॥
 प्रासादारम्भतः सर्वे, मुदिताः कार्यकारिणः ।
 मानितं तैर्हृदि ह्येवं, तीर्थोद्धारः प्रजायते ॥८७६॥
 भुवनतिलकस्यापि, ममाचार्यस्य बोधतः ।
 चैत्यं भवति नव्यं यत्, तत् तीर्थे तीर्थवृद्धिदम् ॥८७७॥
 बालापुराभिधे द्रुङ्गे, विदर्भदेशभूषणे ।
 व्याप्ते जैनसमाजेन, प्रोत्तुंगचैत्यमण्डिते ॥८७८॥
 वर्तन्ते श्रावका धर्म्याः, धर्म-श्रद्धासमाजुषः ।
 देवे धर्मे गुरौ भक्ताः, पुरेऽस्मिन्त्रतशालिनः ॥८७९॥
 स्वर्गस्थलालचन्द्रस्य, वदान्यस्य सुधर्मणः ।
 भार्या समरताभिरुषा, सुशीला धर्मशालिनी ॥८८०॥
 वृद्धा दानप्रिया श्रेष्ठा, दृढसङ्कल्पधारिणी ।
 श्राविकाचारसंलग्ना, याचकवृन्दवल्लभा ॥८८१॥
 सम्पत्तौ च विपत्तौ च, वदान्या हसितानना ।
 धर्मरक्ता गुरौ भक्ता, विश्रुता धर्मकार्यतः ॥८८२॥

ममोपदेशदानेन, बोधिता सा विशेषतः ।
 निजस्य श्रेयसे नित्यं, वर्ततेऽधिकमोदतः ॥८८३॥
 अनया धर्मकारिण्या, मम प्रेरणया खलु ।
 उदारवृत्तिधारिण्या, दत्तं दानमनल्पकम् ॥८८४॥
 चैत्यं च कारयित्वा यो, निर्माष्य श्रीजिनेशितुः ।
 बिम्बानि भव्यदिव्यानि, स्थापयेन्मन्दिरे वरे ॥८८५॥
 स तु तीर्थंकरस्यर्द्धिं, प्राप्नोति परिणामतः ।
 सम्यक्त्वस्य तु बीजस्य, मोक्षस्य प्राप्तितः खलु ॥८८६॥
 युग्मम् ॥

कथितं जिननाथेन, सत्यं शास्त्रेषु दृश्यते ।
 श्रद्धाणाः सुभव्याश्च, जिनाज्ञा-प्रतिपालकाः ॥८८७॥
 एकदा धर्मगोष्ठ्यां वै, उपदिष्टं मया च तद् ।
 तीर्थचैत्यस्य सेवायाः, फलं पाथेयमुत्तमम् ॥८८८॥
 संयोगाः क्षणिकाः सर्वे, जीवनं जलबुद्बुदम् ।
 धनं विद्युच्चलं नाशि, धर्म एवावलम्बनम् ॥८८९॥
 धर्म्येषु सप्तक्षेत्रेषु, जिनः पात्रमनुत्तरम् ।
 धन्या व्ययन्ति सद्द्रव्यं, जिने जिनालयेऽन्वहम् ॥८९०॥
 समाकर्ण्योपदिष्टं तत्, जिनभक्तेरुदीरकं ।
 जज्ञिरे श्रावकाः सर्वे, जिनभक्तौ कृतादराः ॥८९१॥

उवाच श्राविका तत्र, धर्मस्था मृदुभाषिणी ।
 तीर्थेऽत्र चैत्यकार्याय, सुज्ञा समरताभिधा ॥८९२॥
 आज्ञापयन्तु मामेव, भवन्तो गुरवोऽधुना ।
 वपेयं स्वं यतो लक्षं, क्षेत्रे जिनालयेऽनघे ॥८९३॥
 लक्षमितं निजं द्रव्यं, वितरीतुं जिनालये ।
 उद्युक्ता श्राविका सर्वैः, श्रोतृभिश्च प्रशंसिता ॥८९४॥
 सर्वैः समितिसत्सभ्यैः, वर्धापिता प्रहर्षतः ।
 तस्या लक्षमितं द्रव्यं, तैः स्वीकृतं मुदा तदा ॥८९५॥
 शिल्पिभिः क्रियमाणः स, शुद्धभूमौ जिनालयः ।
 प्रतिदिनं सुशिल्पज्ञैः, दृश्यमानो विशेषतः ॥८९६॥
 चतुर्विंशतिदेवानां, बिम्बानां स्थापनाऽधिका ।
 कर्तव्या सुविशेषेण, तीर्थरूपोपदर्शिका ॥८९७॥
 पार्श्वतो मूलचैत्यस्य, वर्तुलाकारवृत्तितः ।
 तद् देवकुलिकायुक्तं, चैत्यं कार्यं सुशोभनम् ॥८९८॥
 तासु जिनेन्द्रबिम्बानां, नव्यानां सौम्यतावताम् ।
 चतुर्विंशतिमात्राणां, स्थापनं निश्चितं च तैः ॥८९९॥
 श्रीबालापुरवास्तव्य-सोहनलालसङ्ग्रहकः ।
 स्वर्गस्थो दानपुण्येन, विश्रुतो धर्मकार्यतः ॥९००॥
 तस्य पत्नी सुधर्मस्था, द्वादशव्रतपालिका ।
 सरस्वतीति विख्याता, नाम्ना दानदयापरा ॥९०१॥

गुरुपदेशतो बुद्धा, प्रवणा जिनशासने ।
 सदेवकुलिकार्थं च, द्रव्यं दातुं समुद्यता ॥९०२॥
 तथा च शुद्धमावेन, श्रेयसे स्वात्मलामतः ।
 तीर्थसमितिसभ्येभ्यः, स्वेष्टं दानं प्रदर्शितम् ॥९०३॥
 मामापृच्छथ च तैः सभ्यैः, धनमादातुमिच्छुभिः ।
 तदा निश्चित्य मेऽग्रे तु, गृहीतं तद् धनं मुदा ॥९०४॥
 रूप्यकाणां सहस्रं च, पञ्चविंशतिरद्भुतम् ।
 तद्देवकुलिकार्थं च, दत्तं चैत्ये नवेऽनया ॥९०५॥
 इयत्प्रमाणसदानात्, सज्जनैः साऽनुमोदिता ।
 प्रशंसन्तिस्म धर्मस्थाः, श्रुत्वा वितरणं महत् ॥९०६॥
 धन्यास्ते कृतपुण्यास्ते, सुक्षेत्रे जिनसन्ननि ।
 ये द्रव्यमस्थिरं ज्ञात्वा, वपन्ति पुण्यशालिनः ॥९०७॥
 दत्तद्रव्येण दातॄणां, देवयानसहोदरः ।
 विस्तीर्णो विशदो दिव्यो, भवत्येव जिनालयः ॥९०८॥
 यात्रिकाश्च समायान्ति, दशसहस्रसम्मिताः ।
 बृहत्तीर्थान्तरिक्षेऽस्मिन्, प्रतिवर्षं शुभाशयाः ॥९०९॥
 समालोक्यालयं भव्यं, निर्मापितं जिनेशितुः ।
 साश्चर्या इष्यसंयुक्ता, वदन्तिस्म परस्परम् ॥९१०॥
 अहो तीर्थस्य चोत्कर्षः, चैत्येनानेन वत्स्यति ।
 विभ्रशन्ति प्रशंसन्ति, कीदृशा दानदायकाः ? ॥९११॥

वर्तन्ते तु कलावस्मिन्, दानशौण्डा धनेश्वराः ।

नृजन्म सफलं तेषां, येषां दाने धनव्ययः ॥९१२॥

जिनचैत्ये सुतीर्त्थे ये, योजयन्ति धनं जनाः ।

तेषामारम्भतो जातं, पापं शुद्ध्यति पुण्यतः ॥९१३॥

अनुमोदनतोऽनेके, बध्नन्ति पुण्यमुल्बणम् ।

पुण्यार्जनस्वभावोऽयं, दीपेन दीपको यथा ॥९१४॥

धर्मकृत्यं समीक्ष्यैव, प्रशंसन्ति च ये जनाः ।

तेषां सम्यक्त्ववैशद्यं, जायते भावसञ्जुषाम् ॥९१५॥

वृषापीडितजन्तूनां, समीक्ष्य सज्जलाशयम् ।

जायते चित्तसन्तोषः, सच्चैत्यालोकतस्तथा ॥९१६॥

युग्मम् ॥

तीर्थरक्षासमित्याश्च, सभ्या इभ्या विचक्षणाः ।

नृतनचैत्यकार्याश्च, मिलन्ति च पुनः पुनः ॥९१७॥

विचारयन्ति ते सर्वे, भवेच्चैत्यं सुशोभनम् ।

कथं शिल्पकलाचारु, विचित्रैरश्मभिः शुभम् ? ॥९१८॥

भृशं द्रव्यप्रदानेन, तोषिताः शिल्पकारिणः ।

प्रोत्साहितास्तु निष्णाता, दर्शयन्ति स्म सत्कलाम् ॥९१९॥

विविधाभिः कलाभिश्च, दर्शकाश्चर्यकारणम् ।

निर्मापयन्ति ते चैत्यं, सुह्राः सुशिल्पवेदिभिः ॥९२०॥

शिल्पशास्त्रानुरूपं यद्, चैत्यं विघ्नापहारकम् ।
 ऋद्विवृद्धिकरं नित्यं, पूजकानां भवेत् खलु ॥९२१॥
 ततस्तीक्ष्णसुबुद्ध्या च, शिल्पिना दृश्यतेऽन्वहम् ।
 खननकार्यनोऽवश्यं, शास्त्रोदितं परीक्ष्यते ॥९२२॥
 सार्धवर्षद्वयं यावत्, चैत्यनिर्माणं वरम् ।
 जातं शास्त्रोदितं सर्वं, दिव्यं दृश्यं शुभास्पदम् ॥९२३॥
 गगनस्पर्शि तच्चैत्यं, दृष्टिसौहित्यदायकम् ।
 तुङ्गैः शृङ्गैः सदा रम्यं, सुवर्णकलशान्वितम् ॥९२४॥
 सांगोपांगं सुशुक्लांगं, भूमिमण्डलतिलकम् ।
 सुभूषणं तु मेदिन्या, भामिन्याः कल्प्यते न कैः ? ॥९२५॥
 सौम्यः शान्तरसागारः, श्वेतरश्मिवदुज्ज्वलः ।
 प्रासादो भ्राजते भव्यः, तुङ्गः प्रशंसितो न कैः ? ॥९२६॥
 चांदातो मकराणातः, पोरबन्दरतोऽपि च ।
 धांगघ्रातो समायाताः, पाषाणा अत्र योजिताः ॥९२७॥
 तैर्विविधैश्च पाषाणैः, मण्डितं जिनमन्दिरम् ।
 अद्वितीयं विदर्भेषु, गीयते प्रेक्षकैर्बुधैः ॥९२८॥
 मूलनायकदेवस्य, पार्श्वनाथजगत्प्रभोः ।
 जयपुरे पुरे मूर्ती-राजस्थाने हि निर्मिता ॥९२९॥
 परिकरेण संयुक्ता, चालंकारैरलंकृता ।
 फणच्छत्रान्विता पञ्च-सहस्ररूप्यमूल्यतः ॥९३०॥

घनश्यामा लसत्तेजो-मयी शश्वत् सुभास्वरी ।
 श्रेष्ठिन्वा कारिता भाति, चमत्कारकरी नृणाम् ॥९३१॥
 ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तथा स्थापयितुं देव-कुलिकासु पराणि च ।
 पञ्चविंशतिबिम्बानि, चानीतानि तथाऽत्र वै ॥९३२॥

गर्भागारे शुभामारे, अन्याश्च प्रतिमाः शुभाः ।
 स्थापयितुं समायताः, श्वेतरजतसन्निभाः ॥९३३॥

चैत्यपृष्ठेऽपि चाकृत्याः, तिस्रस्तु प्रतिमा वराः ।
 स्थापयितुं समानीताः, दर्शकानन्द-दायिकाः ॥९३४॥

भव्ये शिखरमध्यस्थे, चतुर्मुखे जिनालये ।
 स्थापयितुं समानीताः, चतस्रः प्रतिमाः शुभाः ॥९३५॥

सर्वेषां देवबिम्बानां, सुविधिनोपयोगतः ।
 कृतं निर्माणं श्रेष्ठं, कलाकलापकोविदैः ॥९३६॥

सुतीर्थे तारके भव्ये, चान्तरिक्षेऽतिरम्यके ।
 जयपुरात्समानीताः, प्रतिमाः क्षेमपूर्विकाः ॥९३७॥

सर्वा अपि सुदक्षैश्च, भक्तैः श्रद्धासमन्वितैः ।
 कुसुमाक्षतमुक्ताभिः, सत्कृताः प्रतिमाः समाः ॥९३८॥

वर्धापिताश्च ता रम्याः, शीरधुरे प्रवेशिताः ।
 आनकैः आविक्रमभिश्च, उच्चैर्जयजयारवैः ॥९३९॥

आगतेभ्यः सुसङ्केभ्यः लपनश्रीसृजेमनम् ।
 श्राविकया तया दत्तं, श्रीसमस्तसङ्ख्या ॥९४०॥
 प्रतिमानां च सुश्रेण्या, दर्शनेनातिहर्षिताः ।
 जगुर्जनाश्च सर्वेऽपि, दृश्यन्ते तोर्थनायकाः ॥९४१॥
 पुष्पैर्धूपैस्तथा दीपै-नैवेद्यादिप्रभेदतः ।
 प्रतिमाः पूजितास्तज्ज्ञैः, स्थापयितुं विधिप्रियैः ॥९४२॥
 पवित्रस्थानके सर्वाः, प्रतिमाः शोभनाननाः ।
 शोभन्ते देवदेवानां, साक्षात्मोक्षदशास्थिताः ॥९४३॥
 पुरे प्रवेशिताः सर्वाः, प्रतिमाः प्राणवल्लभाः ।
 विविधैर्वाद्यनादैश्च, सत्कारिताः समुज्ज्वलाः ॥९४४॥
 निधिमहोवियत्पक्ष, -सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 ज्येष्ठशुक्लस्य सप्तम्यां, पुरे प्रवेशितं ततः ॥९४५॥
 दशम्यां शुक्लशुक्लस्य, पार्श्वनाथजिनप्रभोः ।
 बिम्बं प्रवेशितं चैत्ये, विधिज्ञैर्विधिना तदा ॥९४६॥
 युग्मम् ॥
 गर्भागारे स्थितं बिम्बं, सत्तेजस्वि भयापहम् ।
 राजते पार्श्वनाथस्य, यानपात्रं भवाम्बुधौ ॥९४७॥
 नर्तिता हर्षिता भक्ताः, नूतनबिम्बस्य दर्शनात् ।
 यथाऽऽगतास्तथायाताः, स्वस्वधाम्नि महोदयाः ॥९४८॥

दृष्ट्वा चैतयं च सम्पूर्णं, जातं श्रोपुरमण्डनम् ।
 पञ्चविंशतिसंख्याक-सुदेवकुलिकान्वितम् ॥९४९॥
 प्रतिष्ठाञ्जनसत्कृत्यं, निश्चेतुं विजयान्वितम् ।
 सर्वेषां जिनबिम्बानां, मुहूर्तं तु विशेषतः ॥९५०॥
 सर्वं सम्मिल्य सत्सभ्या, आगता मम सन्निधौ ।
 बालापुरे पुरे वर्ये, चतुर्मास्यै तु तस्थुषः ॥९५१॥
 युगम् ॥

वंशीलालाभिधो मुख्यो, मोतीलालाभिधो वरः ।
 उपमुख्यपदस्थायी, धर्मी कार्यकरः क्षमः ॥९५२॥
 सर्वाधिकारनेताऽयं, हर्षचन्द्रो धियां निधिः ।
 सेक्रेटरीति विख्यातः, कान्तिच्छालः सुधीरधीः ॥९५३॥
 केशवाख्यो गुणी धर्मी, सर्वकार्यस्य चिन्तकः ।
 श्रीमान् सुमतिचन्द्रो यो, मन्त्री मानद उच्यते ॥९५४॥
 अन्येऽपि बहवः सभ्या, वर्तन्ते तीर्थरक्षकाः ।
 सभायां पार्श्वतीर्थस्यां-तरिक्षस्य शुभाशयाः ॥९५५॥
 पञ्चदशमिताः सुज्ञा, धनाढ्या न्यायचिन्तकाः ।
 तीर्थसेवारताः सन्ति, भिन्ननगरवासिनः ॥९५६॥
 युगम् ॥

आगतैस्तैश्च सुश्राद्धैः, सभ्यैरेवं निवेदितम् ।
 ममाग्रतोऽतिदुस्साधं, प्रतिष्ठासत्कृत्यकम् ॥९५७॥

जैनानां तु गृहं नास्ति, शिरपुरेऽनघे पुरे ।
 एकमस्ति तु नास्त्यैव, गणनायां न गण्यते ॥९५८॥
 सर्वासां प्रतिमानां तु, प्राणस्थापनसत्क्रिया ।
 प्रतिष्ठा च कदा कार्या, नूत्नेऽस्मिन् जिनसद्गनि ? ॥९५९॥
 आगमिष्यन्ति तस्मिंस्तु, प्रतिष्ठाया महोत्सवे ।
 मण्डल्यो मानवानां वै, भूयस्यो भावनेरिताः ॥९६०॥
 आगन्तुका जनाः कुत्र, स्थास्यन्ति सुखतः कुतः ।
 स्थानानि सन्ति चाल्पानि, तीर्थे जनोपयोगतः ॥९६१॥
 आगतानां च सर्वेषां, जेमनादि सुसाधनम् ।
 सर्वमपि च तच्चिन्त्यं, व्यवस्थाया विचारणे ॥९६२॥
 प्रतिष्ठाया मुहूर्तस्तु, निर्णेतव्यः शुभो वरः ।
 क्षान्ति-तुष्टिकरः श्रेयान्, शुभयोगकरम्बितः ॥९६३॥
 इत्यादिविषयः प्रश्नः, सभ्यैः कृतो ममाग्रतः ।
 सर्वैः सम्मिल्य सद्भावैः, कार्यदक्षैर्विचक्षणैः ॥९६४॥
 षड्भिः कुलकम् ॥
 आकर्ण्य सर्ववृत्तान्तं, चित्तान्तर्हर्षवर्धकम् ।
 मयका चिन्तयित्वेति, प्रदत्तं मार्गदर्शनम् ॥९६५॥
 मुहूर्तः फाल्गुने शुक्ल-तृतीयायां सुनिश्चितः ।
 प्रतिष्ठायाः कृते तत्र, नूतनजिनसद्गनि ॥९६६॥

दशवासरपर्यन्तो, महोत्सवो भविष्यति ।

तत्राञ्जनशलाकायाः, प्रतिष्ठायाश्च मोदतः ॥९६७॥

सधर्मणां दशाहेऽत्र, स्वादूनि जेमनान्यपि ।

निर्णीतानि वदान्यैश्च, श्रावकैर्धर्मवासितैः ॥९६८॥

अत्र महोत्सवे विंश-तिसहस्रमितं धनम् ।

समरताह्वया दत्तं, श्रीमत्या धर्मधीजुषा ॥९६९॥

स्वीचक्रिरे समे सभ्याः, सम्मान्या दीर्घदर्शिनः ।

दानदात्री च तैः सभ्यैः, धन्यवादैः प्रशंसिता ॥९७०॥

युग्मम् ॥

अन्यैश्च श्रेष्ठिसम्मान्यैः, दानिभिः धर्मधारिभिः ।

जेमनाय प्रतिष्ठायां, भृशं वित्तं समर्पितम् ॥९७१॥

सम्मिल्य सर्वमभ्याश्च, कुर्वन्ति हि विचारणाम् ।

आकर्षको हि भव्यानां, कर्तव्योऽद्भुत उत्सवः ॥९७२॥

प्रतिष्ठाया विधानज्ञाः, सुज्ञाः ख्याताः क्षितेस्तले ।

अनुभवनिधानाभा-श्रद्धायापुरीनिवासिनः ॥९७३॥

निमन्त्रणेन चाहूता, बहुमानेन भक्तितः ।

विधिज्ञाः सत्क्रियाप्रौढाः, प्रतिष्ठायां व्रतादराः ॥९७४॥

रमण-चीनुलालाख्यौ, भ्रातरौ द्वौ क्रियाविदौ ।

द्वादशव्रतिनौ श्राद्धौ, आयातौ मण्डलीयुतौ ॥९७५॥

एते तु श्रावकाः सन्ति, तथापि शुद्धमानसाः ।
 जैनशासनसद्भक्ताः, विधिज्ञानविशारदाः ॥९७६॥
 तीक्ष्णबुद्धयनुभावेन, समितिस्थैर्विचक्षणैः ।
 प्रतिमायाः प्रतिष्ठायाः, कार्याय भाजनं कृतम् ॥९७७॥
 श्रीमान् भद्रंकराभिरुयः, पंन्यासश्च गणीश्वरः ।
 अरुणविजयाभिरुयः, चाशोकविजयस्तथा ॥९७८॥
 अमयविजयो ज्ञेयो, हेमप्रभाभिधः पुनः ।
 पुण्यादिविजयः साधुः, चामरसेनसंज्ञकः ॥९७९॥
 अश्वसेनाभिधः साधुः, तथा च वारिषेणकः ।
 वीरसेनाभिधः साधुः, एते च विजयध्वजाः ॥९८०॥
 साधुभिर्दशभिः सार्धं, एतैः शिष्यादिभिर्युतः ।
 भुवनतिलकश्चाहं, आचार्यपदभूषितः ॥९८१॥
 आगतः स्वागतेनैव, सर्वसभ्यैर्निमंत्रितः ।
 शीरपुरेऽन्तरिक्षाह्ने, तीर्थे रम्यमहोत्सवे ॥९८२॥
 पूजापाठनकार्यार्थं, मुम्बापुरीत आगताः ।
 निशाभजनभक्त्यर्थं, मनुलालादिगायनाः ॥९८३॥
 जेमनादिषु कार्येषु, नियुक्ताः पाकशास्त्रिणः ।
 विधिविधानसत्कार्ये, स्थापिता बुद्धिशालिनः ॥९८४॥
 मण्डपरचनार्थं, नियुक्तास्तत्कलाविदः ।
 लसद्दीपकसज्ज्योत्स्ना-कृते निष्णातमानवाः ॥९८५॥

आगन्तुस्वागताद्यर्थं, रचिता ज्ञानिनां नृणाम् ।
लब्धप्रतिष्ठलोकानां, समितयः सुजीतयः ॥९८६॥

आरामे गुरुचारूणि, तेनुः पटगृहाणि वै ।
आगतानां गृहस्थानां, निवासाय विशालके ॥९८७॥

भोजनादिसुकार्याणि, चारामे ग्रामसन्निधौ ।
भवन्ति सुखरूपेण, त्रिपुलानां वपुष्मताम् ॥९८८॥

पत्रिकाभिः प्रशस्ताभिः, -र्दत्तं निमन्त्रणं वरम् ।
देशदेशान्तरस्थेभ्यः, सङ्घेभ्यश्च महोत्सवे ॥९८९॥

तीर्थजिनेशचैत्यस्य, सन्निकर्षे शुभावनौ ।
भूषितो मण्डपस्तत्र, वैजयन्त्यादितोरणैः ॥९९०॥

निर्मितः स क्रियायै च, देवयानसहोदरः ।
चोपवेशाय लोकानां, दर्शकानन्दवर्धकः ॥९९१॥

सजितः स्वर्णवाक्येन, प्रोत्तुङ्गवस्त्रवेष्टितः ।
आदर्शः प्रेक्षकाणां तु, विचित्ररङ्गशोभितः ॥९९२॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

सिंहद्वारं च तीर्थस्य, कर्बुररङ्गरजितम् ।
पुरन्दर इव श्रेष्ठः, स्वालङ्कारैरलङ्कृतः ॥९९३॥

दशवासरपर्यन्त, उत्सवः परिमण्डितः ।
शुभाञ्जनशलाकायाः, प्रतिष्ठायाश्च धार्मिकैः ॥९९४॥

वादिवध्वनिना ह्यत्र, मण्डपोऽतीव गर्जति ।
 आगन्तुकजनानां हि, धर्मभक्तिप्रणोदकः ॥९९५॥
 आगता दुरदेशात्तु, तीर्थयात्राकृते जनाः ।
 सहस्रशः सुभव्याश्च, प्रतिष्ठाया महोत्सवे ॥९९६॥
 मानवानां प्रसञ्चारैः, कल्पयते प्रेक्षकैर्जनैः ।
 उच्छलन् किं समायातो, मानवानां महोदधिः ॥९९७॥
 श्राद्धानां वसतेर्हीने, तीर्थक्षेत्रे पवित्रिते ।
 तीर्थरक्षाममित्या च, व्यवस्था रुचिरा कृता ॥९९८॥
 प्रशंसन्तीति सर्वेऽपि, कीदृग् धर्मप्रभावना ।
 दृश्यतेऽपि कलावस्मिन्, कृतस्य स्मारिका त्वहो ॥९९९॥
 उत्सवमङ्गलारम्भो, भव्यानां प्रीतिकारकः ।
 सञ्जातो मोदतोऽद्वैतः स कैः कैर्न प्रशंसितः ॥१०००॥
 वस्त्रैः काष्ठैः सुरम्यैश्च, पताकातोरणादिभिः ।
 राजते नगरं नाम्ना, पार्श्वनाथस्य शोभनम् ॥१००१॥
 सुशोभना मनोरम्या, जेमनार्था प्रकल्पिता ।
 चारुश्वेताम्बरैः श्रेष्ठा, वामानाम्ना च वाटिका ॥१००२॥
 उद्यानमश्वसेनाख्यं, जैनधर्मिसमाकुलम् ।
 विविधरचनागम्यं, शिल्पिभिः परिकल्पितम् ॥१००३॥
 त्रिसन्ध्यं च प्रवाद्यन्ते, तूर्यवादनशिक्षितैः ।
 वाद्यानि मधुरैर्नादैः, श्रोतृकर्णसुधासमैः ॥१००४॥

वादितानि च वाद्यानि, तन्वन्ति मङ्गलानि वै ।
 अपहाय च विघ्नांश्च, शकुनान् कथयन्ति च ॥१००५॥
 निशावासरभेदस्तु, ज्ञायते नैव मानवैः ।
 क्रियाविधानपूजादि-वातावरणसंवृतैः ॥१००६॥
 आदिनाद् रात्रिपर्यन्तं, सर्वे धर्माभिसम्प्लवाः ।
 विस्मृत्यान्यानि कार्याणि, जाता उत्सवरङ्गिताः ॥१००७॥
 तत्राञ्जनशलाकायां, प्रभोः कल्याणकानि वै ।
 उद्द्योतितानि पुण्यानि, पञ्च तादृश-रूपतः ॥१००८॥
 मत्ता हर्षभरादिन्द्रा, यथा कुर्वन्ति चोत्सवम् ।
 कृतस्तथैव तादृक्षो, महोत्सवः सुहर्षतः ॥१००९॥
 उत्सवे रससम्पूर्णे, रसविद्धा सुमानवाः ।
 एकाकाराः प्रदृश्यन्ते, पञ्चकल्याणकेषु वै ॥१०१०॥
 जल्पन्ति हर्षतो मत्ताः, प्रेक्षका विधिदर्शकाः ।
 अहो कदाऽपि नो दृष्टः, चास्माभिर्गीदृशो विधिः ॥१०११॥
 निर्विघ्नानि विधानानि, जायन्ते प्रत्यहं मुदा ।
 कृपया पार्श्वनाथस्या स्मिन् विघ्नस्थानकेऽपि च ॥१०१२॥
 विविधवाद्यनादैश्च, तालैश्च मधुरै रवैः ।
 गायन्ति केऽपि नृत्यन्ति, स्तुवन्ति भक्तिमण्डपे ॥१०१३॥
 स्वीयं कार्यं परित्यज्य, भक्तिसन्निष्ठमानसाः ।
 वीक्ष्यन्ते मानवाः सर्वे, श्रीप्रभावर्षिता इव ॥१०१४॥

जयारवं च कुर्वन्ति, सम्मदभरनिर्भराः ।
तत्रस्था धर्मसंलग्नाः, समीक्ष्योत्सवमद्भुतम् ॥१०१५॥
उत्सवे धर्मरङ्गेऽस्मिन्, नूतने जिनसन्ननि ।
प्रतिष्ठायाः प्रसङ्गे तु, प्रव्रज्याया महोऽभवत् ॥१०१६॥
छाणीतिग्रामवास्तव्य-मोहनलालधर्पिणः ।
सुपुत्रो मनकाभिरुच्यः, षोडशाब्दो विरक्तिभाग् ॥१०१७॥
स्वकौटुम्बिकलोकेन, सार्धं तीर्थे समागतः ।
दीक्षाप्राग्दिनयामिन्यां, सर्वसङ्केन मानितः ॥१०१८॥
माघकृष्णत्रयोदश्यां, मया तु मोदधारिणा ।
सुविधिना सभामध्ये, दीक्षितो जिनसम्मुखे ॥१०१९॥
वीरसेनस्य शिष्योऽयं, महासेनाभिधो मुदा ।
ख्यापितो मयका तत्र, दीक्षाक्षणे जयारवैः ॥१०२०॥
स्वर्णे सुवाससंयोगो, महेऽभूदवितर्कितः ।
प्रतिष्ठादीक्षयोर्योगो, जातो दिव्यानुभावतः ॥१०२१॥
कैः कैर्न कीर्तितं कृत्यं, दीक्षादानात्मकं शुभम् ।
श्रुतसारं महातत्त्वं, मोक्षाध्वरथमन्निभम् ॥१०२२॥
शब्दाकृत्या न लिख्यन्ते, वर्ण्यन्ते नैव जिह्वया ।
संज्ञया नैव दर्श्यन्ते, जानते तानि दर्शकाः ॥१०२३॥
मग्ना धर्मांशुधौ लोकाः पवित्राङ्गा विक्रस्वराः ।
कुर्वन्त्यारात्रिकं तत्र, तिमिरध्वंसिदीपकैः ॥१०२४॥

तनोतु मंगलं सोऽत्र, भव्यानां भक्तिसंजुषाम् ।
 दीव्यज्ज्योतिःस्वरूपोऽयं, लसन्मंगलदीपकः ॥१०२५॥
 आबालप्रौढवृद्धाद्याः, सोत्सवे रंगमण्डपे ।
 उपविष्टा विराजन्ते, मन्ये द्युत्या दिवौकसः ॥१०२६॥
 मरुगूर्जरसौराष्ट्र-महाराष्ट्रादिवासिनः ।
 राजन्ते विविधैर्वेषैः, शिरोवेष्टनवेष्टिताः ॥१०२७॥
 औदार्यमूर्तिमद्भिस्तैः, वित्तदानप्रवाहकैः ।
 मर्त्यगणवरेण्यैश्च, महोत्सवो विशिष्यते ॥१०२८॥
 प्रोत्तुंगे दिव्यचैत्येऽस्मिन्, प्रतिमानां च संहतिः ।
 दिव्यया ज्योत्स्नया रेजे, श्रीजिनानां महासभा ॥१०२९॥
 प्रदक्षिणान्तरस्थाने, पीयूषरसनिर्झराः ।
 चन्द्रसौम्याननाः सर्वा, राजन्ते प्रतिमा वराः ॥१०३०॥
 शिखराभ्यन्तरस्थाने, चतुर्द्वारे जिनालये ।
 स्थापितजिनबिम्बानि, ब्रह्माभानि च रेजिरे ॥१०३१॥
 गगनस्पर्शनाच्चैत्यं, वदति पथिकाग्रतः ।
 सर्वोच्चपार्श्वनाथस्य, दर्शनं च विधीयताम् ॥१०३२॥
 नेत्रमनोहरे चैत्ये, उज्ज्वले मेरुसन्निभे ।
 भान्ति बिम्बानि देवानां, मोक्षस्थानीव तानि च ॥१०३३॥
 आमूलं जिनचैत्यस्य, कार्यस्य मार्गदर्शकः ।
 तीर्थोद्धारकृते नित्यं, यत्नवानहमस्मि वै ॥१०३४॥

व्याख्यानं मयका दत्तं, मण्डपे शोभयान्विते ।
 श्रुत्वा सभास्थिताः सर्वे, लभन्ते धर्मनोदनाम् ॥१०३५॥
 आकर्ण्य धर्मसद्व्याख्यां, संजाताः केऽपि धर्मिणः ।
 जिनभक्तिरता शस्याः, केऽपि दानरुचीश्वराः ॥१०३६॥
 उत्सवेऽनेककृत्येषु, वर्षन्ति स्वधनोदकम् ।
 धनाढ्याः क्षणिकं मत्वा, हस्तमलमिवामलाः ॥१०३७॥
 सर्वेषां जिनबिम्बानां, बद्धानि जैनसंघतः ।
 सहस्रद्वयरूप्याणि, स्थापनार्यै जिनालये ॥१०३८॥
 दत्त्वा तानि च रूप्याणि, स्थापिताः प्रतिमाश्च ताः ।
 श्रावकैर्भावनारूढैः, ममाचार्यस्य सन्निधौ ॥१०३९॥
 युग्मम् ॥
 प्रतिष्ठायाः कृते शस्यं, जायतेऽत्यंतहर्षदम् ।
 प्रत्यहं सुविधानं च, तज्ज्ञद्वारा क्रियात्मकम् ॥१०४०॥
 शस्ये विदर्भदेशेऽस्मिन्, चिरकालादनन्तरम् ।
 ऐतिहासिकरूपोऽयं, जातोऽपूर्वमहोत्सवः ॥१०४१॥
 एतं द्रष्टुं जनाश्चात्र, प्राक् पत्रिकानिमन्त्रिताः ।
 समायाता भूरिसंख्याः,

तीर्थेऽस्मिन् भक्तिपूरिताः ॥१०४२॥

न चिन्तितं न च बल्लभं, कैरपि मानसे हीदम् ।
 आदर्शेन सुरुपेण, भविष्यत्यत्र चोत्सवः ॥१०४३॥
 वर्तमाने विधौ शिष्टे, प्राप्तो मंगलवासरः ।

प्रतिमानां प्रतिष्ठायाः, भ्राजिष्णूनां सुतेजसा ॥१०४४॥

प्राणारोपणसत्कर्म, रहसि शुद्धचेतसा ।

मयाचार्येण संकल्पितं, चांजनस्य शलाकया ॥१०४५॥

चित्तोत्साह-प्रफुल्लास्य-तो जातं विघ्ननाशतः ।

मंत्रितैः सूरिमंत्रेण, वासक्षेपैः सुवासितैः ॥१०४६॥

युग्मम्

० शून्ययुग्मवियत्पक्ष-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।

फाल्गुनशुक्लपक्षे तृ-तीयायां रविवासरे ॥१०४७॥

सौम्ये चन्द्रोज्ज्वले चैत्ये, सुलग्ने सुमुहूर्तके ।

रविराजशुभे योगे, तत्त्वे स्थिरे महोज्ज्वले ॥१०४८॥

मूलनायकपार्श्वस्य, नवीने श्रीजिनालये ।

बिम्बस्य सत्प्रतिष्ठा च, मया कृता सदोदया ॥१०४९॥

त्रिभिर्विशेषकम्

चत्वारिंशत् सुबिम्बानां, अन्यजिनगणस्य च ।

मंत्रितैः सूरिमंत्रेण, वासक्षेपैः सुवासितैः ॥१०५०॥

प्रतिष्ठा विदधे शस्ता, दर्शकानां प्रभावदा ।

मयाचार्येण तुष्टेन, भुवनतिलकेन वै ॥१०५१॥ युग्मम्

अधिष्ठायकदेवानां, मूर्तिद्वयं प्रतिष्ठितम् ।

श्रीशासनस्य रक्षायै, विघ्नव्यूहोपशान्तये ॥१०५२॥

प्रोक्तुंगे च जिनावासे, शिखरे गगनंलिहे ।

सुवर्णकलशौ श्रेष्ठौ, स्थापितौ भावमेदुरैः ॥१०५३॥

इति ज्ञापयितुं पान्थान्, एतच्च चैत्यमद्भुतम् ।
 स्थापितो रुचिरो दण्डः, स्वर्णयष्टिसहोदरः ॥१०५४॥
 तस्योपरि सुवर्णैश्च, विचित्रै राजितो वरः ।
 ध्वजः कौशेयसम्बन्धी, आरोपितः सुरंगतः ॥१०५५॥
 मूलनायकपार्श्वस्य, बिम्बं तेजोनिधीश्वरम् ।
 समरताह्वया तत्र, लालचन्द्रस्य भार्यया ॥१०५६॥
 संस्थापितं बहु द्रव्य-व्ययेन गर्भसन्नि ।
 मुकुटकुण्डलैर्भग्यै-रलंकारैश्च भूषितम् ॥१०५७॥
 युग्मम् ॥

अन्येभ्यो जिनबिम्बेभ्यो, मुकुटकुण्डलादिकम् ।
 भूषणं विविधं श्राद्धैः, हर्षेण परिधापितम् ॥१०५८॥
 समवसरणस्थाश्च, जाने किल जिनेश्वराः ।
 राजन्ते तादृशाः सर्वे, चैत्येषु स्थापिताः किल ॥१०५९॥
 प्रतिष्ठाप्रक्रमे सर्वैः, प्रेक्षकैर्जैनबन्धुभिः ।
 जयजयारवैः सर्वै, गर्जत्कृतं जगत् खलु ॥१०६०॥
 युगपद्वादितवाद्य-नादैः कर्णप्रियैः वरैः ।
 प्रसारितं सुमांगल्य-मक्षतं वाद्यवादिभिः ॥१०६१॥
 प्रतिष्ठाकार्यपूर्णत्वं, दृष्ट्वा निर्विघ्नभावतः ।
 जहदुर्ननुतः सर्वे, संघस्थाः श्रवकास्तदा ॥१०६२॥

जाता धन्या वयं चाद्य, कृतकृत्यास्तथा वयम् ।
 कृतपुण्याः ससौभाग्या, निरीक्ष्य तु महोत्सवम् ॥१०६३॥
 अत्रान्तरे च संप्राप्ता, जैनाचार्याः सुबुद्धयः ।
 भुवनतिलकाभिरूया, अस्मत्पुण्यसमृद्धितः ॥१०६४॥
 जल्पन्ति श्रावकाः सर्वे, हर्षविशसुमेदुराः ।
 उत्सवोऽभूत् प्रतिष्ठायाः, सम्पूर्णो यत्प्रभावतः ॥१०६५॥
 पार्श्वनाथप्रभावेण, कृपया सद्गुरोस्तथा ।
 प्रतिष्ठायाः शुभं कार्यं, पर्याप्तिं जातमद्भुतम् ॥१०६६॥
 युगम् ॥

वर्णयन्ति च सर्वेऽपि, व्योमस्थस्य प्रभावतः ।
 पार्श्वनाथस्य सामीप्ये, जातः शस्यः सदुत्सवः ॥१०६७॥
 दृष्ट्वा सर्वे चमत्कारान्, प्रत्यक्षान्पार्श्वसन्निधौ ।
 विविधान्कल्पनातीतान्,

बिस्मिताः प्रेक्षका भृशम् ॥१०६८॥

प्रतिष्ठाकार्यपूर्णत्वं, मूर्तितेजोऽभिवर्धितम् ।
 दृष्ट्वा गदन्ति सर्वेऽपि, कलौ माहात्म्यमुत्तमम् ॥१०६९॥
 उत्थाय सर्वसंघैश्च, पुष्पैर्धूपैः सुमौक्तिकैः ।
 अमूल्यवस्तुसङ्ग्रहैः, जिनदेवाश्च पूजिताः ॥१०७०॥
 प्रतिष्ठावसरं प्राप्य, जिनाधस्तु निधिर्भृतः ।
 स्वर्णरजतमुक्ताभिः, धनाढ्यैर्भावनोर्मिभिः ॥१०७१॥

नारीभिर्मधुरैर्गीतैः, धवलमंगलादिभिः ।
 अक्षतकुसुमोघैश्च, विश्वं तु मंगलीकृतम् ॥१०७२॥
 संसंघैर्भाविनापुण्यैः, साधुभिः सह सूरिणा ।
 सम्मुखं जिनबिम्बानां, चैत्यस्य वन्दनं कृतम् ॥१०७३॥
 स्तुतः स्तवैर्नवैर् भावि-गाम्भीर्यगर्भितैः प्रभुः ।
 अस्माभिः कृतकृत्यैश्च, तन्मयैश्च सुभावनैः ॥१०७४॥
 भोजनं सुष्ठु संजातं, प्रतिष्ठायाः सुवासरे ।
 पञ्चसहस्रजनानां, सधर्मणां सुतृप्तिदम् ॥१०७५॥
 भक्तिः समरतश्चाद्ध्याः, सदीदार्यं तथैव च ।
 आगतैः सर्वसुश्राद्धैः, प्रशंसितं विशेषतः ॥१०७६॥
 अष्टाग्रशतपूजाभिः, सर्वलोकस्य शान्तिदम् ।
 सुमंत्रोच्चारणेनैव, शान्तिस्नात्रं प्रपाठितम् ॥१०७७॥
 सम्मुखे पार्श्वनाथस्य, क्रियाविधानवेदिभिः ।
 कृता महाक्रिया सर्वा, ममाचार्यस्य सन्निधौ ॥१०७८॥
 नूतनचैत्ये बलिं दत्त्वा, निष्पापमंत्रवेदिभिः ।
 नैवेद्यैस्तोषिता देवा, गुह्यकव्यंतरादिकाः ॥१०७९॥
 आहूता देवताश्चैव, ग्रहपूजनसद्विधौ ।
 विसृष्टा अर्थयित्वा च, क्षमां विधानकारकैः ॥१०८०॥
 मुमुदिरे ततः सर्वे, सभ्या इभ्या सुसज्जनाः ।
 महोत्सवे तु निर्विघ्ने, पर्याप्ते हि शुभाशयाः ॥१०८१॥

श्रीअन्तरिक्षतीर्थस्य, माहात्म्यं वर्धितं महत् ।
 नूतनचैत्येऽत्र संजाते, यात्रिकाणां सुधर्मदम् ॥१०८२॥
 पावनं दर्शनं कृत्वा, मग्ना मुग्धकराकरे ।
 आनतमस्तका जाता, धन्याः पावनभावनाः ॥१०८३॥
 स्तुवन्ति भावगम्भीरैः, स्तवैरभिनवैर्वैरैः ।
 पार्श्वनाथं जगन्नाथं, भवपाथोधिपारगम् ॥१०८४॥
 श्रीविघ्नहरपार्श्वाय, चमत्कारैकवार्धये ।
 नूतनचैत्यप्रतिष्ठाय, क्षेमदाय नमोऽस्तु ते ॥१०८५॥
 वीतराग ! नमस्तुभ्यं, भक्तेप्सितप्रदायिने ।
 प्रपततां भवाम्भोधौ, यानपात्राय तायिने ॥१०८६॥
 नमस्तुभ्यं जिनेन्द्राय, कर्माष्टकनिवारिणे ।
 मिथ्याबंधकारदीपाय, सच्चमत्कारवार्धये ॥१०८७॥
 नागेन्द्रस्तुतपादाय, नतेन्द्रदेवराशये ।
 नमस्तुभ्यं शरण्याय, निराधाराश्रयाय वै ॥१०८८॥
 लोकोत्तरस्वरूपाय, सम्यग्ज्ञानप्रदायिने ।
 आत्मसिद्धिनिधानाय, नमस्तीर्थेश्वराय वै ॥१०८९॥
 संसारातपमेधाय, दुःखोपसर्गहारिणे ।
 इन्द्राञ्चितांघ्रिपद्माय, जिनेन्द्राय नमोऽस्तु ते ॥१०९०॥
 तारकोऽसि शरण्योऽसि, दायकः शिवसन्नः ।
 प्राप्तःस्मरणयोग्योऽसि, चक्षुष्मतामगोचरः ॥१०९१॥

हे देव ! पार्श्वनाथ ! त्वं, स्थापितो नन्दताच्चिरम् ।
 श्रेयो विधेहि भव्यानां, नूतनप्रासादमण्डन ! ॥१०९२॥
 शुद्धचित्तेन यो भक्तः, करोति स्मरणं तव ।
 तस्मै चित्तेऽपि सतं सर्वं, यच्छ त्वं हे जिनेश्वर ! ॥१०९३॥
 चमत्कारनिधे ! देव !, तव भक्तिभरे जने ।
 देहि धैर्यं बलं शौर्यं, ऋद्धिं सिद्धिं सुशाश्वतीम् ॥१०९४॥
 नमोऽस्तु देवदेवाय, भुवि विस्तीर्णकीर्तये ।
 भवद्दोषापनोदाय, शाश्वतानन्दमूर्त्तये ॥१०९५॥
 नानाविधचमत्कारैः, नानानामावधारिणे ।
 पुरुषादेयपार्श्वाय, विश्वेशाय नमोनमः ॥१०९६॥
 पुनस्तु देवदेवस्य, चेच्छामि दर्शनं तव ।
 आनुषंगिकयोगेन, दातव्यं सुकृपालुना ॥१०९७॥
 स्तोत्रैरिति सुसंस्तुत्य, नव्यं बिम्बं जिनेशितुः ।
 आनम्य शिरसा चाहं, भूयो भूयो सुभक्तितः ॥१०९८॥
 साधुभिः सह संघेन, निःसृतो मंदिराद् बहिः ।
 तदा जयजयाघोषैः, संघेन गर्जितं भृशम् ॥१०९९॥
 युग्मम् ॥
 निर्विघ्नत्वेन सम्पूर्णं, प्रतिष्ठायाः सुकार्यकम् ।
 मदीयशुभनिश्चायां, जातं शासनदेवतः ॥११००॥
 सर्वैः सम्मिल्य सद्भावात्, गुरुगुणानुवादनम् ।
 कृतं तु श्रद्धया विश्व-लोकैर्गुणानुरागिभिः ॥११०१॥

श्रीमत्समरतश्राद्धचै, सरस्वत्यै तथाऽपि च ।
 प्रदत्ता मानतः सभ्यैः, अभिनन्दनपत्रिका ॥११०२॥
 अन्येभ्यः कार्यकारिभ्यो. धन्यवादाश्च भूरिशः ।
 अर्पिताः सभ्यलोकैश्च, कृतकार्यानुमोदिभिः ॥११०३॥
 प्रतिष्ठाया निमित्तेन, संजातं धर्मवर्धनम् ।
 देवद्रव्यादिक्षेत्रेषु, वृद्धिर्जाता प्रशंसिता ॥११०४॥
 धर्माशीर्वचनं श्रुत्वा, मम मुखारविन्दतः ।
 मम करकजात् सर्वैः, वासक्षेपग्रहः कृतः ॥११०५॥
 भुवनतिलकसूरिः शिष्यवृन्देन सार्धं ।
 गगनतलसुसंस्थं पार्श्वनाथजिनेन्द्रम् ॥
 नमनरुचिरभावाद्दर्शनान्पूतचेताः ।
 स्मरति भजति तीर्थे मण्डने चान्तरिक्षे ॥११०६॥
 निहितमनुपमं यद् व्योमयानेन तुल्ये ।
 रुचिररचितदिव्ये शोभने नव्यचैत्ये ॥
 परिकरपरियुक्तं पार्श्वनाथस्य बिम्बं ।
 जयतु हरतु विघ्नं भक्तिभाजां च नृणाम् ॥११०७॥
 अथ जिनवरबिम्बं पार्श्वनाथस्य सौम्यं ।
 अनुपमकृतचैत्ये स्थापितं सोत्सवं तत् ॥
 भुवनतिलकनाम्ना सूरिणा चान्तरिक्षे ।
 जयतु चिरमवत्तत् पार्श्वनाथस्य तीर्थे ॥११०८॥

^{० २ ० २}
 शून्ययुगमवियत्पक्ष-सङ्ख्ये वैक्रमवत्सरे ।
 फाल्गुनशुक्लपक्षे तृ-तीयायां रविवासरे ॥११०९॥
 सुप्रासादे नवे भव्ये, विमानस्य सहोदरे ।
 स्थापितं विधिना भव्यं, बिम्बं पार्श्वविभोर्वरम् ॥१११०॥
 श्रीलब्धिसुरशिष्येण, भुवनतिलकेन वै ।
 सूरिणा शान्तचित्तेन, मन्त्रमन्त्रितवासतः ॥११११॥
 त्रिभिर्विशेषकम्
 चतुर्थो मंगलः खण्डः, समाप्तः क्षेमपूर्वकः ।
 वृत्तनचैत्यस्य वृत्तान्तैः, मण्डितो धर्मवर्धकः ॥१११२॥
 भुवनतिलकेनायं, सूरिणा धर्मवृद्धये ।
 मन्दतु विहितो ग्रन्थो, यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥१११३॥

इति श्रीअन्तरिक्षपार्श्वनाथतीर्थमाहात्म्यवृद्धिकारणभूतत्वादत्यन्ता-
 वश्यकत्वान्मदीयो नव्यभव्यचैत्यनिर्माणविषयकउपदेशो बालापुर-
 वास्तव्यसमरतश्राविकया स्वीकृतः, ततो नव्यचैत्यनिर्माणं
 भव्यं जातं, बालापुरवास्तव्यसरस्वतीश्राविकाद्वारा निर्मापित—
 चतुर्विंशतिदेवकुलिका-सनाथं, तदनन्तरं, महाविशिष्टविशाल-
 योजनापूर्वकः नवीनभव्यचैत्यस्थापनीयनव्यप्रतिमानामञ्जन-
 शलाकायाः प्रतिष्ठायाश्च महोत्सवो मन्निश्रायां भव्यतया निर्वि-
 घ्नतया निष्पन्नः. महोत्सवान्तर्गतदीक्षाप्रदानम् इत्यादि विशिष्ट-

वर्णनमयः, तपोगच्छाधिपति—कविकुलकिरीटसूरिसार्वभौम-
व्याख्यानवाचस्पति—कटोसणादिनृपवरप्रतिबोधक—इलादुर्गादि-
तीर्थोद्धारक—जैनाचार्य—श्रीमद्विजयलब्धिसूरीश्वराणां पट्टप्रभावक—
कविकुलकोटीर-धर्मदिवाकर-जैनाचार्य—श्रीविजयभुवनतिलकसूरिभिः
संहृद्वक्ष्यतुर्थः खण्डः समाप्तः ॥

आसन्नोपकारि श्रीमन्महाबीराय नमः

पंचमः खण्डः

प्रशस्तिः

चैत्यकार्येऽविचिन्त्याश्च, विघ्नसन्दोहवारिदाः ।

पार्श्वनामसमीरेण, विनष्टा आगता अपि ॥१११४॥

सर्वैश्च निश्चितं तत्र, पार्श्वनाथविभोर्वरम् ।

विघ्नहरेति नामेदं, विश्रुतमखिले जने ॥१११५॥

विघ्नहरं प्रभुं पार्श्व, ॐ ह्रीं मन्त्रेण संयुतम् ।

जपेद्यः शान्तचित्तेन, लभते स्वेप्सितं फलम् ॥१११६॥

निःशङ्कीभूय भव्यात्मा, ध्यायेद्यो ध्यानमन्त्रहम् ।

स्वचित्ते पार्श्वनाथस्य, ऐश्वर्यं सोऽश्नुते न किम् ॥१११७॥

तस्य नश्यति दारिद्र्यं, विलीयन्ते विपत्तयः ।

प्रघ्नश्यन्ति समे रोगाः, पार्श्वनाथस्य चिन्तनात् ॥१११८॥

तपसा ब्रह्मचर्येण, इन्द्रियाणां जयेन च ।

यो जपेत्पार्श्वनाथस्य, नाम सर्वार्थसाधकम् ॥१११९॥

तस्य गृहे निधानानि, क्रीडन्ति स्वेप्सया स्वयम् ।

ऋद्धयः सिद्धयः सर्वाः, सिद्ध्यन्ति क्षणमात्रतः ॥११२०॥

पंगुलं नेत्रयोरान्ध्र्यं, खञ्जलमंगहीनता ।

कुष्ठभगन्दराद्याश्च, रोगा नश्यन्ति तस्य च ॥११२१॥

वियोगित्वं च दारिद्र्यं, दीनत्वं रिपुपीडनम् ।

उपद्रवाः क्षयं यान्ति, पार्श्वनाथस्य पूजनात् ॥११२२॥

पार्श्वनाथप्रभावस्य, क्रियते वर्णनं कियत् ।

एकया जिह्वया तत्तु, वक्तुं शक्यं कथं भवेत् ॥११२३॥

किं दूरं किं च दुष्प्रापं, किमसाध्यं च दुष्करम् ।

दुर्घटं किं हि तस्यैव, यस्य पार्श्वभिचिन्तनम् ॥११२४॥

विजयानन्दसुरीशं, शासनव्योमभास्करम् ।

जैनशास्त्राब्धिपारीणं, श्रीन्यायाम्भोनिधिं स्तुवे ॥११२५॥

यैश्च जिनेन्द्रविम्बस्य, शास्त्रविहितपूजनम् ।

ज्ञात्वा सम्यगुशास्त्रेभ्यः, समीक्ष्य तीक्ष्णबुद्धितः ॥११२६॥

त्यक्त्वा लुम्पकमार्गं तं, संश्रित्य मूर्तिपूजकम् ।

पन्थानं श्रद्धया भक्त्या, सम्यग् धर्मोऽपि वर्धितः ॥११२७॥

युग्मम् ॥

बुद्धिविजयशिष्या ये, धीधनाः शास्त्रचक्षुषः ।
 संविग्रपक्षधोरैर्या, विजयानन्दसूरयः ॥११२८॥
 वादं कृत्वा जयं लब्ध्वा, लुम्पकेभ्योप्यनेकशः ।
 सहस्राणि दश श्राद्धाः, कृताश्च मूर्तिपूजकाः ॥११२९॥
 दर्शनशास्त्रवेत्तारो, जैनधर्मदिवाकराः ।
 विजयानन्दसूरीन्द्राः, वादीन्द्रास्ते जयन्तु वै ॥११३०॥
 अनेकग्रन्थरत्नानि, विश्रुतान्यवनीतले ।
 कृतानि शास्त्रसिद्धानि, विजयानन्दसूरिमिः ॥११३१॥
 जैनशासनतत्त्वेषु, विश्वस्ता धर्मबुद्धयः ।
 जज्ञिरेऽनेकशः श्राद्धा, येषां ग्रन्थावलोकनात् ॥११३२॥
 पाश्चात्तदेशजैनानां, उद्धारो यैः कृतो वरः ।
 कण्ठेनोग्रविहारेण, बुद्ध्या तर्कोपदेशतः ॥११३३॥
 तपोगच्छाम्बरे सूरः, कुबोधतिमिरापहाः ।
 जाता ये विश्वविख्याताः, शासनस्य प्रभावकाः ॥११३४॥
 स्वेतरांगलविदेशेषु, येषां कीर्तिः समुज्ज्वला ।
 प्रसृता चन्द्रतो गुर्वी, तर्कबुद्ध्यनुभावतः ॥११३५॥
 तेषां च पट्टपूर्वाद्रि, -द्योतकाः धर्मरक्षकाः ।
 निःस्पृहिणां शिरोरत्न-भूताः कमलसूरयः ॥११३६॥
 जैनशास्त्रस्य वेत्तारो, नैष्ठिकब्रह्मचारिणः ।
 सञ्जाता विश्वविख्याताः, तेजस्विनो महाशयाः ॥११३७॥

निर्भीकाः सत्यवक्तारः, सदैव सत्यदर्शकाः ।
 गम्भीरा धर्मरक्षायां, बद्धकटिकशेखराः ॥११३८॥
 ग्रामेषु मोगराद्येषु, नृपाणां प्रतिबोधकाः ।
 जीवदयोपदेशेन, शास्त्रोक्तेन कृपालवः ॥११३९॥
 बोधितास्ते नृपाः सर्वे, दयाधर्मप्रमालकाः ।
 जाताः स्वभ्रुवि संतेनुः, अमारिपटहं सदा ॥११४०॥
 जैनाजैनजनैः स्तुत्याः, पुण्यभाजो गणीश्वराः ।
 बुधैः संस्तुतपादाब्जा, बुद्धिजुषः प्रभावकाः ॥११४१॥
 वाच्यमैः स्वशिष्यैश्च, प्रशिष्यैश्च वृताः सदा ।
 जैनधर्मस्य राजानो, राजन्ते इव कोविदाः ॥११४२॥
 उद्धारकाः सुतीर्थस्य, चेलादुर्गस्य भक्तितः ।
 भ्रुवि लब्धप्रतिष्ठा ये, वादीन्द्रा धर्मदेशकाः ॥११४३॥
 विषमे विकटे काले, शासनैकधुरन्धराः ।
 अबाध्योत्तरदातारः, कीर्तिता अपि वैरिभिः ॥११४४॥
 तेषां कमलसूरीणां, पट्टाभ्युदयकारिणः ।
 विजयलब्धिसूरीशाः, सुज्ञाः ख्याताः सदोदयाः ॥११४५॥
 सर्वपण्डितमूर्धन्याः, स्वेतरशास्त्रपारगाः ।
 निपुणाः न्यायशास्त्रेषु, वाद दक्षाः सुतार्किकाः ॥११४६॥
 वादस्थल्यान्तु वादीन्द्रा, पञ्चास्या इव गर्जकाः ।
 ववृस्तु जयमालां ते, जयिनो बुधसंसदि ॥११४७॥

आबालब्रह्मचर्यस्थाः, तेजस्विनः शुभोदयाः ।
 गुम्फका ग्रन्थरत्नानां, सिद्धवाचो गुणालयाः ॥११४८॥
 जिनाज्ञापालकाः सौम्या, प्रसन्नाः प्राप्तधीधनाः ।
 प्रश्नानां प्राज्ञपृष्ठानां, सम्यगुत्तरदायकाः ॥११४९॥
 वादिगणेषु वादीन्द्राः, कवीन्द्रकुलशेखराः ।
 व्याख्याक्षणे हि राजन्ते, ये वाचस्पतयः खलु ॥११५०॥
 पाठका जैनशास्त्राणां, शिष्यप्रशिष्यसंहर्ता ।
 निर्मातारः प्रकाव्याणां, विविधच्छन्दसा द्रुतम् ॥११५१॥
 समये विकटे नूनं, विपरीतपरिस्थितौ ।
 शासनस्य सुरक्षायां बद्ध्वा कटिं सदोद्यताः ॥११५२॥
 ग्रन्थानां सत्यहीनानां, निर्भीकाः खण्डनोद्यताः ।
 आज्ञाविश्वाससम्प्राप्त्यै, ग्रन्था यैश्च विगुम्फिताः ॥११५३॥
 कटोसणनरेशश्री-तख्तसिंहः प्रबोधितः ।
 सूरिभिर्धर्मवाण्या च, कृतो दयापरायणः ॥११५४॥
 अन्येऽपि नगराधीशाः, बोधिताः सूरिपुङ्गवैः ।
 दयाधर्मोपदेशेन, न्यायनीतिमयेन ये ॥११५५॥
 स्वाधीनभूमिसीमायां, मृगया परिवर्जिता ।
 अभयं कोटिजोवानां, प्रत्यब्दं तैश्च दीयते ॥११५६॥
 तेषां पुण्यप्रभावाणां, वैराग्याध्यात्मवेश्मनाम् ।
 जातानि धर्मकृत्यानि, सम्यग् धर्मोपदेशतः ॥११५७॥

सरीणां धर्मेनिश्रयां, श्रावकधर्मपाळकाः ।
 धर्मब्रह्माल्मोऽनेके, जगृहुः संयमं मुदा ॥११५८॥
 तीर्थोद्धारादिकृत्यानि, तीर्थसङ्घाश्च भूरिक्षः ।
 प्रतिष्ठादिविधानानि, जज्ञिरे गुरुसन्निधौ ॥११५९॥
 आव्रतादात्मशुद्ध्यर्थं, जागरूका निरन्तरम् ।
 चिन्तकाः सूत्रतत्त्वानां, स्वाध्यायामृतपायिनः ॥११६०॥
 वृद्धत्वेऽपि सुसूत्राणां, स्वाध्यायो नैव मोचितः ।
 व्याधिग्रस्ते शरीरेऽपि, दृष्टाः स्वाध्यायतत्पराः ॥११६१॥
 अन्तिमसमये ये तु, लज्जा मग्ना निजात्मनि ।
 नमस्कारमहामन्त्र-ध्वनावेक्राग्रमानसाः ॥११६२॥
 देहान्तसमये सुरैः, समीपस्थाश्च साधवः ।
 समाधिहीनतां दृष्ट्वा, मग्ना आश्चर्यसागरे ॥११६३॥
 वेदनापचुरत्वेऽपि, चाहो समाधिरुत्तमः ।
 तथैवात्मसुवेदितं, गुरुणां विशदात्मनाम् ॥११६४॥
 यस्य इमशानयात्रायां, परोलक्षाश्च मानवाः ।
 विमानस्थगुरोर्देहं, अर्चन्ति गन्धवस्तुभिः ॥११६५॥
 मृत्वेति शिक्षितं यैश्च, कथं मृत्युश्च साध्यते ?
 जगृहुर्बोधपाठं हि, मृत्युक्षणावलोकितः ॥११६६॥
 धन्यास्ते कृतपुण्यास्ते, कृतसार्थकजन्मिनः ।
 मोहमह्यां नगर्यां यैः, प्राप्तं स्वर्गविरोहणम् ॥११६७॥

धार्मिका उत्सवा जाता, गुरुणां स्मरणाय च ।
 पुरे च नगरे ग्रामे, संख्यातीताः समुज्ज्वलाः ॥११६८॥
 सम्मतितर्कसोपानं, तत्त्वन्यायविभाकरः ।
 मुक्तावली तु सूत्राणां, स्तुतिस्तीर्थकरेशितुः ॥११६९॥
 इत्यादिग्रन्थराशिर्यैः, निर्मितो देवभाषया ।
 सूत्रतर्ककलापूर्णः, संस्तुतो गुणरागिभिः ॥११७०॥
 दिवंगतास्तु राजन्ते, जीवन्तो ग्रन्थदेहतः ।
 भक्तहृदयगेहे च, क्रीडन्ति स्मृतिमूर्तयः ॥११७१॥
 येषां च लब्धिसूरीणां, ख्यातं नामावनीतले ।
 ऋषिचन्द्रवियुग्मे, वर्षे स्वर्गविरोहिणाम् ॥११७२॥
 तेषां पट्टधरेणदं, स्तोत्रं सर्वश्रियां पदम् ।
 भुवनतिलकेनेव हृद्यं पार्श्वविभोर्मुदा ॥११७३॥
 निर्मितं स्वात्मकल्याण-हेतवे स्मृतये तथा ।
 श्रद्धायै चान्यलोकानां, अभ्यासिनां सुवृद्धये ॥११७४॥
 व्योमयुग्मवियुत्पक्षे, वत्सरे विक्रमस्य तु ।
 फाल्गुनस्य तृतीयायां, शुक्लपक्षेऽर्कवासरे ॥११७५॥
 पूर्णं जातमिदं वृत्तं, विशिष्टं चित्तशोधकम् ।
 अन्तरिक्षे वरे तीर्थे, पुंसां भद्राय चास्तु वै ॥११७६॥
 युग्मम् ॥

भुवनतिलकेनेदं, तीर्थमाहात्म्यमुत्तमम् ।
 दृढ्यं स्वात्महितायैवं, स्थित्वाऽन्तरिक्षतीर्थके ॥११७७॥
 प्रभावकाणां गणिपुंगवानां,
 शस्तप्रशस्त्या परिमण्डितोऽयम् ।
 चञ्चत्स्तवः पञ्चमखण्डको हि,
 पूर्णः कृतो वै मयका सुभक्त्या ॥११७८॥
 यावन्मेरुसुधांशुसूर्यवसुधा यावच्चलन्ति ग्रहाः ।
 यावद् वीरविभोः सुशासनमिदं संविद्यते भारते ॥
 यावत् साधुगणो जिनागमवरे स्वाध्यायलीनत्वभाग् ।
 तावद्विश्वतलेऽमले विजयतां श्रीतीर्थवृत्तं वरम् ॥११७९॥

卐 इति श्रीगुरुप्रशस्तिमयः पञ्चमः खण्डः समाप्तः 卐

❀ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ❀

श्री अंतरिक्षपार्श्वनाथजिन स्तवन

: रचयिता :

कविकुलकोटीर पू० आ० श्री विजयभुवनतिलकसूरीश्वरजी म०

(राग—भैरवी, गङ्गल)

अंतरिक्षे शोभमानाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ।

स्तुतेन्द्रपादपद्माय, चमत्कारविधानाय ॥

मोहाग्निमेघकल्पाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥१॥

नृपाश्वसेनकुलाब्धि-समुल्लासे मृगांकाय ।

मिथ्यात्वांधकारसूर्याय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥२॥

वामाकुसिसरोज्ज्जाय, भव्यानां मुक्तिश्रीदाय ।

सदोद्यतधर्मपौरुषाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥३॥

अंतरिक्षतीर्थदेवाय, विदर्भदेशतिलकाय ।

भक्तार्थितसर्वपूरकाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥४॥

संकटसंदोहहारिणे, दारिद्र्यधूळीममोक्षाय ।

मेरुमहीधरधीराय, नमः श्री पार्श्वनाथाय ॥५॥

कलावस्मिन् व्योमस्थाय-तथा विस्मापकायाऽस्मै ।

ईशाय विश्वनाथाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥६॥

दीव्यद् देवाभिदेवाय, निग्रथस्तुतवृत्ताय ।
 ओक्षाध्वगसार्थवाहाय, नमः श्री पार्श्वनाथाय ॥७॥
 भव-भूमिवेष्मदीपाय, कर्माद्रिवज्रनिभाय ।
 भव्याब्धियानपात्राय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥८॥
 मुक्तिसुंदरीसुसंगाय, ज्ञानामृतपूतगंगाय ।
 आत्मकजलब्धिस्थानाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥९॥
 अनंताक्षयसौरूपाय, परमैश्वर्यरूपाय ।
 त्रिशुवनज्योतीरूपाय, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥१०॥

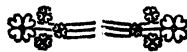
श्री विघ्नहरपार्श्वनाथजिन स्तवन

(राग—कवाली डेगझल)

विघ्नहरपार्श्वनाथाय, जिनेन्द्राय नमोस्तु ते । टेक.
 नूतनजिनालये नौमि, मुकुटहारैर्मनोरम्यैः ।
 राजितं सुफणच्छत्रैः, त्रिधा पार्श्वजिनं देवम् ॥१॥
 मया लब्धं महापुण्यैः, जिनेन्द्रं मंगलावासम् ।
 तेजस्विनं महारत्नं, त्रिधा पार्श्वजिनं देवम् ॥२॥
 भवाब्धितारकं पोतं, मोहानलतीवर्द नाथम् ।
 मायानिशानिशानाथं, त्रिधा पार्श्वजिनं देवम् ॥३॥

भव्याब्जबोधतीक्ष्णांशुं, कर्माद्रिभेदने वज्रम् ।
 नम्रेन्द्रस्तुतपादाब्जं, त्रिधा पार्श्वजिनं देवम् ॥४॥
 चतुर्थिः कलापकम्

विदभेदेषदीपाय, मिथ्याघनवातकल्पाय ।
 अनंतानंदतल्पाय, जिनेन्द्राय नमोस्तु ते ॥५॥
 अश्वसेननृपतनुजाय, वामाकुक्षिसुरत्नाय ।
 शाश्वतमुक्तिनिवासाय, जिनेन्द्राय नमोस्तु ते ॥६॥
 भक्तमानसहंसाय, केवलकमलानलिनाय ।
 भव्यकेलिजीमूताय, जिनेन्द्राय नमोस्तु ते ॥७॥
 गगनस्पर्शिसुपासादे, नवीने राजमानाय ।
 अंतरिक्षतीर्थतिलकाय, जिनेन्द्राय नमोस्तु ते ॥८॥
 प्रतिष्ठिताय तृतीयायां, फाल्गुनशुक्लपक्षे च ।
 ० २ ० २
 बिन्दुकरश्चन्ययुग्मेऽब्दे, नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥९॥
 कृतं स्तवनं प्रभोर्यस्य, मया मोदेन पार्श्वस्य ।
 भुवनतिलकेन सूरिणा, जिनेन्द्राय नमस्तस्मै ॥१०॥

वर्तमानतीर्थङ्करचतुर्विंशतिस्तवः ।

कर्ताः—पू० आ० श्री विजयभुवनतिलकसूरीश्वरजी महाराज

(वसन्ततिलकावृत्ते)

आदीश्वरं प्रणिषताम्यनिशं मुनीश्वरम् ,

नम्रेन्द्रकृदपरिवन्दितपादपद्मम् ।

चञ्चत्सुधांशुकिरणोज्ज्वलरुच्यवाचम् ,

संसारकाननसमुद्धृतिसार्थवाहम् ॥१॥

दारिद्र्यदाहशमनामृतमेघवर्षम् ,

श्रेयोनिधानमतुलं सुविशिष्टबोधिम् ।

ऐश्वर्यवन्तमजितं जितरागदोषम् ,

नित्यं नमामि मनसा वचसाऽङ्गतो वै ॥२॥

माङ्गल्यकेलिकमलानिलयं नतेन्द्रम् ,

कल्याणकक्षपरिजम्भणवारिवाहम् ।

भक्त्याञ्जबोधनसदोदितचण्डरश्मिम् ,

श्रीसम्भवं जिनवरं प्रणिदध्महे तम् ॥३॥

श्रेयःसुधासुवर्णालयमर्च्यमुख्यम् ,

अध्यात्मनन्दनवनं शमनीरराशिम् ।

लोके पदार्थपरिभासनदिव्यभानुम् ,

वन्देऽमिनन्दनविभुं भविनां शरण्यम् ॥४॥

स्फूर्जत्सुधांशुविकसद्विशदांशुवक्त्रम् ,

सङ्कल्पकल्पतरुमात्मविशुद्धिगङ्गम् ।

श्रेयस्करं सुमतिदं सुमतिं स्मरामि,

संसारवस्तुविषयत्रजदर्शिनं तम्

॥५॥

निःसङ्ग-मिद्धमरुजं शरणं वरेण्यम् ,

दुःस्नानलैकशमनेऽनघनीरवाहम् ।

विश्वातिशायिहस्तिनिर्मलकीर्तिमाहम् ,

पद्मप्रभं प्रतिदिनं प्रणमामि भक्त्या

॥६॥

गङ्गाप्रवाहसमनिर्मलचित्प्रवाहम् ,

चारित्र्यरत्नविमलातुलवैभवाढ्यम् ।

विश्वेश्वरं भवसमुद्रतरीसमानम् ,

वन्दे विषादरहितं च सुपार्श्वनाथम्

॥७॥

कारुण्यशान्तिपरमामृतवार्धिचन्द्रम् ,

श्रीलक्ष्मणात्मजमनन्तगुणाभिराम् ।

रङ्गत्तरङ्गशमदं हतकामतापम् ,

चन्द्रप्रभं प्रतिदिनं शरणं प्रपद्ये

॥८॥

प्रोढप्रभोज्ज्वलितभावुकभक्तवृन्दम् ,

माङ्गल्यकेलिधवनं शुभदं महेश्वरम् ।

संसारगह्वरमहाव्ययिताङ्गिरक्षम् ,

श्रेयोनिधिं सुविचिता सुविधिं स्तुकेऽहम्

॥९॥

मिथ्यात्वरान्निजनीश्वर ! देवदेव !,

पापव्रजक्षितिरुहाशनिदध्यतेजः !

शश्वद्विनष्टवृजिनाष्टकदोषपाश !,

श्रीश्रीतल ! त्वमिह शैत्यकरः प्रभृयाः ॥१०॥

सौम्यं सुलब्धिकरुणानिलयं जिनेन्द्रम् ,

ज्ञानाद्यनन्तगुणिनं गतसङ्गमीशम् !

देवेन्द्रवृन्दपरिसंस्तुतकीर्तिगाथम् ,

श्रेयांसनाथमनघं वरदं स्तवीमि ॥११॥

वास्तोष्पतिस्तवनगोचरधर्ममार्गम् ,

भद्रालयं विशदमध्यविकासहेतुम् ।

नाथं सदाऽशरणरक्षणबद्धकक्षम् ,

वन्दे जिनेशमनिशं प्रभुवासुपूज्यम् ॥१२॥

भ्रान्त्वा भवेषु विविधेषु महाऽवटेषु,

सोढं मया प्रचुरदुःखमनन्तकालम् ।

मत्वा भवन्तमनिशं भवभावनाक्षम् ,

आशं ततो विमलनाथ ! तव प्रपद्ये ॥१३॥

विद्यालयं विगतदोषमनन्तरूपम् ,

धर्मावित्तास्मरं सुभवं बहेक्षम् ।

पारंगतं हतमदं विमलं सुबोधम् ,

वन्दे जिनेश्वरमनन्तमम्यमीक्ष्यम् ॥१४॥

नृणां मनोगतविकार-भराद्रिवज्रम् ,
 संसाररोगसुविनाशनभाववैद्यम् ।
 प्रोढप्रतापसुमगन्धितविश्वविश्वम् ,
 वन्दे सदा विमलधर्मदधर्मनाथम् ॥१५॥

संसारवह्निशमनार्थमुनव्यमेघम् ,
 भक्तार्थपूरणसमर्थमुपर्ववृक्षम् ।
 श्रीविश्वसेनतनयं समविश्वपूज्यम् ,
 श्रीशान्तिनाथममरेशनतं नमामि ॥१६॥

वन्दारुदेवनरनाथनमस्यिताङ्घ्रिम् ,
 श्रीजैनशसनकरं शिवशङ्करं वै ।
 भव्याङ्गिनां हितकरं तरणीं भवाब्जौ ,
 श्रीकुन्धुनाथमभयं जिनपं प्रवन्दे ॥१७॥

श्रेष्ठं विशिष्टशरणं शरणागतानाम् ,
 मोक्षैकमार्गशुभमङ्गलदिव्यदीपम् ।
 भव्यव्रजाब्जपरिवोधनमव्यसुर्यम् ,
 वन्देऽरतावपुरुषोत्तममोक्षमुख्यम् ॥१८॥

देवेन्द्रराजिपरिराजितपार्श्वदेशम् ,
 सद्दृष्टिचिच्चरणभूषणदीप्यमानम् ।
 आश्चर्यकारिगुणरत्नखनिं महान्तम् ,
 मल्लिप्रभुं जिनवरं प्रणमामि नित्यम् ॥१९॥

श्रेयःकलत्रकरपीडनकारणाय,

श्रेयस्कृते रचितधर्मनिकेतनाय ।

विश्वाद्भुताय भविजन्तुशिवङ्कराय,

नित्यं नमो भगवते मुनिसुव्रताय ॥२०॥

योगात्मकाय विमलाय मुनीश्वराय,

ब्रह्मात्मने कुशलधर्मविकासकाय ।

विश्वेश्वराय नमिनाथ जिनेश्वराय,

नित्यं नमो भगवते हतमन्मथाय ॥२१॥

विश्वेश्वरोऽसि गुणभृत्पुरुषोत्तमोऽसि,

बुद्धोऽसि नाथ ! भवसागरतारकोऽसि ।

अहंस्त्वमेव सुनियामकनायकोऽसि,

श्रीनेमिनाथ ! शरणागतवत्सलोऽसि ॥२२॥

भक्तेप्सितार्थपरिपूरणकामधेनुम् ,

मिथ्यानिशातिमिरनाशनसौम्यचन्द्रम् ।

पद्मावतीधरणवासवचन्द्रिताङ्गिणम् ,

श्रीपार्श्वनाथमनिशं परिपूजयामि ॥२३॥

सिद्धार्थराजकुलविष्णुपदग्रहेशम् ,

ज्ञानोज्ज्वलं सुरनरेश्वरसेव्यपादम् ।

संसारसागरसुपारकरैकनावम् ,

श्रीवर्धमानाजिनपं प्रणमामि शश्वत् ॥२४॥

॥ प्रशस्तिश्लोकसुगमम् ॥

स्वस्तिस्तम्भनमुख्यपत्तनवरे तीर्थात्मके पावने,
नृणां मुक्तिविवाहमण्डपनिभैः श्रीजैनचैत्यैः श्रिते ।

विद्वन्मण्डनलब्धिसुरिसुगुरोः प्राप्य प्रसत्तिं मुदा,
भक्त्या हृद्गतया प्रसन्नमनसा स्थित्वा चतुर्भासके ॥

॥ शार्दूलविक्रीडितम् ॥

भुवनतिलकाख्येन मुनिव्योमवियद्युगे ।

सूरिणा भक्तिरङ्गेण, वर्षे दृढोऽर्हतां स्तवः ॥

॥ अनुष्टुप् ॥

અનંત ચમત્કારનિધિ શ્રી અંતરિક્ષપાર્થનાથાય નમઃ

શ્રી અંતરિક્ષતીર્થ-માહાત્મ્ય

અને

સંક્ષિપ્ત ઐતિહાસિક પરિચય

શ્રી ભારતવર્ષ, ભારતભૂષણતીર્થમાહાત્મ્યોની શ્રેણીથી, પ્રાચીન કાલથી સુપ્રસિદ્ધ અને સર્વશ્રેષ્ઠ ગણાય છે. અનેક સંપ્રદાયોના અનેક તીર્થો પ્રત્યેક દિશાઓને શોભાવમાન કરી રહેલાં છે. પ્રાચીન કાલમાં અનેક તીર્થો ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ હતાં અને આજે પણ જરા જીર્ણ દશાગત ડગલે-પગલે નિહાળાય છે. પ્રાચીન ભવ્ય ભૂતકાલની ભવ્યતા અને અદ્ભુત સમૃદ્ધતાને પોકારી રહ્યાં છે એમાં જરાય શંકાને આજના સંશોધન યુગમાં સ્થાન જ નથી. પ્રાચીન તીર્થોની સાથે ઇતિહાસ કડીબદ્ધ ઉભો થાય છે. જૈન સંસ્કૃતિ એક સમયે ભારતમાં વ્યાપક અને રસપ્રદ જામેલી હતી તેમજ જૈન તીર્થો પણ ભારતના ખૂણે ખૂણે ઉચ્ચતાની ઉંચી ડોક કરીને ઉભેલાં, સ્થિર થયેલાં સર્વને આકર્ષિત કરનારાં હતાં અને છે.

અહીં પણ એક તીર્થની ગૌરવગાથા આલેખવાનો પ્રયાસ

થઈ રહ્યો છે. જે સેંકડો વર્ષોથી ચમત્કારની સરિતા વિશ્વ-ભરમાં પસારી રહ્યું છે. અને હબરો દર્શકોના દિલને ડોલાવી રહ્યું છે. વિદર્ભ દેશ છે. વરાડ દેશ તરીકે પણ વિશ્રુત છે. આ વરાડ દેશમાં અન્ય સાંપ્રદાયિક કેટલાંક નાના તીર્થો છે. પણ જૈન-અજૈનને આકર્ષિત કરનાર અખિલ વિશ્વમાં અજોડ શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું તીર્થ ઇતિહાસોબ્ધવલ અને સર્વ દર્શનીય શીરપુર વાશીમ તાલુકામાં સ્વઉબ્ધવલ ગૌરવ કિરણોને વિશ્વભરમાં પસારી રહ્યું છે.

શ્રી લંકા એ અજિતનાથ ભગવાનના સમયની દેવનિર્મિત જુગજૂની નગરી કહેવાય છે. અહીં અસંખ્યાતા રાજાઓ થઈ ગયા. અને પ્રાયઃ શ્રી તીર્થંકરોના ધર્મતીર્થની આરાધના કરીને સંયમનું ઉબ્ધવલ પુરુષાર્થથી પાલન કરીને મુક્તિનાં અવ્યાબાધ સુખોને મેળવી શાશ્વતધામનિવાસી બની ગયા છે. આ વાત શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી તીર્થંકર ભગવાનના શાસનના અસ્તિત્વના સમયની છે. રાવણનું સામ્રાજ્ય પૂરજોશમાં ચાલતું હતું. પ્રતિવાસુદેવની પૂર્ણ સત્તા, વૈભવ, ગૌરવ, પ્રતિષ્ઠા ભારતવર્ષ પર સંપૂર્ણ કલાઓથી વિકસિત હતી.

રાવણના સામ્રાજ્ય-કાલમાં જૈનધર્મ પણ ખૂબ જ ઉચ્ચ સ્થાન ભોગવતો હતો. જૈનોની રામાયણથી આ વાત પૂરવાર થાય છે. રાવણે સ્વ-પુરુષાર્થથી લંકા સ્વહસ્તક કરી હતી. રાવણ, કુંભકર્ણ અને બિલીષણ ત્રણેય બંધુઓ એકમેક રહેતા. સર્વનોય સ્વભાવ સરખો, કાર્યપદ્ધતિ સરખી. એ ત્રણેય વીરો હતા. તેમજ ત્રણેયે ઘોર જંગલોમાં લૌકિક તપશ્ચર્યાઓ કરીને

આ લોકમાં વિજય મેળવી આપનારી વિદ્યાઓ સિદ્ધ કરી હતી.

લોકમાં એમ કહેવાય છે કે સુવર્ણ કીલ્લો હતો તે અનુ-
દ્ધંધનીય હતો, અને અલેધ હતો. શ્રી જિનેશ્વરદેવોનાં ભવ્ય
અને ગગનસ્પર્શી જિનાલયો પણ અનેક સંખ્યામાં શોભી
રહ્યા હતાં. શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું મંદિર સર્વશ્રેષ્ઠ અને અનેક
રત્નોની શાન્તરસ-નીરધિ જેવી પ્રતિમાઓથી સર્વનાં મન,
તન અને નયનને આકર્ષણ કરનારું હતું. રાવણ સ્વકુટુંબિકોની
સાથે પ્રાયઃ ત્રિકાળ જિનેશ્વર ભગવાનનું ભક્તિભર્યા હૈયાથી
પૂજન-વંદન કરતા હતા.

પ્રાચીન કવિજનોની કૃતિઓ શ્લોકબદ્ધ, ભાષા કાવ્યો,
રાસ, સ્તવનો પરથી આ અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથનો ઇતિહાસ
લખાઈ રહ્યો છે. આ તીર્થંકર ભગવાનની પ્રતિમાની પ્રાચી-
નતા સિદ્ધ કરતો ઇતિહાસ ઘણો જ લાંબો અને અનેક રસિક
વિષયોથી ભરપૂર છે. જે સંપૂર્ણ આલેખતાં દળદાર ગ્રંથ તૈયાર
થાય પણ અહીં તો મુદ્દાસરનો અને વાંચકોને પ્રભુ પ્રતિ
ભાવનાવૃદ્ધિ, સદ્ભાવ, ઉચ્ચ વિચારતાં જન્મે એ જ ઉદ્દે-
શથી લખાશે.

ભારતવર્ષના પ્રત્યેક દિશાના વિભાગોમાં જૈનતીર્થો ગાળ
રહ્યાં છે. પ્રત્યેક તીર્થોનો ગૌરવભર્યો ઇતિહાસ હીપક જ્યેષ્ઠ
જેવો ગૂઢગૂઢ રહ્યો છે. જૈનજનતાથી એ અજ્ઞાત નથી. પણ
શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો વાર્તામાનિક ચમત્કારભર્યો
ઇતિહાસ સૌ-કોઈના દર્શન-પથમાં અંકિત થાય છે. તેવો

દુન્યવી કોઈ પણ તીર્થમાં નથી જ એવું અનેક જનોએ કબુલ્યું છે, પ્રચાર્યું છે, પ્રામાણિક કહ્યું છે, એ શંકા વગરની બાબત છે. અહીં આવનાર યાત્રાળુવર્ગને ત્રિધા લાભ મળે છે. એક અપૂર્વ ચમત્કાર દર્શનનો, ઇચ્છિત ફળ પ્રાપ્તિનો તથા જિનદેવની મૂર્તિની આંતરિક ભક્તિનો લાભ મળી રહ્યો છે.

✓ રાવણ રાજવીએ કોઈ કાર્ય પ્રસંગે સ્વઆજ્ઞાવિવશ ખર અને હૂષણ નામના વિદ્યાધરોને વિદ્વર્ણ દેશ પ્રતિ મોકલ્યા. આ બંનેય વિદ્યાધરો સ્વ-શક્તિથી વિમાનમાં બેસીને સ્વાનાથયા અને પવનની સાથે હરિક્ષી કરતું વિમાન આકાશમાં ઉડ્યું. તીવ્ર વેગથી લંકાથી ઉડેલું વિમાન વરાહ દેશમાં આવી પહોંચ્યું. મધ્યાહ્નકાલનો સમય થતાં તે ધર્મી વિદ્યાધરોએ લોજનની કામનાથી વિમાન ભૂમિ પર ઉતાર્યું.

રાવણ જૈન-ધર્મપાલનમાં ચુસ્ત હતો. તેઓના અનુચરો પણ ધર્મ-પાલનમાં રક્ત હોય તેમાં આશ્ચર્યની વાત જ નથી. તીર્થંકર ભગવાનનો ધર્મ પાલનારાઓ પ્રાયઃ આવશ્યક ક્રિયાઓ કદીય ચૂકતા નથી. ગમે તેવી કટોકટીમાં હુઃસમયમાંય સ્વ-ધર્મોપધાનનું વિસ્મરણ કે ચૂકી દેવાનું બનવા જ દેતા નથી. આ વિદ્યાધરોનું વિમાન ભૂમિ પર આવતાં તેઓના નોકરો સ્વ-કાર્યમાં મગ્ન થયા. પણ નોકરોને આમ યાદ આવ્યું કે મહારા સ્વામી જૈન-ધર્મી છે, પ્રભુ તીર્થંકરની પૂજા કર્યા સિવાય લોજન લેતા નથી અને બ્યારે બ્યારે તેઓની સાથે પ્રવાસે બહાર હું જઉં છું ત્યારે ત્યારે તેઓના પૂજના સતત નિયમના પાલન માટે રત્નની પ્રતિમા સાથે લાવું જ છું

પણ આ વખતે તે હું ભૂલી ગયો છું. તો સ્વામી હુલાશે, પૂજા કર્યા સિવાય ભૂખ્યા રહેશે, અને ભારે ચિંતામાં રહેશે તો જે કાર્ય કરવા આવેલ છે તે કાર્યમાંય કદાચ અંતરાય, બાધા પહોંચશે. આ તર્ક-વિતર્કોના સાગરમાં ડૂબતા નોકરે બહાર ડોકીયું કર્યું. અરે ! આટલા વિમાસણનું શું કામ છે. આટલી ચિંતાના ચક્કરમાં ચગડાવવાથી શું ? ત્યાં સમીપમાં એક તલાવ હતું. પાસે રેતીના ઢગ જામેલા હતા. વળી અહીં વૃક્ષોની ઘટાઓ પણ ચિત્તને પ્રશાન્ત અને ઉદ્ધાસમયી બનાવનારી હતી. એકાંતમાં એક બાળુ પર બેસીને નમસ્કાર મહા-મંત્રનું સ્મરણ કરીને એ નોકરે રેતી ભેગી કરી અને સ્વ-કલાને તેમાં ઉતારી. રેતી અને પાણીથી એક ભવ્ય અને આદ્હાદ્હક મૂર્તિ નિર્માણ કરી, વિદ્યાધરોના પુણ્ય પ્રાગલ્ભ્યથી કહો કે, કલા-વિદ્ધ નોકરોની નિયુણતાથી કહો પણ એ મૂર્તિ એવી નિર્માણ થઈ કે જોતાં સાક્ષાત્ પાર્શ્વનાથ ભગવાન જ ન હોય એવી નક્કર ભાવના જન્મી જાય. આ મૂર્તિ જોતાં નોકર પણ હર્ષિત થયો-અકિત થયો, અને વિચારવા લાગ્યો કે, મહારા વિદ્યાધર સ્વામીઓ આ મૂર્તિના દર્શન થતાં વિસ્મિત થઈને પૂજા કરશે જ. મને પણ ધન્યવાદ આપશે જ.

એ વિદ્યાધરો આકાશમાંથી ભૂમિ ઉપર આવતાં આ સ્થળનું નિસર્ગ સૌન્દર્ય નિહાળીને નયનથી તૃપ્ત બન્યા અને તલાવમાં જલસ્નાન કરીને પવિત્ર બન્યા. તન પવિત્ર, વસ્ત્ર પવિત્ર અને મનને પવિત્ર બનાવીને શ્રી તીર્થંકર ભગવાનની શ્યામ-વર્ણી, ચિત્તાકર્ષિણી પ્રમાણે પેત નવ્ય અને ભવ્ય મૂર્તિનાં

દર્શન થતાં રોમાંચિત થયા. હૃષીવેશમાં આ મૂર્તિ નવી છે ? ક્યાંથી આવી ? ક્યારે નિર્મિત થઈ ? આ સઘળાય વિચારોને વિસારી પાડી. સવિધિ ચિત્તસમાધિપૂર્વક અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવામાં એકમના-એકાકાર બન્યા. પૂજા કરતાં કરતાં પ્રભુ-ભક્તિના વિવિધ રંગોથી રંગાયા. એકતાન થઈને પ્રભુની પૂજનું કાર્ય પૂર્ણ કરી ભાવ-પૂજા કરવામાં તન્મયતા અનુભવવા લાગ્યા. સ્તુતિના સાગરની મધુરી લહેરીઓની લહેરો સાથે ભાવસાગરની લહેરીઓનું અનુસંધાન સધાવા લાગ્યું. આત્માને અપૂર્વ શીતલતા, પ્રશાંતતાને અણુમોલ લાભ મલ્યો પણ તેઓને એમ તો લાગ્યું કે આ મૂર્તિ નૂતન નિર્મિત થયેલી છે. અવશ્ય અનુચરો મૂર્તિને સાથે લાવવાનું ભૂલી ગયા છે. અને મહારી પૂજાની પ્રતિજ્ઞા અખંડિત રાખવા અહીંની જ રેતીથી નવીન સર્જ છે. પણ આલ્હાદ અને રસધારા પાસે કંઈજ અન્ય તર્ક પેદા ન થયો.

પૂજનકાર્ય નિર્વિઘ્ન પૂર્ણ થયા પછી તે વિદ્યાધરોએ સ્વ-સેવકથી સર્વ સમાચાર આદ્યંત જાણ્યા. એટલે એ મૂર્તિને સ્વ-વિદ્યાબલથી વજ્ર સરિખી દઢ અને નક્કર બનાવી. વિદ્યાધરોની અગાધ શક્તિ હોય છે, એટલે આ સુંદરતમ મૂર્તિ વજ્રશી દઢકાય બની ગઈ. વિદ્યાધરોને મૂર્તિ પર અમાપ પ્રીતિ જન્મી. પુનઃ પુનઃ દર્શન કરે છે-સ્તવના કરે છે. પુનઃ પુનઃ હૈયાના મંદિરમાં મૂર્તિને ભાવ-મંત્રથી પ્રતિષ્ઠિત કરે છે. ધન્ય ઘડી-ધન્ય પળ કે આપશ્રીનાં પુણ્ય-દર્શન થયાં.

એક બાળુ રસોધયાએ વિવિધ પ્રકારની રસોઈ તૈયાર

કરી જ હતી. વિદ્યાધરોએ અને અન્યોએ રસોઈનું કાર્ય પતાવ્યું, તેમજ મુખાદિકે સ્વચ્છ કરીને વિચારના વમળમાં બેઠાં ખાતા વિચારવા લાગ્યા કે આ તીર્થંકરદેવની પ્રભાવિક અને ચમત્કારિક મૂર્તિને કોઈ પણ દ્વારા આશાતના ન થાય એવો કોઈ પ્રબંધ ગોઠવાવો જ જોઈએ. બંનેય ધર્મી હતા, પાપ-ભીરુ હતા, જિનાસામાં પ્રતિબદ્ધ હતા એટલે આશાતનાના ભયથી ડરતાં વિચારવા લાગ્યા કે આ મૂર્તિને એક બાજુ પરના ઉંડા કૂપમાં પધરાવી હોય તો આશાતનાના ભયથી બચી શકાશે. ઉભયની સંમતિ થતાં તે મૂર્તિને વિદ્યાના બલથી તે કૂપમાં નમસ્કાર મંત્રના સ્મરણપૂર્વક પધરાવી દીધી.

એક સુંદર ચોઘડીયે, એક ઉત્તમ પળે, એક ઉત્તમ મુહૂર્તે દેવાધિષ્ઠિત બની ચૂકી. શ્રી ધરણેન્દ્ર અને પદ્માવતીદેવી આ મૂર્તિના પ્રભાવથી પરમ પ્રભાવિત થઈને મૂર્તિની પૂજા કરવામાં તન્મય બન્યા. પ્રતિદિન મૂર્તિ કૂપમાં પણ દેવોથી પૂજવા લાગી. ઉત્તમ રત્નના અધિષ્ઠાયક દેવો તેમાં અધિષ્ઠિત બને છે તેમ આ મૂર્તિના પણ પ્રભાવથી, અનેક દેવો આ મૂર્તિને હૃદયોદ્ધાસથી પૂજન કરવામાં સતત તન્મય રહેતા.

આ વિદર્ભદેશ હાલમાં વરાડના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. વિદર્ભ દેશ પ્રાચીન છે. એવા પ્રમાણે પણ અગણિત મળી આવે છે શ્રી નળ રાજાની પત્ની દમયંતીનો પણ આ વિદર્ભદેશના કુંડિનપુર નગરમાં વિદર્ભ રાજાને ત્યાં જન્મ થયેલો હતો. દેશના નામથી દમયંતીનું નામ વૈદર્ભી પણ ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ છે. આ વિદર્ભદેશનું વર્ણન અજૈનોના પુરાણો અને છંદોમાં

પણ આવેખાયેલું છે. કહેવાનો મતલબ એવો છે કે આ દેશ પ્રાચીન છે. આ દેશમાં અનેક રાજાઓ થઈ ગયા છે. આ દેશમાં હાલ વાસીમ તાલુકો છે. જે ઇતિહાસપ્રસિદ્ધ છે. જે જૂના સમયે અન્ય દાર્શનિકોનું તીર્થ-ધામ ખ્યાત હતું. જ્યાં હજારો અજૈન યાત્રાળુઓ દર્શનાર્થે આવતા હતા. તેમજ જૈનોનું પણ જુગજૂનું તીર્થ હતું, એમ પ્રાચીન રચેલા રાસાઓ સાક્ષી પૂરે છે. આ દેશમાં અન્ય સ્થળોએ પણ તીર્થ-ભૂમિઓ છે. પ્રાચીન ચમત્કૃતિ કરનારા અવશેષો છે. તેમજ કેટલાક વિદ્વાન લેખકોએ પણ એ વિષયોને ઇતિહાસમાં સપ્રમાણ ચમકાવ્યો છે. આ વિદ્વાન વર્તમાનમાં વરાડ દેશના શુભ નામથી લોકપ્રસિદ્ધ છે. આ દેશના સુપ્રસિદ્ધ આકોલા જીદ્દાનો વાસીમ તાલુકો છે. એ વાસીમથી બાર માઈલ દૂર શ્રી શીરપુર ગામ આવેલું છે.

આજ વિદ્વાન દેશ ઘણો જ વિસ્તૃત છે. આ દેશમાં કેટલાક પૂર્વાચાર્યોના મતે ઇલચપુરનગર હાલમાં ઇંગોલી (હિંગોલી-ગામ) ઘણા જ શ્રીમંતોથી ભારતભૂષણ સમાન શોભતું હતું. આ નગરમાં શ્રીપાળરાજા રાજ્ય કરતો હતો, અને પ્રજા પણ રાજાના સર્વ કાર્યને અનુસરતી હતી. પ્રસન્નતાથી જીવન-નિર્વાહ કરી રહી હતી. ધર્મકાર્યો, દાનપુણ્યો, ધર્મમહોત્સવો આ નગરમાં અનેકધા થયા જ કરતા હતા. રાજા પણ સુખી અને પ્રજા પણ સુખમય આનંદથી કાળ-ગમન કરતી હતી. પણ કર્મસત્તા કોઈનેય ગણકારતી નથી. કર્મ પલકમાં માનવીઓને વિચિત્ર દશામાં મૂકી દે છે. મહાન્ માંધાતાઓ, આનંદ-વિલાસમાં ડૂબેલાઓ, અઢળક ઋદ્ધિ-સિદ્ધિના

માલિકોને ક્ષણમાં ધૂળ ચાટતા કોઈ કરતું હોય તો તે અશુભ-કર્મને જ આભારી છે. આત્મા નિર્મળ સ્વભાવી છે, પણ કર્મ-વર્ગણના જથ્થાથી એવો જકડાયો છે કે સ્વ-રૂપને ભૂલીને પર-રૂપનો અભ્યાસી બન્યો છે. સ્વને પર અને પરને સ્વ મનાવવાની કુબુદ્ધિ આ કર્મના પ્રભાવથી જ બળે છે. શ્રીપાલ રાજાનો સમય આનંદમાં વ્યતીત થતો હતો, પણ એકાએક રાજાની સુવર્ણકાયાને કોઢના ભયંકર રોગે કારમો પંખો માર્યો! રોગની ગ્લાનિથી શ્રીપાલ રાજાને કદીય નિદ્રા નથી આવતી. રાજવૈભવો કારમા દેખાય છે. આવા દારુણ રોગથી પીડિત રાજા સદૈવ ચિંતાતુર અને દુઃખી રહે છે. પણ જૈનધર્મ પામેલો હોવાથી કર્મના પરિણામોનો, સ્વ-કૃત કર્મના ઉદ્ધવનો વિચાર કરીને સમભાવથી ઉદ્ધિત કર્મને ભોગવે છે.

એક પુણ્ય પળે રાજાને વિચાર આવ્યો કે, અહીં આ ક્ષેત્રમાં જરાય શાંતિ નથી હીસતી-એન નથી પડતું, તો અહીંથી દૂર કોઈ એકાંત સ્થાનમાં હવાશુદ્ધિ અને શાંતિ માટે પ્રવાસ કરવો જોઈએ. રાજાએ પોતાના સાથીદારો સાથે પ્રવાસ યોજ્યો. કેટલાક ઘોડાઓ સાથે, કેટલાક રાજ્યકર્મચારીઓ સાથે લઈને શ્રીપાલ રાજા સ્વ-નગરથી દૂર-સુદૂર એક ભયંકર, નિર્જન, નિરવ શાંતિભર્યા જંગલમાં આવ્યો. ગરમીના કારણથી રાજાને ઘણીજ તરસ લાગી અને સેવકોને જળલાવવા માટે આજ્ઞા ફરમાવી.

સેવકો સવેગ-સફાળા ચારે બાજુ જળની શોધ માટે પર્યાટન કરવામાં તન્મય બન્યા. રાજા પણ ઘનઘોર વૃક્ષોની

ઘટામાં જલાતુરતાથી જળસંશોધન કરવામાં એકચિત્ત બન્યો. પુણ્યના યોગથી ન ધારેલું, ન કલ્પેલું, કેઈ વિલક્ષણ દ્રશ્ય નજર સામે ઉપસ્થિત થાય છે; પુણ્ય એ એક એવી અજ-બતા ભરી રસાયણીક બુદ્ધિ છે કે, જે ઉપાધિના અનંત વાદ-જોને વિખેરીને સુખના સૂર્યને ઝળહળતો બનાવી દે છે. જે સજ્જનોને દુઃખને ડારવાની અને સુખને મેળવવાની કામના હોય તો તેઓએ પુણ્યોપાર્જન કરવામાં કદીય પ્રમાદ ન સેવવો જોઈએ !

રાજા શ્રીપાલનો પુણ્ય-સીતારો આજે તેજ છે. પાણીની ખોજમાં એક નિર્મળ જળથી ભરપૂર જળાશય-નાનું તળાવ મળી આવ્યું. આ તળાવ એટલે જ રાજાના રોગનું નિકંદન કાઢનાર એક ધનવંતરી જ ! આ તળાવ એટલે રાજાના દુઃખમય દિવસોનો મૂર્તિમંત અંત ! આ તળાવ એટલે સર્વૌષધિઓનો નિધિ ! રાજાના સેવકો દોડતા આવ્યા અને રાજાજીને વધાર્થ આપી. મહારાજા ! એક ઘટાદાર વૃક્ષોની શ્રેણી નીચે એક તળાવ છે, છે નાનું પણ તેમાં જળ નિર્મળ છે. વાયુના સંચારથી લહેરાઈ રહ્યું છે. માનો કે આપશ્રીને જ આહ્વાન આપી રહ્યું છે. ભૂખ્યાને ઇષ્ટ ભોજન મળે તેમ શ્રીપાળ રાજાએ આનંદિત થઈને એ જળાશય પ્રતિ કદમ ઉઠાવવા શરૂ કર્યા, જાણે પાપને ધક્કો લાગતો હોય, પુણ્યનો ભેટો થતો હોય એમ રાજા તળાવ પાસે આવ્યો. અને તે જલાશયના નિર્મળ જળથી શરીર પરની ધૂળ દૂર કરી હાથ-પગનું જળથી પ્રક્ષાલન કર્યું. શીતળ જળ પીને આકંઠ તૃપ્તિ મેળવી. શાંત પ્રશાંત થયેલ રાજા શ્રીપાળ, સ્વ-રસાલા સાથે વાયુવેગી અશ્વા-

રૂઠ થઈને સ્વ-નગર એલચપુર સૂર્યાસ્ત સમયે આવી પહોંચ્યો, અને સ્વ-રાજમહેલમાં પ્રવેશ કર્યો.

રાણી સાદ્યબા તેા રાજાજીની રાહ જોતાં થાક્યાં હતાં. રાણીસાહેબનો નોકરવર્ગ પણ રાજાની દિશામાં જ મીટ માંડીને બેઠો હતો, પણ રાજાનું આગમન થતાં સર્વ આનંદ-પ્રમોદના સાગરમાં મહાલવા લાગ્યા. સૌએ શ્રીપાલ મહારાજાનું સ્વાગત કર્યું. રાજ્ય-દરબારમાં આનંદનું મોજું ફરી વળ્યું અને સર્વ સાયંકાલીન આવશ્યક ક્રિયાઓમાં શુદ્ધતાન બન્યાં. રાજાશ્રી પણ સ્વેષ્ટદેવનું સ્મરણ કરીને આરામગૃહની પુણ્ય-શય્યામાં નિદ્રાની કામના સેવતા નવકાર મંત્રનું સ્મરણ કરે છે. અને ઘણા સમયથી રીસામણાં લઈ બેઠેલી નિદ્રા આજે સામી આવીને શ્રીપાલ મહારાજાને ભેટી પડી. મતલબ કે શ્રીપાળ, ઘસઘસાટ નિદ્રાના મીઠા સ્વાદને ચાખવા લાગ્યો. રાજાની ભક્ત પતિવ્રતા રાણી શ્રીમતી, શ્રીપાલ મહારાજાની સેવામાં એકનિષ્ઠ રહેતાં હતાં. ક્ષણેક્ષણ અને પલેપલ રાજાની તજવીજ, અનુકૂળતા, રાણીસાહેબ, પોતે જ સાચવતાં હતાં. આજે પણ તેઓ રાજાની નિકટ બેઠાં હતાં. અને રાજા શ્રીપાલને ઘસઘસાટ આવેલી નિદ્રા જોઈને વિસ્મયના વારિધિમાં ઝળ-ળાઈ ગયાં. વાહ ઘણા સમયના ઉજાગરાઓ પછી એકાએક રાજા શ્રીપાલને નિદ્રા આવી. આશ્ચર્યચકિત રાણીશ્રી ઉઠ્યાં અને રાજાજીના મુખદર્શન કરતાં દેખાયું કે, રાજાજીના મુખ પર, હાથ-પગ ઉપર જરા પણ કોઈ રોગનું ચિન્હ જ નથી. કંચનમય ઝળહળતું તેજ મુખ પર વ્યાપી ગયેલું જોઈને રાણીસાહેબ પણ હર્ષધેલા બન્યાં અને રાજાજીને પ્રશ્ન પૂછ-

વાની પ્રતીક્ષા કરી રહ્યાં છે. એકદમ શ્રીપાળ રાજા જાગૃત થયા, જરા પડખું ફેરવ્યું. શ્રીમતીજીએ તકનો લાભ લેવાનું ચૂકવું ઠીક ન માન્યું, અને રાજાજીને સપ્રેમ હેતલરી વાણીથી પૂછ્યું: મહારાજાધિરાજ ! આપશ્રીનો પુણ્યપ્રતાપજ હજી જાગતો છે. આપશ્રી પર પુણ્યની મહેરબાની છે. તમોએ આજે સુખરૂપ દુર્લભ નિદ્રાની વાનગી ચાખી. હું તમોને જોઈને પ્રમોદના હીંડોળે ઝુલતી હતી. તમો જાગૃત થયા એટલે પ્રશ્ન પૂછું કે આજે તમોએ ક્યાંની મજલ કરી, ક્યા સ્થળના દેવની પૂજા કરી? ક્યા જળથી હાથ-પગ અને સુખનું પ્રક્ષાલન કર્યું? જેના પ્રભાવથી શરીરનો સદૈવ પીડતો રોગ પ્રશાન્ત થયો.

સ્વાભાવિક વાત છે કે, જેના પર પ્રેમ હોય છે તે વ્યક્તિ હિતકર વાત કરે ત્યારે કદી પણ નહીં અનુભવાયેલી આનંદની તક અનુભવાય છે. રાણીજીના સુખમાંથી પૂછાયેલા પ્રશ્નને શ્રવણ કરીને શ્રીપાલ રાજા પણ પુલકિત થઈને રાણીસાહેબને સાંભળાવે છે કે આજે રાજ્યકાર્યથી કંટાળી અને કંઈક શાંતિ ઇચ્છાથી ઇલચપુર ગામથી ઘોડા ઉપર બેસીને ઘણે દૂર જંગલમાં હું નીકળી ગયો હતો. ત્યાં જલેચ્છા થવાથી એક જળાશયમાં હાથ-પગ, સુખ ધોઈને જળપાન કર્યું હતું. મને પણ લાગે છે કે એ પ્રભાવિક જળપાનથી મને ઘણી જ શાંતિનો અનુભવ થયો છે. એ જળપ્રભાવથી જ નિદ્રા આવી છે. અને ઘણાં સમયથી વળગણની જેમ પીડા આપતો રોગ પણ કંઈ શાંત થયો છે. ચકોર રાણી આ વાત સાંભળીને સમજી ગયા કે જળાશયના પાણીનો જ પ્રભાવ છે. દેવાધિષ્ઠિત ઔષધિ, મણિ, જલનો અચિંત્ય મહિમા પ્રત્યક્ષ દેખાય છે. હવે રાણી સાહેબા પણ આનંદથી નિદ્રાદેવીની સોડમાં લપાઈ ગયા.

સૂર્યોદય પહેલાં અરુણોદયે, સૂર્યસ્વામીના સ્વાગત કાળે આકાશ મેદાનમાં રક્તવર્ણી નયન રમ્ય ચાદર ખીછાવી દીધી. પૃથ્વી પર પણ પશ્ચિમોના કલકલ મધુર કંઠથી ગીત-ગુંજનો શરૂ થયાં. રાજા શ્રીપાલને જાગૃત થવાના ઇશારારૂપ શરણાઈનાં કર્ણુ-રસિક સરોદોનો પ્રવાહ વહેવા લાગ્યો. શ્રીપાલ મહારાજ પણ જાગ્યા, સર્વે પ્રાતઃ કૃત્ય પતાવીને સ્વ-કાર્યમાં તક્લીન થયાં. રાણીસાદ્વખાએ શ્રીપાલ મહારાજને બે હાથ જોડી વીનવણી કરી કે આપશ્રીએ ગઈ કાલે જે સ્થળે હાથ-પગ અને મુખનું પ્રક્ષાલન કર્યું તે સ્થળમાં આજે સર્વ મળીને ચાલો અને પુનઃ પ્રક્ષાલન કરીને સર્વ શરીરથી રોગરિપુને લગાડી મૂકીએ, રાજા પણ એ વાત સાંભળીને પ્રસન્ન થયો, અને સ્વ-કર્મચારીઓને આદેશ કર્યો, સર્વે તૈયાર થાઓ ! અને કાલે જે સ્થળે વનાનંદ અને રોગ શાન્ત્યર્થ ગયા હતા ત્યાં આજે જવાનું છે. સર્વ સ્વ-સ્વવેષભૂષામાં તૈયાર થઈને શ્રીપાલ મહારાજ સાથે માર્ગથી ચાલ્યા.

ધીમે ધીમે રાજ-રસાલા સાથે મહારાજા શ્રીપાલ એ દૈવીય જળાશય નિકટ આવી પહોંચ્યા. વનઘટાની શીતલતા, નિરવ શાંતતાભર્યું આકર્ષક વાતાવરણ, આલ્હાદજનક મુગ્ધક એકાંત સ્થળઅનુભવી રાજા અને કર્મચારિઓ અપૂર્વાશ્ચર્ય સાથે આનંદમાં ગરકાવ થયા.

રાજા, મંત્રી અને સર્વેએ મળીને વિચારણા કરી કે આ સ્થળે જળ કોઈ દિવ્ય પ્રભાવિક છે, પવિત્ર છે, શીતળ છે, મધુર છે, અવશ્ય આ જળાશયમાં કોઈ અધિષ્ઠાયક દેવ-

સાનિધ્ય હોવું જ જોઈએ, નહીંતર પાણીભર્યા તળાવો તો ઘણાંય છે, પણ આવો ચમત્કાર કોઈ પણ સ્થળમાં અનુભવાતો કે દેખાતો નથી.

શ્રીપાલ મહારાજએ એ જળાશયના જળથી સર્વાંગે સ્નાન કર્યું, અને એ જળસ્પર્શથી સર્વકુષ્ઠ રોગ સમૂલ દૂર થયો. રાજ તે રાજ પૂર્વવત્ સુવર્ણકાય શોભવા લાગ્યો.

રાજાના રોગનાશથી સર્વ પરિવાર આનંદિત થયો, અને મનમાન્યા લોજનો જમ્યા. સર્વે વનમાં આનંદ-કિલ્લોલ કરવા લાગ્યા. રાજ સત્ત્વમૂર્તિ હતો, નિર્ભય હતો, કૃતનિશ્ચયી હતો, પુરૂષાર્થની પ્રતિમા હતો એટલે એણે હૈયામાં વિચાર કર્યો કે “આ જળાશયમાં શું છે? કયા ચમત્કારી દેવનો પરચો છે, કયા પ્રભાવિક દેવના ચમત્કારથી જળ-પ્રભાવ વિસ્તર્યો છે? આ સૂક્ષ્મતાથી તપાસવું જોઈએ.” પુણ્યવંતો સ્વાર્થે સર્વ કાર્ય વીસરતા નથી પણ એ કાર્યનો પ્રાંત વિભાગ પણ શોધે જ છે. શ્રીપાલ રાજાએ એ જળાશયની સમીપ એક વૃક્ષની છાયામાં પદ્માસન જમાવ્યું. પવિત્ર ભૂમિ, પુનિત વસ્ત્રો, વિશુદ્ધ મનોભાવ આ ત્રણેયના સંગમે શ્રીપાલ રાજાની દ્રઢતામાં પૂરતી કરી. શ્રીપાલ રાજાએ પણ એક નેમથી નિશ્ચય કર્યો કે દેહવિલય થાય ત્યાં સુધી આ જળાશયના તત્ત્વને શોધવું જ. આમ શ્રીપાલ મહારાજ શુભ ભાવનાના હીંડોળે ઝુલી રહ્યો છે. એક જ વિચારધારામાં જ પ્લાવિત થયો છે કે જે કોઈ દેવ હોય, અસુર હોય, દેવી હોય કે અસુરી હોય તે પ્રત્યક્ષ થાઓ અને આ જળનું માહાત્મ્ય મને પ્રત્યક્ષ સંભળાવો-દર્શાવો!

ત્રણ ત્રણ દિવસના ઉપવાસ વળી એક જ આસને સ્થિરતા અને મનની નિશ્ચલતા એટલે અધિષ્ઠાયક દેવે પણ સ્વોપયોગથી વિચાર્યું કે મહારાજને યોગ્યોત્તર આપીને અહીંથી વિદાય કરવા ઠીક છે. માનવીઓના હૈયામાં સત્ત્વના સાગરો ઉભરાવા લાગે. નિશ્ચલતાના તાલો બંધ રહે. ત્યારે પુરુષાર્થના પહાડો અચલ ધીરજતાના પ્રાપક બને છે. અધિષ્ઠાયકદેવે કહ્યું કે, હે રાજા ! તમે તમારું કાર્ય સિદ્ધ થયું છે, તો હવે શા માટે અહીં બેઠા છો ? સર્વ જનો કાર્ય-સિદ્ધિને જ ચાહે છે. આ જળના પ્રભાવથી તમારો રોગ તો નાબૂદ થયો જ છે, વળી અન્ય જાણુવાની તમે શા માટે ચેષ્ટા કરો છો ? શા માટે ભૂખ્યા રહીને આવી ઘોર ટેકથી દુઃખ વેઠો છો ? તમે તમારા રાજ્યમાં જાઓ ! તમારી પ્રજાઓનું પાલન કરો ! ધર્મ-ધ્યાનમાં લીન રહો એ જ તમારી સાર્થકતા છે, જો સાધારણ માનવી હોત તો દેવાદેશથી ઉઠી જતે જ. પણ શ્રીપાલ રાજા, ક્યાં કાર્ય-સિદ્ધિ વર્યા સિવાય ઉઠે એમ હતા ? મહારાજાએ દેવને પ્રાર્થનાપૂર્વક નમ્રતાથી કહ્યું કે હે વિષ્ણુધર ! તમેએ કહ્યું એ બરાબર છે પણ મહારી કામના આ જળના માહાત્મ્યનો વૃત્તાંત જાણુવાની છે. આપ સર્વ વૃત્તાંત જણાવી મહારી જિજ્ઞાસા તૃપ્ત કરો, નહીં તો હું જીવનાંત ઉઠવાનો નથી જ ! એ મહારો નક્કર નિર્ધાર છે. એકતાનનું ધ્યાન દેવોના અચલ સિંહાસનોને કંપાવી દે છે, દેવોનેય ચલ-વિકલ બનાવી દે છે. રાજાની દૃઢતાએ દેવના હૈયાને પીગળાવી દીધું.

રાજાના હૈયાની નિર્મલતા અને સત્ત્વશીલતાથી અધિષ્ઠાયક

દેવતાએ કહ્યું કે હે રાજન્ ! આ જળનો મહિમા-ધૃતિહાસ તમોને કર્ણને પ્રિય અને ચમત્કારભર્યો હું સંક્ષેપમાં સંભળાવું છું. એક ચિત્તથી સાવધાન થઈને શ્રવણ કરો !

હે રાજા ! ઘણા સમય પહેલાં રાવણના સેવકો ખર-દૂષણ સેવકોએ અર્ચનાર્થે એક પાર્શ્વનાથ ભગવાનની શ્યામવર્ણી અને પ્રશાંતરસ નીતરતી પ્રતિમા બનાવી હતી. જે પ્રતિમા ખર-દૂષણે અર્ચન કરીને સ્વ-વિદ્યાસિદ્ધિથી વજ્રકાય બનાવી અને રક્ષણાર્થે, આશાતનાને ટાળવા આ જળાશય છે તેમાં મધ્ય ભાગના કૂપમાં પધરાવી હતી જેને આજે લાખખો વર્ષ વ્યતીત થઈ ગયા. પણ એ મૂર્તિના પ્રબલ-પ્રભાવથી આ જળાશયનું જળ ચમત્કારી રહે છે. જલના સ્પર્શમાત્રથી ભયંકર વ્યાધિઓ નહીવત્ થઈ જાય છે.

શ્રીપાલ મહારાજ દેવોક્ત વાણી શ્રવણ કરીને ઘણા જ હર્ષિત થયા. સ્વકૃત નિશ્ચય સિદ્ધ થયેલો હોવાથી રોમાંચિત થયા અને દેવને કહ્યું કે એ મૂર્તિના મને દર્શન કરાવો અને મૂર્તિ મને અર્પણ કરો એવી નમ્ર પ્રાર્થના કરી પણ દેવે કંઈ પણ જવાબ ન આપ્યો અને અદ્રશ્ય થઈ ગયા. પુનઃ શ્રીપાલ રાજાને તીવ્ર કામના જાગી કે એ પ્રભુના દર્શન કરવા જ જોઈએ. એ ભવ્ય લાખખો વર્ષની પુરાણી મૂર્તિની પ્રાપ્તિ કરવી જ જોઈએ.

રાજાએ તપશ્ચર્યા ચાલુ રાખી, આસન પણ દ્રઢ જમાવ્યું અને ધ્યાન પણ એકતાન થઈને શરૂ કર્યું. એકાગ્રતાનો કરંટ પુનઃ દેવને સ્પર્શ્યો અને પ્રત્યક્ષ થઈને શ્રી ધરણેન્દ્રદેવે જણાવ્યું

કે હે રાજા ! આ મૂર્તિ અમોને પ્રાણવદ્ધલ છે. અમો દેવો એની પૂજા-અર્ચના કરીને અતીવાનંદ પેદા કરીએ છીએ, અમારા જીવનનો આધાર, અમારા દેવોનું સર્વસ્વ આ મૂર્તિ છે. આવી મૂર્તિની કોઈ અધર્મી કે મ્લેચ્છ આશાતના કરે તો અમોને દોષ લાગે. તો તમો સુખી છો, તમારું રોગનાશનું કાર્ય થયેલ છે, હવે આગ્રહ ન રાખો. નવકાર મંત્રના સ્મરણમાં તન્મય થયેલા શ્રીપાલ રાજાએ પ્રતિમા મેળવવાનો અતીવાગ્રહ કર્યો અને અધિષ્ઠાયકદેવને વિનવણી કરી કે દેવાધિષ્ઠિત પ્રતિમાને હું પ્રાણતુલ્ય સાચવીશ. કોઈ પણ એની આશાતના નહીં કરે એવો સખ્ત બંદોબસ્ત કરીશ. ભવ્ય નવ્ય જિનાલય નિર્માણ કરાવીશ. વળી આ કલિયુગમાં જનતાને મહા-શ્રદ્ધાનું અમોલ કારણ થઈ શકશે. આવી કલ્પલતા જેવી ચમત્કારી મૂર્તિ મને અર્પણ કરો તો અનેક આત્માઓને ધર્મ-શ્રદ્ધાનું પ્રબલ કારણ પેદા થશે.

રાજાની ઉર્મિલ-ભાવનાથી થયેલી પ્રાર્થનાએ શ્રી ધરણેન્દ્ર-દેવને પણ મૂર્તિ અર્પણ કરવાની કામના જાગૃત થઈ. પણ દેવે જણાવ્યું કે આ પ્રતિમાને હું અર્પણ કરું પણ એની શરત કરડી છે તમો પાલન કરી શકો તો ભલે ઉચ્ચ ભાવનાથી લઈ જાઓ. એક મહુખાનું ગાડું બનાવો. સાત દિવસના જન્મેલા વાછરડા તેને જોડો, અને કાચા સુતરના દોરાની લગામ બનાવી તમો આગળ શકટને વહન કરાવી પ્રતિમાને લઈ જાઓ. વળી એ પ્રતિમા ગાડામાં મૂકીને તમો હંકારો ત્યારે પાછા વળીને જરાય જોવાનું નહિ. ઉપરની શરત શ્રીપાલ રાજાએ હિંમત-પૂર્વક કબૂલી. શ્રીપાલ મહારાજાની ભાવનાથી પ્રસન્ન થઈને શ્રી

ધરણેન્દ્રદેવે ચમત્કારી અને મહાપ્રભાવિક શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગ-
વાનની મૂર્તિ શ્રીપાલ મહારાજને અર્પણ કરી અને શ્રીપાલે
પણ તે પ્રતિમાના દર્શન કરીને કૃત-કૃત્યતા અનુભવી.

શ્રીપાલ રાજાનો રોગ નાબૂદ થવાથી શ્રી એલચપુર નગ-
રમાં જનતાએ પણ જિનમંદિરોમાં અષ્ટાલ્લિકા મહોત્સવ ઘણા
જ ઠાઠથી ઉજવ્યો. ગરીબોને ભારે રકમોનું દાન-પ્રદાન કરાયું.
અખિલ નગરમાં સર્વ જનતાએ હર્ષાવેશથી પુત્રજન્મ જેવો
અદ્ભુત મહોત્સવ ઉજવ્યો હતો.

હવે શ્રીપાલ મહારાજ પ્રતિમાને સાથમાં લઈને નગર
તરફ આવવાના છે, આ સુખદ સમાચારે સર્વને નાચતા-ગાતા
કરી દીધા.

શ્રીપાલ રાજાએ દેવની શરત મુજબ મહુખાનું ગાડું
બનાવ્યું. સાત દિવસના જન્મેલા વાછરડા જોતર્યા અને કાચા
સુતરના દોરાથી તેની લગામ બનાવી અને દેવપ્રભાવથી શ્રી
પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમાને ગાડામાં પધરાવી અને શ્રીપાલ
મહારાજ તેને વહન કરતા આગલા ભાગ પર બેઠા. શ્રીપાલ
રાજા ગાડું હંકારવા લાગ્યા. માર્ગે શીઘ્રાતિશીઘ્ર કપાતો જતો
હતો પણ ભવિતવ્યતા હોય તેને કેાણુ રોકી શકે છે? “અવશ્યં
ભાવિર્નાં ભાવઃ, મિથ્યા ન સ્યાત્ કદાચન” એ ઉક્તિ પ્રમાણે
શ્રીપાલ રાજાને એક શંકા જન્મી કે ગાડું ચાલે છે. સાત
દિવસના વાછરડા મૂર્તિનું વહન કરે છે. જરાય સ્ખલના થતી
નથી. તો ગાડામાં મૂર્તિ છે કે નહિ? આ શંકા થતાંવેંતજ
શ્રીપાલ રાજાએ પાછું વાળીને જરા અવલોકન કર્યું તો મૂર્તિ

લયનું કાર્ય સવેગ ચાલ્યું. ઘણા કારીગરો, ઘણી સામગ્રી મળતાં ટુંકા જ સમયમાં ગગનસ્પર્શી શિખરવાળું વિમાનોપમેય જિનાલય તૈયાર થયું. શ્રીપાલ મહારાજએ પવિત્ર બનીને વિધિ-વિનયપૂર્વક પ્રભુને પ્રાર્થના કરી, પ્રભો ! કૃપયા આપ આ નૂતન જિનાલયમાં પધારો. પણ પ્રાર્થના વ્યર્થ ગઈ, સર્વ વિમાસણના વારિધિમાં ડૂબ્યા.

પ્રધાન, પ્રધાનમતિવાળો હોવાથી સર્વને જણાવ્યું કે આ કાર્ય આપણા જેવા સંસારી જીવોથી કેમ સરે ? મેં સાંભળ્યું છે કે દેવગિરિમાં (હાલ-દોલતાબાદ) એક ચમત્કારી આચાર્યશ્રીનું ચાતુર્માસ છે. પાટણનગરમાં કણુ રાજાએ જેઓની વાદ-શક્તિ અને તીવ્ર ત્યાગવૃત્તિ જોઈને આચાર્ય શ્રી અલય-દેવસૂરિ મહારાજને મદ્દધારી એવું બિરુદ સાદર અને આડંબરથી આપેલ છે. તેઓ કુલપાકજી માણિક્યસ્વામી ભગવાનની યાત્રાએ પધારેલ છે. તેઓ હાલ દોલતાબાદમાં વિદ્યમાન છે. તેઓને આપણે વિનંતિ કરીને અહીં તેડી લાવીએ તો આ સમસ્યાનો સહજ ઉકેલ થવાની પૂરી નિશ્ચિતતા છે.

રાજાએ આ વાતને સહર્ષ સ્વીકારી. મંત્રી દ્વારા વિનંતિ કરાવીને આચાર્ય ભગવાનને અહીં બોલાવ્યા, ઠાઠથી પધરામણી કરાવી. આકાશમાં અદ્ધર રહેલી પ્રતિમા જોઈને આચાર્ય મહારાજ પણ ચકિત બન્યા. આચાર્ય મહારાજે પણ સર્વના કલ્યાણાર્થે અદ્ભૂત તપશ્ચર્યા કરીને ધરણેન્દ્રને સાધ્યો. ધરણેન્દ્રે જણાવ્યું કે આ રાજાએ મંદિર બનાવતાં ઘણો જ ગર્વ-મદ્દ કર્યો છે. જેથી આ જિનાલયમાં ભગવાન પધારશે નહીં પણ સંઘે બંધાવેલા જિનાલયમાં પધારશે.

શ્રીપાલરાજ, આ વાતથી નારાજ થયા પણ આચાર્ય મહારાજની સમાધાનમયી વાણીથી હર્ષિત થયા અને સાથમાં આવેલા શ્રાવકોએ આચાર્ય મહારાજના કથનથી નવું જિનાલય બનાવ્યું.

આચાર્ય ભગવાનની હૃદય-સ્પર્શી સ્તુતિથી આકાશમાં રહેલી પ્રતિમા ધીરે ધીરે નીચે ઉતરી અને શ્રાવકોએ બંધાવેલા જિનાલયમાં આપોઆપ પધારી, સ્વયં મૂર્તિએ પ્રવેશ કર્યો. આ ચમત્કારથી રાજા મંત્રી સઘળાએ આશ્ચર્ય પામ્યા. આચાર્ય મહારાજે જમીનથી સાત આંગળ અદ્ધર રહેલી મૂર્તિની વિ. સં. ૧૧૪૨ માં મહા સુદી પંચમીના દિવસે વિધિ-મહોત્સવપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરી. તીર્થંકર ભગવાનની રક્ષા કાળે ભગવાનના ડાબે પડખે શાસનદેવની પણ સ્થાપના કરી.

શ્રીપાલરાજએ પ્રતિષ્ઠા પછી ભગવાનની ભક્તિથી રત્નજડિત મુગટ, હાર, બાજુબંધ આદિ ભગવાનને સભાવ ચઢાવ્યાં. પ્રભુજીના કપાળમાં હીરાનું તિલક પણ ચઢાવ્યું. ભગવાનની સુવર્ણની આંગી અને લામંડલ પણ ભગવાનની અપૂર્વ ભક્તિથી બનાવ્યાં, અને પ્રભુના અંગે ઠવ્યાં. પ્રશમ-સુધાવર્ષી ચક્ષુઓ પ્રભુના પર ચઢાવીને પ્રભુની અપૂર્વ ભક્તિથી આરતી ઉતારી. શ્રી આચાર્ય ભગવંત પાસે વાસક્ષેપ નંબાવી શ્રી સંઘમાલ પહેરી.

શ્રી તીર્થંકર પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પૂજા-ભક્તિ માટે ભગવાનનો અહીં વાસ થવાથી શ્રીપુર નામનું શ્રીપાલ મહારાજએ વિશાલ નગર વસાવ્યું. શ્રીપાલ રાજની નમ્ર પ્રાર્થનાથી પૂન આચાર્ય ભગવાને અહીં ચાતુર્માસ કર્યું.

જ્યાંથી મૂર્તિ નીકળી હતી ત્યાં સર્વ જનોના ઉપકારાર્થે શ્રીપાલ રાજાએ કુંડ બંધાવ્યો.

શ્રીપાલ રાજાએ સ્વેચ્છાભાવથી બનાવેલું ગગનસ્પર્શી જિનાલય આજે પણ નિશ્ચેષ્ટ યોગી જેવું શીરપુર ગામની બહાર બગીચામાં ઉભું છે. પોતાનો પુરાતન ઇતિહાસ પોકારે છે.

મૂર્તિ જ્યાં અદ્ધર આકાશમાં રહી હતી તે વડ પણ સ્વ-છાયામાં બેઠેલા મુસાફરોને સ્વ-ધન્ય જીવનની કથની કથી રચ્યો છે. ત્યાં એક જૂનો ઉંડો કૂવો પણ છે. જ્યાંના પાણીથી ભયંકર રોગો નાબૂદ થાય છે એમ જનતાવાણી પ્રસરી રહી છે.

આ ઉપરનો અણીશુદ્ધ સનાતન ઇતિહાસ ભાવવિજયજી મહારાજ પાસે રાત્રીના શ્રી પદ્માવતીદેવીએ કથન કર્યો હતો. જે ભાવવિજયજી મહારાજના બનાવેલા સ્તોત્રમાં છે.

શ્રીપાલ રાજાએ વસાવેલું શ્રીપુર ગામ આજે પણ શીર-પુરના નામથી વિખ્યાત છે. એ વાતને વર્ષો વીતી ગયાં, પણ અપભ્રંશ પુરાણા નામને મળતું ગામનું નામ છે. આ શીરપુર વાસીમથી બાર માઈલ દૂર છે. આકેલા સ્ટેશનેથી ચુંમાલીસ માઈલ છે. અહીં રેલ્વે-ટ્રેઈન ન હોવાથી યાત્રાજીવર્ગ મોટર-બસોથી અવર-જવર કરે, છે.

એલચપુર ગામની શોધમાં કંઈક પ્રબંધકારો ઇંગોલી ગામ લખે છે. હીંગોલી હાલમાં છે તે શીરપુરથી સમીપ છે. કેઈક પ્રબંધકારો ખર-દૂષણ નામ લખે છે, અને કોઈક સ્થળોએ માલી-સુમાલી નામો છે. આ મૂર્તિ પ્રાચીન છે. રાવણના સમ-યની છે એ વાત તો પૂરવાર થઈ ચૂકી છે. સર્વમાન્ય અને શંકા વગરની છે.

તપાગચ્છાધિપતિ આચાર્ય શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વરજી
મહારાજના શિષ્ય શ્રી ભાવવિજયજી મહારાજ.

મરુધર ભૂમિના તિલક સમાન શ્રી સાચોર નામનું પ્રસિદ્ધ
નગર હતું. આ નગરમાં અનેક ઉત્તમ જાતિના લોકો વસતા
હતા, શ્રી જિનાલયોથી અને જિનાલયોની લહરાતી ધ્વજાઓથી
આ નગર સર્વોચ્ચ અને સર્વાકર્ષક દેખાતું હતું. ઓશવાલ
વંશાકાશમાં સૂર્ય સમાન રાજમલ નામના ગૃહસ્થ રહેતા હતા.
તેમને સુશીલા અને ગુણભર્યા, ધર્મિક અને શ્રદ્ધાળુ શ્રી મુલી
નામના ધર્મપત્ની હતાં. તેઓને દ્વાંપત્ય જીવન વહન કરતાં
ભાણુજીભાઈ નામનો પુત્રરત્ન જન્મ્યો હતો, અને એક જ હતો.
પણ આ પુણ્યનિધાન બાળક તેજસ્વી, પ્રતિભાશાળી, વિરક્તતાનો
વ્યાસંગી, શાંત પ્રકૃતિનો અને સર્વ જનોને પ્રિય હતો.

“ સત્સંગતિઃ કિં ન કરોતિ પુસાં ” એ ઉક્તિને સાચી
ઠરાવવા જ જાણે ન આવ્યા હોય તેમ ગુણનિધાન પૂજ્ય આચાર્ય
શ્રી દેવસૂરિજી મહારાજ પોતાના વિદ્વાન, પ્રશાંત શિષ્ય પરિ-
વાર સાથે સાચોર નગરમાં સસ્વાગત પધાર્યા. ગુરુદેવની વૈરાગ્ય-
મયી વાણીનો વર્ષાદ, ભવ્ય જનોના હૈયાઓને પહ્લવિત કરવા
સાથે કૃણદ્રૂપ બનાવી રહ્યો હતો. ત્યાગ, વરાગ્ય, ઉચ્ચ શ્રદ્ધા
અને આધ્યાત્મિક જ્ઞાનને પોષનારી દેશના શ્રવણ કરીને સકલ
સંઘ કૃતકૃત્ય થયો. તેમાં ભાણુજીભાઈ તો વાણીરંગમાં રંગાયા,
ભીંજયા અને સંસારની અસારતા, ભયંકરતા, ક્ષણ-ભંશુરતા,
દુઃખપરિણામિતા, ખૂબ સમજ્યા અને ચારિત્ર અંગીકાર કર-

વાની ભાવનાવાળા થયા. માતા-પિતાની અનુમતિ મળતાં લબ્ધ સમારોહથી આચાર્યદેવના વરદ હસ્તે ચારિત્ર સ્વીકાર્યું અને પૂજ્યના જ શિષ્ય થયા.

ગુરુદેવની શુશ્રૂષા કરતાં આગમશાસ્ત્રનો યથાર્થ અભ્યાસ કર્યો. ગુરુદેવે જોધપુરમાં ભાવવિજયજી મહારાજને ગણિપદ અર્પણ કર્યું. ગુરુદેવની સાથે ભાવવિજયજી ગણિવર વિચરતાં શ્રી આખુ તીર્થની યાત્રાએ પધાર્યા. ગ્રીષ્મઋતુ હોવાથી સખ્ત ગરમી લાગવાથી ભાવવિજયજી મહારાજને આંખમાં રોગ થયો પણ ગુરુદેવ સાથે પાટણ આતુર્ભાસાર્થે પધાર્યા. ગુરુદેવની કૃપા હોવાથી પાટણના શ્રીમંત શ્રાવકોએ આંખનું અંધત્વ દૂર કરવા અનેક ઉપાયો કર્યા પણ કર્મની પ્રબલતા હોવાથી રોગ જરાય નષ્ટ ન થયો. પૂર્ણ અંધ બન્યા. દ્વીપક વિનાનું ઘર અંધકાર-મય હોય છે તેમ નેત્રદીપક વગરના ઘણા જ પરેશાન થયા. એક વખત શ્રી ભાવવિજયજી ગણિવરે ગુરુદેવને પૂછ્યું કે, હે ગુરુદેવ ! નેત્રમાં જ્યોતિ પુનઃ પ્રગટે એવો ઉપાય હોય તો કૃપા કરીને દર્શાવો.

✓ ગુરુદેવે કૃપાના વર્ષાદથી શ્રી પદ્માવતીદેવીની સાધનાનો સવિધિ મૂલમંત્ર જણાવ્યો. શ્રદ્ધાવાળા ભાવવિજયજી ગણિએ એ મંત્રને સ્વ-જીવનની જેમ સખહુમાન સ્વીકાર્યો અને તેની આરાધના કરવામાં એકદીલ બન્યા.

એકદિલ, એકશ્રદ્ધા, એકનિષ્ઠા, એકાસન, એક ભક્તિરંગ મંત્રારાધનાનું પગથીયું છે. ભાવવિજયજી મહારાજે એવી અપૂર્વ એકાગ્રતાથી મંત્ર-ગણના કરી કે દેવી પદ્માવતી પ્રત્યક્ષ આવ્યાં.

અને શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનને શ્રી રાવણના કાલથી તે તેઓના સમય સુધીનો ઇતિહાસ જણાવ્યો. અને ભાવવિજયજી મહારાજને કહ્યું કે એ પ્રભુના દર્શનથી-ભક્તિથી રોગ નાબૂદ થશે. (પહેલાં જે અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમાની ઉત્પત્તિ અને શ્રીપાલ રાજાએ કરેલી મૂર્તિની પ્રાપ્તિ એ સર્વ ઇતિહાસ શ્રી પદ્માવતીદેવીએ કથન કર્યો.)

આ વાત ભાવવિજયજી મહારાજે સ્વ-ગુરુભાઈઓને અને શ્રાવકોને જણાવી. કેટલાક શ્રાવક સંઘની સાથે ભાવવિજયજી મહારાજે શ્રી અંતરિક્ષજી તીર્થ પ્રતિ વિહાર લંબાવ્યો. અર્થી-જનો ઉતાવળા જ હોય છે. ક્રમશઃ વિહાર કરતાં મુનિશ્રી અંતરિક્ષજી તીર્થ આવી પહોંચ્યા. શ્રી ચમત્કારી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના સંઘમાં આવેલા સર્વ શ્રાવકોને દર્શન થયાં. સર્વે હર્ષથી નાચી ઉઠ્યા. ભાવના ભાવતાં હૃદયો પુલકિત થયાં પણ ભાવવિજયજી મહારાજને દર્શન ન થયાં. ઘણા જ ચિંતાતુર બન્યા. અને પશ્ચાત્તાપથી સ્વ-ચિત્તમાં વિચારવા લાગ્યા કે હું કેવો નિર્ભાગી કે આવા તારક દેવનાં પુણ્ય-દર્શન મને ન જ મળ્યાં.

સત્ત્વ-મૂર્તિ મુનિમહારાજે અન્ન-પાણીનો ત્યાગ કર્યો અને એક પાર્શ્વનાથ ભગવાનના જ ધ્યાનમાં એકાગ્ર બન્યા અને સ્તવના કરતાં-કરતાં બોલ્યા, હે નાથ ! આપ અપકારીઓ પર ઉપકાર કરનારા પરમાર્થ પ્રતિમા છો, વાંછિત ફલને પૂરનાર આપ કલ્પવૃક્ષ છો. આપે સ્વાર્થ વગર અગ્નિમાં બળતા નાગને બચાવી ધરણેન્દ્ર બનાવ્યો. હે તારક ! અતિનિષ્કુર

કમઠ જેવા શઠને આપે સમકિતનું દાન કર્યું. આપની ચિરઃ કાલ સેવા કરનાર અષઠાભૂતિ શ્રાવકને આપે મોક્ષાસ્પદ કયો. ભક્તિથી આલિંગન કરનાર હાથીને આપે સ્વર્ગે મોકલ્યો. (કલિકુંડતીર્થ) નવાંગી ટીકાકાર અભયદેવસૂરિ મહારાજને કેઠ રોગથી મુક્ત કર્યા. પાલણુપુરના રાજા પાલણે ચરણસેવાથી રાજ્ય પુનઃ પ્રાપ્ત કર્યું. ઉદેશી શેઠને ઘેર ધીની વૃદ્ધિ કરી.

હે નાથ ! એલચપુરના શ્રીપાલ રાજાને કુષ્ઠરોગ આપે નાબૂદ કયો અને સુવર્ણકામ બનાવ્યો. કલિયુગમાં આપ આકાશમાં બીરાજવા ઈચ્છતા હતા પણ અભયદેવસૂરિ મહારાજના સ્તોત્રથી આપ જિનાલયમાં પધાર્યા.

અનંત વર્ણનવાળા, અનંત અતિશયી આપના કેટલા ગુણોનું વર્ણન કરું ! આપે અનેક ચમત્કારો બતાવી કલિયુગમાંય સર્વને શ્રદ્ધાળુ બનાવ્યા છે. આવાં આવાં અનેક ઉપકારનાં કામો આપે કર્યા. તો મારા જેવાને નેત્ર આપવાં આપશ્રીને ક્યાં કઠિન છે ?

હે નાથ ! હે તાત ! હે માત ! હે નિષ્કારણ બંધો ! હે વામા-કુક્ષિ હંસ ! હે અશ્વસેન કુલચંદ્ર ! મારા જેવા દીનને પ્રત્યક્ષ દર્શન આપો. કૃપાવંત કૃપા કરો. મને નેત્ર આપો. આપશ્રીના દર્શન કરીને હું પાવન જન્મ બનાવું.

આ પ્રમાણેના ઉદ્દગારો સુખમાંથી નીકળતાં ભાવુક દર્શને-ચ્છુક ભાવવિજયળ મહારાજનાં નેત્રપડલો તૂટી ગયાં, અને પ્રભુનાં પ્રત્યક્ષ દર્શન થયાં. જેમ સૂર્ય ઉગતાં સર્વ પદાર્થો

સન્મુખ દેખાય છે તેમ ભાવવિજયજી મહારાજને ગયેલાં નેત્રો પુનઃ સાંપડતાં સર્વ દર્શન થયાં. પારસમણિના સંગથી લોહું જેમ સુવર્ણ બને તેમ ભાવવિજયજી મહારાજ પણ પ્રભુદર્શનથી સુવર્ણની જેમ ચમકતા થયા.

પ્રભુની સામે એક નજરથી પુનઃ ચૈત્યવંદન કર્યું. વિવિધ સ્તવના કરી અને પછી પારણું કરીને મુનિશ્રી કૃતકૃત્ય થયા. પુનઃ પુનઃ અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના મુનિવર્યે દર્શન કરી તૃપ્તિ પેદા કરી.

રાત્રિના ભાવવિજયજી મહારાજ પાર્શ્વનાથનું ધ્યાન કરીને સૂતાં ત્યાં સ્વપ્નમાં શાસનદેવે આવીને કહ્યું કે, વત્સ ! અહીં જૂનું મંદિર નાનું છે. તું દીર્ઘ વિસ્તારવાળું નવું જિનાલય બનાવ અને પ્રભુને પુનઃ પ્રતિષ્ઠિત કર, દેવીના વચનથી પ્રસન્ન થયેલા મુનિરાજે પ્રાતઃકાલમાં શ્રાવક-સંઘને આ વાત જણાવી. સંઘ પણ આવું પુણ્યકાર્ય કરવા હર્ષિત થયો. ભાવવિજયજી મહારાજે શ્રાવક સંઘને ઉપદેશ આપીને નવું, જૂના મંદિરની સમીપ જિનાલય નિર્માણ કરાવ્યું. એક વર્ષમાં તે તૈયાર થયું. અને તે નવા જિનાલયમાં ભાવવિજયજી મહારાજે વિ. સં. ૧૭૧૫ ના ચૈત્ર સુદી છઠ્ઠાના મંગલ દિવસે સવિધિ પ્રતિષ્ઠા કરાવી. શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમા સ્વયંભેવ જૂના મંદિરમાંથી નવા મંદિરમાં આવીને ભૂમિથી એક આંગળ અઢર ધીરાજમાન થઈ. ભાવવિજયજી મહારાજે મહોત્સવપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરાવી અને પ્રભુમહિમા વધાર્યો.

પૂર્વાભિમુખ પ્રભુપ્રતિમા ધીરાજમાન કરાયાં. ભાવવિજયજી

મહારાજના ગુરુદેવ દેવસૂરિ મહારાજની ચરણપાદુકાઓની પણ પ્રતિષ્ઠા કરાવી. તેમજ શાસનદેવની પણ તીર્થરક્ષા કાળે પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

આજે જૂનું મંદિર લોચરામાં છે. જ્યાં બે મણિભદ્રદેવની મૂર્તિઓ છે. જૂની તો લઘ્ય અને વિશાલ છે. નવી મૂર્તિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના પવાસનની જગ્યા પર છે.

ભાવવિજયજી મહારાજે આ મંદિરની પ્રતિષ્ઠા કર્યા પછી ઘણા દિવસો રોકાઈને ભગવાનની સ્તવનાનો લાભ લીધો. પુનઃ આવવાની ઉત્કંઠા સાથે અહીંથી વિહાર કરીને ગુજરાતમાં પધાર્યા. અને પ્રત્યેક ગામેમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના આ ચમત્કારનું વર્ણન કરતાં અને સર્વ મનોરથોને પૂરનાર કલિયુગમાં ભગતી જ્યોત હોય તો શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાન છે એવી સૂચના સર્વને કરતા હતા.

આ પ્રમાણે ભાવવિજયજી મહારાજે લખેલા સ્વાનુભૂતિ પ્રમાણેના ઇતિહાસ પ્રમાણે આ વર્ણન આલેખાયું છે. વાંચકો વાંચીને તીર્થલક્ષિના રંગોથી રંગાવો. પાર્શ્વનાથ ભગવાનની યાત્રા કરીને સત્ય ચમત્કારને પ્રત્યક્ષ દર્શન કરો અને આત્માના ઉદ્ધારને સાધો એવી મંગલ કામના સેવતો અહીં વિરમું છું.

વર્તમાનકાલમાં ય આ તીર્થનો મહિમા અત્યંત ચમત્કારી અને અફૂલૂત છે. જેનો મને અનુભવ થયો છે તે હવે કમશઃ નોંધું છું. જેથી વાંચકોને આ તીર્થ પ્રતિ આકર્ષણ થશે જ. ભાવની વૃદ્ધિ થશે જ. આ અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મૂર્તિ આજે પણ ચમત્કારભરી અનેકોના મનોરથોને પૂર્ણ કરી

રહી છે. એવા અનેક દ્રષ્ટાંતો પ્રત્યક્ષ અનુભવાઈ રહ્યાં છે. જે હવે પછી આગળ નોંધવામાં આવશે.

અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથનું તીર્થ જૈન અને અજૈન જનતામાં ઘણું જ પ્રસિદ્ધિને પામેલું છે. વિદર્ભ દેશમાં આ તીર્થ શીરપુર ગામમાં હજાર વર્ષોથી અડીખમ ઉભેલું છે. હજારો ગામના યાત્રાળુઓ સંઘો સાથે આવેલનાં પ્રમાણે તીર્થની વહીમાં મળી આવે છે. અહીં તીર્થમાં બે પ્રતિષ્ઠાઓ આજ સુધીમાં થઈ છે. એક આચાર્ય અભયદેવસૂરિ મહારાજ અને બીજી ભાવવિજયજી મહારાજના હાથે, એમ ઇતિહાસથી પૂરવાર થયું છે એટલે આ તીર્થ શ્રવેતામ્બરીય છે એવું અનેક તર્ક અને પ્રમાણોથી નિશ્ચિત થયેલું છે. વચલા ગાળામાં કેટલાક દિગમ્બરોએ શ્રવેતામ્બરોને હેરાન કરવા અને તીર્થ પચાવી લેવા કોશિષ કરી પણ છેલ્લે કોટોંના શરણે જતાં સઘળીય કોટોંમાં શ્રવેતામ્બરોનો વિજય થયો છે. ઠેક વિદાયત પાર્લામેન્ટ સુધી આ કેસ પહોંચ્યો પણ દરિયાપાર પણ સત્યનો જ જય થયો. એનું મોટું ઇંગ્લીશ ભાષામાં જજમેન્ટ છે. જેનો સાર એ છે કે આ તીર્થ શ્રવેતામ્બરીય છે. શ્રવેતામ્બરો જૂના સમયથી વહીવટ કરતા આવ્યા છે એવાં અનેક ઐતિહાસિક પ્રમાણો છે. અહીં સર્વાધિકાર શ્રવેતામ્બરોનો છે. કછોટો, ચક્ષુઓ, તેમજ ગમે ત્યારે લેપ કરવો હોય ત્યારે શ્રવેતામ્બરો સ્વતંત્રતાથી કરી શકે છે, આવો ઉચ્ચાધિકારીનો પ્રાંતે નિર્ણય આવ્યો અને ફક્ત દિગમ્બરોને ચાલતા ટાઈમ ટેબલ પ્રમાણે પૂજાનો આધિકાર બાકી અન્ય સર્વ અધિકાર શ્રવેતામ્બરીય પેઢી તરફથી ચલાવી શકાશે.

આજ સુધી એ સમાધાન પ્રમાણે વહીવટ ચાલે છે. વિહર્ દેશ આજે વરાડના નામથી પ્રસિદ્ધ છે વરાડ દેશમાં આકોલાથી ૪૪ માઈલ દૂર અને વાશીમથી ૧૨ માઈલ દૂર આ તીર્થ આવેલ છે. આ તીર્થમાં શ્વેતામ્બરીય ધર્મશાળા છે. તેમજ અન્ય પણ શ્વેતામ્બરીય પ્રમાણે શ્રી માણિભદ્ર દેવની પ્રાચીન મૂર્તિઓ, શ્રી પદ્માવતીદેવીની મૂર્તિ તેમજ શ્વેતામ્બર જૈનાચાર્યનાં પગલાં વગેરે પરંપરાથી મોજૂદ છે. આ સઘળુંય શ્વેતામ્બરીય તીર્થ છે એવું સાબિત કરવા પૂરતું પ્રમાણ છે. ઇતિહાસજ્ઞ, વિદ્વાન લેખક અને સંશોધક શ્રી જમ્બૂવિજયજીના લખેલા વિસ્તૃત અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથના ઇતિહાસમાં અનેક પ્રમાણોથી આ તીર્થ શ્વેતામ્બરીય છે એવું સુંદર શૈલિમાં સાબિત કરાયેલ છે. વિશેષ જાણવાની ઇચ્છાવાળાએ ત્યાંથી જાણી લેવાની લલામણુ છે. વાંચકોને ખ્યાલ આવે એ ખાતર ટુંકમાં અહીં તીર્થ પરિચય જણાવેલ છે.

વર્તમાનમાં ચમત્કારોથી ભરપૂર તીર્થ

અને અચિંત્ય મહિમા.

અખિલ વિશ્વમાં પ્રત્યક્ષ ચમત્કાર કોઈ પણ હોય તો તે વરાડ દેશમાં આવેલા અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમાનો છે. હજાર વર્ષ પહેલાં આ મૂર્તિ ભૂમિથી સાત આંગળ અદ્ધર પ્રતિષ્ઠિત કરાઈ હતી. લગભગ ચારસો વર્ષ પહેલાં આ મૂર્તિ ભૂમિથી ત્રણ આંગળ અદ્ધર હતી. આજે પણ અદ્ધર જ છે. જૈનો અને અજૈનો આ ચમત્કાર જોઈને ઘણા જ તાબુબ બને છે. વિદેશી જનો પણ આ ચમત્કાર જોઈને દિગ્મૂઢ બની

જાય છે. હા, જમાનાની હવાથી કેટલાકોને શંકા હતી કે કોઈ રસાયણિક પ્રયોગથી લોકોને મુગ્ધ બનાવવા આ ચમત્કાર ગોઠવાયો હશે, પણ વૈજ્ઞાનિકોએ એ પણ શોધ કરી કે આ મૂર્તિ અદ્ધર રહેવામાં દૈવિય કારણ સિવાય અન્ય કંઈ જ નથી. એવું જાહેર કર્યું છે, પૂરવાર થયું છે. હાં, કલિયુગના કારમા પ્રભાવથી મૂર્તિ કંઈક નીચે ઉતરી છે, અને એક બાબુની પલાંઠી કંઈક ભૂમિસ્પર્શ વાળી હોય એવો ભાસ થાય છે. ભગવાનની નીચેથી અંગલુછણું બરાબર નીકળી જાય છે. એક બાબુ સહેજ અટકે છે. એમા ઘણાં અનુભવીઓની માન્યતા છે કે કેટલાક અજ્ઞાનો દર્શન કરવા આવે છે, અને ચાર-આઠ આનાના પૈસા ભગવાન પર ચઢાવે છે. તેમાંથી કેટલાક નીચે ભરાઈ ગયા છે. અથવા લેપ કરવાનો રસ નીચે જામી ગયો હોય એવી અનેક માન્યતાઓ પ્રવર્તે છે. સત્ય તત્ત્વ વિચારીએ તો ગમે તેમ હોય પણ આટલી વજનદાર મૂર્તિ એક રૂપિયા પર કે લેપના ખિંદુ પર અદ્ધર રહી શકે જ નહિ. એ વાત યોગ્ય છે એવું નિશ્ચિત થાય છે કે આ કાલમાં આવી અદ્ધર આકાશમાં રહેલી મૂર્તિ ક્રૂર આ તીર્થમાં જ ખીરાળે છે. એથી હજારો ગામોના સંઘો અહીં દર્શનાર્થે આવે છે. એના ચમત્કારથી આકર્ષાઈને આત્મશુદ્ધિ મેળવે છે.

મુંબઈ, કલકત્તા, મદ્રાસ જેવા દૂર પ્રદેશથી પણ હજારો યાત્રાળુઓ આજે પણ અહીં આવે છે. સ્વ-મનોરથોને પૂર્ણ કરે છે. સર્વ સંકટોને ચૂરી નાખે છે, અને ધર્મ-શ્રદ્ધાને પરિપુષ્ટ બનાવે છે. આ પ્રત્યક્ષાનુભૂતિની વાત છે.

જો કે પાર્શ્વનાથ ભગવાનના અધિષ્ઠાયકદેવો આજે પણ

હાજરાહજુર છે. પાર્શ્વનાથ ભગવાનના પ્રત્યેક તીર્થોમાં અજે આવા અને અન્ય વિધવિધ ચમત્કારો દેખાય છે જ. પણ આ વરાડ દેશના જ સર્વમાન્ય રવેતામ્બરીય હક્ક નીચે ચાલતા વહીવટવાળા અંતરિક્ષા તીર્થનો મહિમા અપરંપાર છે, પ્રત્યક્ષ છે. સર્વને અનુભવવામાં આવી રહ્યો છે. આ લેખકને પણ પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ થયેલા અનેક ચમત્કારો છે.

અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મૂર્તિનો લવ્ય લેપ અને મહોત્સવ.

શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રાચીન મૂર્તિનો લેપ ઉખડતાં નવા લેપનું કાર્ય શરૂ થયું. અને દિગમ્બર ભાઈઓ તરફથી તે કાર્ય બંધ કરાવવા કારવાઈના સખત પગલાં લેવાયાં. કાયદાથી રીતસર રવેતામ્બરીઓનો લેપ કરવાનો હક્ક હતો, પણ કેાઈ ન કલ્પેલી પ્રવૃત્તિથી દિગમ્બરો આ કાર્ય અટકાવવા શક્તિવંત બન્યા પણ કાયદા બહાર હોવાથી રવેતામ્બરોના પૂર્ણ પ્રયાસથી તેઓની અટકાયત ટકી નહિ અને લેપનું કાર્ય સવેગ આગળ ચાલ્યું. વિઘ્નો વાયુના સંચારથી વાદળોની જેમ ફર ચાલ્યા ગયા. રવેતામ્બરોના મન ઉદ્ધાસ અને આનંદથી હલી ગયા. તીર્થવહીવટ કરનારી કમીટીએ આ કાર્યની પૂર્ણાહૂતિનો એક અષ્ટાદશાભિષેક મહોત્સવ યોજ્યો અને તેના પ્રબંધ માટે માલેગામ (નાશીક)માં ચાતુર્માસ બીરાજેલ જ્ઞેનાચાર્ય શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરિ મહારાજનું માર્ગદર્શન લીધું. તેમજ માલેગામમાં આચાર્યશ્રીની નિશ્રામાં થઈ રહેલા અંજન-શલાકા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પ્રસંગે શ્રી અંતરિક્ષા તીર્થમાં

યાત્રાર્થે અને મહોત્સવ પ્રસંગે પધારવા આગ્રહભરી વિનંતિ કરી. આચાર્યશ્રીએ પણ શ્રી ચમત્કારી તીર્થની યાત્રા અને આગામી મહોત્સવ નિમિત્તે આવવાની ઇચ્છા પ્રદર્શિત કરી અને આંતરિક અજબ પ્રેરણાથી વિનંતિ સ્વીકારી અને ૨૦૧૭ ના ફા. વ. ૭ નું મુદ્દત્ત પણ નક્કી થયું. માલેગામનો મહોત્સવ પૂર્ણ થતાં આચાર્યશ્રીએ સ્વ-પરિવાર સાથે અંતરિક્ષણ તીર્થ પ્રતિ વિહાર લાંબાવ્યો. યેવલા સસ્વાગત પધાર્યાં. અહીં એકાએક આચાર્યશ્રીના સ્વાસ્થ્યમાં ન ધારેલો ફેરફાર થયો. ડોક્ટરોએ વિહારની મનાઈ કરી, અને જો વિહાર કરશે તો આગળ જઈને પાછું આવવું પડશે આવી શંકા પણ જણાવી. સર્વ સાધુઓ પણ વિચારમગ્ન બન્યા. તીર્થ કમિટીના સેક્રેટરી શા. કાંતીલાલ વીરચંદ દર્શનાર્થે આવ્યા, તેઓ પણ ચિંતાતુર બન્યા. એક તીર્થભૂમિ પર આવતો મહોત્સવ નજીક છે, ને વળી અંતરિક્ષણ તીર્થ યેવલાથી ૨૫૦ માઈલ છે. આવા મહાન આચાર્યની હાજરી હોય તો કોઈવિધ ન આવે અને તીર્થનો ઉદ્ધાર કે વિકાસ થાય !

રાત્રિના આચાર્યદેવેશને કોઈ અધિક્ષાયક દેવની અદ્રશ્ય પ્રેરણા થઈ કે તમે હિંમતથી વિહાર કરો, તીર્થની યાત્રા કરતાં શાસન-પ્રભાવનાનું મહાન કાર્ય થશે.

આચાર્ય મહારાજને યાત્રાની તીવ્ર લાવના હતી જ. વળી તીર્થ પ્રતિ શ્રદ્ધા પણ અનંત હતી એટલે પોતે પ્રાતઃકાલમાં ઉઠ્યા. અંતરિક્ષણ પાર્શ્વનાથનું ચિંતવન કરીને સત્ત્વથી બોલ્યા કે વિહાર બે દિવસમાં કરવો છે. નિર્વિઘ્ન પહોંચી જવાશે અને યાત્રા થશે.

ભલે ડોકટરોની મનાઈ હતી. ભલે શ્રાવક સંઘ વિહાર માટે અનિચ્છા ધરાવતો હતો. ભલે વિહાર લાંબો અને વિકટ અને સંકટભર્યો હતો પણ માત્ર શ્રદ્ધાભળના જોરથી જ આચાર્યશ્રીએ ચેવલાથી ઔરંગાબાદ, બલના, લોણાર આદિ સ્થળોએ ઉચ્ચ વિહાર કરીને શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની કૃપાથી ધારેલા સમયે શ્રી તીર્થધામમાં પહોંચી ગયા. કમિટીના પ્રમુખ શ્રી ખંસીલાલજી કોચર, સર્વાધિકારી શ્રી હરખચંદ શેઠ, સેક્રેટરી શ્રી કાંતિલાલભાઈ તેમજ અન્ય સભ્યો ગુરુદેવના તીર્થ પ્રવેશના સમાચારથી ઘણા જ હર્ષિત થયા. અને આગામી અભિષેકોત્સવની તૈયારીઓ ચાલી. સર્વનેય વિશ્વાસ બેઠો કે તીર્થના અધિષ્ઠાયક દેવની જ પ્રેરણાથી આચાર્યદેવ આ તીર્થમાં શીઘ્ર પહોંચ્યા છે. તીર્થ પ્રતિ સર્વની શ્રદ્ધા હતી જ પણ તે પરિપુષ્ટ થઈ.

શ્રી અષ્ટાદશાભિષેકનો મહોત્સવ શ્રી શાન્તસ્નાત્ર સમેત ઉજવવાનો નિર્ધાર થયો અને અગિયાર દિવસોના નવકારશી જમણો જુદા જુદા ગામોના શ્રાવકો-સંઘો તરફથી નક્કી થયાં, અને સુશોભિત મંડપો અને તોરણો ખંધાયા. અભૂતપૂર્વ મહોત્સવ આ તીર્થમાં ઉજવાયો. હજારો શ્રાવક-શ્રાવિકાઓએ આ પ્રસંગે ભક્તિભર્યા હૈયાથી લાલ ઉઠાવ્યો. આ મહોત્સવમાં એક ચમત્કાર એવો થયો કે મહોત્સવ પહેલાં અહીં વાનરસૈન્ય સેંકડોની સંખ્યામાં નાચતું-ફૂલતું હતું. મંડપોની ભાંગફોડ કરશે એવો ભય હતો પણ મહોત્સવના અગિયારેય દિવસ સુધખુધથી સમજીને ક્યાંક ચાલ્યા ગયા.

શીરપુર અંતરિક્ષજી તીર્થથી ચારે બાજુ ચારેક ઈંચ ગારા

(કરા) સાથે મુશળધાર વરસાદ થયો. પણ તીર્થથી પાંચેક માઈલના એરિયામાં એક ઊંડુ પણ નહિ. આ ચમત્કારથી મહોત્સવમાં હાજર થયેલા સેંકડો ગામેના હજારો માનવો ચક્રિત બન્યા. મુગ્ધ બન્યા. અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો કલિયુગમાં અચિંત્ય મહિમા ગાવા લાગ્યા.

આચાર્યદેવની વૈરાગ્યવાહિની, વ્યામોહમોચિની વાણી શ્રવણ કરતાં યાત્રાળુઓએ ઉદારતાથી મહોત્સવ દરમિયાન પ્રત્યેક પ્રસંગોએ દાનનો વર્ષાદ વર્ષાવ્યો. નહીં ધારેલી દેવદ્રવ્યમાં આવક થઈ. હજારો યાત્રાળુઓને અગીયારેય દિવસોમાં ત્રણેય સમયના જમણોની સગવડ, અને જૈનોની વસતી વગરના તીર્થની આવી સુંદર સગવડ જોઈને સર્વ આગતુકો આનંદિત થયા.

પ્રતિદિન મંડપમાં પધરાવેલા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની નવી નવી અંગરચનાઓ થતી. પૂજાઓ અને ભાવનાઓમાં સંગીતકારો મનુભાઈ મુંબઈવાળા આદિએ રસ-ધારાની સતત રમઝટ જમાવી હતી.

૨૦૧૭ ના ફા. વ. ૭ ને રવિવારના દિવસે મંગલપ્રભાતે શ્રી અંતરિક્ષણ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ભવ્ય, દિવ્ય, ચમત્કારીક પ્રતિમાને અષ્ટાદશાભિષેકની ક્રિયાઓ, વિધિવિધાનો આચાર્ય-દેવની સાનિધ્યમાં કરવામાં આવ્યા. વિધિવિધાનો કરાવવા છાણીગામનિવાસી વિધિદક્ષ શ્રી રમણભાઈ, ચીનુભાઈ, મોહનભાઈ આદિ આવેલા હોવાથી વિશુદ્ધિપૂર્વક સર્વ ક્રિયાઓ પૂર્ણ થઈ હતી. આજે મધ્યાહ્ન સમયે શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના

મંડપમાં શ્રી શાંતિસ્નાત્રની વિધિ શુદ્ધ મંત્રોચ્ચારપૂર્વક કરાઈ હતી. જય જય નાદોના ગર્જન વચ્ચે આ મહોત્સવ નિર્વિઘ્ન પૂર્ણ થતાં સકલ સંઘ હર્ષોત્તેજથી નાચી ઉઠ્યો હતો. ચમત્કારોએ તો સર્વનું અજબ આકર્ષણ કર્યું. આ પ્રસંગે યાત્રાળુઓએ નિયમો લીધા કે આ તીર્થની પ્રતિવર્ષ યાત્રાએ આવવું.

આ મહોત્સવમાં આકોલા તથા બાલાપુરના મંડળોએ પણ આંતરિક ભાવોથી શ્રી સંઘની ભક્તિ કરીને સ્વ-જીવનને કૃત-કૃત્ય અને ધન્ય માન્યું.

આ તીર્થભૂમિ પર અગીયાર દિવસના ભરચક ધાર્મિક પ્રોગ્રામોથી આ મહોત્સવ ઐતિહાસિક ઉજવાયો. અને સર્વની હૃદય-મંજુષામાં ચિરઃસ્મરણીયરૂપે અંકાઈ ગયો.

પૂઠ સ્વઠ સૂરિસાર્વભોમ કવિકુલકિરીટ વ્યાઠ વાઠ શ્રી લલિતસૂરીશ્વરજી મહારાજના પદ્મધર ધર્મદિવાકર આચાર્ય શ્રી વિજયજીવનતિલકસૂરિજી મહારાજની નિશ્રામાં નિર્વિઘ્ન આ મહોત્સવ ઉજવાતાં સર્વ કમીટીવાળાએ પ્રભાવિત થઈને આચાર્ય દેવને આ તીર્થમાં એક સ્વતંત્ર જિનાલય બનાવવાની અને તીર્થવિકાસ કરવાના માર્ગદર્શનની ઇચ્છા, સુવેળાએ પ્રદર્શિત કરી.

નૂતન જિનાલય નિર્માણ અને તીર્થવિકાસ.

આ તીર્થભૂમિનો અભ્યુદય જ ન થઈ રહ્યો હોય એવો અસામાન્ય અભિષેકોત્સવ નિર્વિઘ્ન પૂર્ણ થયો. સર્વ કાર્યકર્તાઓ શ્રી બંસીલાલજી કોચર, મોતીલાલ વીરચંદ, શેઠ હરખચંદ હોંશીલાલ, કાંતિલાલ વીરચંદ, સુમતીલાલ, કેશવલાલ મણીલાલ,

મણીલાલ હરખચંદ આદિએ આ મહોત્સવની પૂર્ણોદ્ધતિનો અને તીર્થવિકાસનો અપૂર્વ આનંદ અનુભવ્યો. સર્વ કમીટીના સભ્યોએ ૫૦ આચાર્ય મહારાજને આ વિદ્વત્દેશમાં રહેવાની વિનંતિ કરી. અને આચાર્ય મહારાજને ખાનદેશના અનેક શહેરોની ચાતુર્માસાર્થ વિનતિ હોવા છતાંય આ તીર્થભૂમિના આકર્ષણે આ ખાળુ રહેવાનું પૂજ્યશ્રીએ નક્કી કર્યું.

એક સમય ગુરુદેવની દેશનામાં નૂતન જિનાલયનિર્માણના અચિંત્ય લાભોનું વર્ણન ચાલતું હતું. જેની અસરથી ખાલાપુર નિવાસી શ્રી સમરથબેન લાલચંદે કહ્યું કે, જે નૂતન જિનાલયનું અહીં નિર્માણ થાય તો એક લાખ રૂપૈયાની ઉદાર સખાવત પોતાના તરફથી આપવાની ભાવના પ્રદર્શિત કરી તેમજ ચતુર્વિંશતિ દેવકુલિકાઓ ખનાવવા શ્રી સરસ્વતીબેન સોહનલાલે પચીસ હજાર એક રૂપૈયા આપવાની ભાવનાની જાહેરાત કરી. કમીટીના અગ્રગણ્યોએ આવી ઉદારતાથી ધન્યવાદોનો વર્ષાદ વર્ષાવ્યો.

શિદ્ધપશાસ્ત્રના નિપુણ વીશનગરવાસી મહાશંકરભાઈને આમંત્ર્યા અને પ્રાચીન જિનાલયની ખાળુમાં ભૂમિદર્શન કરીને પવિત્ર ભૂમિ પર જિનાલય નિર્માણનો મંગલ નિર્ધાર કર્યો. ચાચા ખોદાવડાવ્યા. જલ-નિર્મલ નીકળતાં સુધી ભૂમિ-ખનન થયું. શુભ મુહૂર્તે નેમીચંદળ મીશ્રીલાલજીએ વિધિ-વિધાન-પૂર્વક શીલા-સ્થાપન કરાવ્યું, અને જિનાલયનું કાર્ય રચનાત્મક અને ક્રિયાત્મક દૃષ્ટિથી ઘણું જ ઝડપથી ચાલ્યું. ખાનદેશ વિદ્વત્માં જેનો નમૂનો નથી એવું એક દેવકુલિકાઓથી સુશોભિત વિશાલકાય ગગનસ્પર્શી જિનાલય અઢી વર્ષના જ

ગાળામાં તૈયાર થયું. જેનાં દર્શન થતાં પ્રેક્ષકો મુગ્ધ બની જતા. આવા રેલ્વેથી દૂર તીર્થમાં અનેક સાધન-સામગ્રીઓ એકત્રિત કરવી, કારીગરો ઠેઠ ગુજરાતથી બોલાવવા, તેમજ અન્ય અનેક અગવડો હોવા છતાંય આચાર્યશ્રીના માર્ગદર્શને કાર્યકર્તાઓની ટેક અને જહેમતે આ કાર્ય અણુધારેલા સમયમાં પૂર્ણ થયું. જેથી સઘળા સંઘોના હર્ષનો વિષય બની ગયો. તીર્થલક્ષિતી અને નૂતન જિનાલય નિર્માણના ઉપદેશથી પૂઠ આચાર્ય મહારાજ પણ સ્વ-પરિવાર સાથે આ વિદલમાં જ બીરાજમાન રહ્યા. દરમ્યાન બે ચાતુર્માસ આકોલા અને બાલાપુરમાં રહ્યા. જે ચાતુર્માસો ધર્મપ્રવૃત્તિઓથી યાદગાર અને બહોજલાલીવાળા થયા. શેષાકાલમાં દેવલગામરાજ, તેલ્હારા, જલગામ વગેરે ક્ષેત્રોમાં પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવોથી પણ અપૂર્વ શાસનપ્રભાવનાઓ થઈ.

પૂઠ આચાર્ય મહારાજની નિશ્રામાં નૂતન જિનાલયની પ્રતિષ્ઠા માટે વિ. સં. ૨૦૧૯ ના ચાતુર્માસમાં બાલાપુર મુકામે અનેકશઃ કમીટીઓ એકત્રિત થઈ. અને દીર્ઘ વિચારણાઓ ચાલી. પ્રાચીન જિનખિંબો મેળવવા કાર્યકર્તાઓએ અત્યંત પ્રયાસ કર્યો. પણ પ્રમાણોપેત ખિંબો મળવા દુઃશક્ય થતાં નવીન ખિંબો સવિધિ ભરાવવાનો નિર્ણય થયો અને શ્રી ભગવાનદાસ પંડિત મારફતે મૂલનાયક શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની અને અન્ય દેવકુલિકાઓ માટે શિખરના ચતુર્મુખ જિનાલય માટે જિનપ્રતિમાઓ ભરાવવાનું કાર્ય જયપુરમાં ચાલ્યું અને સર્વ જિનખિંબોનો શુભ મુહૂર્તે નગરપ્રવેશ ભારે ઠાઠમાઠથી થયો.

સર્વ નવીન પ્રતિમાઓની અંજનશલાકા, પ્રાણપ્રતિષ્ઠા,

તખ્તપ્રતિષ્ઠા વગેરે કરાવવાની સૂક્ષ્મતાથી વિચાર્યા ચાલી. શીરપુરમાં જૈનોની વસ્તી ફક્ત એક જ ઘરની છે. એટલે અખિલ મહોત્સવની યોજના દ્રવ્યવ્યય અને વ્યવસ્થા કમીટીને કરવાની રહી તેમજ પૂઠ આચાર્ય મહારાજની પણ પ્રેરણા, ઝીણવટભર્યું માર્ગદર્શન, તેમજ શ્રી સમરથબેનની ઉદારતા આ સઘળું આ મહોત્સવમાં ટેકાફેર હતું.

પહેલાં જિનાલયના નિર્માણમાં એક લાખ રૂપૈયા શ્રી સમરથબેને આપ્યા જ હતા. આ આગામી મહોત્સવમાં પણ વીસ હજાર રૂપૈયા આપવાની ઉદાર ભાવના જણાવી. તેમજ મૂલનાયક ભગવાનની રજત-આંગી, મુકુટ પણ પોતે પાંચ હજાર રૂપૈયાનો વ્યય કરીને બનાવ્યા તેમજ ક્વજકુંડો સુવર્ણકળશો પણ સ્વ તરફથી બનાવવા સાત હજાર રૂપૈયા અર્પણ કર્યાં. આવી ઉદારતા નીરખીને પ્રત્યેક સભ્યો દિંગ બની ગયા અને આગામી પ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવમાં વેગ મળ્યો. સર્વાધિકારી બાલાપુરનિવાસી શેઠ હરખચંદ હૌશીલાલ અને શ્રી કાંતિલાલ વીરચંદે આ મહોત્સવની આયોજના ઘણા જ શ્રમથી તૈયાર કરી. લગભગ પ્રતિષ્ઠા પહેલાં બે મહિનાથી આ કાર્યની તૈયારીઓ ચાલી. કારણ એ જ કે શીરપુરમાં જનતાને ઉતરવાની સગવડ ઓછી. સર્વે વસ્તુઓ આકોલા કે અન્ય શહેરથી ત્યાં હાજર કરવાની રહી. શ્રી બાલાપુર, માલેગામ, અમલનેર, પાંચોરા, નંદરબાર, જાલના, જલગામ, ખામગામ, મુંબઈ, નેર, લોણુર આદિ ગામોના શ્રીસંઘો અને વ્યક્તિઓ તરફથી નવકારશી-જમણો નિર્ધારિત થયાં. અન્ય ખર્ચ પણ શ્રી સમરથબેન તરફથી નિશ્ચિત જ હતો. એટલે આવનાર

અંધાને જ્ઞાપ સરખી પ્રતિકૂલતા ન ઉભી થાય એ હેતુથી જાનક દ્રવ્યવ્યયથી યાત્રાળુઓની સમવડ માટે વ્યવસ્થાઓ આણુ અર્થ.

શીરપુર નગરથી દૂર બહાર જૂના જિનાલયવાળા બગીચામાં હજારો યાત્રાળુઓ સુખથી ઉતરી શકે એવો એક મંડપ અને રૂમો મોટા પ્રમાણમાં બંધાયા. અને આ સ્થળનું શુભ નામાભિધાન “વાણરસી નગરી” રખાયું બીજું એક “મહા-વીર નગર” પણ સુંદરકૃતિવાળું નિર્માણ થયું. ગામની સ્કૂલો તથા ધર્મશાળાઓ પણ રોકવામાં આવી.

સંઘાને બહાર આમંત્રણપત્રિકાઓ દ્વારા આમંત્રણ મોકલાવાયું. વિધિવિધાનોમાં પ્રસિદ્ધ અને દક્ષ છાત્રીનું શાહ રમણભાઈ તથા ચીનુભાઈનું મંડળ બેલાવવાયું. ત્રણેય કાલ મધુર સરોદોષી વાતાવરણને ખૂંજ મૂકતાં ચોઘડીયાં ગોઠવાયાં. બેન્ડ, દેશી વાદ્યોનો મધુર ધ્વનિ ત્રણેય કાલ આરેય દિશાઓને મંગલ સરોદોષી ભસ્મ્યક બનાવતો થયો.

પ્રત્યેક કાર્યોની સતત અનુકૂળતા રહે એ હેતુથી ભોજન-કમીટી, મહોત્સવકમીટી, આગંતુકોની સ્વાગતકમીટી, વિધિ-વિધાન વ્યવસ્થા સમિતિ, પ્રવચન વ્યવસ્થા સમિતિ એમ અનેક ગામોના સેવાલાવીઓની સમિતિઓ નક્કી કરાઈ.

મહેમાનોને ઉતારવા, જમાડવા, સાચવવાની વ્યવસ્થા માટે સેવાલાવી આકેલા, ખામગામ, બાલાપુર અને નાગપુરના મંડળો આમંત્રાયાં અને સ્વ-કાર્યમાં પરાયણ રહેવા તત્પર બન્યા.

આ મહોત્સવનો મંગલારંભ મહા વદ ૧૦ ના કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રીપાર્શ્વભૂષિમંડપમાં ખાસ શોભનિક વેદિકા પર ભાવોત્પાદક અને અલૌકિક નવ્વીન વિધિ પુરસ્કર કંડારાયેલી પ્રતિમાઓ પધરાવવામાં આવી, જે ભેતાં પ્રેક્ષકો ડાલી ઉઠતા. મૂલનાયક શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિમા તેા એવી ભવ્ય અને દિવ્ય શિલ્પોક્તિ બનેલી કે, દર્શકોને પ્રાચીન તીર્થની પ્રતિમાનું સ્મરણ કરાવતી હતી. શ્રી યક્ષ-યક્ષિણીઓ, શ્રી ગૌતમસ્વામી ભગવંત, શ્રી સુધર્માસ્વામી આદિની મૂર્તિઓ પણ પધરાવાઈ. શ્રી અંબજનશલાકા માટે બહારથી પણ આવેલી અનેકધા મૂર્તિઓ વેદિકા પર પધરાવાયેલી એક તીર્થંકરોની પરિષદ જેવી ભવ્ય શોભતી હતી.

આ તીર્થધામમાં આ પ્રારંભાયેલા મહોત્સવમાં હજારો માનવો એકત્રિત થયા અને ધર્મ-મહોત્સવની રંગત અબજબ જમી. વિશિષ્ટતા એ હતી કે પ્રત્યેક યાત્રાળુઓને હરેક જાતની સુવિધાઓ એવી સચવાતી કે સર્વ પુણ્યવંતો ઉદારતાથી પ્રત્યેક પોત્રામોમાં ભાગ લેતા.

સવારના આઠ વાગ્યાથી સૌથી પહેલાં આચાર્ય ભગવંતનું પ્રવચન શરૂ થતું. જેમાં ધર્મ-મહોત્સવ શું છે ? જિનમૂર્તિઓની ભક્તિથી શું લાભ થાય છે ? નૂતન જિનાલયનો પુણ્યબંધ, સંસારની, લક્ષ્મીની અસારતા આદિ વિષયો ઘણા સ્પષ્ટ અને સચોટ ચર્ચાતા. જેની અસરથી પુણ્યશાળીઓ લક્ષ્મીનો વ્યય કરવામાં ઉદારતા-મૂર્તિઓ બની જતી હતી.

વ્યાખ્યાન પછી ચ્યવનકલ્યાણક, જન્મકલ્યાણક, દીક્ષા-

કટ્યાણુક, કેવલજ્ઞાનકટ્યાણુક અને નિર્વાણકટ્યાણુકની લબ્ય ઉજવણીઓ આઠર્ષક દ્રશ્યોથી થતી. બપોરના શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના મંડપમાં પૂજાઓ લણાવાતી. રાત્રિના ભાવનામાં સંગીતકાર મનુભાઈનું મંડળ રમઝટ જમાવતું.

પ્રાતઃકાલથી રાત્રિના બાર વાગ્યા સુધી ધાર્મિક પોઆમોની ભરચકતા રહેતી એટલે અખિલ દિવસો ધાર્મિક અને સુપ્રશસ્ત પ્રવૃત્તિઓથી વ્યતીત થતા.

મહા વદ ૧૩ ના મંગલ દિવસે વિધાન-દક્ષ છાણીવાળા શાહ મોહનલાલ મોતીલાલના સુપુત્ર મનકકુમારને ઘણી જ ધામધૂમથી પ્રવળ્યા પ્રદાન આચાર્યદેવના વરદ હસ્તે કરવામાં આવ્યું હતું. જેનું નામ મહાસેનવિજય રાખી સંસારપક્ષના તેઓના બંધુ વીરસેનવિજયના શિષ્ય તરીકે બહેર કર્યા. દીક્ષિત ભાઈને આગલે દિવસે અનેક ગામોના સંઘો તરફથી અભિનંદન પત્રો અપાયાં હતાં. સેંકડો રૂપૈયાના ચાંદા થયા હતા. અને આ દીક્ષાનું ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદન થયું હતું. આ મહોત્સવમાં દીક્ષાપ્રદાન સોનામાં સુગંધી જેવું અફભૂત દ્રશ્ય બન્યું. યુવાનીના ઉમરે આવતાં જ અસાર સંસારને ત્યાગ કરનાર આ પુણ્યનિધાન કિશોરની સૌ કોઈ ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના કરતા હતા.

આ તીર્થધામના અપૂર્વ અને અલૌકિક મહોત્સવમાં લાલ લેવા દશેક હજાર માનવોનો મહેરામણ ઉમઝ્યો હતો. વ્યાખ્યાનોમાં પ્રભુના અંજનશલાકાના વિધાનમાં, પૂજાઓમાં, ભાવનાઓમાં પ્રતિદિન ચઢતા વરઘોડાઓમાં હજારો માનવોની

હાજરી સૌના ઉત્સાહમાં અનેરી વૃદ્ધિ કરતી હતી.

પૂ. પા. આચાર્ય ભગવંત શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મહારાજે ફાગણ શુક્ર ૨ પાછલી રાત્રિના પ્રત્યેક બિંબોની શાંત અને પ્રકુલ્લિત મનોવૃત્તિથી અંજનશલાકા કરી હતી. ડા. શુ. ૩ ના મંગલ પ્રભાતે જ્યજ્ય નાદોના ખુલ્લું ગૂંજારવો વચ્ચે ભવ્ય ગગનસ્પર્શી જિનાલયમાં મૂલનાયક શ્રી વિઘ્નેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવાનાદિ જિનબિંબોની આચાર્ય ભગવંતના વરદ હસ્તે પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. અને સકલ સંઘ આનંદસાગરમાં મગ્ન થયો. શિખર પર ધ્વજારોપણ, સુવર્ણ-કલશારોપણ આદિ નિર્વિઘ્ન થયેલ.

આ જિનાલયના નિર્માણથી તે પ્રાંતભાગ સુધી અનેક વિઘ્નોના વાદળો ઘેરાયાં અને પ્રભુકૃપાથી વેરાયાં. જેથી મૂલનાયક પ્રભુનું શ્રી વિઘ્નેશ્વર પાર્શ્વનાથ યથાર્થ નામ રાખવામાં આવેલ. સૌએ જ્યનાદોથી વધાવી લીધું.

આ જિનાલયમાં અઢળક દાન-લક્ષ્મીનો વ્યય કરનાર સમસ્તજેનના પતિ લાલચંદ શેઠના સ્મારક તરીકે પ્રભુ સમ્મુખ હાથ જોડીને ઉભેલી તેઓની મૂર્તિ પણ સ્થાપિત કરાઈ.

પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય પૂર્ણ થતાં સકલ સંઘ પૂ. ગુરુદેવની નિશ્રામાં સભારૂપ ગોઠવાતાં ગુરુદેવના ઉપદેશથી નિભાવ ફંડ ર૦૦૦૦) રૂ. નું સાધારણ ખાતાનું સારા પ્રમાણમાં ઝટપટ થયું. સમસ્ત-જેને પાંચ વર્ષ સુધી બે બે હજાર, સરસ્વતીજેને ૫૦૧) રૂ. આપવાનાં સહર્ષ વચનો આપ્યાં. આ અંતરિક્ષણ તીર્થમાં

કંઈ પણ હાનિ ન પહોંચે અને આ વિશાળકાય જિનાલયનું રક્ષણ થાય એ હેતુથી આ કુંડવ્યવસ્થા થઈ.

આ જિનાલયમાં મૂર્તિઓનાં નકરાઓ સાથે એ લાખ રૂપિયાનો વ્યય થયો.

ઉપજ તરીકે નકરાઓ સાથે દોઢેક લાખ રૂપિયાની ઉપજ થઈ તેમજ જોજનાલયની તિથિયો વગેરેમાં સારી રકમ ભેટ થઈ.

શ્રી અંતરિક્ષજી પાર્શ્વનાથ જિનાલયમાં પણ મહોત્સવ દરમ્યાન વીશ હજાર રૂ. ની આવક થઈ, અખિલ મહોત્સવનો ખર્ચ પણ લગભગ સાઠ હજારનો થયો અને તે સ્પાધારણ ખાતામાંથી જ કરાયો. પ્રતિષ્ઠાના દિવસે મધ્યાહ્ન કાલે ખૂબ ત્રિશાંતિસ્નાત્ર ઘણી જ શુદ્ધિથી જિનાલયમાં જ ભજનાયું.

રૂ. શુ ૪ ના મંગલ પ્રભાતે નૂતન જિનાલયનું દ્વારો-દ્વિધાટન પણ ઘણા જ ઠાઠથી શાનદાર રીતે થયું. અને ગુરુદેવોની સાથે સકલ સંઘે ચૈત્યવંદન કરીને ભક્તિરસનો અખુટ લ્હાવો લુંઝ્યો.

આ મહોત્સવનું વર્ણન શબ્દોમાં ઉતારવાની શક્તિ તો નથી જ, અને ઉત્તરી પણ ન શકે. જેઓએ પોતાની નજરથી જોયો છે તેઓ આજીવન કદીય ભૂલી શકવાના નથી. ચિરસ્મરણીય અને નિર્વિઘ્ન ઉજવાયેલો આ મહોત્સવ સર્વ કોઈની પ્રશંસાનો અધિકારી બન્યો હતો.

વાણ્સરસીનગરી બગીચાના વનમાં હતી. જ્યાં હજારો માનવોનો નિવાસ હતો. પણ કોઈને થ જરાય ઇજા કે વિઘ્ન

નથી આવ્યું. બે કાળા ભયંકર ભુજંગો ત્યાં ફરતા હતા. ઘણાઓએ બોલ્યા હતા પણ મંડપની સીમામાં નહોતા આવતા આ એક અજબ ચમત્કાર ગણાયો.

મહોત્સવના પહેલાં વાનરસેના કુલ્લકુલ કરતી પણ તે અગ્યાર દિવસ અદૃશ્ય-અલોપ થઈ ગઈ.

આસપાસના કેટલાક સ્થળોમાં વર્ષાદ હતો પણ અહીં તો ખિંડુએ પડ્યો નહિ.

રસોઈખાતાવાળાઓએ પાંચેક હજાર માનવોની ધારણાથી ભોગવાઈ કરી હતી પણ દશ હજાર માનવો તેટલી જ સાધન સામગ્રીમાં દહેરથી જમ્યા. સર્વ કાર્ય થયા પછી છેલ્લે વધ્યું પણ ઘટ્યું નથી. આ પણ ચકિત કરનાર ચમત્કાર થયો.

પ્રતિજ્ઞાની પુશાલીમાં ગામના પ્રત્યેક ઘર દીક કળીના લાઠવા અને સેવની પ્રભાવના થઈ હતી. અગ્નેનો પણ અનુ-મોહના કરતા હતા.

આ મહોત્સવમાં આચાર્ય શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરિજી મહારાજ પોતાના પરિવાર, પંચાસજી શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી ગણિ, અરુણપ્રભવિજયજી, અરોહવિજયજી, અભયવિજયજી, હેમપ્રભવિજયજી, પુણ્ડવિજયજી, અમરસેનવિજયજી, અધસેન-વિજયજી, વારીષેણવિજયજી, વીરસેનવિજયજી, મહાસેનવિજયજી આદિ શ્રી વલ્લભસૂરિ પ્રશિષ્ય મુઠ્ઠ રૂપવિજયજી સહ, તેમજ ખસ્તરગચ્છના ગૌતમચંદ્રજી, અંબલગચ્છના નયસગચ્છના આદિ હાજર હતા. ખસ્તરગચ્છના સાધવીજી શ્રી જિનશ્રીજી આદિ ક્ર. ૧૧, તેમજ તપાગચ્છના સાધવીજી શ્રી

વિખિતાથીજી ઠા. ૨ હાજર હતા. ચતુર્વિધ સંઘની હાજરી આ પ્રદેશમાં સૌના દિલને મુગ્ધ બનાવતી હતી. નૂતન પ્રાસાદ-નિર્માણ અને અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠાનો મહામહોત્સવ, શાસન-દેવની કૃપાથી નિર્વિઘ્ન ઉજવાયો, જે સૌના હૈયામાં સુવર્ણાક્ષરે કેતરાઈ રહેશે.

જૈનશાસનની જય હો....

કંઠક પરિશિષ્ટ.

શિરપુર ગામમાં અંતરિક્ષજી તીર્થ એક બાંધેલા કંપા-ઉન્ડમાં છે. શ્રવે. જૈનોની વિશાળ અઘતન સંગવડતા ભરેલી ધર્મશાળા છે. શ્રવે. તરફથી એક પેઢી છે. મુનિમજી પણ બાહોશ અને નિપુણ છે. બહારગામના જૈનો-અજૈનો મોટી સંખ્યામાં આવે છે. સર્વને પ્રભુ પ્રતિમા દીવો મૂકીને ભૂમિથી અદ્ધર છે એમ બતાવવામાં આવે છે. અને પ્રાચીન ઇતિહાસના પ્રતીક સમું બાગનું જિનાલય અને પ્રાચીન વિશાળકાય ઉભેલો અડીખમ વડ, તેમજ એ અમત્કારી પાણીથી ભરેલો ફૂવો સર્વને બતાવવામાં આવે છે. આ સઘળું અવલોકીને આગ-તુક કોઈ પ્રશ્ન પૂછે તેનો પણ પદ્ધતિસર અને સપ્રમાણ જવાબ આપવામાં આવે છે.

આ તીર્થ થોડાં વર્ષો પહેલાં પોળકરોના હાથમાં હતું તે દિગંબરોને સાથમાં લેળવીને શ્રવેતાંબર મૂર્તિપૂજકોએ સ્વાધીન કર્યું. અને શ્રવે. અને દિગં.નો સંપ રહે એવું પૂજનું ટાઈમ

ટેબલ ઉભયની સંમતિથી નક્કી થયું તે હાલમાં વ્યવસ્થિત ચાલે છે. દિગંબરોએ મૂર્તિની આશાતના કરવી શરૂ કરતાં દિગં. સાથે શ્રવે.ને વિવાદ ઉભો થયો. કોર્ટમાં કેસો ચાલ્યા. આકોલા, નાગપુર, મુંબઈ, છેલ્લે વિલાયત સુધી તીર્થ કમિટિનો કેસ ચાલતાં શ્રવે. પક્ષમાં એકવીશ વર્ષે સમાધાન આવ્યું. લેપ કરવાનો, ચક્ષુ લગાવવાનો કછોટો બનાવવાનો તેમજ અન્ય સર્વાધિકાર હક્ક શ્રવેતાંબરોનો છે એ પ્રાચીન પ્રમાણે. શિલાલેખો, મૂર્તિલેખોથી સત્ય સાબીત થયેલો છે. પણ ગાંડો ખાય નહિ અને ખાવા દે નહિ એવું દિગં.નું વર્તન ચાલુ રહે છે. જેનો જવાબ શ્રવે.ને ખડે પગે આપવો જ પડે છે. પણ સત્ય તરી આવે છે. શાસનદેવો પણ સદૈવાનુકૂલ રહે છે. હાં, પૂજનું ટાઈમ ટેબલ બરાબર સચવાય છે.

આ તીર્થમાં ધર્મશાળાઓમાં અન્ય અન્ય સ્થળોમાં શ્રવે-તાંબરોએ બનાવેલી તખ્તીઓ પ્રત્યક્ષ દેખાય છે. બગીચાનું મંદિર પુરાતત્ત્વવાળા સાચવે છે. ત્યાં દિગંબરોએ સ્વ-મૂર્તિઓ સ્વેચ્છાથી પધરાવી દીધેલી છે.

સેંકડો વર્ષથી શ્રવે.ના સેંકડો ગામોના સંઘો આવ્યા છે, આવે છે, જેની નોંધ તીર્થવહીઓમાં છે. એ પણ શ્રવે. તીર્થની સાબીતી છે.

તીર્થમાં આવવાના માર્ગોની સૂચના.

મુંબઈથી નાગપુર જનારી ગાડીમાં આકોલા ઉતરવું, ત્યાંથી શિરપુર ૪૨ માઈલ છે. મોટરની સગવડ છે. આકોલામાં મંદિર-ધર્મશાળા છે. રસ્તામાં માલેગાવ આવે છે. ત્યાં ધર્મશાળા છે.

સુરતથી બુસાવળ થઈ નાગપુરની ગાડીથી આકોલા અવસર છે.

કલકત્તાથી નાગપુર માર્ગે આકોલા અવાય છે.

મદ્રાસ તરફથી બલારસા તરફથી વધી થઈ આકોલા અવાય છે.

ખંડવા-હિંગોલી મીટરગેજ લાઇન હાલમાં નંખાઈ છે. તે જબજકા નામના સ્ટેશનથી શિરપુર ૮ માઈલ છે.

શિરપુરમાં જે પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મૂર્તિ આકાશમાં ખીરાળે છે તે ભોંયરામાં છે. દીપક સળગાવીને નીચે જોવાથી ચારે બાજુ પ્રકાશ પથરાઈ જાય છે. દુનિયાભરમાં આવો ચમત્કાર આ એક જ છે. એક તણબલું કે રૂનું પ્રમદું આકાશમાં અદ્ધર રાખવું અશક્ય છે, તેા આવી મસ્તક સુધી ૩૬ ઈંચ ઉંચી અને કૃષ્ણ સુધી ૪૨ ઈંચ અને ૩૦ ઈંચ પહોળી વજનદાર મૂર્તિ આકાશમાં અદ્ધર ક્યાંથી રહે ? આ અધિષ્ઠાયક દેવતાનો પ્રભાવ છે. વર્તમાનમાં આસ્તિકતાને પેદા કરનાર વિસ્મયપ્રાપક આ મૂર્તિ સાચે જ દર્શનીય છે એ શંકા વિહુણી વાત છે. અદ્ધર રહેલી મૂર્તિમાં દેવપ્રભાવ જ કારણ છે.

અહીં વર્તમાનમાં માર મહિનામાં પ્રવેતાંબરીય આશરે પંદર હજાર માનવો યાત્રાર્થે આવે છે. તીર્થનો મહિમા વધી રહ્યો છે, આ નવીન જિનાલય થવાથી દર્શક ભાષુકને વિશેષ સગવડ રહે છે. તીર્થમાં આવ્યા છે એવું એક વાતાવરણ સર્જાય છે. અંતરિક્ષા તીર્થની રમણીયતા અને શોભા પણ પહેલાંથી વધતી આવી છે. જિનાલયની બહારનું મેદાન ખુલ્લું થયેલ છે. ધર્મશાળાઓ આજે જ બનાવી હોય એવી રંગથી શોભી રહી છે. ભોજનાલય પણ અદ્યતન શૈલીનું બની રહ્યું છે. યાત્રાગુઓને ભક્તિપૂર્વક વિના મૂલ્યે જમાડવામાં આવે છે. જુદા જુદા ગૃહસ્થો તરફથી તિથિઓ નોંધાયેલી છે. અને સર્વ વ્યવસ્થામાં, સર્વ કાર્યમાં, કુનેહ અને કાર્યદક્ષતા શેઠ શ્રી હરખચંદ હૌશીલાલની આગળ તરી આવે છે.

તીર્થ સદૈવ વિજયવંતુ રહો ! તીર્થભક્તિરંગ ઉપાસકોના હૃદયમાં સદૈવ રમતો રહો ! શાસનદેવને પ્રાર્થના છે કે, વિઘ્નની આવતી સર્વ વાદળીઓ વિખરાઈ જાયો ! અને પ્રાચીન જિનાલયના થનાર જિણોદ્ધારમાં હર પલ સહાયક થાઓ ! એવી મંગલ કામના સાથે આ તીર્થભક્તિથી લખાયેલા વૃત્તાંતને પૂર્ણ કરું છું.

卐 :: સમાપ્ત :: 卐

: શ્રી અંતરિક્ષ પાર્થ જિન સ્તવન :

કર્તા : ૫૦ આં શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મં

અંતરિક્ષજિન દર્શન કીધાં,

મનોવાંછિત કૃણ સૌ લીધાં રે. અંત૦ ટેક.

મૂર્તિ મનોહર શ્યામ વરણની, દર્શક દિલ હરનારી;

ચમત્કારથી અહર રહેતી, લવનિર્ધોમક ગુણધારી રે. અંત૦ ૧

હર દેશથી દોડી દોડીને, દર્શન કાળે આવ્યો;

દર્શનથી દિલ ઉલસાયે, દુઃખદારિદ્ર હરાયે રે. અંત૦ ૨

અષ્ટાદશ અભિષેક થાવે, શાન્તિસ્નાત્ર સુંદર ભણાવે;

સૌ સંઘને હર્ષ ન માવે, દર્શનથી કૃતકૃત્ય થાવે રે. અંત૦ ૩

બે હજાર ને સત્તર વર્ષે, કાગણ વદી તેરસ દિવસે;

પૂર્ણ મહોત્સવ થાવે હર્ષે,

ભવિજન મન સમકિત સ્પર્શે રે. અંત૦ ૪

આત્મકમલની જ્યોતિ વિકસે, એકતાન ધ્યાનમાં રહેતા;

શુભ લગ્નિધિ નિધિ ગૃહ પ્રગટે,

ભુવનતિલક આનંદ વહેતા રે. અંત૦ ૫

જલ્દી વસાવી લો! થોડા સમયમાં બહાર પડશે.

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર, ભા. ૧ લો

અધ્યયન ૧ થી ૧૭, મૂલ્ય, સં. છાયા, ભાવાર્થ સાથે

કિંમત રૂા. ૨-૦૦ (પોસ્ટેજ અલગ)

પૂઠ આઠ શ્રી વિજયભુવનતિલકસૂરીશ્વરજી મઠ
ના શિષ્યરત્ન પૂઠ પંન્યાસજી મઠ શ્રી લક્ષ્મીકરવિજયજી
ગણીવર પરિશ્રમ લઈ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું સંપાદન
કરી રહ્યા છે.

સાધુ-સાધ્વીને વિહારમાં ઉપયોગી થાય એ હેતુથી
૧૬ પેઢીમાં બહાર પડશે.

અભ્યાસ
તથા બીજા
રાખી ઉદ્ધાર
આ પુસ્તકની

બીજી આવૃત્તિ
લાંબા અને લક્ષ્યમાં
લાંબી હોવાથી
C/o આવી છે.

સંખ્યા :

લખિંધભુવન જૈન સાહિત્ય સદન

C/o. શા. નટવરલાલ ચુનીલાલ

છાણી (ગુજરાત) જિ. વડોદરા